

Begroting 2021

Algemeen	9
Aanbiedingsbrief.....	11
Inleiding.....	13
Ontwikkelingen.....	15
Financiën	17
Plannen	23
Lokale lasten.....	23
Bestedingsplan	38
Programmaplan	47
Bestuur en ondersteuning.....	49
Beleidsindicatoren	49
Afspraken uit coalitieakkoord	52
Verbonden partijen.....	53
Beleidskaders.....	53
Bestuur	53
Burgerzaken.....	55
Beheer overige gebouwen en gronden.....	57
Overhead.....	58
Treasury	59
OZB woningen	60
OZB niet-woningen	62
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds.....	63
Overige baten en lasten	65
Vennootschapsbelasting (VpB).....	66
Mutaties reserves	66
Resultaat van de rekening van baten en lasten	68
Veiligheid.....	71
Beleidsindicatoren	71
Afspraken uit coalitieakkoord	72
Verbonden partijen.....	72
Beleidskaders.....	72
Crisisbeheersing en brandweer.....	73
Openbare orde en veiligheid.....	75
Verkeer, vervoer en waterstaat.....	77
Beleidsindicatoren	77
Afspraken uit coalitieakkoord	79
Verbonden partijen.....	79
Beleidskaders.....	79
Verkeer en vervoer	79
Economie.....	83
Beleidsindicatoren	83
Afspraken uit coalitieakkoord	84
Verbonden partijen.....	84
Beleidskaders.....	85
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	85
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen.....	86
Economische promotie	88
Onderwijs	91

Beleidsindicatoren	91
Afspraken uit coalitieakkoord	92
Verbonden partijen.....	92
Beleidskaders.....	92
Onderwijshuisvesting.....	92
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken.....	93
Sport, cultuur en recreatie	97
Beleidsindicatoren	97
Afspraken uit coalitieakkoord	98
Verbonden partijen.....	98
Beleidskaders.....	99
Sportbeleid en activering	99
Sportaccommodaties	101
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	103
Musea	105
Media	106
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	108
Sociaal domein	111
Beleidsindicatoren	111
Afspraken uit coalitieakkoord	113
Verbonden partijen.....	114
Beleidskaders.....	114
Samenkracht en burgerparticipatie.....	115
Wijkteams	118
Inkomensregelingen	119
Begeleide participatie	121
Arbeidsparticipatie	122
Maatwerkvoorzieningen (WMO).....	124
Maatwerkdienstverlening 18+	125
Maatwerkdienstverlening 18-	127
Geëscaleerde zorg 18-	129
Volksgezondheid en milieu	131
Beleidsindicatoren	131
Afspraken uit coalitieakkoord	132
Verbonden partijen.....	133
Beleidskaders.....	133
Volksgezondheid.....	133
Riolering	135
Milieubeheer	137
Afval	141
Begraafplaatsen en crematoria	143
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	145
Beleidsindicatoren	145
Afspraken uit coalitieakkoord	146
Verbonden partijen.....	146
Beleidskaders.....	146
Ruimtelijke ordening.....	147
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	149
Wonen en bouwen	150
Paragrafen	155
Lokale heffingen	157

Opbrengsten belastingen, rechten en leges	157
Tarieven en WOZ-waarden	158
Kwijtschelding.....	159
Belastingdruk.....	160
Kostenonderbouwing afvalstoffenheffing	160
Kostenonderbouwing rioolheffing.....	163
Kostprijsberekening omgevingsvergunning.	165
Kostprijsberekening begraafrechten.	167
Ontwikkelingen.....	169
Weerstandsvormogen en risicobeheersing.....	171
Vaststellen weerstandscapaciteit	173
Risiko's.....	177
Vaststellen weerstandsvormogen	181
Risiko's matrix.....	181
Financiele kengetallen	182
Netto schuldquote	182
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen.....	182
Solvabiliteitsratio	183
Grondexploitatie	184
Structurele exploitatieruimte	184
Belastingcapaciteit	185
Onderhoud kapitaalgoederen	187
Wegen.....	188
Bruggen.....	189
Riolering	191
Openbaar groen.....	192
Openbare verlichting	194
Speelvoorzieningen.....	195
Gemeentelijke gebouwen	196
Bedrijfsmiddelen.....	199
Financiering (Treasury)	201
Beleidskader	201
Marktontwikkeling en rentevisie.....	201
Verwachte liquiditeits ontwikkeling	202
Risicopositie.....	203
Kasgeldlimiet	205
Bedrijfsvoering.....	207
Taakveld overhead en verdeling apparaatskosten	207
Organisatieontwikkeling	207
Personeelsbeleid.....	209
Financien en controlling.....	211
Communicatie	211
Juridische zaken.....	212
Informatievoorziening	212
Inkoop	215
Huisvesting en facilitair	215
Verbonden partijen.....	217
Gemeenschappelijke regelingen	219
Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)	221

Veiligheidsregio Drenthe (VRD)	223
Recreatieschap Drenthe	225
Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)	227
Publiek vervoer	229
Stark.....	230
Vennootschappen en coöperaties.....	231
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG).....	233
Enexis.....	235
Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD).....	237
Stichtingen en verenigingen.....	238
Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)	239
Vereniging van Drentse Gemeenten (VDG)	241
P10.....	243
Overige verbonden partijen	245
Bedrijvencentrum Ossebroeken VOF	247
Zonnepark Leemdijk B.V.	248
Grondbeleid.....	249
Ontwikkelingen.....	249
Risico's.....	250
Verlies en winstneming.....	251
Subsidies.....	255
Transities	257
Financiële begroting	259
Samenvatting financiële begroting	261
Incidentele baten en lasten.....	262
Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen.....	264
Overzichten	265
Balans.....	266
Nieuwe investeringen	271
Geldleningen en waarborgsommen	272
Reserves en voorzieningen.....	273
EMU saldo / Wet hof	276
Uitgangspunten meerjarenraming	277
Meerjarenbegroting 2021 - 2024	281

Algemeen

Aanbiedingsbrief

Aan de gemeenteraad

Voorstel:

1. De begroting 2021 vaststellen.
2. De budgetten overeenkomstig het in deze begroting opgenomen programmaplan autoriseren op het niveau van de taakvelden.
3. De investeringskredieten autoriseren zoals opgenomen in het programmaplan en de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.

Aanpassing op grond van het aangenomen amendement "extra investeren in versterken ambtelijke organisatie".

4. In de begrotingen van 2022 en 2023 een bedrag van € 500.000 per jaar te reserveren.
5. Dat ten laste te brengen van de algemene bestemmingsreserve.
6. De in punt 4 genoemde bedragen niet eerder in te zetten nadat de strategische personeelsplanning en het organisatieplan zijn besproken in commissie of raad.
7. De raad elk kwartaal bij te praten over het 'versterken van de ambtelijke' organisatie.

Samenvatting:

De gemeenteraad stelt de begroting 2021 vast. Binnen de beperkte structurele middelen kiest de raad ervoor om voor de komende jaren alleen de onvermijdelijke uitgaven in de begroting en meerjarenraming op te nemen.

Inleiding

1. Perspectiefbrief

Op 17 september 2020 heeft u gedebatteerd over de Perspectiefbrief 2021. De tijd tussen die brief en de begrotingsvergadering is kort. Korter dan doorgaans tussen de Perspectiefnota en de begrotingsbehandeling.

Om die reden komt u in deze aanbiedingsbrief niet veel nieuwe informatie tegen.

We vatten de lijn van de Perspectiefbrief kort samen.

We geven aandacht aan wat er na de Perspectiefbrief nog veranderd is.

En we richten ons vooral op alle plannen die we voor 2021 hebben.

We hebben tijdens het debat op 17 september breed draagvlak geproefd voor de in de Perspectiefbrief opgenomen koers. Dat ziet u daarom ook in de begroting terug.

2. Uitgangspunten

We hebben bij het opstellen van de concept begroting de volgende uitgangspunten gehanteerd.

- We presenteren een sluitende begroting voor 2021 en een meerjarenraming waarin nog een beperkte financiële opgave is opgenomen.
- We gaan voor de totale structurele bestedingsruimte uit van de ruimte in het laatste jaar van de meerjarenperiode: 2024. Dat betekent dat die ruimte afgerond € 1,7 miljoen bedraagt.
- Tegelijk bekijken we per kalenderjaar wat er daadwerkelijk aan structurele ruimte beschikbaar is. Alleen de ruimte in dat jaar gebruiken we. Wel geldt dat we als gemeente voor de jaren 2022 tot en met 2024 voor een beperkt tekort nog een oplossing moeten vinden.
- In de Perspectiefnota 2022 herijken we de onderwerpen en bedragen die we nu meerjarig opnemen voor de jaren 2022 tot en met 2024.
- We nemen pm-posten alleen op als we nog geen redelijke inschatting kunnen maken van de benodigde bedragen.
- We komen in het eerste kwartaal 2021 met een nader voorstel over de middelen die nodig zijn om de organisatie te versterken.

- We zetten geen incidentele middelen in om structurele uitgaven te dekken. Het is op een bepaalde manier¹ wel toegestaan om dat te doen, maar het vraagt relatief veel incidenteel geld. Dat geld houden we liever beschikbaar, zodat u in deze onzekere tijden incidentele maatregelen kunt nemen.

Alleen voor de verwachte extra uitgaven in het sociaal domein zetten we vanaf 2022 een deel van onze Reserve sociaal domein in.

- Elke andere nieuwe wens voor structurele middelen kunt u alleen honoreren als u op een andere plaats bespaart of extra inkomsten realiseert.

3. Opzet aanbiedingsbrief

De opzet van deze aanbiedingsbrief is de volgende.

Eerst volgt in het hoofdstuk **Ontwikkelingen** een samenvatting van de Perspectiefbrief 2021.

Daarna kijken we naar de **Financiën**. Welke ruimte is er en welke uitgaven adviseren wij u daarmee te doen? In dat hoofdstuk lichten we toe wat er na de Perspectiefbrief 2021 nog veranderd is.

Het volgende hoofdstuk gaat over onze **Plannen** voor 2021.

Het laatste hoofdstuk gaat over de **Lokale lasten**.

¹ Het gaat dan bijvoorbeeld om een situatie waarin we de kapitaallasten voor een investering niet als structurele uitgaven opnemen, maar dat totale bedrag over de hele looptijd in een reserve stoppen en het daar dan jaarlijks uithalen.

Ontwikkelingen

1. Inleiding

In dit hoofdstuk vatten we de Perspectiefbrief 2021 samen. Daarmee raken we alle ontwikkelingen die nog steeds actueel zijn.

Op het moment dat we deze brief schrijven, zitten we al weer in de tweede coronagolf – met alle onzekerheden die daarbij horen.

2. Directe gevolgen coronacrisis

De coronacrisis raakt direct onze gemeentebegroting. Bijvoorbeeld doordat we extra inzet moeten doen op handhaving. Zoals het nu lijkt, kunnen we die uitgaven met de rijksvergoedingen die er tegenover staan, binnen onze begroting opvangen.

We houden via de voor- en najaarsnota ook in 2021 de vinger aan de pols.

3. Herverdeling Gemeentefonds

De herverdeling van het Gemeentefonds staat nog steeds gepland voor 2022. Maar helemaal zeker is het nog niet: zowel de ingangsdatum als de financiële effecten kunnen nog veranderen. Vanwege die onzekerheid, hebben we deze ontwikkeling nog niet in cijfers verwerkt in de meerjarenraming. Een somber scenario leidt voor onze gemeente tot een structureel nadeel van € 1,5 miljoen.

4. Lange termijngevolgen coronacrisis

Op de lange termijn zijn de effecten van de coronacrisis moeilijk in te schatten. Maar algemeen is de veronderstelling dat die effecten er gedurende een aantal jaren zullen zijn.

Dat kan op verschillende manieren zichtbaar worden. Bijvoorbeeld in lagere Rijksuitgaven en daardoor minder inkomsten voor gemeenten uit het Gemeentefonds. Tegelijk: het Rijk is niet van plan op korte termijn te gaan bezuinigen om het fors gestegen begrotingstekort terug te brengen. De gevolgen kunnen ook zichtbaar worden in meer uitkeringskosten, meer schuldhelp e.d.

Ook deze gevolgen voor de langere termijn hebben we vanwege de grote onzekerheid nog niet in onze ramingen kunnen verwerken.

5. Andere onzekerheden

Daarnaast hebben we te maken met in elk geval nog twee grote financiële onzekerheden.

In de eerste plaats gaat het om de ontwikkelingen in het sociaal domein en dan vooral in de Jeugdhulp en de WMO. Die ontwikkelingen hebben we in onze ramingen meegenomen en daarvoor zetten we een belangrijk deel van onze structurele ruimte in.

In de tweede plaats gaat het om de effecten van de Brexit, met of zonder deal. Ook die effecten vallen in redelijkheid niet in onze ramingen te verwerken. Daarbij doelen we op het verwachte negatieve effect op onze economie in het algemeen. Wat dan weer kan doorwerken in groeicijfers, Rijksuitgaven en het Gemeentefonds.

6. Acties gemeenten

Al deze onzekerheden hebben er ook toe geleid dat gemeenten naar het Rijk toe in het geweer komen. De druk vanuit gemeenten op de VNG en via de VNG op het Rijk neemt toe: gemeenten vragen structureel meer geld om hun basistaken te kunnen blijven uitvoeren.

Het lijkt ons bijna onvermijdelijk dat het Rijk over de brug komt. Maar hoe en met hoeveel valt niet te voorspellen.

Financiën

1. Inleiding

In dit hoofdstuk gaat het om de cijfers. We bouwen daarbij verder op de gegevens uit de Perspectiefbrief. We laten de structurele en incidentele ruimte in overzichten zien. Aangevuld met wat er na de Perspectiefnota is veranderd. Daarna geven we een korte toelichting.

In het volgende hoofdstuk 'Plannen' gaan we uitgebreider in op al onze plannen voor 2021.

In de eerste plaats de plannen die nieuw geld vragen. Die staan ook al genoemd in dit hoofdstuk Financiën.

In de tweede plaats de plannen waarvoor u eerder al geld beschikbaar heeft gesteld of die geen gemeentelijk geld vragen.

2. Overzichten en toelichting

In de Perspectiefbrief 2021 staan overzichten van onze financiën van 2021 tot en met 2024. Die overzichten staan hieronder nog een keer. Zoals we ook hebben toegelicht in de Perspectiefbrief, kunnen we al onze wensen niet meteen in 2021 realiseren. Daarom hebben we het overzicht uit de Perspectiefbrief nu verspreid over de jaren.

Structurele ruimte

	2021	2022	2023	2024
Bestedingsruimte vóór perspectiefbrief	1.000.000	1.370.000	1.320.000	1.750.000
Wensen in perspectiefbrief				
Sociaal domein	375.000	375.000	375.000	375.000
Sociaal domein formatie	150.000	150.000	150.000	150.000
Dienstverlening / ICT	460.000	460.000	460.000	460.000
Ontwikkeling ambtelijke organisatie	80.000	80.000	80.000	80.000
(Onderwijs)accommodaties	50.000	370.000	370.000	800.000
Lichtmasten openbare ruimte	50.000	50.000	50.000	50.000
Wijkverbetering	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
Overige	25.000	25.000	25.000	25.000
Versterking ambtelijke organisatie	pm	pm	pm	pm
Bestedingsruimte na perspectiefbrief	-165.000	-115.000	-165.000	-165.000

Bedragen zonder afrondingen²	-173.666	-99.857	-167.313	-164.507
Wijzigingen na perspectiefbrief				
Voogdij 18+	1.924.890			
Sociaal domein	-347.184			
Dekking tekort	-173.666			
Saldo begroting naar Reserve sociaal domein	1.404.040			
Saldo begroting	0	-99.857	-167.313	-164.507

Toelichtingen veranderingen na Perspectiefbrief

Inleiding

In de perspectiefbrief hadden we voor het beperkte structurele tekort nog geen oplossing aangedragen. Dat doen we nu in de begroting wel. Dat lichten we hieronder toe.

Het is een basisregel dat de begroting structureel in evenwicht moet zijn. Dat betekent dat er tegenover structurele uitgaven altijd structurele inkomsten moeten staan. Anders gezegd: we mogen een structureel tekort niet oplossen door incidentele middelen in te zetten. De gedachte daarachter is dat we daarmee het structurele probleem niet echt oplossen.

Daarbij is het voldoende dat de begroting voor het komende jaar in evenwicht is. De meerjarenraming moet dan wel laten zien dat het evenwicht inderdaad structureel is, zonder dat die meteen volledig sluitend moet zijn.

Al aan het eind van 2020 gaan we met de voorbereidingen voor de begroting 2022 aan de slag. Zodat we dan opnieuw een sluitende begroting kunnen aanbieden.

Daarbij zullen we vooreerst kijken naar maatregelen het meest voor de hand liggen. We noemen een paar voorbeelden.

We halen een stofkam door de begroting: als we een aantal jaren op budgetten overhouden, kunnen de begrote bedragen naar beneden.

We gaan voorstellen om de uitvoering van de civiele projecten anders in de tijd zetten.

We gaan na of we de eerste effecten kunnen inboeken van het uitvoeringsprogramma sociaal domein, zodat de uitgaven in het sociaal domein minder stijgen.

Voogdij 18+

Zoals u in de tabel kunt zien, is de begroting voor 2021 structureel in evenwicht. Dat kan omdat we de middelen Jeugdhulp/voogdij 18+ in dat jaar nog kunnen inzetten. Vanaf 2022 geldt voor dit onderwerp andere regelgeving en zijn onze inkomsten veel lager.

² In de perspectiefbrief zijn we voor alle bedragen uitgegaan van afrondingen op grote getallen. In deze rij geven we nu de exacte bedragen uit de begroting aan.

Sociaal domein

Omdat we door de middelen voorgedij 18+ geen tekort meer hebben, is het ook niet nodig om voor het sociaal domein in 2021 nog extra geld opzij te zetten. Daarom vervalt het aanvankelijke (globaal ingeschatte) bedrag van 375.000 en kunnen we de feitelijk geraamde extra kosten nu gewoon uit de begroting dekken.

Dekking tekort

Omdat er geen tekort meer is, is er ook geen dekking voor dat tekort meer nodig.

Saldo begroting

Omdat er – door de omvang van de middelen voorgedij 18+ in 2021 – dan nog een positief saldo resteert, stellen wij u voor om dat bedrage over te hevelen naar de Reserve sociaal domein. Die reserve hebben we nodig om tekorten in het sociaal domein op te vangen.

Septembercirculaire

Zoals gebruikelijk, hebben we de cijfers uit de septembercirculaire nog niet in de begroting kunnen verwerken. Dat doen we in de voorjaarsnota 2021. Daarnaast ontvangt u over de septembercirculaire een aparte brief van ons.

In deze aanbiedingsbrief vatten we het effect op de structurele bestedingsruimte samen. Voor de jaren 2021 tot en met 2023 is het effect negatief: - € 80.000, - € 336.000 en - € 206.000. Voor 2024 is het effect positief: + € 11.000.

Dit betekent dat we voor 2024 uit kunnen blijven gaan van vrijwel de zelfde structurele ruimte, maar dat we in de jaren 2021 tot en met 2023 nog wat langzamer naar dat eindbedrag kunnen opbouwen.

Incidentele ruimte

Algemene bestemmingsreserve

Op deze plaats richten we ons alleen op de Algemene Bestemmingsreserve. Daarnaast beschikken we als gemeente nog over andere reserves, nodig voor ons weerstandsvermogen. Daarvoor verwijzen u naar de paragraaf reserves en voorzieningen in de begroting. Uit die paragraaf blijkt dat onze reserves voor ons weerstandsvermogen op een goed niveau zitten. In totaal gaat het om een bedrag van ruim € 7 miljoen, waarvan ongeveer € 2 miljoen aan onbenutte belastingcapaciteit.

Dat betekent ook dat u de Algemene Bestemmingsreserve kunt inzetten zonder dat dit ons daar genoemde weerstandsvermogen beïnvloedt.

Aan de reserve voor het sociaal domein geven we kort apart aandacht.

Hieronder staat het saldo van de Algemene Bestemmingsreserve, rekening houdend met alle verplichtingen en de vertaling van de begroting 2021.

onderwerp	bedrag
Saldo vóór perspectiefbrief	4.161.000

Wensen in perspectiefbrief	
Naar reserve sociaal domein	-1.125.000
Dienstverlening / ICT	-250.000
Eikenprocessierups	-100.000
Bomenbeheer	-475.000
Overige	-20.000
Saldo ná perspectiefbrief	2.191.000
Veranderingen na perspectiefbrief	
Correctie bloeiende bermen	-50.000
Saldo in begroting 2021	2.141.000
Saldo zonder afrondingen³	2.144.870

Toelichting incidentele ruimte

Bloeiende bermen

In de voorjaarsnota 2020 was een motie van uw raad verwerkt om voor het verder creëren en onderhouden van bloeiende bermen en grasvelden een bedrag van tweemaal € 25.000 beschikbaar te stellen, in 2020 en 2021. Dit bedrag hadden we in de Perspectiefbrief nog niet verwerkt.

Reserve sociaal domein

Tekorten in het sociaal domein

U heeft als raad ook een aparte reserve sociaal domein ingesteld, om schommelingen en tegenvallers binnen het sociaal domein op te vangen.

In de eerste plaats vullen we deze reserve aan met het verwachte positieve saldo over 2021, te weten een bedrag van € 1.404.040.

Verder vullen we deze reserve vanaf 2022 aan met € 1.125.000 om daarmee de verwachte tekorten in het sociaal domein op te kunnen vangen.

Volgens de laatste berekeningen hebben we nog circa € 300.000 meer nodig tot en met 2024 om die tekorten op te vangen. Dus we hebben daarvoor in totaal ongeveer € 1.800.000 nodig uit de reserve.

³ In de perspectiefbrief zijn we voor alle bedragen uitgegaan van afrondingen op grote getallen. Hier geven we nu het exacte bedrag uit de begroting aan.

Peuteropvang / VVE

Voor het uitvoeren van ons beleid voor Peuteropvang en VVE is naar verwachting in 2021 eenmalig extra € 210.000 nodig. In de begroting stellen wij u voor dat bedrag ten laste te brengen van de reserve sociaal domein. In 2021 komen we met een voorstel voor een structurele oplossing.

Saldo

Als we rekening houden met alle te verwachten onttrekkingen aan deze reserve tot en met 2024, resteert er in de reserve sociaal domein een bedrag van € 2.421.056

Plannen

1. Inleiding

In dit hoofdstuk zetten we op een rij met welke plannen we in 2021 aan de slag gaan. Soms zullen we echt zaken afmaken, soms zetten we stappen in een langer proces.

Naar onze waarneming heeft u als hele raad de opvatting dat we als gemeente ons werk zo veel mogelijk samen met inwoners, instellingen en bedrijven moeten doen. Daar zijn we het als college van harte mee eens. Het coalitieakkoord en onze uitvoeringsagenda onderstrepen deze benadering. De afgelopen tijd hebben we daar mooie voorbeelden van gezien. En als gemeenteraad bent u in de pilot Democracy ook zelf daarin aan het oefenen.

Waarom noemen we dat hier? Omdat we merken dat goede samenwerkingsprocessen veel tijd vragen. In gesprek gaan, data vinden, gesprekken voorbereiden en uitwerken, nieuwe data vinden gevolgd door het hele bestuurlijke proces: we zijn zomaar vele maanden verder. Daarmee houden we geen pleidooi om dan maar minder samen te doen, zeker niet! Maar we vragen wel begrip van uw raad voor het feit dat hierdoor de doorlooptijd van plannen lang is.

Tot slot: voor een aantal plannen stellen we u in de concept begroting voor extra middelen beschikbaar te stellen. Als dat het geval is, noemen we die bedragen meteen onder het onderwerp.

2. De plannen

2.1. Sociaal domein

structureel € 375.000
incidenteel €
1.125.000
structureel 150.000

Uitgaven

De uitgaven voor het sociaal domein, vooral in de Jeugdhulp en WMO, hebben nog steeds een stijgende tendens. We hebben in de Perspectiefbrief die stijging op structureel € 750.000 geraamd bij ongewijzigd beleid ten opzichte van het bedrag dat in de meerjarenraming van de begroting 2020 staat.

Uitvoeringsprogramma

Met het uitvoeringsprogramma Sociaal Domein willen we die stijging op z'n minst beperken. Zonder afbreuk te doen aan het niveau van onze dienst- en hulpverlening. Dit programma loopt gedurende deze hele bestuursperiode.

Drie thema's

In het programma zetten we in op drie samenhangende thema's: ons beleid, de bedrijfsvoering en het budget. Met de combinatie van deze drie thema's willen we concrete stappen zetten.

Voorbeelden

We noemen een aantal voorbeelden van acties vanuit dit programma.

Praktijkondersteuner

We zijn begonnen met de inzet van een praktijkondersteuner bij de huisartsen. Daarmee hopen we een deel van de inzet van zwaardere jeugdzorg te voorkomen.

Kansrijke Start

Na de zomer 2020 zijn we begonnen met het programma Kansrijke Start. Samen met partijen in het medisch en sociaal domein slaan we de handen inéén om kinderen in Midden-Drenthe een zo goed mogelijke start te bieden. Het doel is dat we gezinnen eerder, beter en op verschillende leefgebieden in beeld krijgen. We kunnen dan tijdig – vanuit ieders expertise en aanvullend op elkaar - de juiste ondersteuning bieden.

In 2021 gaan we deze samenwerking verstevigen en onze ambities vertalen naar de dagelijkse praktijk.

Samenwerken in het sociaal domein

Een ander voorbeeld is het project ‘samenwerken in het sociaal domein’. Een belangrijke vraag daarbij is welke gegevens van onze inwoners we mogen delen met elkaar. Daarom maken we afspraken over ‘wat mag’ en ‘wat niet mag’ binnen de privacyregels. Daardoor gaat de samenwerking tussen medewerkers soepeler verlopen, met minder tijdsverlies maar vooral met een betere en snellere oplossing voor onze inwoners.

In 2021 gaan we door met dit project.

Voortijdig Schoolverlaten en Jongeren in kwetsbare posities

In 2020 is het nieuwe regionaal programma voortijdig schoolverlaten en jongeren in kwetsbare posities vastgesteld.

In 2021 en de daarop volgende jaren geven we uitvoering aan dit programma. Zo willen we voortijdig schoolverlaten verminderen en de positie van kwetsbare jongeren verbeteren.

‘Geweld hoort nergens thuis’

In 2020 is de regiovisie ‘Geweld hoort nergens thuis’ vastgesteld. Deze visie is een regionale uitwerking van het landelijk actieprogramma ‘Geweld hoort nergens thuis’. Het doel is om samen met betrokken partijen geweld en/of verwaarlozing te stoppen. Om zo de vicieuze cirkel van huiselijk geweld en kindermishandeling, de overdracht van generatie op generatie, duurzaam op te lossen.

In 2020 hebben we een lokale scan uitgevoerd. Het doel daarvan was te achterhalen in hoeverre we, samen met partijen, zijn toegerust op het signaleren van geweld, het voorkomen daarvan en het duurzaam oplossen. In 2021 gaan we aan de slag met de actiepunten die de scan heeft opgeleverd.

Datagedreven werken

We hebben recent medewerkers aangetrokken om een grote stap te zetten naar meer datagedreven werken. Te beginnen in het sociaal domein. Daarbij gaat het om de technische mogelijkheden, zoals bijvoorbeeld een dashboard. Maar het gaat ook of vooral om het verhaal achter de cijfers.

In 2021 gaan we een datalab opzetten waar we informatie kunnen halen. En van waaruit we ook proactief tendensen en ontwikkelingen gaan melden.

WMO-beleid

We gaan door met het ontwikkelen van WMO-beleid. Daarbij behouden we het goede van ons bestaand beleid, zoals voor mantelzorg en respijtzorg. Tegelijk vernieuwen we het beleid en gaan dat verder ontwikkelen. Daarbij maken we zo veel mogelijk gebruik van best practices uit andere gemeenten.

Pilots in de dorpen

Gemeenschapszin en de zorg voor elkaar heeft een sterke preventieve werking. Als gemeente zijn we in gesprek met een aantal dorpen om initiatieven te versterken en te verduurzamen. Bijvoorbeeld in de vorm van een Wmo-voorziening zonder indicatie, of als voorziening waar informele en formele zorg gezamenlijk wordt aangeboden. In 2021 komen we samen met een aantal dorpen met een nadere uitwerking.

Vrijwilligersbeleid

Vrijwilligers zijn een onmisbare schakel in het voorliggend veld. Hoewel ze zichzelf meestal niet op die manier zien. Ze doen 'gewoon' wat nodig is. Door vergrijzing en andere oorzaken is het vinden van voldoende vrijwilligers steeds meer een probleem. Samen met de vrijwilligers en hun organisaties en met het vrijwilligerssteunpunt van Welzijnswerk gaan we na wat we als gemeente toch kunnen doen om vrijwilligers te werven en te ondersteunen. Op basis van dat interactieve proces komen we in 2021 met een voorstel voor nieuw vrijwilligersbeleid.

Kosten beperken

Met al deze instrumenten verwachten wij de kosten te kunnen beperken. Op dit moment kunnen we nog niet zeggen of dat gaat lukken en wat het precies financieel gaat opleveren. Voor de begroting 2022 verwachten we daarover meer te kunnen zeggen. Op voorhand achten we het niet realistisch ervan uit te gaan dat er helemaal geen stijging meer zal zijn.

Daarom stellen we voor om structureel uit te gaan van een stijging van globaal € 375.000. Tegelijk adviseren we u voor de jaren vanaf 2022 een incidentele uitgave te ramen van driemaal € 375.000. Dat bedrag kunnen we onderbrengen in de Reserve Sociaal Domein. Dat bedrag gebruiken we dan vanuit die reserve weer als dekking. Volgens de laatste berekeningen moeten we dan nog een iets hoger bedrag uit de reserve halen, waar die reserve ook de ruimte voor biedt.

Uitvoeringskosten

Voor de uitvoerende taken op de Jeugdhulp en de WMO hebben we de afgelopen jaren telkens met tijdelijke inzet van medewerkers het werk gedaan. Dat hebben we ook vaak incidenteel gefinancierd. Het is nodig om die inzet nu structureel te maken. Deze structurele inzet kost € 150.000.

Waarschijnlijk zullen we in de jaarrekening 2020 ook nog moeten voorstellen (een deel van) dat bedrag eenmalig voor 2020 beschikbaar te stellen.

2.2. [Armoedebelaid](#)

We kennen in onze gemeente een lange traditie van ruimhartig armoedebelaid. Maatschappelijke ontwikkelingen vragen om het regelmatig herijken van dat beleid. Daarom zijn we gestart met de voorbereidingen voor nieuw beleid. We betrekken daarbij mensen uit de doelgroep, professionals, vrijwilligers en leden van uw raad.

We zullen u vervolgens in 2021 een voorstel voorleggen voor een nieuwe armoedenota.

In september 2020 zijn we gestart met een pilot onder de naam 'Jongerenperspectiefplan'. Met dit plan geven we vijf jongeren die een uitkering ontvangen op grond van de Participatiewet - met schulden tot maximaal € 5000 - de kans om zich volledig te focussen op onderwijs en/of arbeid. Dit doen we door de schuld van deze jongeren in één keer af te betalen. Zo hebben ze niet meer te maken met verschillende schuldeisers, onrealistische afbetalingsregelingen en deurwaarders. We zetten de schuld om in een lening bij de gemeente. Daardoor ontstaat er in korte tijd rust en overzicht. Daarnaast krijgen de jongeren ondersteuning op verschillende gebieden, waaronder budgetondersteuning en ondersteuning bij het vinden van de juiste opleiding of baan.

2.3. [Re-integratiebelaid](#)

Op dit moment zijn we bezig met de evaluatie van het huidige re-integratiebelaid 'Re-integratie is (net)werken 2016 – 2020'. Eind 2020 zijn de uitkomsten van deze evaluatie bekend en zullen we die aan u voorleggen.

In 2021 zullen we die uitkomsten verwerken in een voorstel om het huidige re-integratiebelaid te actualiseren. Ons doel blijft een beleid dat nog steeds zoveel mogelijk mensen ondersteunt richting de arbeidsmarkt, passend bij de nieuwste ontwikkelingen en arbeidsmarkt.

We betrekken onze stakeholders actief bij dit proces. Dat doen we – afhankelijk van de mogelijkheden die de coronacrisis ons biedt – zo actief mogelijk.

2.4. [Wet inburgering](#)

Op 1 juli 2021 treedt de nieuwe Wet inburgering in werking. Met deze wet komt de volledige uitvoering van het inburgeringsstelsel bij de gemeente te liggen. Op dit moment zijn we al bezig met de voorbereidingen, zodat wij in onze gemeente de nieuwe wet vanaf 1 juli 2021 kunnen uitvoeren.

In de tussentijd geven we volop uitvoering aan het actieplan 'Versterking integratie en Participatie statushouders 2019 - 2020' en zijn we gestart met twee pilots.

Ook op deze manier bereiden we ons voor op de nieuwe wet én ondersteunen we de huidige groep statushouders.

We gaan er van uit dat we deze wet kunnen uitvoeren binnen de daarvoor beschikbare budgetten.

2.5. [Jeugdbeleid](#)

Nu al zijn we bezig met het vormgeven van de 'Nota zorgeloos (op)groeien in Midden-Drenthe'. In dat proces betrekken we alle belanghebbenden zo actief mogelijk. Dus ook en vooral de jongeren zelf. In de nota beschrijven we het jeugdbeleid voor de komende jaren. De rode draad is dat we onze inzet voor de jongeren zo veel mogelijk uit het medische circuit laten. We maken onze aanpak zo veel mogelijk 'normaal'.

We gaan u de nota begin 2021 voorleggen voor definitieve vaststelling.

Als vervolg op de nieuwe Verordening jeugd stellen we in 2021 beleidsregels voor de uitvoering vast.

2.6. [Peuterspeelzalen – VVE](#)

incidenteel € 210.000
tlv reserve sociaal
domein

Recent heeft u informatie ontvangen over het beleid voor peuterspeelzalen en VVE. Voor 2021 hebben we in elk geval € 210.000 extra nodig om ons beleid te kunnen realiseren. Wij stellen u voor om dat incidentele bedrag te dekken uit de Reserve sociaal domein.

In 2021 zullen we in beeld brengen of we structureel meer geld nodig hebben dan wel of we andere oplossingen en/of dekking kunnen vinden.

2.7. [Gezond in Midden-Drenthe](#)

We gaan in 2021 het team 'Gezond in Midden-Drenthe' verder door ontwikkelen. Het team blijft in gesprek met hun netwerk. Zo sluiten we zoveel mogelijk aan bij de behoefte in de samenleving. Het team ondersteunt en stimuleert initiatieven die van onderop zijn ontstaan.

Ook in 2021 gaan geschoolde vakleerkrachten een deel van de gymlessen op de basisscholen in Midden-Drenthe geven. Zo helpen we er aan mee dat kinderen plezier in bewegen ervaren. Dat draagt bij aan het ontwikkelen en behouden van een gezonde en actieve leefstijl van jong tot oud.

De vakleerkrachten zijn verbonden aan het team 'Gezond in Midden-Drenthe'. Met elkaar geven ze invulling aan een buitenschools aanbod om een gezonde leefstijl van kinderen te stimuleren.

2.8. (Onderwijs)accommodaties

structureel € 800.000

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP)

We zijn bezig met het voorbereiden van beleid voor onze (onderwijs)accommodaties. Het zogeheten IHP is daar een belangrijk onderdeel van.

Nu het vastgestelde IHP er nog niet ligt, vragen we u nog niet om daarvoor al daadwerkelijk een concreet bedrag beschikbaar te stellen. We adviseren u echter wel om hiervoor ruimte beschikbaar te houden in de structurele bestedingsruimte. Hiervoor is een deel van de € 800.000 bestemd.

Integraal Accommodatiebeleid

We hebben als gemeente een groot aantal accommodaties in eigendom. We hebben in onze gemeente dringend behoefte aan een meerjarenplan om die accommodaties in goede staat te houden of te brengen. Met daaraan voorafgaand de vraag: welke accommodaties hebben we nodig?

We hebben dat integraal accommodatiebeleid om meerdere redenen nodig. In de eerste plaats omdat u de voorzieningen voor inwoners op een goed niveau wilt hebben en houden. Daarvoor moet u weten wat dat kost en moet u de middelen daarvoor ook beschikbaar kunnen en willen stellen. Vervolgens hebben we ook te maken met een grote verduurzamingsopgave.

Al die elementen bij elkaar maken dit tot een omvangrijk en complex project. Het hele accommodatiebeleid zal zich dan ook uitstrekken over een groot aantal jaren. De hier genoemde € 800.000 is onze inschatting van wat we gedurende de eerste paar jaren daarvoor nodig hebben. Dus inclusief het IHP. Met dat bedrag aan kapitaallasten kunnen we als gemeente globaal € 16 miljoen investeren.

Dat zal geleidelijk gaan: we gaan niet in 2021 al de volle € 800.000 uitgeven. Want we kunnen niet in één jaar alle nieuwbouw en verbouw realiseren. In totaal verwachten we dat het bedrag voor accommodaties over een langere periode nog hoger ligt dan de nu genoemde € 800.000.

2.9. Nieuwbouw Volta Beilen

Na een voorbereidingstijd van vele jaren, heeft u een krediet beschikbaar gesteld voor het bouwen van een nieuw schoolgebouw voor het Voortgezet Onderwijs in Beilen. Uw besluit is ook aanleiding geweest voor de beide scholen – CS Vincent van Gogh (bijzonder onderwijs) en het Dr. Nassau College uit Beilen (openbaar onderwijs) – om nauw te gaan samenwerken.

In de zomer van dit jaar is de eerste paal geslagen. Inmiddels is de nieuwe naam bekend: Volta. En als alles volgens plan verloopt, gaat het nieuwe gebouw in 2021 open. Daarmee heeft onze gemeente een bijzonder waardevolle voorziening behouden en in een nieuwe jas gestoken.

In het nieuwe gebouw komt ook het jongerencentrum. Op het terrein aan de overkant van het water (de voormalige gemeentewerf) realiseren we een gymzaal met daaraan grenzend een sportveld. Als verbinding tussen schoolgebouw en gymzaal leggen we een fiets- en voetgangersbrug aan. Nog steeds is de verwachting dat we binnen het beschikbare budget blijven.

2.10. Techniek onderwijs

De gemeente Midden-Drenthe werkt mee aan een duurzaam, dekkend en kwalitatief Sterk Techniek Onderwijs. Hiermee willen we bereiken dat er meer leerlingen voor een vervolgopleiding in de Techniek in het MBO gaan kiezen. Dat is gunstig voor de ontwikkeling van leerlingen en voor het bedrijfsleven in onze regio.

2.11. Wonen

Er wordt veel gebouwd in Midden-Drenthe. Naast nieuwbouw op uitbreidingslocaties vindt er ook veel vervangende nieuwbouw plaats, waarbij verouderde woningen plaatsmaken voor nieuwe, duurzame, vaak levensloopbestendige woningen.

Ook in de kleinere kernen is veel belangstelling voor de woningbouwkavels op de uitbreidingslocaties. Ook deze zijn bijna volgebouwd. Dit betekent dat we de komende periode als gemeente moeten gaan besluiten hoe we hiermee verder gaan. Zijn er nog uitbreidingsmogelijkheden nodig (en in welke kernen dan?) of gaan we inzetten op de bestaande voorraad en inbreidingslocaties? Dit is een vraagstuk dat ook bij de herziening van ons grondbeleid aan de orde komt.

Ondanks dat er veel gebouwd wordt is er toenemende krapte op de woningmarkt. Zo blijft de positie van starters op de koopwoningmarkt lastig. De huizenprijzen zijn gestegen en het aanbod is beperkt. De starterslening hebben we daarom verruimd, door de koopprijsgrens te verhogen naar 190.000 euro.

Ook in 2021 kunnen starters een beroep doen op de gemeente voor een starterslening bij de aankoop van hun eerste woning.

Verder merken we (vooral) in Beilen extra druk op de huurmarkt. Woningcorporatie Woonservice wil daarom tijdelijke woningen aan de voorraad toevoegen. Die zijn dan vooral bedoeld voor spoedzoekers (mensen die snel een woning nodig hebben en daar niet jaren op kunnen wachten). Samen met de corporatie gaan we hier invulling aan geven.

In 2021 gaan we ook aan de slag met de voorbereidingen voor de actualisatie van ons Woonplan.

2.12. [Gebiedsvisie De Haven](#)

Tegelijk met de plannen voor de nieuwbouw VO zijn we ook begonnen met het ontwikkelen van een visie voor het gebied De Haven.

Voor de uitvoering van het deelgebied 'herinrichting Verlengde Havenstraat' hebben wij een provinciale subsidie ontvangen. We sluiten voor de uitvoering aan bij de planning van de VO school.

We combineren de herinrichting met rioleringswerkzaamheden in deze straat. We gaan met dit werk medio 2021 beginnen.

2.13. [Dorpenbeleid](#)

De afgelopen jaren hebben we met veel partners hard gewerkt aan het voorbereiden van een vernieuwd dorpenbeleid. We werken samen met u als gemeenteraad, met de dorpsbelangenverenigingen en met het Dorpen Overleg Midden Drenthe.

Na de bespreking van de "Aanzet Dorpenbeleid" en het concept-Dorpenbeleid in de commissie verwachten we dat u nog in december 2020 het definitieve Dorpenbeleid kunt vaststellen.

2.14. [Lievingsveld](#)

Na een lange en soms spannende voorbereidingsperiode, zijn dit jaar de bouwwerkzaamheden dan echt begonnen. Ook de aanleg van wegen en nutsvoorzieningen is in de afgelopen zomer afgerond, in opdracht van de Beheersvereniging Lievingsveld.

Op dit moment wordt er volop gebouwd. Enkele tiny houses zijn al klaar én bewoond. De verkoop van kavels loopt gestaag door. De belangstelling is groot.

Het bestemmingsplan voor Lievingsveld staat maximaal 150 woningen toe. Na de afgelopen inschrijfronde zitten we precies op die 150 woningen. Om deze reden hebben we een gebied van circa 2,5 hectare nog buiten de uitgifte gelaten. Deze grond kunnen we pas uitgeven nadat het bestemmingsplan is gewijzigd. Die wijziging gaan we in 2021 in gang zetten. Uiteindelijk kunnen er dan in Lievingsveld in totaal zo'n 175 woningen komen.

2.15. [Visie op Smilde](#)

In het laatste kwartaal van dit jaar zijn we gestart met de aanbesteding van de Visie op Smilde. Eind 2020 zal er opdracht zijn verleend aan een stedenbouwkundig bureau om het proces te begeleiden en de visie op te stellen.

Dat betekent dat we in 2021 de visie op Smilde aan u kunnen aanbieden.

2.16. [Centrumvisie Beilen](#)

Met de centrumvisie voor Beilen wilt u dit centrum een stevige impuls geven. Zodat het voor ondernemers en inwoners een aantrekkelijk en vitaal centrum blijft of wordt.

Een onderdeel van het plan is het centraliseren van winkels. Vanaf oktober 2018 is daarvoor de stimuleringsregeling voor het centrum Beilen in werking. Tot nu toe hebben we vier aanvragen voor subsidie toegekend met een totaalbedrag van ruim €175.000. Daarnaast lopen er diverse gesprekken met ontwikkelaars en vastgoedeigenaren waaruit we nog aanvragen verwachten. De regeling loopt tot eind 2021.

Vanaf maart van dit jaar is aannemer Avitec bezig met de herinrichting van het centrum van Beilen. De werkzaamheden zijn in de zomer 2020 afgerond.

In 2021 pakken we het laatste project van het uitvoeringsprogramma op: de herinrichting van het gebied Ventweg-Zuid.

2.17. [Centrumvisie Westerbork – structuurvisie](#)

Ook in Westerbork is gewerkt aan een visie voor het centrum, als vervolg op het traject De Nieuwe Winkel Straat.

De Stuurgroep in dit traject heeft de centrumvisie, na een zorgvuldig proces, in september 2020 definitief vastgesteld. Daarna heeft de stuurgroep de visie aangeboden aan de gemeente. In 2020 zal uw raad hierover een besluit nemen.

De centrumvisie levert input voor de actualisering van de Structuurvisie Westerbork. Daarmee gaan we in 2021 beginnen.

2.18. [De Lindelaar Westerbork](#)

De voorbereidende werkzaamheden voor dit project zijn in volle gang. Binnenkort leggen we het ontwerpbestemmingsplan en de doelgroepenverordening ter inzage. Begin 2021 leggen we u deze aan u ter vaststelling voor.

We gaan dan in het 2e kwartaal 2021 starten met bouw en de uitgifte van de kavels.

Bij dit project gaan we experimenteren met de doelgroepenverordening. Daardoor kunnen de betaalbare woningen voor langere tijd voor starters beschikbaar blijven.

2.19. [Woonservicezone Jade Beilen](#)

De realisatie van de hele Woonservicezone krijgt steeds meer vorm. Er is nu gestart met de bouw van de woningen. Er komen negen levensloopbestendige huurwoningen en vier koopwoningen. De Oude Beilerkorf wordt omgebouwd tot 3 appartementen.

De woningen zullen in het 2^e kwartaal van 2021 gereed zijn.

2.20. [An den Boerbrink Westerbork](#)

Deze locatie ligt in het hart van het dorp Westerbork. We vormen dat gebied om tot woongebied. We hebben dit gebied met Hunebouw BV in eigendom en we ontwikkelen deze locatie samen. Daarbij staat kwaliteit voorop.

Het ontwerpbestemmingsplan ligt op dit moment ter inzage. We bieden u het bestemmingsplan in het 1e kwartaal van 2021 ter vaststelling aan. Dan starten we in de tweede helft van 2021 met de uitgifte van kavels.

2.21. [Stroomlijnen welstandsbeleid](#)

In een gezamenlijk traject van gemeenteraad, college en organisatie bereidt een werkgroep een voorstel voor om het welstandsbeleid te stroomlijnen.

De raadscommissie Ruimte en Groen heeft inmiddels aangegeven wat van een aantal scenario's hun voorkeurscenario is.

Eind 2020 legt de werkgroep het rapport stroomlijnen welstandsbeleid ter vaststelling voor aan uw raad.

De uitvoering van het rapport zal dan in 2021 plaatsvinden.

2.22. [Lichtmasten openbare ruimte](#)

structureel € 50.000

De lichtmasten in de buitenruimte (onze lantarenpalen) zijn hoognodig aan vervanging toe. We gaan daar in 2021 mee beginnen. Die vervanging smeren we over een aantal jaren uit.

Voor de eerste drie jaren van die periode hebben we daarvoor € 50.000 structureel geld nodig.

2.23. [Eikenprocessierups](#)

incidenteel € 100.000

Ook in 2021 verwachten we weer meer middelen nodig te hebben voor de bestrijding van de eikenprocessierups. Op zich zelf zou dat aanleiding kunnen zijn om hier nu al structureel extra middelen voor beschikbaar te stellen. Toch kiezen we ervoor om u voor te stellen eerst nog enkele jaren de ontwikkelingen af te wachten. Daarmee ontzien we ook de beperkte structurele bestedingsruimte.

Met dit incidentele bedrag denken we tot en met 2023 voldoende middelen te hebben.

2.24. [Bomenbeheer](#)

incidenteel € 475.000

We hebben een achterstand in het bomenbeheer. Daarmee komt ook de (verkeers)veiligheid in geding.

Voor de langere termijn verwachten we daarvoor structureel extra middelen nodig te hebben. We stellen u echter voor om eerst een aantal jaren incidenteel middelen in te zetten. Om dan de stand van zaken opnieuw te beoordelen.

De nu voorgestelde € 475.000 is voldoende voor drie jaren.

2.25. [Duurzaamheid](#)

Op dit moment werken we als gemeente aan de maatschappelijke Tender voor zonneparken. Dit doen we in nauwe samenwerking met lokale stakeholders.

Verder starten we in het najaar van 2020 met de campagne groene energie voor ondernemers om zon-op-dak en kleine windmolens te stimuleren. Om kleine windmolens ook juridisch mogelijk te maken werken we aan een paraplubestemmingsplan.

Ook starten we het Koploperproject voor ondernemers in het Midden- en Kleinbedrijf die graag hun onderneming willen verduurzamen en circulair willen ondernemen.

Alle particuliere woningeigenaren hebben inmiddels een waardebon van € 50,- ontvangen voor het treffen van kleine energiebesparende maatregelen en voor het optimaal afstellen van hun cv-ketel.

Ook start er in december een gezamenlijk inkooptraject en gaat in 2021 de klusbus de wijk/het dorp in.

Samen met diverse stakeholders werken we aan een aanpak om het gebruik van lokaal geproduceerd voedsel te stimuleren en om voedselverspilling te voorkomen. In de aanpak leggen we een link met fairtrade en circulaire economie.

2.26. [Afval](#)

In 2021 bieden wij u een voorstel aan voor het nieuwe grondstoffenbeleid 2021-2025.

In 2021 gaat we voor het verwerken en vermarkten van PMD van het huidige ketenregiemodel over naar het bronscheidingsmodel (VPKT). Vanaf dat moment zijn we als gemeente alleen nog verantwoordelijk voor de inzameling van het PMD en niet langer voor het sorteren en vermarkten ervan. De kwaliteitseisen voor het PMD zijn hoog. Daarom blijven we inzetten op het verbeteren van de kwaliteit van het PMD door middel van monitoring, communicatie en handhaving.

Daarnaast blijven we inzetten op goede communicatie, een goede inzamelstructuur voor grondstoffen en het voorkomen van zwerfafval.

2.27. [Dienstverlening / ICT](#)

structureel € 460.000

incidenteel € 250.000

U heeft de laatste tijd enkele keren van ons informatie ontvangen dat we fors zullen moeten investeren in onze dienstverlening en ICT. Op 9 september 2020 heeft u daarover een korte ambtelijke presentatie gehad in de commissie Algemeen Bestuur.

Als het gaat om achterstanden zijn de website en het raadsinformatiesysteem daar belangrijke voorbeelden van. Het gaat daarbij om een omvangrijke uitdaging.

Daar komt bij dat op diverse beleidsterreinen de digitale ondersteuning achter gaat lopen. Om weer een voorbeeld te noemen: We willen als gemeente meer datagedreven werken. Dat is onder andere nodig om zicht en grip op de kosten in het sociaal domein te hebben.

Voor deze uitgaven voor Dienstverlening/ICT hebben we een globale opzet gemaakt van wat we te doen hebben. We hebben gekeken welke projecten we moeten realiseren om weer up to date te zijn met onze digitale dienstverlening. Het bedrag wat we dan nodig hebben, ligt ongeveer op het niveau van het bedrag per inwoner zoals dat ook gemiddeld te vinden is in vergelijkbare gemeenten. Om de omslag te maken is het incidentele geld nodig.

2.28. Versterking ambtelijke organisatie

structureel € 80.000

structureel pm

We zijn blij met de inzet en betrokkenheid van onze medewerkers. Veel gaat goed. Tegelijk heeft BMC niet voor niets geconstateerd dat er de afgelopen jaren een te groot beroep op de organisatie is gedaan. Daardoor is de organisatie achterop geraakt. Uiteindelijk kunnen we met de huidige middelen de bestuurlijke ambities onvoldoende waarmaken. En is er groei en ontwikkeling nodig naar een grotere professionaliteit. Daarvoor zijn op dit moment niet of nauwelijks middelen aanwezig. Nu hoeft ook niet elke verbetering geld te kosten. Maar in een aantal gevallen is dat niet te voorkomen.

Daar komt bij dat de organisatie geen vet op de botten heeft: elke tegenvaller vraagt meteen om een beroep op extra incidentele middelen. Anders leidt dat bijvoorbeeld bij het verlenen van uitkeringen of vergunningen direct tot achterstanden. De knelpuntenpot die daarvoor in 2020 en 2021 nog beschikbaar is, is daardoor volledig nodig.

Tot slot vraagt het ontwikkelen van de organisatie om voldoende budget voor scholing en training.

Over al deze ontwikkelingen heeft de algemeen directeur recent in het seniorenconvent met de fractievoorzitters op een constructieve kunnen spreken.

De eerste stappen zetten we door extra te investeren in informatisering en dienstverlening en in de uitvoering van de WMO en de Jeugdhulp. Een eerste globale inschatting duidt daarnaast op een structurele behoefte voor de hele organisatie van in totaal ongeveer € 1 miljoen in de komende jaren.

In de tweede helft van 2020 is het management van de organisatie bezig met de strategische personeelsplanning. Eind 2020, begin 2021 verwachten wij daarvan de resultaten te zien.

We stellen u op dit moment daarom alleen voor om een bedrag van € 80.000 structureel als opleidingsbudget beschikbaar te stellen. Begin 2021 komen we dan met voorstellen voor de andere onderdelen: de knelpuntenpot, de strategische kracht van de organisatie en de verdere uitvoering van de strategische personeelsplanning.

2.29. Overige

structureel € 25.000

incidenteel € 20.000

Daarnaast zijn er nog enkele kleinere uitgaven die we als gemeente de komende tijd doen. Die betreffen het beleid voor woonwagens op de locatie Beilen, een BTW-betaling voor de Harm Smeengeschool en het vervangen van de lift in De Peppel.

2.30. Wijkverbetering

structureel - € 25.000

In het uitvoeringsprogramma gingen we nog uit van twee wijkverbeteringsprojecten in deze raadsperiode. Inmiddels is duidelijk dat we het bij één zo'n project houden. Niet alleen omdat het project in Westerbork arbeidsintensief is. Maar ook omdat er voor Smilde en Hooghalen dorpsvisies ontwikkeld worden. Aansluitend op het maken van die visies kan er aanleiding zijn daarvoor ook investeringen te doen die het zelfde karakter dragen als wijkverbeteringsprojecten.

Door nu één wijkverbeteringsproject te laten vervallen, ontstaat er een structureel voordeel van € 25.000.

Lokale lasten

1. Lasten voor inwoners en bedrijven

De onroerendezaakbelasting (OZB), de afvalstoffenheffing en de rioolheffing noemen we samen onze lokale lasten. Inwoners, instellingen en bedrijven moeten die belastingen en heffingen aan de gemeente betalen.

Er zijn nog meer bedragen die mensen aan de gemeente moeten betalen. Bijvoorbeeld voor het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Die kosten noemen we leges. Het gaat daarbij dus om de betaling voor een dienst of product voor een inwoner, instelling of bedrijf. Daarom tellen we deze betalingen niet mee bij de lokale lasten. De kosten van leges kunnen nooit hoger zijn dan de werkelijke kosten.

2. OZB

Voor de OZB hanteren wij de afspraken zoals vastgelegd in het coalitieakkoord. Voor de begroting 2021 geldt het percentage zoals genoemd in de CBS-prognose van maart 2020, te weten 1,6%. Op de OZB-tarieven passen we dus in 2021 de inflatiecorrectie van 1,6% toe.

Dit percentage geldt voor de totale opbrengst. Per eigenaar kan dit verschillen door de jaarlijkse waardering van het onroerend goed.

3. Afvalstoffenheffing en rioolheffing

De tarieven rioolheffing blijven in 2021 gelijk.

De tarieven voor de afvalstoffenheffing gaan in 2021 met € 30 omlaag. Dat is het gevolg van verschillende positieve effecten in de uitvoering van het afvalstoffenbeleid.

Bestedingsplan

Bij de behandeling van de Perspectiefbrief 2021 Midden-Drenthe zijn de plannen besproken voor de periode 2021 - 2024.

Voor het jaar 2021 leiden de nieuwe bestedingswensen 2021 tot de volgende effecten op de exploitatie en de reserves:

Bestedingen beschikbare middelen 2021

Omschrijving	Structurele ruimte	Kredietbedrag	Incidentele ruimte	Algemene bestemmingsreserve *1)
Bestedingsplan	1.195.000	2.367.000	464.000	-464.000
Nog beschikbaar in 2021	0		0	2.144.870

*1) het betreft de beschikbare algemene reserve. Hierbij is rekening gehouden met toekomstige verplichtingen.

Hierna volgt per plan een korte toelichting, inclusief het structureel of incidenteel benodigde budget.

Project	Sociaal domein
---------	----------------

Programma	Sociaal domein
Taakveld	
Krediet	€ 0
Exploitatiekosten	€ 375.000 + € 150.000
Incidenteel/structureel	Structureel € 525.000
Dekking	De structurele verhoging komt uit de begrotingsruimte en de incidentele verhoging komt voor 2021 en de volgende jaren uit de bestemmingsreserve Sociaal domein.
Toelichting	We constateren dat de uitgaven voor het sociaal domein, vooral in de Jeugdhulp en WMO, een stijgende tendens hebben. Bij ongewijzigd beleid is onze inschatting dat die stijging structureel € 750.000 gaat bedragen ten opzichte van het bedrag dat nu in de meerjarenraming staat. Tegelijk nemen we maatregelen om die stijging op z'n minst te beperken. Een voorbeeld daarvan is de inzet van onze praktijkondersteuner bij de huisartsen. Daarom stellen we voor om structureel uit te gaan van een stijging van € 375.000. Voor de uitvoerende taken op de Jeugdhulp en de WMO hebben we de afgelopen jaren telkens met tijdelijke inzet van medewerkers het werk gedaan. Dat hebben we ook vaak incidenteel gefinancierd. Het is nodig om die inzet nu structureel te maken. Deze structurele inzet kost € 150.000.

Programma	Bestuur en ondersteuning
Taakveld	Overhead
Krediet	€ 0
Exploitatiekosten	€ 460.000 /€ 250.000
Incidenteel/structureel	Structureel € 460.000en incidenteel € 250.000
Dekking	De structurele verhoging komt uit de begrotingsruimte en de incidentele verhoging komt uit de algemene bestemmingsreserve.
Toelichting	Het doel is om een kwaliteit slag te slaan op onze dienstverlening en ICT. Op 9 september 2020 is daarover een korte ambtelijke presentatie geweest in de commissie Algemeen Bestuur. Als het gaat om achterstanden zijn de website en het raadsinformatiesysteem daar belangrijke voorbeelden van. Het gaat daarbij om een omvangrijke uitdaging. Daar komt bij dat op diverse beleidsterreinen de digitale ondersteuning achter gaat lopen. Om weer een voorbeeld te noemen: We willen als gemeente meer datagedreven werken. Dat is onder andere nodig om zicht en grip op de kosten in het sociaal domein te hebben. Voor deze uitgave voor Dienstverlening/ICT hebben we een globale opzet gemaakt van wat we te doen hebben. We hebben gekeken welke projecten we moeten realiseren om weer up to date te zijn met onze digitale dienstverlening. Het bedrag wat we dan nodig hebben, ligt ongeveer op het niveau van het bedrag per inwoner zoals dat ook gemiddeld te vinden is in vergelijkbare gemeenten. Om de omslag te maken is ook incidenteel geld nodig.

Programma	Bestuur en ondersteuning
Taakveld	Overhead
Krediet	€ 0
Exploitatiekosten	€ 80.000
Incidenteel/structureel	Structureel
Dekking	De structurele verhoging komt uit de begrotingsruimte.
Toelichting	We zijn blij met de inzet en betrokkenheid van onze medewerkers. Veel gaat goed. Tegelijk heeft BMC niet voor niets geconstateerd dat er de afgelopen jaren een te groot beroep op de organisatie is gedaan. Daardoor is de organisatie achterop geraakt. En is er groei en ontwikkeling nodig naar een grotere professionaliteit. Daarvoor zijn op dit moment niet of nauwelijks middelen aanwezig. Nu hoeft ook niet elke verbetering geld te kosten. Maar in een aantal gevallen is dat niet te voorkomen. Daar komt bij dat de organisatie geen vet op de botten heeft: elke tegenvaller vraagt meteen om een beroep op extra incidentele middelen. Anders leidt dat bijvoorbeeld bij het verlenen van uitkeringen of vergunningen direct tot achterstanden. De knelpuntenpot die daarvoor in 2020 en 2021 nog beschikbaar is, is daardoor volledig nodig. Tot slot vraagt het ontwikkelen van de organisatie om voldoende budget voor scholing en training. De eerste stappen zetten we door extra te investeren in informatisering en dienstverlening en in de uitvoering van de WMO en de Jeugdhulp. Een eerste globale inschatting duidt daarnaast op een structurele behoefte van in totaal ongeveer € 1 miljoen in de komende jaren. In de tweede helft van 2020 is het management van de organisatie bezig met de strategische personeelsplanning. Eind 2020, begin 2021 verwachten wij daarvan de resultaten te zien. We stellen u op dit moment daarom alleen voor om een bedrag van € 80.000 structureel als opleidingsbudget beschikbaar te stellen. Begin 2021 komen we dan met voorstellen voor de andere onderdelen: de knelpuntenpot, de strategische kracht van de organisatie en de verdere uitvoering van de strategische personeelsplanning

Project	(Onderwijs) accommodaties
---------	---------------------------

Programma	Onderwijs
Taakveld	Onderwijshuisvesting
Krediet	€ 1,4 miljoen
Exploitatiekosten	€ 70.000
Incidenteel/structureel	Structureel
Dekking	De structurele verhoging komt uit de begrotingsruimte.
Toelichting	We zijn bezig met het voorbereiden van beleid voor onze (onderwijs) accommodaties. Het zogeheten IHP is daar een belangrijk onderdeel van.

Nu het vastgestelde IHP er nog niet ligt, vragen we u nog niet om daarvoor al daadwerkelijk een concreet bedrag beschikbaar te stellen. We adviseren u echter wel om hiervoor ruimte beschikbaar te houden in de structurele bestedingsruimte.

Het hele accommodatiebeleid zal zich uitstrekken over een groot aantal jaren. Onze inschatting is dat we gedurende de eerste paar jaren daarvoor € 800.000 voor kapitaallasten nodig hebben. Dit is circa € 16 miljoen aan investeringen. Dus inclusief het IHP. Dat zal geleidelijk gaan: we gaan in 2021 hiervan € 70.000 uitgeven. Want we kunnen niet in één jaar alle nieuwbouw en verbouw realiseren. In totaal verwachten we dat het bedrag voor accommodaties over een langere periode nog hoger ligt.

Project	Lichtmasten openbare ruimte
---------	-----------------------------

Programma	Verkeer, vervoer en waterstaat
Taakveld	Verkeer en vervoer
Krediet	€ 900.000
Exploitatiekosten	€ 50.000
Incidenteel/structureel	Structureel
Dekking	De structurele verhoging komt uit de begrotingsruimte.
Toelichting	De lichtmasten in de buitenruimte (onze lantarenpalen) zijn hoognodig aan vervanging toe. Met dit krediet kunnen we de aankomende jaren de noodzakelijke vervangingen realiseren.

Project	Eikenprocessierups
---------	--------------------

Programma	Sport, cultuur en recreatie
Taakveld	Openbaar groen en (openlucht) recreatie
Krediet	€ 0
Exploitatiekosten	€ 35.000
Incidenteel/structureel	Incidenteel
Dekking	De incidentele verhoging komt uit de algemene bestemmingsreserve.
Toelichting	De bestrijding van de eikenprocessierups kost steeds meer. Op zich zelf zou dat aanleiding kunnen zijn om hier nu al structureel extra middelen voor beschikbaar te stellen. Toch kiezen we ervoor om u voor te stellen eerst nog enkele jaren de ontwikkelingen af te wachten. Daarmee ontzien we ook de beperkte structurele bestedingsruimte. We willen incidenteel voor 3 jaar € 100.000 beschikbaar stellen. Waarvan € 35.000 in 2021.

Project	Bomenbeheer
---------	-------------

Programma	Sport, cultuur en recreatie
Taakveld	Openbaar groen en (openlucht) recreatie
Krediet	€ 0
Exploitatiekosten	€ 159.000
Incidenteel/structureel	Incidenteel
Dekking	De incidentele verhoging komt uit de algemene bestemmingsreserve.
Toelichting	We hebben een achterstand in het bomenbeheer. Daarmee komt ook de (verkeers)veiligheid in geding. Voor de langere termijn verwachten we daarvoor structureel extra middelen nodig te hebben. We stellen u echter voor om eerst een aantal jaren incidenteel in te zetten. Om dan de stand van zaken te beoordelen. We willen incidenteel voor 3 jaar € 475.000 beschikbaar stellen. Waarvan € 159.000 in 2021.

Project	Overige
Programma	Diversen
Taakveld	Diversen
Krediet	€ 367.000
Exploitatiekosten	€ 25.000/ € 20.000
Incidenteel/structureel	Structureel € 25.000 en incidenteel € 20.000
Dekking	De structurele verhoging komt uit de begrotingsruimte en de incidentele verhoging komt uit de algemene bestemmingsreserve.
Toelichting	Er zijn nog enkele kleinere uitgaven die we als gemeente de komende tijd moeten doen. Die betreffen het beleid voor woonwagens op de locatie Beilen, een BTW-betaling voor de Harm Smeengeschool en het vervangen van de lift in De Peppel.

Programmaplan

Programma	Bestuur en ondersteuning
Taakveld	Bestuur Burgerzaken Beheer overige gebouwen en gronden Ondersteuning organisatie Treasury OZB woningen OZB niet-woningen Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds Overige baten en lasten Mutaties reserves Resultaat van de rekening van baten en lasten

Programmadoelstelling

- Het goed besturen van de gemeente. Dit willen wij bereiken door inwoners te vertellen wat wij als bestuur doen en waar wij het gemeenschapsgeld voor gebruiken.
- Raad en college betrekken onze inwoners en organisaties tijdig bij het maken van plannen en beleid zodat zij invloed hebben op de eigen leefomgeving.
- Onze dienstverlening is eigentijds waarbij wij rekening houden met de verschillende groepen inwoners in onze gemeente.
- Wij kiezen voor persoonlijk contact en zijn goed bereikbaar. Door korte lijnen leveren wij oplossingen op maat. Inwoners waarderen dat.
- Doorlopend werken we aan het verbeteren van de dienstverlening. We leren ervan wanneer inwoners niet tevreden zijn. Klachten nemen we serieus.
- Wij voeren een behoedzaam financieel beleid en een doelmatige bedrijfsvoering.

Beleidsindicatoren

Op grond van het BBV worden beleidsindicatoren in de begroting opgenomen. De beleidsindicatoren dienen ter toelichting van de maatschappelijke effecten in de programma's. De beleidsindicatoren zijn voorgeschreven en afkomstig van de website 'Waar staat je gemeente'.

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit programma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000-50.000.

Indicator	jaar	Midden-Drenthe	25.000 - 50.000 inwoners	Drenthe	beschrijving
Woonlasten één-persoonshuishouden	2020	€ 679,00	€ 715,00	€ 697,00	Het bedrag dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan gemeentelijke woonlasten.
	2019	€ 665,00	€ 678,00	€ 663,00	
Woonlasten meer-persoonshuishouden	2020	€ 724,00	€ 773,00	€ 748,00	Het bedrag dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan gemeentelijke woonlasten.
	2019	€ 710,00	€ 753,00	€ 714,00	
Demografische druk	2020	80,30	78,20	80,60	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
	2019	80,20	77,80	80,30	
Gemiddelde WOZ waarde	2020				De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
	2019	€ 212.000	€ 248.000	€ 201.000	
	2018	€ 201.000	€ 243.000	€ 190.000	

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/jive (geraadpleegd 10-07-2020)

Dienstverlening

We willen als gemeente goede dienstverlening leveren aan onze inwoners.

Indicator	jaar	Midden-Drenthe	25.000 - 50.000 inwoners	Drenthe	beschrijving
Directe dienstverlening	2017	6,73	6,7	6,8	Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven voor de dienstverlening van de gemeente.

Het streven is dat onze inwoners de dienstverlening bovengemiddeld waarderen. Elke twee jaar meten we dit met de [burgerpeiling](#) van 'Waar staat je gemeente'.

Onderstaande verplichte indicatoren komen niet van de website Waar staat je gemeente. Deze worden intern samengesteld.

Indicator	Eenheid	2019	2020	2021
Formatie	Aantal fte's per begroot (exclusief personeel griffie en externe inhuur)			
Formatie	Aantal fte's per 1.000 inwoners (exclusief personeel griffie en externe inhuur)	6,8	6,92	7,81
Apparaatskosten	Bedrag per inwoner	€ 609	€ 653	€ 656
Overhead	% van de totale kosten	10,59%	9,95%	12%
		2018	2019	2020
Externe inhuur	Totale kosten inhuur	€ 512.314	€ 548.320	€ 698.538
Externe inhuur	% van de totale loonsom	3,24%	3,30%	3,84%
		2017	2018	2019
Bezetting	Werkelijk aantal fte's per 1.000 inwoners (exclusief personeel griffie en externe inhuur)	6,67	6,65	6,79

Klantcontact

Inwoners kiezen zelf op welke manier ze contact hebben met de gemeente. Streven is om op die manier voor alle doelgroepen beschikbaar en bereikbaar te zijn.

Indicatoren klantcontacten	Doel	2016	2017	2018	2019
		Werkelijk			
Aantal opgenomen telefoontjes binnen 20 seconden	80%	71%	71%	-	-
Beantwoording van brieven binnen 10 dagen	80%	82%	92%	86%	87%
Aantal klanten dat minder dan 10 minuten wacht	80%	83%	81%	86%	95%

Aantal opgenomen telefoontjes binnen 20 seconden

Een inwoner heeft direct contact met de medewerker die zijn of haar vraag beantwoordt, dat is het streven. Dit rechtstreekse contact verloopt nog niet optimaal.

Aantal klanten dat minder dan 10 minuten wacht

In de hal zullen inwoners waar mogelijk direct geholpen worden. Dat geldt bijvoorbeeld voor het afhalen van reisdocumenten.

Afhandeling klantvragen

Doel is alle vragen van inwoners binnen de gewenste termijn te beantwoorden. Met onderstaande indicatoren wordt dit in beeld gebracht.

Indicatoren afhandeling klantvragen	Doel	2016	2017	2018	2019
		Werkelijk			
Afhandeling vergunningen binnen de wettelijke termijn	100%	92%	93%	91%	91%
Afhandeling bezwaarschriften binnen de wettelijke termijn	100%	100%	82%	88%	88%
Afhandeling meldingen binnen 5 dagen	80%	81%	81%	83%	83%

Afhandeling bezwaarschriften binnen de wettelijke termijn

De gestelde doelen zijn nog niet gerealiseerd. In de aankomende tijd zullen stappen gezet worden om deze doelen te gaan benaderen.

Klachten

De behandeling van klachten is een wezenlijk onderdeel van de dienstverlening. We nemen klachten serieus. Contact wanneer een klacht binnenkomt hoort daarbij. We stellen ons kwetsbaar op en erkennen wanneer we als medewerker anders hadden kunnen en moeten handelen. We ontwikkelen door te leren, met aandacht voor houding en gedrag.

Indicatoren afhandeling klachten	Doel	2016	2017	2018	2019
		Werkelijk			
Aantal klachten		27	29	54	30
1 ^e contact binnen vijf werkdagen	80%	81%	93%	70%	45%
Afhandeling binnen de wettelijke termijn van 42 dagen	100%	81%	86%	89%	55%

Afspraken uit coalitieakkoord

- Plannen maken we met elkaar en bij voorkeur niet in het gemeentehuis. Dat doen we het liefst andersom: plannen komen vooral uit de samenleving. Inwoners en ondernemers nemen zelf verantwoordelijkheid. Als gemeente denken we mee. En als we zelf plannen maken, betrekken we de samenleving vanaf het begin.
- We letten bij alle plannen op de regels die gelden. Niet alles kan en mag. Dat vertellen we duidelijk en op tijd. Maar de nadruk ligt op hoe het wél kan. Het verminderen van regels hoort daarbij.
- We houden rekening met iedereen in onze gemeente. Inwoners en ondernemers kunnen gemakkelijk bij ons terecht. We zoeken actief contact met de jongeren. We dagen ze uit en geven ze ruimte om mee te doen.
- Bij onze dienstverlening staan de mensen centraal. We brengen de dienstverlening op een hoog niveau. Dat betekent dat inwoners en ondernemers ook digitaal makkelijk, veilig en snel bij ons terecht kunnen.
- We blijven in onze gemeente verstandig met geld omgaan. Verstandig betekent: niet te snel en niet te veel geld uitgeven. En tegelijk: niet meer sparen dan nodig is.
- Inkomsten en leges moeten in verhouding staan tot de kosten. We houden de kosten zo laag mogelijk. We verhogen de OZB niet, behalve met de correctie voor inflatie.
- We gaan hard ons best doen om voor de plannen die we maken subsidies te krijgen. Subsidies zorgen voor extra geld, kennis en samenwerking.
- We zorgen ervoor dat inwoners onze begroting kunnen lezen en begrijpen. We gaan door met het nog beter leesbaar maken van de begroting. We gebruiken daarbij de digitale mogelijkheden die er zijn.

Verbonden partijen

[Vereniging Nederlandse Gemeenten \(VNG\)](#)

[Vereniging Drentse Gemeenten](#)

[Bank Nederlandse Gemeente \(BNG Bank\)](#)

[Enexis](#)

[Waterleidingmaatschappij Drenthe](#)

[P10](#)

Beleidskaders

[Vernieuwing BBV op het gebied van onder ander vennootschapsbelasting, overhead, grondexploitaties, opbouw begroting en materiële vaste activa](#)

[Financiële verordening Midden-Drenthe](#) (2016)

[Controleverordening gemeente Midden-Drenthe](#) (2012)

[Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Midden-Drenthe](#) (2004)

[Coalitieakkoord 2018-2022 “Sociaal en ondernemend Midden-Drenthe”](#) (2018)

[Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement](#) (2015)

[Nota Reserves en Voorzieningen](#) (2019)

[Bouwplan: Dichtbij, Duidelijk en Daadkrachtig](#) (2016)

Notitie Beschikbaar en Bereikbaar (2016)

Taakveld Bestuur

Ontwikkelingen

- In 2021 gaat het college verder met de uitvoering van het Uitvoeringsprogramma dat door de raad in 2019 is vastgesteld.
- Het bestuur staat voor grote inhoudelijke uitdagingen: het verder ontwikkelen van het sociaal domein, maatregelen nemen voor klimaat en energie, aandacht geven aan hoe we omgaan met informatie én het betrekken van de samenleving.
- Daar is een grote nieuwe opgave bijgekomen: mede (maar niet alleen) door de coronacrisis staan de gemeentelijke financiën onder druk. Dat betekent dat er meer dan de afgelopen jaren keuzes gemaakt moeten worden.
- Eind 2020/begin 2021 volgt de vaststelling van een overkoepelende visie voor de gemeente Midden-Drenthe waar raad, college, organisatie en inwoners met elkaar aan bijdragen. De kerngroep heeft in 2020 de voorbereidingen daartoe getroffen.
- Deze overkoepelende visie voor de gemeente is vervolgens de visie waaraan de organisatievisie nog een keer wordt getoetst.
- In 2021 wordt de pilot van de werkgroep Democracy, een participatietraject waarbij de samenleving het initiatief neemt en de raad faciliteert, afgerond. De gemeenteraad zal deze nieuwe werkwijze ook evalueren.
- Een werkgroep vanuit de raad doet voorstellen ten aanzien van vergadervormen en het vernieuwen van de vergaderopstelling. Daarbij worden ook twee moties betrokken die door

de raad in 2019 en 2020 zijn aangenomen t.a.v. raadscommunicatie en bestuurlijke vernieuwing.

- De selectieprocedure voor een nieuw Raadsinformatiesysteem is doorlopen en het nieuwe systeem wordt in 2021 geïmplementeerd.
- In 2021 wordt door de raad een nieuwe accountant benoemd.
- Met ingang van 2021 moet het college een rechtmatigheidsverantwoording afleggen over de rechtmatigheid van de jaarrekening.

Wat willen we bereiken?

- De uitvoering van het Uitvoeringsprogramma.
- Veel interactie tussen bestuur, samenleving en andere besturen om door middel van participatie tot beleidsvormig te komen en te leren over een andere rol invulling. (bijvoorbeeld via de pilot Democracy)
- Een nieuw raadsinformatiesysteem en een herijkt Reglement van orde met ruimte voor andere vergadervormen.
- Het vaststellen van een overkoepelende gemeentebrede visie voor Midden-Drenthe.
- Een goedkeurende accountantsverklaring over het jaar 2020.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Binnen de eigen organisatie voldoende controlemaatregelen gaan of blijven nemen om een goedkeurende accountantsverklaring te krijgen.
- Actief deelnemen in de VDG, de VNG en de P10.
- Externe projectondersteuning continueren om de totstandkoming van de gemeentebrede visie te begeleiden.
- De griffie tijdelijk (binnen de financiële ruimte die de formatie biedt) uitbreiden voor het kunnen participeren in de aanbesteding en aansluitend inrichten van een nieuw raadsinformatiesysteem.
- De werkgroep bestuurlijke vernieuwing ondersteunen opdat deze werkgroep met voorstellen kan komen.

Wat mag het kosten?

Bestuur	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	1.659	1.875	1.812	1.849	1.893	1.946
Totaal lasten	1.659	1.875	1.812	1.849	1.893	1.946
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Resultaat	1.659	1.875	1.812	1.849	1.893	1.946

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 92.000 hoger ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- Stijging van de salariskosten en de bestuurlijke vergoedingen. In 2021 een stijging van € 26.000 en de volgende jaren loop dit door indexering op tot € 39.000 in 2024.
- Dat vanaf 2021 meer apparaatskosten worden toegerekend. Dit geeft voor 2021 een stijging van bijna € 123.000. In de jaren erna betreft het een jaarlijkse indexering van € 13.000.
- Het beschikbaar stellen van eenmalig geld in 2020 voor extra kosten wegens raadsexcursie en externe ondersteuning, € 10.000, en voor het opstellen van plan van aanpak bestuurlijke visie Midden-Drenthe € 60.000.
- In 2022 vervalt € 14.000 voor studie. Dit is voor de periode 2019 tot 2022 jaarlijks beschikbaar gesteld.
- Kleine mutaties overige posten. Jaarlijks is dit circa € 3.000.

Baten

Er zijn op dit taakveld geen baten begroot.

Taakveld Burgerzaken

Ontwikkelingen

- De 1,5 meter samenleving;
- Een veranderende en een meer complexere dienstverlening, e.e.a. veroorzaakt door de rijbewijzen- en reisdocumentendip;
- (Nog verder) optimaliseren digitale dienstverlening;
- Voorkomen van document-, identiteits- en adresfraude;
- Modernisering processen rondom verkiezingen.

Wat willen we bereiken?

- Een optimale Basisregistratie Personen (BRP), zodat het mogelijke is om op een goede wijze uitvoering te geven aan wettelijk voorgeschreven taken zoals uitgifte rijbewijzen en reisdocumenten, het bijhouden van de Register van de Burgerlijke Stand en het toekennen van toeslagen;
- We willen de privacy van onze inwoners waarborgen en document-, identiteits- en adresfraude voorkomen;
- Onze dienstverlening op het gebied van Burgerzaken via verschillende kanalen aanbieden, zoals fysiek, digitaal en telefonisch. In deze worden de landelijke ontwikkelingen nauwlettend gevolgd.
- Verkiezingen organiseren die 1,5m-proof en goed toegankelijk zijn voor onze kiezers.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Medewerkers front-office begeleiden en extra scholing laten volgen in de nieuwe / vervangende werkzaamheden met betrekking tot document- en identiteitsfraude.
- Deelname aan de LAA (Landelijke Aanpak Adresfraude) continueren.
- We gaan de digitale dienstverlening nog meer uitbreiden.
- Voor het goed organiseren van de verkiezingen volgen we de landelijke ontwikkelingen en zullen de noodzakelijke maatregelen hiervoor treffen.

Wat mag het kosten?

Burgerzaken	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	968	925	1.032	1.029	1.102	1.065
Totaal lasten	968	925	1.032	1.029	1.102	1.065
Totaal baten	400	354	377	321	254	254
Resultaat	568	571	655	708	848	811

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 107.000 hoger ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- Verkiezingen. Een verkiezing kost circa € 64.000. In 2020: geen, in 2021: 1, in 2022: 1, in 2023: 2 en in 2024: 1.
- Indexering van de toegerekende apparaatskosten. In 2021 stijgen deze met € 22.000 tot € 27.000 in 2024.
- Een structurele verhoging voor de invoering donorwet. Het budget wordt structureel met € 5.500 verhoogd.
- De jaarlijkse fluctuerende verloop aanschaf van reisdocumenten. In 2021 verwachten we € 14.000 meer te moeten uitgeven en in de jaren 2022 en 2023 € 20.000 en € 27.000 minder.
- Het overige is het saldo van kleine mutaties.

Baten

De begrote baten 2021 zijn €23.000 hoger ten opzichte van de begrote baten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- Hogere leges opbrengsten op vooral reisdocumenten. In de jaren 2022 en 2023 is dit anders om. De leges opbrengsten zijn dan lager. Voor 2022 is dat € 56.000 en voor 2023 € 67.000. Hiertegenover staan lagere aankoop en afdracht reisdocumenten, zie toelichting lasten.

Taakveld Beheer overige gebouwen en gronden

Ontwikkelingen

- Het project ongeregistreerd grondgebruik, beter bekend als project Snippergroen is in 2020 geëvalueerd en krijgt in 2021 een vervolg. Het project is gestart om de ontstane rechtsongelijkheid op te heffen. In 2021 wordt een vervolg gegeven aan het project.

Wat willen we bereiken?

- Met het projectsnippergroen willen we de ontstane rechtsongelijkheid opheffen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We gaan daar waar kan grond verkopen
- Bij gebruik van openbare grondstroken zoals kabels en leidingen geven we grond in gebruik
- We evalueren het project na afloop en doen een voorstel voor een vervolg.

Wat mag het kosten?

Beheer overige gebouwen en gronden	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				

Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	1.980	175	90	90	90	90
Totaal lasten	1.980	175	90	90	90	90
Totaal baten	564	95	95	95	95	95
Resultaat	1.416	80	-5	-5	-5	-5

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 85.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- o Lagere rentekosten. De boekwaarde van Ossebroeken 2 moest op grond van de BBV regels worden afgeboekt naar marktwaarde.
- o De hogere lasten in 2019 hebben betrekking op het afwaardering van de boekwaarden van de plannen Ossebroeken II en Lindelaar.

Baten

De begrote baten 2021 en volgende jaren zijn gelijk aan 2020.

- De hogere baten 2019 hebben betrekking op de verrekening van gemaakte kosten van € 470.000 met de zonnepark Leemdijk BV en de verkoopopbrengsten overhoeken van € 150.000.

Taakveld Overhead

Ontwikkelingen

- Vanaf 2021 worden extra middelen beschikbaar gesteld voor de verder ontwikkeling van de ambtelijke organisatie en een inhaalslag op het gebied van de dienstverlening en ICT.

Wat willen we bereiken?

- Inzicht hebben in de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
- Inzicht in de toerekening van de kosten van overhead aan de kostendekkende heffingen (rioolheffing en afvalstoffenheffing), bouwgrond en investeringen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We brengen overeenkomstig het BBV alle kosten in beeld van de activiteiten die onder overhead vallen.
- We brengen de kosten in beeld die doorberekend worden in de afvalstoffen- en rioolheffing. Dit vindt plaats op grond van een rekentarief per productief uur.
- Een deel van de overhead wordt doorgerekend aan bouwgrond en investeringen.

Wat mag het kosten?

Ondersteuning organisatie	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				

Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	9.692	12.161	10.040	10.381	10.617	10.269
Totaal lasten	9.692	12.161	10.040	10.381	10.617	10.269
Totaal baten	239	137	98	98	98	98
Resultaat	9.453	12.024	9.942	10.284	10.519	10.172

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 2.001.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- Overheveling en van incidentele budgetten van 2019 naar 2020. Dit betrof € 16.000 voor organisatieontwikkeling en € 2.793.000 voor het centraal budget bedrijfsvoering en dienstverlening. vanaf 2021 is € 357.000 structureel beschikbaar gesteld voor het centraal budget bedrijfsvoering en dienstverlening.
- Dat in 2020 € 245.000 beschikbaar was gesteld voor incidentele wensen, te weten onderzoekskosten gebouwen beleid, pilot inzet sociale media en uitvoeringsagenda raad.

- Per saldo is de overhead in 2021 € 700.000 hoger ten opzichte van 2020. In de volgende jaren nemen de overheadlasten toe ten gevolge van indexeringen.
- Op grond van het amendement "extra investeren in versterken ambtelijke organisatie" wordt voor de jaren 2022 en 2023 incidenteel elk jaar € 500.000 beschikbaar gesteld.

Baten

De begrote baten 2021 zijn gelijk aan de begrote baten 2020. Hetzelfde geldt voor de volgende jaren.

- De hogere baten van 2019 hebben betrekking op de ontvangen detacheringsvergoeding.

Taakveld Treasury

Ontwikkelingen

- Op dit moment is de rente laag. De verwachting is dat de rente de komende jaren licht zal stijgen.

Wat willen we bereiken?

- We zorgen ervoor dat de gemeente over voldoende liquide middelen beschikt om haar activiteiten te kunnen uitvoeren.
- We willen zo optimaal mogelijk financieringsmiddelen aantrekken tegen een zo laag mogelijke rente, zo min mogelijk risico's en zo laag mogelijke kosten om de taken die de gemeente heeft te kunnen uitvoeren.
- We willen de risico's die verbonden zijn aan treasury beheersen (renterisico's, liquiditeitsrisico's, kredietrisico's).

Wat gaan we daarvoor doen?

- We volgen de rentemarkt op de voet.
- We anticiperen periodiek op onze liquiditeitsbehoefte en we trekken indien nodig kortlopende en langlopende geldleningen aan.
- We beheersen de risico's en proberen zoveel mogelijk zekerheden te vestigen bij leningen en garanties die aan derden worden verstrekt.

Wat mag het kosten?

Treasury	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				

Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	261	-197	-53	30	-5	-107
Totaal lasten	261	-197	-53	30	-5	-107
Totaal baten	1.846	1.135	864	882	880	841
Resultaat	-1.585	-1.333	-917	-852	-885	-948

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 144.000 hoger ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- Schommelingen in de rentekosten. De rentepercentages zijn nu extreem laag. Het heeft maar gedeeltelijk effect omdat dezelfde mutatie ook onder de baten plaatsvindt.
- Effect renteomslag. Vanaf 2020 wordt de renteomslag verlaagd van 2,5% naar 1,5% voor de volgende jaren.

Baten

De begrote baten 2021 zijn € 366.000 lager ten opzichte van de begrote baten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- De lagere renteomslag. Hierdoor wordt onder ander € 366.000 minder rente toegerekend aan de onze reserves. Dit heeft ook effect op de volgende jaren.
- Hiernaast wordt door de verwachte aflossing van de geldlening de rentebaten van Sterk Midden-Drenthe vanaf 2022 jaarlijks ruim € 5.000 lager.

Taakveld OZB woningen

Ontwikkelingen

- Op basis van het Coalitieakkoord geen tariefsverhoging, behalve correctie voor inflatie.
- WOZ-waardebepaling vanaf 2022 op basis van gebruiksoppervlak.
- Herziening gemeentelijk belastinggebied: verruimen, verbreden en moderniseren.
- Vervallen gebruik acceptgiro's; de ingangsdatum is nog niet bekend.
- Bezwaar- en beroepsmogelijkheid uitstel van betaling: ingangsdatum na 2021.

Wat willen we bereiken?

- De geraamde opbrengst realiseren.
- De eigenaren betalen over een marktconforme WOZ-waarde.
- Tijdige betaling, al of niet via automatische incasso en/of betalingsregelingen.
- Bij te late betaling: invordering via aanmaning, dwangbevel, schuldregeling.
- Klantgericht behandelen van reacties en bezwaren.
- Het op orde hebben en houden van de kwaliteit basisregistratie WOZ: volledigheid objecten, analyseren vraag- en koopcijfers, registratie nieuw- verbouw, sloop en vergunningsvrije bouw, waardebepaling.
- Het voldoen aan wettelijke WOZ-toetsingscriteria: toezicht Waarderingskamer.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Vaststellen van de verordening voor heffen en innen van deze belasting.
- De jaarlijkse waardeontwikkeling corrigeren in de tarieven.

- Het actueel houden van de BAG/WOZ-gegevens: objecten, kadastrale percelen en eigenaren (koppeling Kadaster).
- Het actueel houden van de belastingsoorten en tarieven per object.
- Het opleggen van aanslagen en WOZ-beschikkingen: bulk eind februari.
- De aanslagen worden voor zover van toepassing gecombineerd opgelegd met de aanslagen afvalstoffen- en rioolheffing, de BIZ-bijdrage en de forensenbelasting.
- Het behandelen van bezwaar- en beroepschriften, met de mogelijkheid van telefonische afstemming voorafgaande aan een formeel bezwaartraject.
- Mogelijkheid te betalen via automatische incasso in maximaal 8 maandelijks termijnen.
- Incasso met aanmaningen en dwangbevelen bij te late betaling.
- Betalingsregelingen op verzoek.
- Oninbare vorderingen alleen als oninbaar afboeken op advies deurwaarder of bij faillissement.

Wat mag het kosten?

OZB woningen	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	513	410	416	431	448	465
Totaal lasten	513	410	416	431	448	465
Totaal baten	3.506	3.563	3.730	3.802	3.876	3.953
Resultaat	-2.992	-3.153	-3.314	-3.371	-3.429	-3.489

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 6.000 hoger ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- Indexering van de toegerekende apparaatskosten. Hetzelfde geldt voor de volgende jaren. De lasten stijgen van € 6.000 in 2021 tot € 18.000 in 2024.

Baten

De begrote baten 2021 zijn € 167.000 hoger ten opzichte van de begrote baten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- De indexering van 1,6%, autonome groei met € 17.000 en de verschuiving opbrengst van niet-woning naar woning.
- Voor de volgende jaren wordt alleen de indexering van 2% gehanteerd. De meeropbrengsten bedragen dan jaarlijks circa € 72.000.

Taakveld OZB niet-woningen

Ontwikkelingen

- Op basis van het Coalitieakkoord geen tariefsverhoging, behalve correctie voor inflatie.
- Herziening gemeentelijk belastinggebied: verruimen, verbreden en moderniseren.
- Vervallen gebruik acceptgiro's; de ingangsdatum is nog niet bekend.
- Bezwaar- en beroepsmogelijkheid uitstel van betaling: ingangsdatum na 2021.

Wat willen we bereiken?

- De geraamde opbrengst realiseren.
- De eigenaren en/of gebruikers betalen over een marktconforme of op basis van taxatiewijzers vastgestelde WOZ-waarde.
- Tijdige betaling, al of niet via automatische incasso en/of betalingsregelingen.
- Bij te late betaling: invordering via aanmaning, dwangbevel, schuldregeling.
- Klantgericht behandelen van reacties en bezwaren.
- Het op orde hebben en houden van de kwaliteit basisregistratie WOZ: volledigheid objecten, analyseren Vraag-, koop- en huurcijfers, registratie nieuw- verbouw, sloop en vergunningsvrije bouw, waardebepaling.
- Het voldoen aan wettelijke WOZ-toetsingscriteria: toezicht Waarderingskamer.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Vaststellen van de verordening voor heffen en innen van deze belastingen.
- De jaarlijkse waardeontwikkeling wordt gecorrigeerd in de tarieven.
- Het actueel houden van de BAG/WOZ-gegevens: objecten, kadastrale percelen, eigenaren en gebruikers (koppeling Kadaster en BRP).
- Het actueel houden van de belastingsoorten en tarieven per object.
- Het opleggen van aanslagen en WOZ-beschikkingen: bulk eind februari.
- De aanslagen worden voor zover van toepassing gecombineerd opgelegd met de aanslagen afvalstoffen- en rioolheffing, de BIZ-bijdrage en de forensenbelasting.
- Het behandelen van bezwaar- en beroepschriften, met de mogelijkheid van telefonische afstemming voorafgaande aan een formeel bezwaartraject.
- Mogelijkheid te betalen via automatische incasso in maximaal 8 maandelijks termijnen.
- Incasso met aanmaningen en dwangbevelen bij te late betaling.
- Betalingsregelingen op verzoek.
- Oninbare vorderingen alleen als oninbaar afboeken op advies deurwaarder of bij faillissement.

Wat mag het kosten?

OZB niet-woningen	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				

Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	51	172	174	181	188	195
Totaal lasten	51	172	174	181	188	195
Totaal baten	2.631	2.731	2.703	2.760	2.817	2.839
Resultaat	-2.580	-2.559	-2.529	-2.579	-2.629	-2.644

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 2.000 hoger ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- Indexering van de toegerekende apparaatskosten. Hetzelfde geldt voor de volgende jaren. De lasten stijgen van € 2.000 in 2021 tot € 6.000 in 2024.

Baten

De begrote baten 2021 zijn € 28.000 lager ten opzichte van de begrote baten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- Een rechterlijke uitspraak verschuift een gedeelte van het eigenaarsdeel naar OZB woningen en vervalt het deel van de opbrengst OZB-gebruikers niet-woning. De indexering van 1.6% en de autonome groei vangen de verlaging gedeeltelijk op.
- Voor de volgende jaren wordt alleen de indexering van 2% gehanteerd.

Taakveld Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

Ontwikkelingen

- De uitvoering van het nieuwe verdeelstelsel van de algemene uitkering en het sociaal domein is van 2021 doorgeschoven naar 2022.
- Geen aanpassing van de accressen 2020 t/m 2024 ten opzichte van mei 2020. De jaren 2020 en 2021 zijn bij de meicirculaire 2020 vastgeklemd. Dit in afwachting van de landelijke discussie over de schommelingen in de accressen.
- De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven. Als de uitgaven van het rijk stijgen/dalen dan stijgt/daalt door de normeringssystematiek (trap op of trap af) evenredig ook de bijdrage van het rijk aan het gemeentefonds.

Wat willen we bereiken?

- Dat kort na het uitkomen van de circulaire van het gemeentefonds de financiële gevolgen voor onze gemeente meerjarig in beeld komen.
- Dat de organisatie wordt geïnformeerd over de onderdelen die voor hen relevant zijn.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We gaan na het verschijnen van een circulaire (mei-, september- of de decembercirculaire) de financiële gevolgen voor onze gemeente meerjarig berekenen.
- We gaan de financiële gevolgen analyseren die de uitkomsten van een circulaire heeft op de (meerjaren)begroting.
- We gaan de specifieke gevolgen voor de diverse onderdelen in beeld brengen.

Wat mag het kosten?

Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	47.824	53.032	53.612	53.377	54.415	55.363
Resultaat	-47.824	-53.032	-53.612	-53.377	-54.415	-55.363

Toelichting

Lasten

Er zijn op dit taakveld geen lasten begroot.

Baten

De begrote baten 2021 zijn € 580.000 hoger ten opzichte van de begrote baten 2020. De jaren erna daalt deze voor 2022 en stijgt het gemeentefonds weer vanaf 2023.

Op basis van maatstaven en eenheidsprijzen worden jaarlijks de bijdrage uit het gemeentefonds berekend.

Hierbij is een belangrijke factor de jaarlijkse ontwikkeling van het accrespercentage. Die wordt een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven.

Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan een nieuw verdeelstelsel van de algemene uitkering en het sociaal domein.

Taakveld Overige baten en lasten

Ontwikkelingen

- Onder de overige baten en lasten wordt, evenals voorgaande jaren, een stelpost opgenomen voor de onderuitputting van beschikbaar gestelde kredieten. Het bedrag dat niet wordt besteed, wordt toegevoegd aan de reserve Wegen en Bruggen. Dit loopt door totdat het saldo van deze reserve toereikend is om de kapitaallasten van de investeringen vanuit het beleidsplan Onderhoud Wegen en Bruggen 2018-2028 te kunnen dekken.

Wat willen we bereiken?

- We hebben inzicht in alle baten en lasten die (nog) niet aan een specifiek taakveld kunnen worden toegerekend.
- Jaarlijks een bedrag van € 25.000 beschikbaar hebben voor onvoorziene uitgaven.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Alle baten en lasten die niet direct kunnen worden toegerekend aan een specifiek taakveld worden geïnventariseerd. Dit betreffen o.a. posten als onvoorzien, nog niet aangewend deel van structurele bestedingsruimte, verrekening BTW Compensatiefonds en incidentele onderuitputting kapitaallasten.

Wat mag het kosten?

Overige baten en lasten	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				

Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	-78	-500	-533	25	25	25
Totaal lasten	-78	-500	-533	25	25	25
Totaal baten	507	15	15	15	15	15
Resultaat	-585	-515	-548	10	10	10

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 33.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- Het verschil in de onderuitputting. Tussen 2021 en 2020 bedraagt deze € 467.000. Omdat vanaf 2022 geen onderuitputting is begroot bedraagt hier het verschil ten opzichte van 2021 € 558.000.
- Vanaf 2021 wordt geen vrije structurele bestedingsruimte begroot. Dit levert ten opzichte van 2020 een verlaging op van € 500.000.

Baten

De begrote baten 2021 zijn gelijk aan de begrote baten 2020. Hetzelfde geldt voor de volgende jaren.

Taakveld Vennootschapsbelasting (VpB)

Ontwikkelingen

- Jaarlijks vindt een toetsing plaats welke activiteiten onder vennootschapsbelasting vallen. Op dit moment zijn alleen de bouwgrondactiviteiten vennootschapsbelastingplichtig.

Wat willen we bereiken?

- Jaarlijks tijdig een complete aangifte vennootschapsbelasting indienen bij de belastingdienst.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Jaarlijks toetsen of ondernemersactiviteiten zijn verricht en of op deze activiteiten winst is gemaakt waarmee de gemeente onder de vennootschapsbelasting valt.
- Jaarlijks een aangifte vennootschapsbelasting indienen bij de belastingdienst.

Wat mag het kosten?

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				

Resultaat						

Toelichting

Lasten

Er zijn op dit taakveld geen lasten begroot.

Baten

Er zijn op dit taakveld geen baten begroot.

Taakveld Mutaties reserves

Ontwikkelingen

- Er zijn geen relevante ontwikkelingen. In dit taakveld worden de stortingen en onttrekkingen aan de algemene en bestemmingsreserves verantwoord.

Wat willen we bereiken?

- We zorgen ervoor dat mutaties in reserves binnen de beleidsregels worden uitgevoerd.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Voorstellen m.b.t. mutaties in reserves worden getoetst aan de Nota reserves en voorzieningen.
- Mutaties in reserves worden onderbouwd met raadsbesluiten.

Wat mag het kosten?

Mutaties reserves	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	14.552	5.845	3.068	1.049	1.063	1.078
Totaal lasten	14.552	5.845	3.068	1.049	1.063	1.078
Totaal baten	15.782	11.811	1.709	2.215	2.143	1.651
Resultaat	-1.230	-5.967	1.360	-1.166	-1.079	-573

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 2.777.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- Dat in 2020 veel incidentele schommelingen zijn geweest die ten gunste van de reserves zijn gekomen. Via de bepaling van het rekeningsresultaat en voorjaarsnota is € 3,7 miljoen toegevoegd aan de reserves.
- Dat de toevoeging in 2021 aan reserve kapitaallasten Wegen en Bruggen € 461.000 lager is. De betreft het lager voordeel dat voortvloeit uit de kapitaallasten van investeringen die nog niet zijn gerealiseerd (=onderuitputting). De grootste bijdrage komt van de nieuwe school voor het Voortgezet onderwijs. In 2020 is gestart met de bouw van de nieuwe school, eind 2021 gereed en vanaf 2022 geactiveerd.
- Toevoeging van € 1,4 miljoen aan de reserve sociaal domein in 2021.
- Verschillen kleine mutaties in de overige reserves. Te weten: Vervangingsinvesteringen, Gezondheidszorg v.m. gemeente Beilen, egalisatiereserve afvalstoffenheffing en algemene reserve Breedband.
- Vanaf 2022 wordt geen toevoeging begroot voor verwachte onderuitputting kapitaallasten (voordeel € 558.000 en wordt de toevoeging van het rentevoordeel breedband niet meer toegevoegd aan de reserve (voordeel € 66.000).
- De toevoeging aan reserves Vervangingsinvesteringen wordt jaarlijks geïndexeerd. Hierdoor is er een jaarlijkse stijging van circa € 14.000.

Baten

De begrote baten 2021 zijn € 9,3 miljoen lager ten opzichte van de begrote baten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- Het bestemmen van het rekeningsresultaat inclusief de overheveling van incidentele budgetten 2019. Totaal bedroeg deze mutatie in 2020 € 9,3 miljoen.
- Diverse incidentele middelen (ruim € 1,1 miljoen) die in 2020 beschikbaar gesteld zijn om projecten van het uitvoeringsprogramma te realiseren.
- De uitwerking van de perspectiefbrief. In 2021 wordt op grond van de perspectiefbrief € 674.000 uit de reserves beschikbaar gesteld. In 2022 betreft het € 666.000, in 2023: € 769.000 en in 2024: € 850.000.
- De (fluctuerende) meerjarige mutaties. Dit betreft de dekking van de verwachte kapitaallasten vervangingsinvesteringen, de afschrijvingskosten Wegen en bruggen en het afdekken van het verschil tussen beschikbaar budget en benodigd budget voor onderhoud gebouwen
- Dat tot en met 2021 € 25.000 beschikbaar wordt gesteld voor het project bloeiende bermen en grasvelden en tot en met 2022 € 21.085 voor het project vitale vakantieparken.
- Op grond van het amendement "extra investeren in versterken ambtelijke organisatie" wordt voor de jaren 2022 en 2023 incidenteel € 500.000 per jaar beschikbaar gesteld uit de algemene bestemmingsreserve.

Taakveld Resultaat van de rekening van baten en lasten

Ontwikkelingen

- Er zijn geen ontwikkelingen. Dit taakveld geeft het overschot of tekort ten opzichte van de begroting weer.

Wat willen we bereiken?

- Wij streven naar een begroting in evenwicht.
- Wij willen tussentijds inzicht in de beschikbare financiële ruimte.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Wij begroten realistisch de verwachte baten en lasten.

Wat mag het kosten?

Resultaat van de rekening van baten en lasten	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				

Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	1.971	0	0	0	0	0
Totaal lasten	1.971	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Resultaat	1.971	0	0	0	0	0

Toelichting

Lasten

In 2020 zijn geen lasten op dit taakveld begroot. De rekening 2019 bestaat uit het rekeningresultaat van € 1,9 miljoen. Dit rekeningresultaat is in 2020 bestemd.

Baten

Er zijn op dit taakveld geen baten begroot.

Programma

Veiligheid

Taakveld

Crisisbeheersing en Brandweer

Openbare orde en Veiligheid

Programmadoelstelling

- Wij zorgen voor een veilige en prettig leefbare samenleving in Midden-Drenthe.
- Wij zorgen in samenwerking met de Veiligheidsregio Drenthe voor een adequate crisismanagementorganisatie.
- Wij waarborgen de veiligheid van de mensen die in Midden-Drenthe wonen, werken, recreëren of anderszins verblijven.
- Wij handhaven de regelgeving en de openbare orde. Daarmee beschermen we inwoners en bedrijven zo goed mogelijk tegen aantasting van hun leefomgeving en hun persoonlijke veiligheid.

Beleidsindicatoren

Op grond van het BBV worden beleidsindicatoren in de begroting opgenomen. De beleidsindicatoren dienen ter toelichting van de maatschappelijke effecten in de programma's. De beleidsindicatoren zijn voorgeschreven en afkomstig van de website 'Waar staat je gemeente'.

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit programma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 - 50.000 en de provincie Drenthe.

Indicator	jaar	Midden-Drenthe	25.000 - 50.000 inwoners	Drenthe	beschrijving
Vernieling en beschadiging	2019	3,6	4,7	5,4	Het aantal vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte, per 1.000 inwoners.
	2018	4,2	4,3	4,8	
Winkeldiefstal	2020 t/m mei	4,22	5,18	4,83	Het aantal winkeldiefstallen per 10.000 inwoners.
	2019	3,92	10,6	13,94	
	2018	8,14	10,12	10,53	
Melding overlast jeugd	2020 t/m april	12,95	16,29	25,99	Aantal meldingen overlast jeugd, per 10.000 inwoners.
	2019	27,43	39,34	48,46	
	2018	36,18	36,92	47,27	

Verwijzingen HALT	2019	131	122	100	Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar
	2018	65	111	87	
Jongeren met delict voor de rechter	2018	1,00%	1,00%	1,00%	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
	2015	0,93%	1,06%		

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/jive (geraadpleegd 10-07-2020)

Afspraken uit coalitieakkoord

- We willen dat onze inwoners zich veilig voelen. Op straat, in hun wijk, overdag, 's avonds. Als het moet en kan, zorgen we dat het gevoel van veiligheid groter wordt.
- We zorgen als gemeente voor de veiligheid van onze inwoners. Inwoners hebben daarbij zelf een rol. Als overheid hebben we ook een eigen verantwoordelijkheid. Die maken we ook waar.
- Het is belangrijk dat we de politie en de buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) zien op straat. Als we de boa's taken geven, zorgen we dat daarvoor voldoende boa's beschikbaar zijn. En dat ze hun werk goed kunnen doen.
- We willen het politiebureau in Beilen openhouden. We beslissen daar als gemeente uiteindelijk niet over. Maar we gaan in gesprek met wie er wel over beslist.
- We kennen mooie voorbeelden van buurtpreventie. Dat gaan we verder uitbouwen.
- We hebben in Beilen al heel lang een instelling voor mensen die psychische problemen hebben. We blijven goed samenwerken met deze instelling. Tegelijk is er overlast door sommige bewoners. Die overlast moet minder worden. We spreken GGZ hierop aan.
- We hebben veel informatie over onze inwoners, ondernemers en organisaties. Die informatie is bij ons veilig. We zorgen ervoor dat de privacy in orde is.

Verbonden partijen

[Veiligheidsregio Drenthe \(VRD\)](#)

Beleidskaders

Kadernota Integraal veiligheidsplan 2015-2018

Regionaal Veiligheidsplan Noord Nederland 2015-2018

[Regionaal Crisisplan VRD](#)

Hennepconvenant Noord Nederland (waaronder handhavingsbeleid hard- en softdrugs gemeente Midden-Drenthe 2014)

[APV 2017](#)

[Coalitieakkoord 2018-2022 "Sociaal en ondernemend Midden-Drenthe"](#)

Ontwikkelingen

- **Brandweezorg in verandering.** Vergrijzing, krimp en snellere veranderingen in de woon-, werk- en privésituaties zetten de beschikbaarheid van voldoende vrijwilligers, met name overdag, onder druk. Uit een analyse van het huidige vrijwillige personeel blijkt dat de gemiddelde periode dat een vrijwilliger die zich voor de brandweer inzet nog maar 10 jaar is. Dat heeft direct consequenties voor met name de beschikbaarheid van functies die een langere ervaring eisen. Ook werpen de huidige keurings- en opleidingseisen een hoge drempel op om nieuwe vrijwilligers binnen te halen. Deze ontwikkelingen leiden ertoe dat de kosten voor de huidige vorm van brandweezorg stijgen, terwijl de kwaliteit en kwantiteit van de brandweezorg niet toeneemt en de paraatheid soms ernstig afneemt. Het huidige stelsel behoeft daarom aanpassing. In een periode van 5 tot 10 jaar dient een duurzaam stelsel te worden ontwikkeld, waarbij ingezet wordt op vrijwilligers aangevuld met beroepsmensen.
- **Complexiteit crises.** De VRD constateert dat de toenemende complexiteit van de samenleving ook tot gevolg heeft dat rampen en crises complexer worden, zoals bijvoorbeeld de Coronacrisis. Maatschappelijke onrust kan al snel ontstaan bij verstoringen in het dagelijks leven. De aanpak van deze verschillende crises vraagt om een flexibele en wendbare crisisorganisatie die kan opschalen naar behoefte. De samenleving wordt ook steeds gevoeliger voor de gevolgen van een digitale verstoring. Een dergelijke verstoring (al dan niet opzettelijk) leidt daardoor gemakkelijk tot ontwrichting (van delen) van de samenleving. Overigens biedt de digitalisering ook kansen. De VRD wil meer doen met beschikbare data. Het slim gebruiken van data wordt de komende jaren doorgezet. Dit helpt in de dagelijkse voorbereiding op branden en incidenten en in het maken van keuzes voor de inrichting van nieuwe brandweezorg.

Wat willen we bereiken?

- De VRD faciliteert het netwerk van crisispartners in Drenthe welke gericht zijn op vergroten van de veiligheid van de inwoners en bezoekers van Drenthe.
- De VRD legt zichzelf de inspanningsverplichting op om het crisisnetwerk uit te breiden en te onderhouden door contact te leggen met nieuwe organisaties (bijv. organisaties die een bijdrage kunnen leveren in het reduceren van de effecten van een cyber- of klimaatcrisis).
- Ook legt de VRD zichzelf de inspanningsverplichting op dat de crisisorganisatie is voorbereid om flexibel en wendbaar te voldoen aan de vraag vanuit gemeenten en netwerkpartners in de aanpak van crises.

Wat gaan we daarvoor doen?

- De VRD brengt de veiligheidsrisico's in de regio nauwgezet in kaart.
- De VRD werkt vervolgens met alle betrokken partijen samen om deze veiligheidsrisico's te verkleinen en crisisfunctionarissen op deze risico's voor te bereiden, o.a. door het bieden van handelingsperspectieven voor de inwoners en crisisfunctionarissen en het verzorgen van opleidingen, trainingen en oefeningen. Daarbij gaat de aandacht niet alleen uit naar

bestaande risico's, maar ook naar de beheersing en bestrijding van nieuwe risico's, waarbij veelal sprake is van maatschappelijke onrust.

- De VRD past het Regionaal Crisisplan en het protocol Psychosociale hulpverlening aan op de flexibele manier van werken (opschaling op maat) dat door het bestuur is vastgesteld.
- Dat vanuit de VRD een (strategisch) aanspreek- en adviespunt is ingebed.
- De VRD ontwikkelt de professionaliteit van de crisisfunctionarissen door via (andere) manier van werken. Dit doet de VRD door gevraagde competenties en opleidingen vast te stellen en deze te onderhouden. Daarbij worden crisisfunctionarissen gecoacht en begeleid en is het de bedoeling dat zij op individueel niveau worden geschouwd.
- Bij de VRD geldt dat in de vakbekwaamheid van crisisfunctionarissen op bestuurlijk niveau crisistrainingen en – oefeningen naar behoefte en op maat (in vorm en scenario) worden aangeboden.

Wat mag het kosten?

Crisisbeheersing en Brandweer	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				

Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	1.844	1.886	1.990	2.041	2.060	2.108
Totaal lasten	1.844	1.886	1.990	2.041	2.060	2.108
Totaal baten	6	0	0	0	0	0
Resultaat	1.838	1.886	1.990	2.041	2.060	2.108

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 104.000 hoger ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- De hogere bijdrage van € 109.000 aan de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Drenthe. In de volgende jaren stijgt de bijdrage jaarlijks door indexeringen met circa € 46.000.
- Kleine mutaties in onderhoud gebouwen en andere kleine bijstellingen.

Baten

Er zijn vanaf 2020 geen baten begroot. De baten in 2019 betreft de ontvangen bijdrage van de Veiligheidsregio Drenthe voor verrekening van de huisvestingskosten van onze drie brandweergarages.

Ontwikkelingen

- In het eerste kwartaal van 2020 werd ook binnen onze gemeente de Noodverordening, afgekondigd door de voorzitter van de Veiligheidsregio, van kracht. Hierbij is nagenoeg alle capaciteit vanuit Openbare Orde en Veiligheid ingezet om de werkzaamheden die met deze corona crisis verband houden, op te kunnen vangen. Vele doelen die gesteld waren voor 2020 zullen hierdoor noodgedwongen opschuiven naar 2021.
- In 2019 is de veiligheidsanalyse uitgevoerd. Op basis van enquêtes onder inwoners, data van 'Waar staat je gemeente?' en andere bronnen (bijvoorbeeld politiegegevens) zijn speerpunten en prioriteiten geïdentificeerd. Deze zijn vertaald in het vast te stellen Integraal Veiligheidsplan 2020 - 2023. Dit plan is in samenwerking met de gemeenten Meppel en Westerveld voorbereid. Bestuurlijke vaststelling vindt plaats in het eerste kwartaal van 2021.
- Het eind 2017 vastgestelde VTH Beleid blijft in beginsel de basis voor ons handelen. Tegelijkertijd is op basis van onderzoek door Berenschot vastgesteld dat de huidige capaciteit en de ambitie onvoldoende op elkaar aansluiten. In 2021 wordt inzichtelijk gemaakt op welke wijze we ambities van de raad en formatie op elkaar laten aansluiten middels de rapportage van het in 2020 uitgevoerde rekenkameronderzoek.
- Ondernijning is een steeds groter thema, ook in de lokale politiek. Bestuurders en organisatie krijgen hier mee te maken als gevolg van het werk dat zij verrichten. In 2021 gaan we verdere invulling geven aan het uitoefenen van een veilig publiek taak in relatie tot een veilige woon- én werkomgeving, mede naar aanleiding van het in 2019 opgestelde Ondernijningsbeeld Zuidwest Drenthe.

Wat willen we bereiken?

- We blijven inzetten op veilige straten, buurten en wijken. Met andere woorden een intrinsiek veilige woon- en leefomgeving, zowel overdag als 's avonds, voor inwoners, bedrijven, instellen en iedereen die Midden-Drenthe bezoekt.
- Ondernemers in Midden-Drenthe voeren hun bedrijf uit, zonder dat zij daarbij gehinderd worden door criminaliteit en onveiligheid.
- In Midden-Drenthe zorgen we voor integriteit en veiligheid en voorkomen we zoveel als mogelijk verschijnselen met een potentieel omvangrijk veiligheidseffect.
- Jongeren zijn een belangrijke doelgroep in het veiligheidsbeleid: enerzijds als 'slachtoffer', anderzijds als 'dader'. Wij verbeteren de veiligheidsbeleving van jongeren en onze inwoners en zien een afname van jeugdcriminaliteit door ons te richten op thema's als jeugdoverlast, jeugdgroepen, alcohol en drugsgebruik, veiligheid in en om de school en binnen het gezin.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitvoeren van het vast te stellen Integraal Veiligheidsplan 2020 - 2023.
- Onze buitengewoon opsporingsambtenaar is en blijft zichtbaar op straat.
- We houden toezicht op evenementen, inrichtingen met een drank- en horecaverunning. In voorkomend geval dwingen we de naleving van regelgeving af middels handhavend optreden.

- Het WhatsApp Buurtpreventie project blijven we faciliteren voor zover er nog nieuwe of aanvullende aanvragen komen.
- Op basis van een nieuwe samenwerkingsovereenkomst werken we nòg nauwer samen met de instellingen in de geestelijke gezondheidszorg. We concretiseren de gemaakte afspraken en hebben regulier afstemming met de betrokken instellingen. De ingezette weg zal structureel worden geëvalueerd.
- We blijven actief optreden in het geval van hennepkwekerijen en overige overtredingen op gebied van de Opiumwet. In voorkomende gevallen geeft de burgemeester uitvoering aan het drugsbeleid van de gemeente middels opleggen van een bestuurlijke boete of het sluiten van panden voor bepaalde tijd. Omdat vaak ook een relatie bestaat met het overtreden van de bouwregelgeving, treden we ook op tegen die overtredingen.
- We blijven actief als het gaat om het identificeren en monitoren van jeugdgroepen die overlast veroorzaken. We treden niet alleen groepsgericht, maar ook persoonsgericht op, waarbij correcties boven sancties gaan. Voor zover mogelijk treden we samen met onze ketenpartners op.
- We gaan een plan van aanpak opstellen voor het transformeren, vitaliseren of zonodig saneren van vakantieparken in onze gemeente op basis van functie en levensvatbaarheid van deze parken. Zonodig zal de aanpak van ondermijnende criminaliteit op de parken tevens een rol gaan spelen.

Wat mag het kosten?

Openbare orde en Veiligheid	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				

Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	337	350	354	362	370	379
Totaal lasten	337	350	354	362	370	379
Totaal baten	12	13	13	13	13	13
Resultaat	324	337	341	349	357	365

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 4.000 hoger ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- De hogere toerekening apparaatskosten ten gevolge van indexeringen. Dit zelfde geldt voor de volgende jaren.

Baten

De begrote baten zijn jaarlijks zo goed als gelijk. Het betreft legesopbrengsten speelautomaten en drank- en horecavergunningen

Programma

Verkeer, vervoer en waterstaat

Taakveld

Verkeer, wegen en water

Programmadoelstelling

- Wij willen de openbare ruimte op zo'n manier inrichten en beheren dat sprake is van een aantrekkelijk en leefbaar woonklimaat.
- Wij willen een optimaal bereikbare gemeente zijn.
- Wij willen vanuit de nota "Midden-Drenthe op de goede weg!" de aankomende jaren zorgen voor het gewenste kwaliteitsniveau van onze wegen en bruggen.

Beleidsindicatoren

Op grond van het BBV worden beleidsindicatoren in de begroting opgenomen. De beleidsindicatoren dienen ter toelichting van de maatschappelijke effecten in de programma's. De beleidsindicatoren zijn voorgeschreven en afkomstig van de website 'Waar staat je gemeente'.

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit programma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 - 50.000 en de Drentse gemeenten.

Indicator	jaar	Midden-Drenthe	25.000 - 50.000 inwoners	Drenthe	beschrijving
Verkeersongevallen	2019	8,4	6,7	6,2	Het aantal verkeersongevallen per 1.000 inwoners.
	2018	8,1	6,4	5,8	
	2017	7,9	6,3	6,1	
	2016	8,1	6,5	5,8	
Verkeersongevallen met dodelijke afloop	2018	2	1	2	Het aantal verkeersongevallen met dodelijke afloop
	2017	3	1	2	
	2016	2	1	2	

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/jive (geraadpleegd 10-07-2020)

Afspraken uit coalitieakkoord

- We hebben op 29 juni 2017 het beleid vastgesteld voor wegen en bruggen. Dat beleid gaan we zorgvuldig uitvoeren. We letten goed op of we daarin tegen praktische knelpunten aanlopen. Die gaan we oplossen.
- We zijn een belangrijke fietsgemeente. Op dit moment wordt er gewerkt aan een fietsroute op de VAM-berg. We gaan kijken hoe we die route aan kunnen laten sluiten op andere fietspaden in de buurt.
- We zorgen voor veilige verkeersroutes naar de scholen. Dat zelfde doen we voor routes naar sportvelden en andere gebouwen waar activiteiten zijn.

Verbonden partijen

Geen.

Beleidskaders

Beleid Onderhoud wegen en bruggen Midden-Drenthe op de goede weg! 2018-2028

[Gemeentelijk Verkeers- en Vervoers Plan 2012 -2020](#)

(In de raadsvergadering van 30 oktober 2012 geëvalueerd en geactualiseerd)

[Verduurzaming openbare verlichting 2014-2023](#)

[Coalitieakkoord 2018-2022 “Sociaal en ondernemend Midden-Drenthe”](#)

Taakveld Verkeer en vervoer

Ontwikkelingen

- We zijn een belangrijke fietsgemeente. De (elektrische) fiets neemt een dominantere rol in dan vroeger en dat neemt in de toekomst verder toe. In het geactualiseerde Gemeentelijk Verkeer- en VervoerPlan (GVVP) staat de fiets meer op de voorgrond dan vroeger. In deze nieuwe werkelijkheid met meer thuiswerken neemt de behoefte aan bewegen nog meer toe. Mensen fietsen, wandelen, skeeleren meer dan eerder. Dit doen zij voor een belangrijk deel op de fietspaden. Aan het (recreatieve) fietsen is door de provincie een impuls gegeven door de VAM-berg open te stellen.
- Het moet uitnodigen om te fietsen. Fietspaden en -routes onderhouden we op het hogere onderhoudsniveau A.
- De samenleving verandert, daarmee de openbare ruimte en het gebruik ervan. De verandering van verzorgingsstaat naar participatiemaatschappij zorgt er onder andere voor dat mensen langer thuis wonen en daarmee vervoersstromen en -wijzen veranderen. Het openbaar vervoer rijdt steeds meer vraaggericht in plaats van aanbodgericht. Concreet betekent dit dat in de toekomst goed bezette lijnen verstevigd worden en dun bezette lijnen geminimaliseerd worden of zelfs verdwijnen. Op dit moment rijden de buslijnen nog het zelfde. Het OV-bureau is van plan om dit ook volgend jaar zo te laten zijn. Door COVID-19 mogen er minder mensen in de bus. Dit heeft effecten op de exploitatie en wellicht in de

toekomst ook op het aantal buslijnen dat rijdt. Het betekent ook dat veel mensen op een andere manier zich moeten verplaatsen. De fiets kan hier een belangrijke rol vervullen.

- Voor openbare verlichting is de nieuwe richtlijn: Donker waar het kan, verlichting waar het moet. Dit is duurzaam, maar ook beter voor de nachtdieren.

Wat willen we bereiken?

- We willen fietsen nog toegankelijker maken. Om zo in Midden-Drenthe duurzaam en gezond de toekomst tegemoet te gaan. We zijn bezig om een integraal fietsplan te maken, met input vanuit de verschillende vakgebieden verkeer, recreatie/toerisme, sociaal, gezondheid en sport. Op deze manier willen we projecten en maatregelen ontwikkelen met meer samenhang en verbinding.
- Samen werken aan een goede openbare ruimte voor iedereen, nu en in de toekomst. Vanuit deze taak staan we voor de opgave om de openbare ruimte, op een duurzame manier, veilig en comfortabel in te richten en te houden.
- Voor wegen en verkeer investeren we, voortvloeiend uit het Beleid voor onderhoud wegen en bruggen 2018-2028: "Midden-Drenthe op de goede weg!", om wegen en bruggen op niveau B (basis) te onderhouden en fietspaden en -routes op niveau A (goed). We willen de fiets een steeds dominantere positie in laten nemen. Naast de verkeersaspecten levert dit ook een positieve bijdrage aan duurzaamheid, milieu, volksgezondheid en recreatie/toerisme.
- De veiligheid en bereikbaarheid willen we verbeteren door te investeren in projecten en onderhoudsmaatregelen. Daarnaast investeren we ook in onkruidbestrijding, straatvegen, onderhoud bermen en wegbepplanting en gladheidsbestrijding om de veiligheid en bereikbaarheid zoveel mogelijk te waarborgen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We zijn plannen aan het maken om vrijliggende fietspaden langs het Oranjekanaal, de Garmingerstukken en naar de school van Drijber aan te leggen. Ook zijn we, samen met de inwoners, aan het bekijken of we een fietspad langs de Beilervaart aan kunnen leggen.
- In de periode van 2018 tot 2028 investeren we voor ruim 14 miljoen euro in het groot onderhoud van wegen en bruggen. Belangrijke onderdelen hierin zijn de kwaliteitsverbetering voor fietspaden en -routes en de aanleg van passeerhavens en graskeien langs wegen in het buitengebied. Daarnaast investeren we structureel meer in bermonderhoud en klein onderhoud van bruggen.
- We maken plannen voor de noord-zuidroute door Beilen (o.a. Esweg). De noord-zuidroute is een belangrijke schakel in de fietsroute Assen-Beilen-Hoogeveen. We maken een veilige route voor wandelaars, fietsers en auto's. Een veilige route naar de nieuwe school, naar de sporthal, naar het centrum. Voor kinderen en volwassenen. Voor gezonde mensen en mensen met een beperking. Voor gewone en elektrische fietsen. Daarbij nemen we niet alleen de bovenkant mee (het profiel van de weg, de bestrating en het groen). We brengen ook de onderkant (het riool) weer op niveau.
- We maken plannen voor de Suermonsweg-Linthorst Homanweg in Smilde binnen de bebouwde kom. Evenals de noord-zuidroute in Beilen is dit een belangrijke schakel voor wandelaars, fietsers en auto's. Ook moeten vele kinderen de weg oversteken om naar school, te gaan.

Wat mag het kosten?

Verkeer, wegen en water	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				

Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	4.857	5.722	5.607	5.640	5.680	5.552
Totaal lasten	4.857	5.722	5.607	5.640	5.680	5.552
Totaal baten	243	128	129	129	129	129
Resultaat	4.614	5.594	5.478	5.511	5.551	5.423

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 28.000 hoger ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- Incidentele projecten waarvoor alleen in 2020 € 132.000 beschikbaar zijn gesteld.
- Lagere rente en afschrijvingskosten. Hierdoor ontstaat er een voordeel van € 21.000 die in de volgende jaren oploopt tot € 59.000 in 2024.
- Verhoging van de toegerekende verzekeringskosten vanaf 2021 met € 3.000.
- Indexering van de toegerekende apparaatskosten. Hierdoor worden deze in 2021 € 33.000 hoger. In de volgende jaren stijgt deze jaarlijks door tot € 51.000 in 2024.
- Indexeringen van overige exploitatiebudgetten stijgen deze jaarlijks met circa € 38.000.
- Overige kleine mutaties. Deze leveren in 2021 een voordeel van € 5.000 op maar in de volgende jaren een nadeel van circa € 1.000.
- Uitvoering van de perspectiefbrief. € 50.000 stelpost kapitaallasten voor een investering van € 900.000 in lichtmasten openbare ruimte.

Baten

De begrote baten 2021 en volgende jaren zijn gelijk aan de begrote baten in 2020. De hogere baten in 2019 zijn incidenteel en worden vooral verklaard door hogere leges nutsbedrijven: € 66.000; bijdrage aankoopsom onderhoud Breistroeken in Nieuw Balinge: € 10.000; hogere leges kabels en leidingen: € 49.000.

Programma	Economie
Taakveld	Fysieke bedrijfsinfrastructuur Bedrijfsloket en -regelingen Economische promotie

Programmadoelstelling

- Wij willen de werkgelegenheid bevorderen en behouden en wij willen de arbeidsdeelname bevorderen, zodat inwoners (jong en oud) in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien.
- Wij willen de bestaande bedrijfsgellegenheid behouden en zo mogelijk uitbreiden zodat lokaal zoveel mogelijk arbeidsplaatsen beschikbaar zijn.
- Wij willen het vestigingsklimaat op orde is. Goede bereikbaarheid en infrastructuur zijn hierbij belangrijke faciliteiten.
- Wij willen zodanig faciliteren van ondernemers bij uitbreiding, vernieuwing of nieuwbouw binnen de bestaande regelgeving dat van ondernemerszijde weinig drempels worden ervaren.
- Wij bieden faciliteiten aan en creëren voorwaarden voor een zinvolle invulling van de vrije tijd van inwoners en bezoekers van de gemeente.

Beleidsindicatoren

Op grond van het BBV worden beleidsindicatoren in de begroting opgenomen. De beleidsindicatoren dienen ter toelichting van de maatschappelijke effecten in de programma's. De beleidsindicatoren zijn voorgeschreven en afkomstig van de website 'Waar staat je gemeente'.

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit programma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 - 50.000 en de provincie Drenthe.

Indicator	jaar	Midden-Drenthe	25.000 - 50.000 inwoners	Drenthe	beschrijving
Banen	2019	557,5	586,3	602,0	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar.
	2018	544,3	575,5	589,8	
Vestigingen	2019	124,5	123,0	115,9	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar.

	2018	119,4	118,9	112,0	
Functiemenging	2019	49,5%	49,9%	49,9%	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
	2018	48,9%	49,6%	49,6%	

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/jive (geraadpleegd 10-07-2020)

Afspraken uit coalitieakkoord

- Ondernemers die plannen hebben ondersteunen we graag. We doen ons best om meer bedrijven in Midden-Drenthe te krijgen. We zetten ons ervoor in dat er meer werk in onze gemeente komt.
- En als we inkopen, geven we een kans aan ondernemers uit onze eigen gemeente. Bij al deze acties houden we ons aan de regels: we mogen bedrijven niet zomaar voortrekken.
- Sociaal en ondernemend Midden-Drenthe. Dat bouwen we met elkaar. Het blijft goed wonen, werken en ontspannen in Midden-Drenthe!
- De tarieven van de Toeristenbelasting blijven vier jaar lang gelijk. We rekenen de inflatie niet door in deze belasting. We gaan met de ondernemers in gesprek.
- Hoe gaan we als gemeente om met onze vakantieparken? Hoe gaan we om met mensen die daar zonder toestemming wonen? Bij deze vragen gaat het erom: hoe zijn we als gemeente een betrouwbare overheid?
- We willen parken die het goed doen bij toeristen graag in stand houden. We gaan uitzoeken wat we als gemeente kunnen doen om daarbij te helpen.
 1. We gaan een proef (een pilot) doen met een park waar veel mensen gewoon wonen.
 2. We gaan daarvoor in gesprek met de Vereniging van Eigenaren (VVE). We gaan ook in gesprek met de mensen die niet bij een VVE horen.

Maar voor elk park zoeken we oplossing die het beste bij dát park past. Maatwerk dus. De oplossing moet helpen bij alle problemen op een park: veiligheid, openbare orde en wonen.

Verbonden partijen

[Bedrijvencentrum Ossenbroeken VOF](#)

[Recreatieschap Drenthe](#)

[Zonnepark Leemdijk](#)

Beleidskaders

[Nota grondbeleid 2016-2020](#)

Landbouwonwikkelingsvisie

[Masterplan Beilen Centrum](#)

Koersnota vrijetijdseconomie 2018-2022

Nota Natuurlijke Kracht (economisch beleid)

[Coalitieakkoord 2018-2022 "Sociaal en ondernemend Midden-Drenthe"](#)

Taakveld Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Ontwikkelingen

- De economie in Nederland zal een flinke klap krijgen te verduren. De noodzakelijke contactbeperkingen die nationaal en internationaal zijn genomen om de verspreiding van het coronavirus in te dammen hebben grote negatieve economische, sociale en maatschappelijke consequenties.
- De Nederlandse overheid heeft door middel van verschillende financiële steunmaatregelen voor bedrijven getracht deze gevolgen op korte termijn zo veel mogelijk te beperken.
- Wat de gevolgen van Covid-19 voor de lange termijn zijn is en blijft onzeker.
- In Midden-Drenthe blijft er (vooralsnog) wel vraag naar bedrijfskavels

Wat willen we bereiken?

- Zoveel mogelijk ondernemerschap in Midden-Drenthe behouden.
- Streven naar een optimaal vestigings- en ondernemersklimaat.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Om nieuwe vestigingen mogelijk te maken zorgen we voor voldoende ruimte.
- Om bestaande vestigingen te behouden denken wij met de bedrijven mee waar dat mogelijk is.
- In verband met beperkte ruimte in Beilen wordt er gewerkt aan een uitbreiding van Ossebroeken (Ossebroeken 2).
- Op Leemdijk-West (Smilde) zijn alle kavels bezet door ondernemers. Samen met ondernemers in gesprek gaan over revitalisering van bedrijventerrein Leemdijk-West.
- Op Koekoeksdijk (Nieuw-Balinge) is voldoende ruimte beschikbaar.

Wat mag het kosten?

Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				

Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	76	128	191	17	172	21

Totaal lasten	76	128	191	17	172	21
Totaal baten	100	128	191	17	172	21
Resultaat	-24	0	0	0	0	0

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 63.000 hoger ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- De effecten die voortvloeien uit de geactualiseerde exploitatie opzet van de lopende BIE's (Bouwgronden In Exploitatie) voor bedrijventerreinen. Op basis van een dynamische kostprijsberekening is per plan in beeld gebracht welke lasten in de betreffende jaren worden verwacht.
- De effecten van kredietverstrekking of kredietaflossing. Door kredietverstrekking of kredietaflossing aan de lopende plannen is dit taakveld vanaf 2020 per jaar in evenwicht.

Baten

De begrote baten 2021 zijn € 63.000 hoger ten opzichte van de begrote baten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- De effecten die voortvloeien uit de geactualiseerde exploitatie opzet van de lopende BIE's (Bouwgronden In Exploitatie) voor bedrijventerreinen. Op basis van een dynamische kostprijsberekening is per plan in beeld gebracht welke lasten in de betreffende jaren worden verwacht.
- De effecten van kredietverstrekking of kredietaflossing. Door kredietverstrekking of kredietaflossing aan de lopende plannen is dit taakveld vanaf 2020 per jaar in evenwicht. I
- In 2019 is er geen evenwicht tussen de baten en lasten. Dit werd veroorzaakt door de verplichte winstneming van € 35.000 op het plan bedrijventerrein Leemdijk West en door een hogere toevoeging aan de voorziening voor niet kostendekkende plannen ontstaat er een nadeel van € 11.000.

Taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Ontwikkelingen

- Covid-19 en de daarbij horende maatregelen zorgen voor een andere manier van netwerken en het onderhouden van relaties.
- Diverse ontwikkelingen op digitaal vlak.
- Beurzen, informatieavonden en promotieactiviteiten zullen moeten kijken naar de mogelijkheden van digitaal of zich houden aan de beperkende maatregelen.

Wat willen we bereiken?

- Op verzoek van de stichting Ondernemersfonds Centrum Beilen hebben we op basis van de Wet op de bedrijveninvesteringszones (BIZ) voor de periode 2017 tot en met 2021 een BIZ-

bijdrage voor het centrum van Beilen ingesteld. Met de BIZ-bijdragen wil de stichting in de betreffende periode een kwaliteitsimpuls geven aan het centrum van Beilen. We zorgen voor de inning van de baten en het doorsluizen van deze gelden aan de stichting.

- Dat het heffen en innen van de BIZ-bijdrage tijdig, volledig en compleet plaatsvindt. Waarbij we de heffingsadministratie op orde hebben en houden.
- Een plek waar het voor een ondernemer goed ondernemen is.
- Goed relatiebeheer met onze ondernemers.
- Zo goed mogelijk uitvoering geven aan de Koers- en Uitvoeringsagenda Economie.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Startende ondernemers helpen met allerlei vraagstukken.
- Dienstverlening richting ondernemers op peil houden en waar nodig verbeteren.
- Samen met ondernemers en ondernemersverenigingen in gesprek over zaken die verbeterd kunnen worden.
- In samenwerking met partijen organiseren van twee thema-avonden.
- We bouwen aan een goed relatiebeheer door een proactieve houding naar de ondernemers door diverse bedrijfsbezoeken vanuit bestuur en ambtelijke organisatie.
- We netwerken met diverse stakeholders en andere overheden.
- We vertegenwoordigen de gemeente op (digitale) evenementen.
- We houden de vestigingsvoorwaarden op peil en verbeteren deze zo mogelijk.
- We gaan conform BIZ-verordening de BIZ-bijdrage heffen en innen. Hiervoor leggen we eind februari de aanslagen op.
- Het behandelen van bezwaar- en beroepschriften, met de mogelijkheid van telefonische afstemming voorafgaande aan een formeel bezwaartraject.
- Oninbare vorderingen alleen als oninbaar afboeken op advies deurwaarder of bij faillissement

Wat mag het kosten?

Bedrijfsloket en -regelingen	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	172	201	196	200	224	228
Totaal lasten	172	201	196	200	224	228
Totaal baten	59	62	63	30	30	30
Resultaat	112	139	133	169	193	197

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 5.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- Een verhoging van de toerekende apparaatskosten van € 12.000. In de volgende jaren bedraagt de stijging circa € 4.000 per jaar.
- Lagere rentekosten van € 7.000 ten gevolge van een lagere renteomslag.
- Het aflopen van het project Bloemrijke akkers. Hierdoor ontstaat er in vanaf 2021 een lagere last van € 10.000.

Baten

De begrote baten 2021 zijn zo goed als gelijk aan de begrote baten 2020.

- Het contract van de Bedrijven Investerings Zone stopt eind 2021 als er nog geen nieuwe contract is. Daarom wordt vanaf 2022 deze opbrengst van € 33.000 niet begroot.

Taakveld Economische promotie

Ontwikkelingen

- Uitvoering geven aan Koersnota vrijetijdseconomie 2018-2022.
- Na de realisatie van de eerste fase in 2020 willen we de aankomende jaren in de verdere ontwikkeling van het wandelknooppuntennetwerk in Midden-Drenthe.
- Er wordt volop gewerkt aan het project Vitale Vakantieparken (Midden-)Drenthe waarbij we kijken naar richtingen voor zowel de vitale als de niet-vitale parken.
- In het coalitieakkoord is opgenomen dat het tarief toeristenbelasting € 1,30 per persoon per overnachting blijft. We gaan samen met ondernemers afstemmen en onderzoeken of door tariefdifferentiatie dezelfde opbrengst toeristen- en forensenbelasting kan worden gerealiseerd.
- Herziening gemeentelijk belastinggebied: invoeren nachtverblijfs- en dagverblijfsbelasting.
- Vervallen gebruik van acceptgiro's; de ingangsdatum is nog niet bekend.
- De bezwaar- en beroepsmogelijkheid uitstel van betaling wordt na 2021 ingevoerd.

Wat willen we bereiken?

- De groei van de werkgelegenheid in de toeristische sector bevorderen.
- Ruimte bieden voor groei van zowel kleinschalige als grootschalige activiteiten.
- Midden-Drenthe promoten als een aantrekkelijke toeristische gemeente met voldoende activiteiten.
- Toename van het aantal toeristen en activiteiten in Midden-Drenthe.
- De vitaliteit van de vakantieparken vergroten. We kijken hierbij ook naar parken waar veel mensen gewoon wonen.
- Een goede samenwerking in de toeristische sector, tussen de aanbieders onderling en tussen de gemeente en de aanbieders stimuleren.
- Een goed wandelknooppuntensysteem.
- We vervullen een proactieve rol, scheppen voorwaarden, faciliteren en jagen ontwikkelingen aan.
- Het realiseren van de geraamde opbrengsten toeristen- en forensenbelasting. Hiervoor hebben en houden we de heffingsadministratie op orde.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Verder uitvoering geven aan de actiepunten uit de Koersnota vrijetijdseconomie 2018-2022.
- Komende jaren budget beschikbaar stellen voor de uitvoering van de doelen van de stichting Marketing en Promotie Midden-Drenthe door een toeristisch regisseur.
- Mogelijk verdere uitrol van het wandelknooppuntennetwerk door het Recreatieschap Drenthe.
- Het inzetten op promotie voor wandelknooppuntennetwerk Midden-Drenthe.
- Het project Vitale Vakantieparken vervolgen samen met andere Drentse gemeenten en provincie Drenthe.
- Uitvoering geven aan het gemeentelijke plan van aanpak voor vitale vakantieparken.
- Vaststellen van de verordeningen voor heffen en innen van toeristen- en forensenbelasting.
- Het actueel houden en beoordelen van gegevens: objecten, belastingplicht, verblijfsadministratie.
- Het opleggen van aanslagen toeristen- en forensenbelasting.
- Het behandelen van bezwaar- en beroepschriften, met de mogelijkheid van telefonische afstemming voorafgaande aan een formeel bezwaartraject.
- Oninbare vorderingen alleen als oninbaar afboeken op advies deurwaarder of bij faillissement.

Wat mag het kosten?

Economische promotie	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	500	711	536	514	504	515
Totaal lasten	500	711	536	514	504	515
Totaal baten	1.170	1.172	1.173	1.177	1.182	1.186
Resultaat	-670	-461	-637	-663	-678	-672

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 175.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- € 177.000 aan incidentele projecten waarvoor alleen in 2020 gelden beschikbaar zijn gesteld.
- Een hogere toerekening van apparaatskosten van € 2.000 in 2021 en deze groeit naar € 9.000 in 2024.
- Dat vanaf 2022 de BIZ gelden van circa € 33.000 niet meer worden doorbetaald omdat dan het contract is afgelopen.
- Dit zelfde geldt voor de € 21.000 aan Vitale vakantieparken. Vanaf 2023 stopt dit project.
- De hogere bijdrage aan het Recreatieschap Drenthe. Die gaat vanaf 2022 jaarlijks met € 2.000 omhoog.

Baten

De begrote baten 2021 zijn € 1.000 hoger ten opzichte van de begrote baten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- De hogere opbrengsten Woonforensenbelasting van € 1.000. In de volgende jaren bedraagt deze jaarlijks circa € 4.000.

Programma

Onderwijs

Taakveld

Onderwijshuisvesting
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Programmadoelstelling

- Wij stimuleren een optimaal opleidings- en ontwikkelingsniveau voor jongeren en volwassenen.
- Wij zorgen voor goede onderwijshuisvesting en een sluitend vangnet voor uitvallers binnen het onderwijs.

Beleidsindicatoren

Op grond van het BBV worden beleidsindicatoren in de begroting opgenomen. De beleidsindicatoren dienen ter toelichting van de maatschappelijke effecten in de programma's. De beleidsindicatoren zijn voorgeschreven en afkomstig van de website 'Waar staat je gemeente'.

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit programma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 - 50.000 en de provincie Drenthe.

Indicator	School- jaar	Midden- Drenthe	25.000 - 50.000 inwoners	Drenthe	beschrijving
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO+MBO)	2018	1,3%	1,5%	1,6%	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
	2017	1,5%	1,6%	1,6%	
Absoluut verzuim	2018	-	1,3	0,6	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen (5-18 jaar).
	2017	0,8	1,2	0,6	
Relatief verzuim	2018	18	21	19	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen (5-18 jaar).
	2017	19	24	20	

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/jive (geraadpleegd 10-07-2020)

Afspraken uit coalitieakkoord

- We gaan ook uitzoeken wat we kunnen doen voor organisaties en verenigingen die zelf gebouwen hebben. Daarbij letten we op hun doelstelling, hun eigen geld en het geld dat we als gemeente hebben. Daarbij geven we in elk geval aandacht aan de schoolgebouwen.

Verbonden partijen

Geen.

Beleidskaders

Actieplan Jeugd en Zorg

VVE beleid 2014- 2018

[Nota peuterspeelzaalwerk en voorschoolse educatie](#)

[Nota lokaal onderwijsbeleid - Een leven lang leren](#)

[Coalitieakkoord 2018-2022 “Sociaal en ondernemend Midden-Drenthe”](#)

Taakveld Onderwijshuisvesting

Ontwikkelingen

- De gezamenlijke nieuwbouw van het voortgezet onderwijs zal in september 2021 in gebruik genomen worden.
- Aan een extern bureau opdracht gegeven om een nieuw integraal huisvestingsplan (IHP) op te stellen. Het IHP wordt in overleg met de schoolbesturen opgesteld. Duurzaamheid en frisse scholen zijn belangrijke uitgangspunten bij het opstellen van het IHP. De planning is om het IHP in het eerste kwartaal van 2021 klaar te hebben.

Wat willen we bereiken?

- Behouden van het brede onderwijsaanbod (basis- en voortgezet onderwijs) in Midden-Drenthe.
- Alle schoolgebouwen in Midden-Drenthe zijn op termijn duurzame en frisse scholen die op alle vlakken voldoen aan de meest recente eisen. Dit doen we door het realiseren van onder andere (ver)nieuwbouwprojecten en tijdig inspelen op actualiteiten en ontwikkelingen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- In 2021 hebben we een nieuw integraal huisvestingsplan voor alle schoolgebouwen in Midden-Drenthe. Hierin kijken we minstens 16 jaar vooruit. Dit doen we gezamenlijk met de schoolbesturen.

Wat mag het kosten?

Onderwijshuisvesting	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				

Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	1.576	2.094	1.898	2.230	2.223	2.631
Totaal lasten	1.576	2.094	1.898	2.230	2.223	2.631
Totaal baten	84	49	49	49	49	49
Resultaat	1.492	2.046	1.850	2.182	2.174	2.582

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 151.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- Het effect van de lagere renteomslag. Hierdoor worden de rentelasten € 303.000 lager. In de volgende jaren worden de rentelasten door afschrijvingen jaarlijks circa € 15.000 lager.
- Door investeringen in het voortgezet onderwijs stijgen de afschrijvingen in 2021 met € 53.000 en in 2022 met € 79.000.
- Uitvoering van de perspectiefbrief. € 70.000 stelpost kapitaallasten voor een investering van € 1.4000.000 in (Onderwijs) accommodaties en € 19.000 stelpost kapitaallasten voor een investering van € 252.000 in de Harm Smeengeschool.
- De fluctuaties in de onderhoudskosten gymlokalen. In 2021 een stijging van € 51.000, in 2022 een daling van € 45.000 en in 2023 weer stijging van € 22.000.
- Dat vanaf 2021 geen apparaatskosten binnendienst meer wordt toegerekend aan huisvesting onderwijs. Dit levert structureel een voordeel op van € 36.000.
- Dat vanaf 2021 de verzekeringskosten ruim € 6.000 structureel lager zijn.

Baten

De begrote baten 2021 en volgende jaren zijn gelijk aan de begrote baten 2020.

- Alleen in 2019 was de bijdrage in de huur en energiekosten € 8.000 lager maar werd voor hogere btw lasten vanuit de SPUK € 43.000 compensatie aan dit taakveld toegerekend.

Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Ontwikkelingen

- In 2020 is begonnen met de gezamenlijke nieuwbouw van het voortgezet onderwijs in Beilen. Het streven is dat het onderwijsgebouw in het nieuwe schooljaar 2021/2022 in gebruik wordt genomen. De naam van de nieuwe school is Volta.

- Het dr. Nassaucollege en het CS Vincent van Gogh zijn het nieuwe schooljaar 2020/2021 gestart met een gezamenlijke brugklas. In de nieuwe school kunnen leerlingen in het VMBO ook techniekonderwijs volgen.
- Zonder gemeentelijke bijdrage is het verzorgen van kwalitatief goede cursussen voor de buurtacademies niet mogelijk. De gemeentelijke bijdrage maakt onderdeel uit van het budgetcontract met Welzijnswerk.
- In het schooljaar 2019/2020 is er een pilot gestart voor het vormgeven van het extra educatief aanbod in de IKC's voor (doelgroep)kinderen van 2-4 jaar. Vanaf 1-8-2020 is het extra aanbod voorschoolse educatie van 10 uur naar 16 uur per week verplicht voor (doelgroep)peuters. De uitbreiding van peuteruren wordt vanaf 1-8-2020 over alle VVE locaties binnen de IKC's uitgerold.
- Het extra aanbod brengt extra kosten met zich mee, zodat de bekostiging voor 2021 deels moet worden aangepast. In 2020 is er een ontwikkelnota gemaakt die de basis moet vormen voor een meerjarenperspectief over de uitvoering en kwaliteit van het extra aanbod voor peuters. Eind 2021 komt er een definitieve Nota Ontwikkelkansen waarin opgenomen is hoe we dit de komende jaren vorm gaan geven.
- Per 1-1-2022 is de gemeente verplicht een HBO coach in de voorschoolse periode aan te stellen en te bekostigen. Ook deze invulling wordt meegenomen in de meerjarennota Ontwikkelkansen.
- In september 2020 is de vroeg signalering en preventieve zorg op de IKC's geëvalueerd. Voor 2021 wordt de uitvoering verbeterd en/of aangepast aan de hand van de evaluatie.
- Er is een nieuw regionaal programma voortijdig schoolverlaten en jongeren in kwetsbare posities opgesteld voor 2021 – 2024. Deze is opgesteld met de Noord Midden-Drentse gemeenten, passend onderwijs en het Drenthe College als contactschool.
- Er vinden overleggen plaats tussen onderwijs, gemeente en zorg om de samenwerking te verbeteren en meer helderheid te verkrijgen en afspraken te maken over routes en werkwijzen.
- Om een sluitende aanpak te kunnen realiseren maken we routekaarten arbeid en dagbesteding.

Wat willen we bereiken?

- Een kwalitatief goed onderwijsaanbod, een goede zorgroute en een doorgaande leerlijn van 0-13 jaar voor het jonge kind en jongvolwassenen op de scholen.
- Een kwalitatief goed aanbod van 16 uur voor peuters van 2,5 - 4 jaar zodat zij zonder (ontwikkel)achterstand kunnen beginnen aan de basisschool, het bieden van een volwaardige plaats in de samenleving, zowel in fysiek als in sociaal opzicht.
- In 2021 willen we onderzocht hebben hoe we een HBO coach in de voorschoolse periode willen inzetten.
- Een nota Ontwikkelkansen met een meerjarenperspectief en -begroting.
- Stabiliteit en doorontwikkeling van de GR Publiek Vervoer Groningen Drenthe(PVGD) ten behoeve van het leerlingenvervoer.
- Uit het regionaal programma voert ook een uitvoeringsprogramma voort. Daarin worden activiteiten en projecten opgenomen die bijdragen aan een sluitende aanpak voor jongeren

in kwetsbare posities en het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten. De verwachting is dat dit regionaal programma Q4 2020 of Q1 2021 gereed zal zijn.

- We willen de samenwerking tussen onderwijs, gemeente en zorg verbeteren om de jongere op de juiste manier te kunnen ondersteunen.
- We zijn bezig met het ontwikkelen van routekaarten arbeid en dagbesteding ten behoeve van een sluitende aanpak voor jongeren in kwetsbare posities. We hopen hiermee te voorkomen dat jongeren tussen wal en schip belanden.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Vroegtijdig signaleren en bestrijden van onderwijsachterstanden bij peuters.
- De GGD is op 1-8-2020 gestart met preventieve logopedie.
- Zoveel mogelijk kinderen in Midden-Drenthe te laten deelnemen aan een voorschools aanbod. In 2021 wordt steviger ingezet door de GGD/CJG om de toeleiding van doelgroepkinderen te bevorderen.
- Voorkomen dat leerlingen zonder startkwalificatie van school gaan.
- In 2021 gaan we onderzoeken hoe we een HBO coach in de voorschoolse periode kunnen inzetten.
- Het bieden van en het vergroten van de mogelijkheden voor volwasseneneducatie o.a. door uitvoering te geven aan de nota Naar een geletterd en digisterk Midden-Drenthe en subsidiëring van de buurtacademies.
- Aanbieden van Leerlingenvervoer.
- We gaan in samenwerking met de verschillende gemeenten en het onderwijs activiteiten verrichten en projecten opzetten die de positie van jongeren verbeteren.
- Structureel overleg tussen onderwijs, zorg en gemeente.
- De routekaarten arbeid en dagbesteding worden ontwikkeld in samenwerking met het onderwijs, CJG, leerplicht, Wmo en werk. Deze routekaarten geven weer hoe de verschillende processen zowel vanuit het onderwijs als vanuit de gemeente lopen.

Wat mag het kosten?

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	1.368	1.340	1.564	1.363	1.373	1.382
Totaal lasten	1.368	1.340	1.564	1.363	1.373	1.382
Totaal baten	176	94	94	94	94	94
Resultaat	1.192	1.246	1.470	1.269	1.279	1.288

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 224.000 hoger ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- Een structurele verhoging van de kosten leerlingenvervoer met € 12.000.
- Een verlaging van de toegerekende apparaatskosten met € 13.000. In de volgende jaren stijgt deze door indexering jaarlijks met circa € 9.000.
- De lagere renteomslag waardoor de toe te reken rentekosten € 4.000 lager worden.
- Dat vanaf 2021 het budget voor de leerplichtambtenaar met bijna € 19.000 structureel is verhoogd om voortijdig schoolverlaten onder jongeren na de kwalificatieplichtige leeftijd te beperken.
- Voor 2021 € 210.000 eenmalig beschikbaar te stellen voor het integraal Kindcentrum om het verhogen van taalvaardigheden voor een leer- en ontwikkelijn van 0-13 jaar.

Baten

De begrote baten 2021 en volgende jaren zijn gelijk aan de begrote baten 2020.

- Alleen in 2019 viel de rijksbijdrage voor de OAB € 77.000 en de bijdrage voor de leerplicht € 5.000 hoger uit.

Programma	Sport, cultuur en recreatie
Taakveld	Sportbeleid en activering Sportaccommodaties Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie Musea Media Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Programmadoelstelling

- Wij faciliteren voor goede sportaccommodaties in de gemeente zodat elke inwoner tegen acceptabele tarieven en zoveel mogelijk binnen zijn eigen woonomgeving kan sporten.
- Wij stimuleren sportbeoefening door de inwoners op allerlei niveau 's.
- Wij ondersteunen een divers cultuuraanbod door middel van subsidiëring van activiteiten.

Beleidsindicatoren

Op grond van het BBV worden beleidsindicatoren in de begroting opgenomen. De beleidsindicatoren dienen ter toelichting van de maatschappelijke effecten in de programma's. De beleidsindicatoren zijn voorgeschreven en afkomstig van de website 'Waar staat je gemeente'.

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit programma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 - 50.000 en de provincie Drenthe.

Indicator	Jaar	Midden-Drenthe	25.000 - 50.000 inwoners	Drenthe	beschrijving
Sport, cultuur en recreatie	2020	229	218	274	Het netto bedrag dat per inwoner aan sport, cultuur en recreatie wordt besteed.
	2019	213	219	259	
	2018	219	207	255	
Inwoners aangesloten bij sportvereniging	2018	31,6%	28,1%	28,3%	Het percentage inwoners dat een lidmaatschap heeft bij één of meerdere bonden.

Niet sporters	2016	52,6%	49,1%	55,1%	Het percentage niet-wekelijkse sporters ten opzichte van bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.
---------------	------	-------	-------	-------	---

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/jive (geraadpleegd 13-07-2020)

Afspraken uit coalitieakkoord

- Het is belangrijk dat inwoners in hun eigen dorp kunnen sporten. Daar helpen we bij. We kijken wel of er voldoende sporters zijn om mee te doen. Een voorziening moet voldoende levensvatbaar zijn.
- De sporttarieven blijven gelijk, we passen alleen een correctie voor de inflatie toe. Omgekeerd stijgen de sportsubsidies met de inflatie mee.
- Meedoen gaat niet alleen over zorg. Meedoen gaat eigenlijk over al ons beleid. Kinderen doen mee in de sportclub. Ze doen mee aan cultuur. Als gemeente moedigen we meedoen en bewegen aan. Daarom gaan we verder met de plannen om daarvoor beleid te maken. Beleid dat aanmoedigt. Beleid dat voorkomt dat mensen een beroep op zorg moeten doen.
- We zijn als gemeente eigenaar van gebouwen. Het gemeentehuis, maar bijvoorbeeld ook sporthallen en gymzalen. We gaan een plan maken voor het groot onderhoud van al onze eigen gebouwen. In dat plan staat duurzaamheid voorop. In dat plan zeggen we ook welke gebouwen we willen houden en welke we willen verkopen.
- We zorgen ervoor dat de sportaccommodaties van onze basissporten bij de tijd zijn.
- Onze doelstelling is: al onze gebouwen energie-neutraal. We maken een plan hoe we dat kunnen realiseren.
- Soms gebruiken anderen onze gebouwen. In dat geval gaan we de opbrengsten delen. Als gemeente willen we onze investering terugverdienen. Als gebruiker betaal je minder voor energie.
- We gaan ook uitzoeken wat we kunnen doen voor organisaties en verenigingen die zelf gebouwen hebben. Daarbij letten we op hun doelstelling, hun eigen geld en het geld dat we als gemeente hebben.
- We maken goed sociaal beleid. Iedereen die zorg nodig heeft, krijgt die zorg ook. We werken samen met dorpen, buurtschappen en wijken. En we zijn zuinig op onze vrijwilligers – we kunnen niet zonder hen.

Verbonden partijen

Geen

Beleidskaders

[Beleidsplan Buitensportaccommodaties 2013](#)

[Accommodaties buitensport - Beleid in uitvoering](#)

[Bomenverordening](#)

[Landschapsbeleidsplan 2012](#)

[Groenbeleidsplan 2016-2025](#)

[Beleidsplan Spelen 2011-2020](#)

[Cultuurnota 2015-2020](#)

[Coalitieakkoord 2018-2022 “Sociaal en ondernemend Midden-Drenthe”](#)

[Nota kunstgrasvelden](#)

Taakveld Sportbeleid en activering

Ontwikkelingen

- In 2020 is de sportformateur samen met veel spelers en supporters (o.a. instellingen, (sport)verenigingen, Welzijnswerk, Sport Drenthe) gestart met het opstellen van het sportakkoord Midden-Drenthe. Het lokale akkoord is een integraal actieplan van en voor de inwoners en organisaties om sportief te verbinden, de waarde van bewegen te vergroten en sportaanbieders toekomstbestendig te maken. Een plan die in een lijn is met de in 2019 vastgestelde nota Bewegen en Leefstijl. In 2020 is het sportakkoord opgeleverd en vanaf dat moment wordt overgegaan tot uitvoering. De gemeente stimuleert en faciliteert in deze integrale samenwerking. Voor de uitvoering van het sportakkoord is een landelijk uitvoeringsbudget van € 20.000 per akkoord beschikbaar gesteld. De aanvraag voor Midden-Drenthe is verstuurd.
- Regionaal wordt samen met de andere Drentse gemeenten gewerkt aan een meerjaren programma sport, bewegen en preventie 2021 - 2024.

Wat willen we bereiken?

- Door de kracht van (actief)bewegen op diverse beleidsterreinen binnen het sociaal domein te promoten willen we inwoners het belang van een gezonde levensstijl en sociale betrokkenheid laten herkennen en motiveren zich hiervoor in te zetten.
- Doel is om een gezondere leefstijl bij de inwoners te bevorderen door (actief) te bewegen en betrokkenheid bij sociale activiteiten te behouden.
- Gelukkige en sociaal betrokken inwoners.
- Gezonde leefstijl en betere gezondheid voor inwoners met minder gezondheidsverschillen, minder zorg en een prettig leven.
- Sterke integrale samenwerking tussen alle spelers en supporters binnen het speelveld.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Preventie om ervoor te zorgen dat iedereen zich van jong tot oud zich gezond en gelukkig voelt.

- Met promotie- en stimuleringsactiviteiten zetten we de uitvoering van het sportakkoord en de beleidsnota Bewegen en Leefstijl kracht bij en worden inwoners gemotiveerd tot (meer) deelname aan beweeg- en activiteitenprogramma's.
- Stimuleren van een gezonde leefstijl die aansluit bij de behoefte en motivatie van haar inwoners
- Faciliteren en stimuleren van het actieplan uit het sportakkoord en daardoor de samenwerking van alle betrokken partijen.
- Met behulp van inzet door het team gezond in Midden-Drenthe geven we uitvoering aan de nieuwe nota Bewegen en Leefstijl in combinatie met het sportakkoord.
- Stimuleren van de lokale sport- en beweegaanbieders om meer sport- en beweegaanbod op lokaal niveau te ontwikkelen.
- Het gebruik van de sportbon voor minimahuishoudens promoten om daarmee actieve deelname aan (sport)activiteiten te bevorderen.
- Met de inzet van vakdocenten nog meer samenwerkingsverbanden tussen sportverenigingen en scholen tot stand brengen met als doel om de diversiteit aan sportsoorten op de scholen onder de aandacht te brengen en te beoefenen.

Wat mag het kosten?

Sportbeleid en activering	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				

Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	399	766	371	372	372	373
Totaal lasten	399	766	371	372	372	373
Totaal baten	13	0	0	0	0	0
Resultaat	386	766	371	372	372	373

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 395.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- Dat in 2020 voor € 386.000 aan incidentele middelen voor onder andere verduurzaming van sport beschikbaar was.
- De lagere renteomslag waardoor de toe te rekenen rentekosten € 4.000 lager worden.
- Te hoog geraamde jeugdleden. In de 2021 neemt door actualisatie naar het werkelijk aantal jeugdleden de subsidie voor sportverenigingen met € 5.000 af. Door indexering stijgt in de volgende jaren het budget voor subsidie aan de sportverenigingen.

Baten

Er zijn op dit taakveld geen baten begroot.

- Alleen in 2019 werd voor hogere btw lasten vanuit de SPUK € 13.000 compensatie aan dit taakveld toegerekend.

Ontwikkelingen

- De ontwikkelingen in het gebruik van onze sportaccommodaties zijn in 2021 niet positief. We signaleren mede door de in 2020 genomen Coronamaatregelen een afname van de binnensportactiviteiten met als gevolg dat het gebruik van de binnensportaccommodaties afneemt en er minder huurinkomsten verwacht worden.
- We zien in toenemende mate een verschuiving naar de meer individuele beweeg- en sportactiviteiten in het buitengebied. Denk hierbij aan actief en recreatief fietsen, wandelen en vissen. Deze ontwikkelingen kunnen van invloed zijn op het gebruik van de binnen- en buitensportaccommodaties en tot afname van het gebruik van de accommodaties leiden.
- We gaan in 2021 verder met de ontwikkeling van ons integraal accommodatiebeleid. Hierbij is van belang dat de inrichting van de sportaccommodaties wordt geactualiseerd. De sportaccommodaties dienen afgestemd te worden op de ontwikkelingen die gaande zijn in het sportaanbod en het gebruik van de sportaccommodaties.
- De ontwikkelingen rondom de duurzaamheidsmaatregelen bij de buitensportaccommodaties voor basissporten worden in 2021 vervolgd. Denk hierbij aan de installatie van zonnepanelen voor het opwekken van energie voor eigen gebruik en installatie van warmtepompen en stralingspanelen om het gasverbruik sterk te reduceren.
- We ontwikkelen op sportpark de Perkenslag te Westerbork in samenwerking met sportverenigingen een "Sporthart". Dit doen we door het sportaanbod op één locatie te centraliseren om zo ruimte te creëren voor gemeenschappelijk accommodatiegebruik.

Wat willen we bereiken?

- We zorgen voor goed ingerichte sportaccommodaties waar gebruikers op een prettige, veilige en verantwoorde wijze gebruik van kunnen maken.
- We streven naar een stabiele bezetting van onze bestaande binnen- en buitensportaccommodaties.
- Bij het ontwikkelen van ons nieuwe integraal accommodatiebeleid vraagt duurzaamheid prioriteit en is het van belang een bijdrage te leveren aan de duurzaamheidsvisie Midden-Drenthe. Uitgangspunt hierbij is om de CO2 uitstoot in 2030 met 49% te verminderen.
- Het energie verbruik op de binnen- en buitensportaccommodaties terug te dringen en daarmee de energiekosten te verlagen.
- Door de realisatie van het "sporthart" streven we in het toekomstig gebruik van het "sporthart" naar de maatschappelijke meerwaarde van onderlinge samenwerking tussen sport- en buurtverenigingen, maatschappelijke instellingen en scholen op één locatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Bij de buitensportaccommodaties die vallen onder de basissporten is door de technisch adviseurs in samenwerking met de betrokken verenigingen een pakket aan duurzaamheidsmaatregelen vastgesteld. De uitvoering hiervan(eind 2020 begin 2021) leidt tot een aanzienlijk lager energieverbruik en een sterke afname van energiekosten.

- Voor de investering in duurzaamheidsmaatregelen bij de buitensportaccommodaties geeft de betrokken sportvereniging zelf opdracht en draagt de gemeente 35% bij in de investeringskosten.
- Betrokken sportverenigingen van de buitensportaccommodaties worden door de technisch adviseurs geïnformeerd over de BOSA subsidiemogelijkheden bij de investering in duurzaamheidsmaatregelen en worden hierin begeleid.
- De plannen voor duurzaamheidsmaatregelen bij de binnensportaccommodaties worden meegenomen in het nieuw integraal accommodatiebeleid.
- De gemeente zorgt voor goed beheer en onderhoud van de binnen- en buitensportaccommodaties. Hierop wordt middels vaste kwaliteitscontroles op toegezien.
- We zorgen voor promotie van onze binnensportaccommodaties om het gebruik van onze binnensportaccommodaties te stabiliseren en waar mogelijk uit te breiden.
- We gaan in samenwerking met betrokken sportverenigingen en scholen het gemeenschappelijk gebruik van het “sporthart” stimuleren en bieden inwoners de kans om op één plek met verschillende sportsoorten in aanraking te komen, elkaar te ontmoeten, met elkaar in gesprek te komen en elkaar te inspireren.

Wat mag het kosten?

Sportaccommodaties	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				

Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	3.217	3.071	2.929	3.179	3.116	3.045
Totaal lasten	3.217	3.071	2.929	3.179	3.116	3.045
Totaal baten	1.167	708	720	731	739	746
Resultaat	2.050	2.363	2.209	2.448	2.378	2.298

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 142.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- Een lagere renteomslag. De toe te rekenen rentelasten zijn € 41.000 lager. In 2024 valt naast lagere rentelasten ook een afschrijving vrij. Een investering op het sportcomplex Noord-West is dan volledig afgeschreven. Hierdoor ontstaat er een voordeel van € 120.000.
- De fluctuaties in de onderhoudskosten sportaccommodaties. In 2021 een daling van € 169.000, in 2022 een stijging van € 201.000 en in 2023 weer daling van € 123.000.
- Indexering stijgen de toegerekende apparaatskosten met € 8.000 in 2021 tot € 14.000 in 2024.
- Een structurele verhoging van € 21.000 voor de verzekering van de sportaccommodaties.
- De jaarlijkse stijging van de salariskosten voor het inhuren van het zwembadpersoneel. Voor 2021 is de stijging € 21.000 en deze stijgt jaarlijks tot € 39.000 in 2024.

- Indexering van diverse overige contracten, heffingen, exploitatiebijdragen, enz. stijgen deze budgetten jaarlijks met circa € 18.000.

Baten

De begrote baten 2021 zijn € 12.000 hoger ten opzichte van de begrote baten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- Het jaarlijks indexeringen van de tarieven voor huuropbrengsten sportvelden, verhuur sportaccommodaties en entreegelden zwembaden. Jaarlijks gaat het om circa € 12.000.
- Alleen in 2019 werd voor hogere btw lasten vanuit de SPUK € 414.000 compensatie aan dit taakveld toegerekend en waren door het goede weer de baten van de zwembaden € 29.000 hoger.
- De energiekosten van de sportaccommodaties lopen via de gemeente en deze werden in 2019 doorgerekend aan de sportverenigingen. Dit leidde voor 2019 tot een meeropbrengst van € 16.000.

Taakveld Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Ontwikkelingen

- Midden-Drenthe is Culturele gemeente van Drenthe voor 2019/2020. Door Covid-19 is een deel van het programma doorgeschoven naar 2021.
- Er wordt gewerkt aan een nieuwe cultuurnota, deze zal in 2020 gereed zijn.

Wat willen we bereiken?

- De gemeente bewerkstelligt dat zoveel mogelijk verenigingen, clubs, kunstenaars, ateliers en overige organisaties en instellingen actief deel kunnen nemen aan onze culturele infrastructuur. Zij doet dat door te verbinden; door tijdens het hele proces dwarsverbanden te stimuleren en te (laten) leggen.
- Kunst en cultuur moet toegankelijk zijn voor zo veel mogelijk mensen en waarin wij ook een accent op de verbinding met onze eigen tradities en geschiedenis.
- Bevorderen dat (vooral jonge) inwoners en bezoekers van de gemeente Midden-Drenthe in aanraking komen met kunst- en cultuur.
- Cultuureducatie met Kwaliteit biedt scholen de mogelijkheid structureel en laagdrempelig aandacht te besteden aan de kunstdisciplines: audiovisueel, beeldend, dans, drama, literatuur en muziek. Alle basisscholen in de gemeente Midden-Drenthe doen mee.
- Stimuleren van mondiale bewustwording.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We geven uitvoering aan de nota Cultuurbeleid 2015-2020. Vanaf 2021 geven we uitvoering aan de nieuwe cultuurnota. We ontwerpen op dit moment op basis van de ontwikkelingen die op gang gekomen zijn in het culturele jaar een nieuw cultuurbeleid, samen met het culturele veld. Het huidige cultuurbeleid wordt in 2020 volgens de vier hoofdlijnen verder uitgewerkt:

- a. Uitvoeren cultureel jaar in 2019/2020, de uitloop ervan i.v.m. covid-19.
- b. Stimuleren creatief aanboren van geldbronnen en samenwerking en verbinding zoeken met elkaar (o.a. toerisme en recreatie).
- c. Een adviescommissie Cultuur adviseert over jaarlijkse thema's en subsidieaanvragen in dat verband.
- d. Stimuleren en bijdragen aan cultuureducatie en creativiteitsonderwijs in het basis en voortgezet onderwijs, zowel binnen- als buitenschools. Daarbij dient de inzet aan te sluiten bij het door het rijk in gang gezette beleid van Cultuureducatie met Kwaliteit.
- We subsidiëren in 2021:
 - a. Kunst en cultuuractiviteiten in het basis- en voortgezet onderwijs
 - b. Stichting Kunst4daagse
 - c. Culturele Raden
 - d. Wereldwinkel(s)
 - e. Cultuurprojecten
 - f. Culturele activiteiten
 - g. Huus van de Taol
 - h. Jeugdcultuurfonds
 - i. Amateuristische kunstbeoefening
 - j. Musea

Wat mag het kosten?

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				

Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	460	205	247	249	252	254
Totaal lasten	460	205	247	249	252	254
Totaal baten	16	0	0	0	0	0
Resultaat	443	205	247	249	252	254

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 42.000 hoger ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt verklaard door:

- Indexering en verhoging van het aantal toe te rekenen uren. De toegerekende apparaatskosten stijgen in 2021 met € 42.000. De volgende jaren stijgt door indexering de lasten jaarlijks met circa € 2.000.

Baten

Er worden op dit taakveld geen baten begroot.

- De ontvangst 2019 betreft een aandeel van € 16.000 van de provinciale bijdrage in de kosten voor de culturele gemeente.

Ontwikkelingen

- In het jaar dat Midden-Drenthe 'Culturele Gemeente van Drenthe' is, zorgen we voor een impuls op het gebied van kunst en cultuur en dus ook voor (het bezoek aan) musea.
- De gezamenlijke overheden in de provincie Drenthe hebben een ambitiesdocument 'Door en voor Drenthe' opgesteld. Hiermee kunnen gemeenten middels cofinanciering gezamenlijke initiatieven op cultureel vlak ontplooiën. Voor onze gemeente heeft de provincie een bedrag van € 18.505 per jaar gereserveerd op basis van cofinanciering.
- De gemeente heeft een beperkt aantal musea (Stichting Oudheidkamer, Museum voor papierknipkunst, Apple museum, Herinneringscentrum Kamp Westerbork en het Jan Kruismuseum). Eén van de pijlers is om de positie van de kleine musea te verstevigen, maar ook kansen bieden voor nieuwe initiatieven.

Wat willen we bereiken?

- Door musea willen we kunst en cultuur verbinden met onze inwoners en daarmee bewustwording van ons cultureel erfgoed stimuleren.
- Kunst en cultuur zichtbaar en beleefbaar maken en voor een groot publiek toegankelijk maken.
- Door musea willen we 'eigen' tradities en geschiedenis vastleggen en hoe zij bijdragen aan het verhaal van (Midden-) Drenthe.
- Musea een bijdrage laten leveren aan de vrije tijdsbesteding en het toerisme.
- Structurele samenwerking initiëren tussen kleine musea en zoeken naar verbinding met het Drents Museum.
- Het Herinneringscentrum Kamp Westerbork als belangrijke plek in onze gemeente beter waarderen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Structurele waarderingssubsidie beschikbaar stellen aan de in de gemeente gevestigde musea.
- Onze Adviescommissie Cultuur stelt jaarlijks onder cofinanciering geld beschikbaar voor nieuwe initiatieven met een bredere kijk op kunst en cultuurbeleving.
- In samenspraak met musea wordt gekeken naar betere benutting van erfgoed en kunst.
- Het cultuurbudget van de provincie Drenthe inzetten voor kunst en cultuur (musea).
- Aansluiten bij Culturele alliantie voor versterking kleine musea en daardoor samenwerking zoeken met andere gemeenten.
- We stellen een nieuwe cultuurnota op, waarin we het beleid ten aanzien van onze musea herijken.
- We verstrekken vanaf 2020 jaarlijks een structurele subsidie van € 40.000 aan het Herinneringscentrum Kamp Westerbork.
- In samenspraak met het Herinneringscentrum Kamp Westerbork bezien we welke bijdrage we kunnen leveren aan de beoogde vernieuwbouw.

Wat mag het kosten?

Musea	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				

Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	127	145	134	137	139	142
Totaal lasten	127	145	134	137	139	142
Totaal baten	16	8	0	0	0	0
Resultaat	111	137	134	137	139	142

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 11.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- De incidentele bijdrage van € 15.000 in 2020 voor Archeologie en cultuurhistorie.
- Indexering en verhoging van het aantal toe te rekenen uren. De toegerekende apparaatskosten stijgen in 2021 met € 6.000. De volgende jaren stijgt door indexering de lasten jaarlijks met circa € 3.000.
- Daling van de onderhoudskosten musea vanaf 2021 met circa € 2.000.

Baten

De begrote baten vanaf 2021 zijn € 0. Dit is € 8.000 lager ten opzichte van de begrote baten 2020. Dit wordt verklaard door:

- De incidentele bijdrage van de provincie van € 8.000 in 2020 voor de ontwikkeling van het archeologisch beleefpunt.
- In 2019 werd € 16.000 subsidie ontvangen van de Stichting Nationaal Restauratiefonds voor het onderhoud van 2 historische gebouwen: het pand villa Maria in Smilde en de toren van de Nederlands hervormde kerk in Westerbork.

Taakveld Media

Ontwikkelingen

- In 2021 wordt een visie ontwikkeld op het gemeentelijk bibliotheekbeleid. Deze visie zal als basis dienen voor het afsluiten van een budgetcontract met Biblionet Drenthe

Wat willen we bereiken?

- We werken aan het terugdringen van de laaggeletterdheid via uitvoering van de Nota naar een geletterd en digisterk Midden-Drenthe

- Behoud van kwalitatief goede, voor alle inwoners bereikbare, bibliotheekvoorzieningen (lokaal georiënteerde basisbibliotheek, specifiek doelgroepenbeleid en samenwerking met andere lokale instellingen).
- We leren kinderen omgaan met sociale media, bijvoorbeeld op school.
- We zorgen dat kinderen plezier beleven aan lezen.
- Dat ouderen kunnen omgaan met digitalisering.
- Dat op alle integrale Kindcentra een bibliotheek op school aanwezig is.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We brengen leesstimulering nadrukkelijk in verband met armoedebestrijding en participatie. Het is voor laaggeletterden moeilijk om mee te doen in de samenleving. We zien dat laaggeletterden een grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Door laaggeletterdheid te signaleren en aan te pakken, helpen we deze inwoners meer mee te doen in de samenleving. Als gemeente werken we meer samen met maatschappelijke partners bij de signalering en bestrijding van laaggeletterdheid.
- We gaan ouderen cursussen geven om te kunnen omgaan met digitalisering.
- We zorgen ervoor dan in alle Integrale Kindcentra van 0-13 jaar een bibliotheek aanwezig is.

Wat mag het kosten?

Media	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	586	597	591	603	620	627
Totaal lasten	586	597	591	603	620	627
Totaal baten	2	2	2	2	2	2
Resultaat	583	595	590	601	618	626

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 6.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- De lagere subsidie aan de bibliotheek. Voor 2021 is deze € 3.000 lager. In 2022 € 12.000, 2023 € 17.000 en in 2024 € 7.000 hoger.
- De kapitaallasten worden in 2021 € 3.000 lager. In de volgende jaren bedraagt deze circa € 1.000 per jaar.

Baten

De begrote baten 2020 wijken niet af ten opzichte van de vorige en de volgende jaren.

Taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Ontwikkelingen

- Er is steeds meer aandacht voor natuurvriendelijk groenbeheer.
- Er wordt een start gemaakt met planmatig bomenbeheer.
- De eikenprocessierups is sterk aanwezig. Door het grote aantal eiken en areaal is het vanuit de gemeente niet meer mogelijk om alle overlast te voorkomen.

Wat willen we bereiken?

- De ambities voor het begrotingsjaar 2021 zijn vooral het uitvoering geven aan het nieuwe beleid. Daarbij is er bijzondere aandacht voor natuurvriendelijk groen, bomenbeheer en beheren hinder eikenprocessierupsen.
- De kaders voor het onderhoud van het openbaar groen zijn vastgelegd in het Landschapsbeleidsplan 2012 (buiten bebouwde kom) en Groenbeleidsplan 2016-2025 (binnen bebouwde kom).

Wat gaan we daarvoor doen?

- Zorgdragen dat Midden-Drenthe een prettige omgeving blijft om te wonen, werken en recreëren. De belangrijkste activiteiten zijn groenonderhoud (o.a. grasmaaien, onkruid- en zwerfafvalbeheersing, beheren overlast eikenprocessierups, snoeien en boominspecties).

Wat mag het kosten?

Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				

Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	2.971	3.399	2.951	3.098	3.199	3.259
Totaal lasten	2.971	3.399	2.951	3.098	3.199	3.259
Totaal baten	4	3	3	3	3	3
Resultaat	2.967	3.396	2.948	3.095	3.196	3.256

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 448.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- Indexering en verhoging van het aantal toe te rekenen uren. De toegerekende apparaatskosten stijgen in 2021 met € 40.000. De volgende jaren stijgt door indexering de lasten jaarlijks met circa € 22.000.

- Toekomstige investeringen worden de kapitaallasten in 2022 € 85.000 hoger en in 2023 € 39.000 hoger. In 2024 dalen de kapitaallasten met € 4.000.
- Dat in 2020 voor € 422.000 aan incidentele middelen voor onder andere het groenbeleidsplan Westerbork, het vergroenen van de A.M. Sorghstraat Smilde en de Gebiedsvisie De Haven Beilen beschikbaar is gesteld.
- Overheveling van budgetten van 2019 naar 2020 was er 2020 incidenteel € 7.500 extra beschikbaar onder andere voor het vergroenen A.M. Sorghstraat in Smilde.
- Indexering van de werkzaamheden van Stark stijgt jaarlijks het budget voor deze werkzaamheden met € 30.000 per jaar.
- Diverse bijstellingen van veel kleine budgetten. Per saldo komen deze structureel € 6.000 hoger uit. In 2024 zijn deze kleine verhogingen gegroeid tot € 9.000.

Baten

De begrote baten van € 3.000 wijken niet af ten opzichte van de vorige en de volgende jaren.

Programma	Sociaal domein
Taakveld	Samenkracht en burgerparticipatie Wijkteams Inkomensregelingen Begeleide participatie Arbeidsparticipatie Maatwerkvoorzieningen (WMO) Maatwerkdienstverlening 18+ Maatwerkdienstverlening 18- Geëscaleerde zorg 18-

Programmadoelstelling

- Wij willen inwoners (financieel) ondersteunen die anders te weinig mogelijkheden/middelen hebben om deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer.
- Wij willen alle inwoners met een beperking faciliteren om ondanks deze beperking zoveel mogelijk deel te kunnen nemen aan het maatschappelijk verkeer. Daarbij wordt uitgegaan van in eerste instantie eigen kracht, daarna gemeenschapskracht, dan collectieve voorziening en als sluitstuk de individuele voorziening.
- Inwoners kunnen binnen een netwerk alle relevante informatie op het gebied van maatschappelijke ondersteuning krijgen. De ontvanger van de vraag zorgt ervoor dat de inwoner antwoord krijgt op de vraag of bij de juiste persoon terecht komt.
- In samenspraak met dorpen en wijken willen wij de leefbaarheid in de gemeente bevorderen. Bij leefbaarheid doelen we op de fysieke leefomgeving en op de sociale leefomgeving. In Midden-Drenthe maken we daarin geen onderscheid.
- Wij faciliteren de ontwikkelingen in de samenleving door een adequaat dorpenbeleid.
- Wij willen een goede zorgstructuur voor jongeren realiseren waarbij de nadruk ligt op een goede invulling van de preventieve zorg zodat zwaardere zorg zoveel mogelijk wordt voorkomen.
- Wij zorgen ervoor dat, als het noodzakelijk is, de juiste zwaardere zorg beschikbaar is voor jongeren.

Beleidsindicatoren

Op grond van het BBV worden beleidsindicatoren in de begroting opgenomen. De beleidsindicatoren dienen ter toelichting van de maatschappelijke effecten in de programma's. De beleidsindicatoren zijn voorgeschreven en afkomstig van de website 'Waar staat je gemeente'.

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit programma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 - 50.000 en de provincie Drenthe. Een ? betekent dat de informatie (nog) niet beschikbaar is.

Indicator	jaar	Midden-Drenthe	25.000 - 50.000 inwoners	Drenthe	beschrijving
Netto arbeids-participatie	2019	69,0%	69,2%	66,8%	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.
	2018	67,7%	68,3%	65,7%	
	2017	67,4%	67,3%	65,2%	
Personen met bijstandsuitkeringen	2019	23,0	25,1	35,2	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder.
	2018	24,6	26,5	36,8	
	2017	26,8	27,7	38,7	
Kinderen in een uitkeringsgezin	2019	?	?	?	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
	2018	4%	5%	6%	
	2017	4%	5%	6%	
Re-integratie-voorzieningen	2019	11,7	16,7	20,6	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
	2018	29,0	?	37,7	
	2017	29,7	21,3	34,3	
Werkloze jongeren	2019				Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar) dat als werkzoekende staan ingeschreven.
	2018	2,0%	2,0%	2,0%	
	2017	2,0%	2,0%	2,0%	
Jongeren met jeugdhulp	2019	14,3%	12,0%	13,8%	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.
	2018	14,6%	11,3%	13,7%	
	2017	13,2%	10,9%	13,0%	
Jongeren met jeugdhulp met verblijf	2019	2,3%	1,3%	1,7%	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp met verblijf t.o.v. alle jongeren tot 18 jaar.

	2018	2,3%	1,2%	1,7%	
	2017	1,1%	1,3%	1,5%	
Jongeren met jeugdhulp zonder verblijf	2019	14,8%	11,7%	13,9%	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp zonder verblijf t.o.v. alle jongeren tot 18 jaar.
	2018	15,0%	11,1%	13,6%	
	2017	14,1%	10,6%	13,3%	
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	2019	53	64	78	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp zonder verblijf t.o.v. alle jongeren tot 18 jaar.
	2018	?	59	73	
	2017	?	56	60	

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/jive (geraadpleegd 13-07-2020)

Afspraken uit coalitieakkoord

- We hebben goede ervaringen met de dorpscontactambtenaren. Daarom gaan we daarmee verder. We zorgen dat er voldoende menskracht is om dat werk goed te doen.
- Het sociaal beleid is een belangrijke pijler onder deze coalitie. Iedereen moet kunnen meedoen! Ook moet iedereen de zorg kunnen krijgen die hij nodig heeft. En onze inwoners moeten die zorg kunnen betalen.
- We hebben als gemeente goed sociaal beleid. Dat houden we. Soms bouwen we daarop verder, dat noemen we dan hieronder. Verder houden we het sociaal beleid zoals het nu is.
- Sinds een paar jaren hebben we als gemeente nieuwe taken. Het gaat om de Jeugdzorg, de uitgebreide WMO en de Participatiewet. Bij deze nieuwe taken past een andere manier van werken. Daar hebben we de afgelopen jaren een begin mee gemaakt. Tegelijk willen we daar met veel enthousiasme verder in ontwikkelen. Zo gaan we een verbinding maken met andere onderwerpen. Zoals bijvoorbeeld met sport en cultuur. We stemmen de verschillende onderdelen van beleid op elkaar af. We letten op het geheel, zodat het voor onze inwoners overzichtelijker wordt.
- We krijgen van het Rijk geld voor de Jeugdzorg, WMO en de Participatiewet. Binnen het totale budget kunnen we schuiven. Het kan bijvoorbeeld gebeuren dat we bij de WMO overhouden en bij de Jeugdzorg tekort komen. Dan gebruiken we het WMO-geld voor de Jeugdzorg.
- We gaan door met de ontwikkeling van de WMO. We houden daarbij rekening met meer oude mensen (vergrijzing). We kunnen de WMO zoals het nu lijkt uitvoeren met het geld dat we krijgen.
- De jongere staat centraal. Als hij hulp nodig heeft, krijgt hij die ook. We geven tegelijk extra aandacht aan de kosten van de Jeugdzorg. We gaan door met het beleid dat er is. Dat doen we samen met onze partners in de Jeugdzorg. Het voorkómen van problemen wordt daarbij steeds belangrijker.

- Soms heeft de ene gemeente meer kosten dan de andere gemeente. Bijvoorbeeld omdat er meer instellingen voor jongeren in die gemeente zijn. We gaan in de provincie met anderen overleggen hoe we daar goed mee om kunnen gaan.
- We gaan goed letten op wat we uitgeven. Als dat kan, nemen we maatregelen om minder uit te geven. Bijvoorbeeld als we contracten sluiten. Zorgaanbieders krijgen van ons een eerlijke prijs voor hun werk. Zodat de mensen die werken in de zorg volgens de regels salaris krijgen. Van onze kant verwachten we dat de zorgaanbieders zich aan onze eisen voor kwaliteit houden.
- We werken veel samen met de Stichting Welzijnswerk Midden-Drenthe. Dat blijven we doen. Daarbij heeft de gemeente de rol van opdrachtgever. We zorgen ervoor dat de samenwerking past bij de gemeente die we willen zijn. Dat betekent dat Welzijnswerk zich aanpast aan de veranderende samenleving.
- We participeren samen met de gemeente Hogeveen en de Wolden in het werkvoorzieningsschap Stark.

Verbonden partijen

[Werkvoorzieningsschap Stark](#)

[Publiek vervoer](#)

Beleidskaders

[Nota integrale schuldhulpverlening 2013-2017](#)

[Nota Chronisch zieken en gehandicapten 2015-2019 gemeente Midden-Drenthe](#)

Keuzenota Wet maatschappelijke ondersteuning in Midden-Drenthe

Nota persoonsgebonden budget en eigen bijdrage bij de Wmo

Nota + Plan van aanpak vrijwilligersbeleid 'Meedoen in Midden-Drenthe'

Nota 'Als Jeugd en toekomst tellen' (visie op de Jeugdzorg)

[Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Midden-Drenthe](#)

[Nota Re-integratiebeleid 2016-2020](#)

[Mantelzorgbeleid en vrijwillige ondersteuning](#)

[Transformatie Nota WMO 2016](#)

[Coalitieakkoord 2018-2022 "Sociaal en ondernemend Midden-Drenthe"](#)

[Armoedebelief Uw goed recht 2008-2012](#)

[Nota fraude- en handhavingsbeleid 2014 - 2018](#)

[Zorgkostenregeling 2018](#)

Notitie Kindpakket 2018 – gemeente Midden-Drenthe

[Verordening Minimaregelingen 2019](#)

Beleid Bijzondere bijstand voor kosten van woninginrichting voor statushouders. (2016)

[Terugvorderingsbeleid](#)

[Verordening WMO en Jeughulp 2018](#)

Verordening Wmo gemeente Midden-Drenthe 2020

Ontwikkelingen

- **Dorpenbeleid.** Onze gemeente bruist van initiatieven in de dorpen. Zoals de Krachttoer, de werkconferentie en de laatste bijeenkomst in Hijken in 2018 en 2019 georganiseerd door het Dorpen Overleg Midden-Drenthe. De uitkomsten van de Krachttoer dragen bij aan het gemeentelijk proces voor een geactualiseerd Dorpenbeleid. In juni 2020 is het concept – Dorpenbeleid door het college vastgesteld en opiniërend in de commissie Zorg & Welzijn besproken. Het bespreken van dit concept beleid in de verschillende dorpen zal in september plaatsvinden. Wij streven ernaar om het dorpenbeleid het vierde kwartaal van 2020 ter vaststelling aan de gemeenteraad aan te bieden. Het doel van dit beleid is om de participatie door de dorpen, samen met de dorpen actief te houden en verder te bevorderen. Deze participatie betreft alle thema's die met de leefbaarheid van onze dorpen te maken hebben. Het dorpenbeleid gaat niet alleen over kleine dorpen, maar zal ook over de grotere dorpen (Beilen, Smilde, Westerbork en Bovensmilde) betreffen.
- **Pilot Witteveen Noaberkracht.** We zetten verder in op initiatieven die we in samenwerking tussen dorpen, andere partners (zoals Welzijnswerk) en de gemeente uitwerken. In 2019 hebben een aantal gesprekken met een vertegenwoordiging van het dorp Witteveen plaatsgevonden over de vorm en inhoud van een mogelijke pilot. Over de exacte vorm en inhoud van een mogelijke pilot lopen op dit moment gesprekken. Het gaat onder andere over een meer duurzame financiële tegemoetkoming in het kader van preventie. Daarbij hoort ook het zichtbaar maken van de resultaten van de aanpak. En een verdere ontwikkeling en innovatie van zorg dichtbij. Eind 2020 zal de definitieve opzet voor een pilot voorgelegd worden aan de raad.
- **MOEK.** We hebben een aantal jaren bijzonder positieve ervaringen opgedaan met het project 'Mooi op eigen kracht'. Het zorgt voor betrokkenheid van inwoners bij de eigen leef- en woonomgeving. Met de vaststelling van de Perspectiefnota 2020 is besloten om afwisselend elk jaar een MOEK (Mooi op eigen kracht) en een DOEK (Duurzaam op eigen kracht) te organiseren. Daaraan is toegevoegd het project Up2You, specifiek voor onze jongeren.
- **Vitaal Platteland.** De gemeente heeft tot en met 2020 jaarlijks € 50.000 van de provincie gekregen om leefbaarheidsinitiatieven van inwoners te ondersteunen. Het gaat hierbij om brede initiatieven op het gebied van wonen en leefomgeving, mobiliteit, voorzieningen, werk en economie, of sociale structuur. De initiatieven leveren een aantoonbare bijdrage aan de leefbaarheid en komen ten goede aan het hele dorp. Er geldt een verplichte gemeentelijke cofinanciering. Daarvoor worden diverse budgetten aangesproken. De verwachting is dat het budget van 2020 niet helemaal opgemaakt zal worden. Doordat dit met name door de corona crisis komt, verwachten we dat de provincie hier coulant mee omgaat en dat we het bedrag dus ook in 2021 mogen besteden. Het is nog niet duidelijk of de provincie de regeling voortzet in 2021 en wij dus ook een bedrag van € 50.000 in 2021 ontvangen. Dit horen we in de tweede helft van 2020.

- **Huisvesting statushouders.** De taakstelling om statushouders (vluchtelingen met een verblijfsvergunning) in de gemeente te huisvesten is de afgelopen jaren, vanwege de verhoogde asielinstroom, fors geweest. Ondanks deze forse opgave hebben we de taakstelling in deze jaren behaald. In 2019 was de taakstelling weer op het niveau als voor de verhoogde asielinstroom. Vanwege een tekort aan te huisvesten statushouders hebben we de taakstelling in 2019 niet behaald. Hierdoor is onze taakstelling in 2020 en daarna ook fors hoger. We blijven ons, samen met de woningcorporaties en VluchtelingenWerk, inzetten om onze taakstelling te behalen en daarmee zo veel mogelijk statushouders in onze gemeente te huisvesten. Dit lukt echter niet als we een gebrek aan toe te wijzen statushouders houden. Het Centraal Opvang Asielzoekerscentrum (COA) bepaalt of en welke statushouders aan een gemeente worden toegewezen. Hier hebben we dus geen invloed op.
- **Vrijwilligers.** Binnen onze samenleving wordt de waarde en de noodzaak van burgerparticipatie steeds meer gezien en wordt burgerparticipatie ingezet. Ontgroening en vergrijzing in ons vrijwilligersbestand. Het rijk stimuleert dat meer jongeren betrokken raken bij vrijwilligerswerk.

Wat willen we bereiken?

Ten behoeve van de sociale samenhang en de leefbaarheid van buurten en dorpen bevorderen:

- Dat thema's op het gebied van leefbaarheid door inwoners(groepen) opgepakt (kunnen) worden en dat initiatieven van inwoners tot uitvoering komen (dorpenbeleid);
- Dat de dorpen de beschikking hebben over goede accommodaties voor ontmoeting en activiteiten;
- Dat er nieuwe vormen van zorg en leefbaarheid ontwikkeld worden, op maat gemaakt door een of een aantal dorpen. De pilot Witteveen is daarvoor een eerste voorbeeld ;
- Dat we met het project Mooi op Eigen Kracht (MOEK) initiatieven uit de dorpen ondersteunen en waarderen;
- Dat projecten op het gebied van leefbaarheid, sociale infrastructuur, zorg en cultuur financiële ondersteuning kunnen krijgen;
- Dat bestaande overlegstructuur met inwoners- en dorpsbelangenorganisaties worden geëvalueerd en voortgezet
- Collegebezoek aan de dorpsbelangenorganisaties;
- Subsidiëren van de activiteiten van diverse instellingen zoals de Stichting Welzijnswerk Midden-Drenthe en van het maatschappelijk werk;
- Voldoen aan onze wettelijke verplichting om statushouders (vluchtelingen met een verblijfsvergunning) te huisvesten en het aanbieden van maatschappelijke begeleiding via Vluchtelingenwerk;
- Het sociaal raadsliedenwerk continueren als laagdrempelige voorziening voor met name minima.
- Voldoen aan onze wettelijke verplichting om statushouders te huisvesten.
- Statushouders in onze gemeente zo goed mogelijk ondersteunen, onder andere door het aanbieden van maatschappelijke begeleiding en extra inzet op de integratie en participatie van statushouders met inachtneming van de nieuwe Wet inburgering die op 1 juli 2021 in werking treedt.

- Participatie van wordt doorontwikkeld. Hierdoor kunnen we snel aansluiten bij de actuele ontwikkelingen binnen onze gemeenschap en kan er op signalen vanuit het vrijwilligersveld adequaat worden gereageerd.
- De dienstverlening vanuit de gemeente met betrekking tot het vrijwilligersveld wordt afgestemd op de behoefte van het vrijwilligersveld.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We ontwikkelen in 2020 een nieuw dorpenbeleid samen met betrokkenen
- We ondersteunen initiatieven van inwoners, individueel of collectief, financieel en/of met menskracht
- We zetten in op het behoud van de bestaande accommodaties en onderzoeken, waar dat gevraagd wordt samen met inwoners, de mogelijkheden voor nieuwe accommodaties
- We ondersteunen de pilot Witteveen. Waar mogelijk starten we in 2020 nog een aantal pilots. Daarvoor is financiële ruimte opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Noaberkracht Midden in Drenthe.
- We organiseren in 2020 een MOEK en een UP@YOU.
- We zetten de middelen voor Vitaal Platteland ad. € 50.000 beschikbaar voor aanvragers die voldoen aan de provinciale voorwaarden en organiseren intern de benodigde gemeentelijke cofinanciering.
- Subsidiëring Stichting Welzijnswerk Midden-Drenthe.
- Uitvoering Subsidieregeling deskundigheidsbevordering vrijwilligers.
- Uitvoeren acties in Mantelzorg en vrijwilligersondersteuning.
- We organiseren een bijeenkomst met vrijwilligers en de organisaties waar zij zich inzetten
- We maken afspraken met woningcorporaties om de benodigde woonruimte voor statushouders te realiseren. Daarbij zorgen we voor hun maatschappelijke begeleiding en participatie in onze samenleving.
- Subsidiëring Vluchtelingenwerk.
- We faciliteren de sociaal raadvrouw en zorgen voor spreekuurlocaties in Beilen, Westerbork en Smilde.
- We blijven samenwerken met woningcorporaties en VluchtelingenWerk om de benodigde woonruimte voor statushouders te realiseren. Daarbij zorgen we voor hun maatschappelijke begeleiding en integratie en participatie in onze samenleving.
- We subsidiëren Stichting VluchtelingenWerk.
- We geven uitvoering geven aan het actieplan 'Versterking integratie en participatie statushouders' en we richten ons op de voorbereiding en implementatie van de nieuwe Wet inburgering.
- Het huidige vrijwilligersbeleid wordt - in afstemming met de verschillende disciplines binnen onze organisatie geactualiseerd en vastgesteld. De nadruk ligt op duurzaamheid, participatie en het flexibel anticiperen op ontwikkelingen. Procesafspraken met Stichting Welzijnswerk Midden-Drenthe worden gemaakt.

Wat mag het kosten?

Samenkracht en burgerparticipatie	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				

Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	3.460	4.015	3.405	3.493	3.487	3.563
Totaal lasten	3.460	4.015	3.405	3.493	3.487	3.563
Totaal baten	164	54	4	4	4	4
Resultaat	3.296	3.961	3.401	3.489	3.483	3.558

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 319.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2020.

- Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door in 2020 beschikbare incidentele middelen voor inburgering. Deze incidentele middelen zijn in 2021 niet begroot. Een bedrag van € 320.000 is nog beschikbaar in verband met de verhoogde asielinstroom. Dit budget wordt ingezet voor de uitvoering van het actieplan versterking integratie en participatie statushouders. Daarnaast is een bedrag van € 97.000 beschikbaar voor de verhoging van het taalniveau. Het restant van deze middelen wordt overgeheveld naar 2021.
- Hier tegenover staan enkele hogere uitgaven zoals de subsidie aan de stichting welzijnswerk als gevolg van indexering.

Baten

De begrote baten zijn vanaf 2020 gelijk.

- In 2019 ontvingen provinciale bijdragen voor het project Vitaal platteland: € 50.000 en subsidie voor activiteiten 75 jaar Vrijheid: € 28.000 en viel € 86.000 van de voorziening AZC Oranje vrij.

Taakveld Wijkteams

Ontwikkelingen

- De samenwerking met de 1e lijnszorg versterken
- Wij hebben samenwerkingsafspraken gemaakt om casuïstiek in het kader van integrale ouderenzorg in de wijkteams te coördineren
- De wijkteams hebben ook een taak en functie voor de lichtere hulpvragen.
- In de wijkteams wordt een maatwerk aanbod geïndiceerd voor zowel lichte hulpvragen als complexe casuïstiek
- Wij werken aan een sluitende aanpak op het gebied van wonen, welzijn en zorg
- Wij willen de wijkteams positioneren op de transities

- Wij willen alle inwoners met een beperking faciliteren om ondanks deze beperking zoveel mogelijk deel te kunnen nemen aan het maatschappelijk verkeer. Daarbij wordt uitgegaan van in eerste instantie eigen kracht, daarna gemeenschapskracht, dan collectieve voorziening en als sluitstuk de individuele voorziening.
- Inwoners kunnen binnen een netwerk alle relevante informatie op het gebied van maatschappelijke ondersteuning krijgen. De ontvanger van de vraag zorgt ervoor dat de inwoner antwoord krijgt op de vraag of bij de juiste persoon terecht komt.

Wat willen we bereiken?

- Alle 70+ inwoners benaderd worden op het gebied van wonen, welzijn en zorg
- Integrale benadering op het sociaal domein
- Onafhankelijke cliëntondersteuning, Preventie en Vroegsignalering professionaliseren
- De wijkteams krijgen een coördinerende rol in de Toegang

Wat gaan we daarvoor doen?

- We gaan in 2021 de onafhankelijke cliëntondersteuning, preventieve en (vroeg) signalerende functie van het wijkteam verder ontwikkelen.
- Alle inwoners van 70 jaar en ouder worden benaderd op het terrein van Welwozo.

Wat mag het kosten?

Wijkteams	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	465	580	945	975	1.006	1.034
Totaal lasten	465	580	945	975	1.006	1.034
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Resultaat	465	580	945	975	1.006	1.034

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn afgerond € 365.000 hoger ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt veroorzaakt door een actualisatie van de interne urenverdeling.

Baten

Er zijn op dit taakveld geen baten begroot.

Taakveld Inkomensregelingen

Ontwikkelingen

- Bezwaar- en beroepsmogelijkheid beschikking kwijtschelding: ingangsdatum na 2021.

- Herziening gemeentelijk belastinggebied: kwijtschelding is daarvan een onderdeel.
- Gebruik van de minimaregelingen: Binnen de gemeente is een breed pakket aan inkomensondersteuning beschikbaar. We zagen in 2019 een forse stijging van 25% van het aantal gebruikers van de uitkering voor activiteiten: er waren 747 gebruikers.
- Zorgkostenregeling: In 2019 is het aantal toekenningen van de compensatieregelingen licht gestegen. We zullen in 2021 blijven inzetten op brede bekendheid van de regeling.
- Kindpakket: In 2019 werden 2 nieuwe regelingen ingevoerd: de Sportbon voor kinderen van 4 tot 18 jaar en een Schoolkostenregeling voor brugklassers en voor kinderen tot 18 in hogere klassen op het voortgezet onderwijs. In 2019 hebben 237 kinderen de sportbon ontvangen. De schoolkostenregeling voor kinderen op het voortgezet onderwijs is voor 117 kinderen toegekend, waarvan 20 keer de brugklasregeling. We zullen in 2021 blijven inzetten op brede bekendheid van deze regelingen uit het Kindpakket.
- In 2020 hebben we het Armoedebeleid geëvalueerd. Dat is een deel van de voorbereiding voor het ontwikkelen van een nieuw Armoedebeleid in 2021.

Wat willen we bereiken?

- Het verlenen van kwijtschelding overeenkomstig de maximaal door het rijk toegestane normen aan belastingplichtigen met een laag inkomen en vermogen.
- We willen een sociaal sterk Midden-Drenthe zijn.
- Dat inwoners gebruik maken van hun recht en een beroep doen op de betreffende gemeentelijke regelingen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het toetsen van aanvragen om kwijtschelding van gemeentelijke belastingen op basis van de gemeentelijke normen. Hierbij maken we gebruik van de mogelijkheid om, met toestemming van de aanvrager, de inkomens- en vermogensgegevens te toetsen via het Landelijk Inlichtingen Bureau.
- We gaan de toekenningen van de kwijtschelding zoveel mogelijk gelijktijdig met het opleggen van de aanslag(en) bekend maken op het aanslagbiljet.
- We geven goede bekendheid aan onze minimaregelingen.
- We continueren onze inzet om het niet gebruik van regelingen tegen te gaan. Samen met onze maatschappelijke partners zorgen voor een zo goed mogelijk sluitende aanpak voor mensen met (financiële) problemen of schulden.
- We continueren onze hoogwaardige handhaving en zorgen voor goede voorlichting over de bijstand en de minimaregelingen.

Wat mag het kosten?

Inkomensregelingen	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	9.112	10.040	9.736	9.774	9.813	9.854
Totaal lasten	9.112	10.040	9.736	9.774	9.813	9.854

Totaal baten	7.304	7.572	7.578	7.578	7.578	7.578
Resultaat	1.807	2.468	2.158	2.196	2.235	2.275

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 334.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2020.

- Dit wordt vooral verklaard door de in 2020 beschikbare incidentele (Klijnsma)middelen (€ 300.000) voor de uitvoering van het kindpakket. Deze incidentele middelen zijn in 2021 niet begroot. Het restant van deze middelen wordt overgeheveld naar 2021.

Baten

De begrote baten 2021 en volgende jaren zijn gelijk aan de begrote baten 2020.

Taakveld Begeleide participatie

Ontwikkelingen

- Het leerwerkbedrijf Stark is het leerwerkbedrijf van de gemeenten Midden-Drenthe, Hoogeveen en De Wolden en is operationeel vanaf 1 januari 2019. Stark voert voor deze gemeenten de Wsw en het nieuw beschut werk binnen de Participatiewet uit. Daarnaast biedt Stark aan meerdere doelgroepen een (tijdelijke) ontwikkelplek aan om van daaruit de stap naar het reguliere bedrijfsleven te maken. Dit doet Stark door het aanbieden van allerlei leerwerktrajecten en cursussen.
- Deze leerwerktrajecten en cursussen worden in samenwerking met de gemeenten ontwikkeld en hangt ook sterk af van het aanbod van werkzoekenden en de ontwikkelingen (behoefte) op de arbeidsmarkt. We proberen hier zo actief mogelijk op in te spelen
- Met allerlei maatregelen, zoals het aanbieden van meer en andere diensten voor het UWV en werkgevers willen we de komende jaren het rendement van Stark vergroten.

Wat willen we bereiken?

- We willen dat Stark onze kwetsbare inwoners zo goed mogelijk begeleidt en ontwikkelt om aan het werk te gaan. Het liefst zo veel mogelijk buiten de organisatie van Stark.

Wat gaan we daarvoor doen?

- De gemeente doet zelf de actieve bemiddeling naar werk. Voor de mensen die wat meer ondersteuning nodig hebben, biedt de Stark hiervoor trajecten aan. De gemeente levert deze mensen aan.
- Daarnaast heeft Stark werkplekken ingericht voor het beschut werk en begeleiden ze de doelgroep Wsw.

Wat mag het kosten?

Begeleide participatie	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				

Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	363	393	423	349	287	297
Totaal lasten	363	393	423	349	287	297
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Resultaat	363	393	423	349	287	297

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 13.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2020.

- Dit is het saldo van enerzijds een lagere verwachte bijdrage in het exploitatietekort van Stark (€ 23.000) en anderzijds iets hogere lasten op dit taakveld door een actualisatie van de interne urenverdeling (€ 10.000).

Baten

Er zijn op dit taakveld geen baten begroot.

Taakveld Arbeidsparticipatie

Ontwikkelingen

- In 2020 gaan we de bestaande re-integratienota 2016 - 2020 evalueren. Hierin worden ook de effecten van corona, het Breed Offensief en de nieuwe Wet inburgering mee genomen. Afhankelijk van deze uitkomsten zal er in 2021 nieuw beleid worden ontwikkeld, samen met alle betrokken partijen.
- De nieuwe Wet inburgering treedt in op 1 juli 2021. Met deze nieuwe wet krijgen gemeenten de regie op inburgering en hebben gemeenten een actieve rol in de begeleiding van statushouders naar integratie, participatie en (betaald) werk. Zo worden gemeenten onder andere verantwoordelijk voor de inkoop van het inburgeringsaanbod (leerroutes), brede intake, het persoonlijk plan inburgering en participatie (PIP), het aanbod aan asielmigranten, voortgangsgesprekken en het 'ontzorgen' (betaling vaste lasten uit uitkering).
- In 2019 is het regionaal actieplan 'Perspectief op werk' vastgesteld. In totaal is € 2.000.000 beschikbaar om een extra impuls te geven aan de arbeidstoeleiding van mensen die willen en kunnen werken, maar niet zelfstandig de weg naar werk vinden. Voorbeelden hiervan zijn maatwerkbudgetten voor het inzetten van bijvoorbeeld vervoer om daarmee een betaalde werkplek te krijgen/behouden en het voorstellen van kandidaten aan werkgevers zonder vorm van selectie op volgorde van aanmelding (open hiring). We verwachten dat we in 2021 nog bezig zijn met de uitvoering van dit actieplan.

Wat willen we bereiken?

- We willen bijstandsgerechtigden (weer) zelfstandig maken.
- We willen de mogelijkheden voor regulier werk bevorderen.
- We willen het verdienvermogen van mensen benutten.
- We willen scholing van met name de doelgroep 18 tot 27 jaar bevorderen.
- We willen actieve deelname aan de maatschappij bevorderen.
- We willen de contacten met (lokale) werkgevers onderhouden en uitbreiden.
- We willen nauw samenwerken met andere gemeenten in de arbeidsmarktregio.
- We willen werken op basis van vaste afspraken met onze klanten.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We richten ons met name op het actief bemiddelen van werkzoekenden naar duurzame arbeid. Hiervoor maken we lokaal en regionaal gebruik van onze werkgevers. Voor de mensen voor wie reguliere arbeid niet haalbaar is, biedt Stark leerwerktrajecten en cursussen aan, zetten we in op (om)scholing en participatie en sociale activering.

Wat mag het kosten?

Arbeidsparticipatie	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				

Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	1.195	1.191	1.172	1.206	1.228	1.250
Totaal lasten	1.195	1.191	1.172	1.206	1.228	1.250
Totaal baten	4	0	0	0	0	0
Resultaat	1.191	1.191	1.172	1.206	1.228	1.250

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 19.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2020.

- Dit wordt vooral verklaard door in 2020 beschikbare incidentele middelen voor impulsbanen (€ 64.000). Deze incidentele middelen worden ingezet voor de re-integratie van de doelgroep 50+ en zijn in 2021 niet begroot. Het restant van deze middelen wordt overgeheveld naar 2021.
- Hier tegenover staan voornamelijk hogere lasten op dit taakveld als gevolg van een actualisatie van de interne urenverdeling.

Baten

Uitgezonderd 2019 zijn er geen baten begroot.

- De incidentele bijdrage in 2019 van € 4.000 heeft betrekking op een ontvangen bijdrage van de arbeidsmarktregio voor het creëren van impulsbanen.

Ontwikkelingen

- Niet alle inwoners redden het (volledig) zelfstandig. Ook niet met behulp van hun omgeving. Hen bieden we een vangnet van voorzieningen. Dat begint bij onafhankelijke cliëntondersteuning dat door Welzijn Midden-Drenthe wordt verzorgd. Zij helpen mensen hun vraag helder te krijgen. Indien nodig komen zij samen tot een pakket aan voorzieningen. Maatwerk en duurzaamheid van oplossingen zijn hierbij de uitgangspunten. Zo bestaan de oplossingen altijd uit een combinatie van eigen kracht, inzet van vrijwilligers en mantelzorgers en inzet van betaalde zorg en ondersteuning. Omdat onafhankelijke cliëntondersteuning ook in het wijkteam zitting heeft, is er borging van ook complexe casuïstiek.
- In 2021 zal bij de GR Publiek Vervoer Groningen Drenthe (PVGd) aandacht worden geschonken aan het doorontwikkelen van het vervoerssysteem en het gebruik van data-analyse.

Wat willen we bereiken?

- De zelfredzaam en samen redzaam van onze inwoners bevorderen. Zij doen actief mee aan de (lokale) samenleving.
- Dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen.
- We hebben extra aandacht voor de kwetsbare ouderen zoals mensen met een verminderde mobiliteit en personen met verward gedrag.
- Stabiliteit en doorontwikkeling van de GR Publiek Vervoer Groningen Drenthe(PVGd) ten behoeve van het WMO-vervoer.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We ondersteunen de zelfredzaamheid en participatie van inwoners en houden de zorg betaalbaar. En wel door focussen op preventie, zorg dicht bij mensen te organiseren en te kiezen voor een integrale aanpak.
- Voor inwoners die het niet op eigen kracht redden, bieden we een sluitend vangnet.
- Indien nodig krijgen mensen zorg dicht bij huis om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen.
- Binnen het samenwerkingsverband van Welwozo werken we integraal aan vraagstukken rondom welzijn, wonen en zorg
- We brengen alle vervoersvoorzieningen in onze gemeente in beeld om van daaruit te werken naar een integraal aanbod.
- We gaan met alle 70+ in gesprek over welzijn, wonen en zorg. Deze integrale aanpak wordt geborgd door afspraken in de wijkteams.
- Inwoners en bezoekers van Groningen en Drenthe kunnen, als er geen bus- of treinverbinding in de directe omgeving aanwezig is, gebruik maken van de hubtaxi. Een hub is een vervoersknooppunt in Groningen en Drenthe waar verschillende vormen van vervoer samen komen.

- De Buurtbus is een kleinere bus die volgens een vaste route en dienstregeling rijdt. De Buurtbus is een vorm van openbaar vervoer en wordt gereden door een team van vrijwilligers. Bewoners kunnen gemakkelijk naar verschillende bestemmingen in de gemeenten reizen, zoals het winkelcentrum of een bezoek brengen aan familie of vrienden. Scholieren kunnen met de Buurtbus overstappen op de streekbus of trein. Zo draagt de Buurtbus bij aan de leefbaarheid van de dorpen waar het reguliere streekvervoer niet komt.

Wat mag het kosten?

Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				

Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	1.347	1.424	1.463	1.500	1.536	1.571
Totaal lasten	1.347	1.424	1.463	1.500	1.536	1.571
Totaal baten	11	13	13	13	13	13
Resultaat	1.335	1.412	1.451	1.487	1.524	1.559

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 39.000 hoger ten opzichte van de begrote lasten 2020.

- Dit wordt vooral verklaard door hogere verwachte uitgaven voor woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en hulpmiddelen.

Baten

De begrote en gerealiseerde baten zijn gedurende de betreffende jaren nagenoeg gelijk.

- De leges opbrengsten voor de gehandicaptenparkeerkaart blijft schommelen om de € 10.000 maar de begrote terug ontvangen bijdragen voor de WVG voorzieningen van € 3.000 waren in 2019 circa € 2.000 lager.

Taakveld Maatwerkdienstverlening 18+

Ontwikkelingen

- We hebben een aanbestedingsprocedure doorlopen waarbij de nadruk ligt op de kwaliteit van de dienstverlening. We verwachten in de 2e helft van 2020 dat zorgaanbieders hun organisatie en dienstverlening hierop hebben ingericht.
- We draaien pilots om kennis en ervaring op te doen en deze te borgen binnen het nieuwe beleid (denk daarbij aan pilots logeerszorg, sensortechniek en maaltijdvoorziening)
- Om de zorg en ondersteuning aan onze inwoners met GGZ-problematiek (ook wel 'Personen met verward gedrag' genoemd) te verbeteren, gaan we de samenwerking met partners, zoals

GGZ, Cosis, Welzijn Midden-Drenthe, Handhaving en Toezicht, Actium en Woonservice intensiveren. Met deze partners richten we een Optimaal Leven Team in.

- Naar verwachting treedt in januari 2021 een Wijzigingswet in werking met betrekking tot de Wet op de Gemeentelijke Schuldhulpverlening. De gemeente krijgt een rol bij vroegsignalering. Dat heeft consequenties voor de uitvoering en voor de samenwerking met schuldeisers. Hier bereiden wij ons op voor.
- Schuldhulpverlening: We zien een behoorlijke stijging van het aantal intakes bij de budgetconsulent. In 2019 werden er 37% meer intakes gepland dan in 2018.
- Door de corona-crisis verwachten we in 2020 en daarna een stijging van het aantal mensen dat hulp zoekt bij financiële problematiek.

Wat willen we bereiken?

- We realiseren een sluitende aanpak voor alle inwoners van 18 jaar en ouder.
- Inwoners kunnen optimaal participeren in de lokale samenleving.
- De samenwerking tussen maatschappelijke organisaties, zorginstellingen en belangenbehartigers verder verstevigen.
- Inwoners krijgen bij één herkenbaar en laagdrempelig loket alle relevante voorlichting, informatie, advies en hulp op het gebied van het sociaal domein.
- Via het inkoopproces willen we betaalbare en kwalitatief hoogwaardige zorg inkopen.
- Inwoners met beginnende of problematische schulden worden snel en goed geholpen om weer grip op hun financiën te krijgen.
- Met het Optimaal Leven Team willen we een sluitende aanpak creëren in de keten van zorg en ondersteuning met personen met verward gedrag.
- Verordening Wmo is geactualiseerd, de beleidsregels worden aangepast en het indicatieproces wordt vernieuwd.
- Een sluitende aanpak realiseren voor alle inwoners van 18 jaar en ouder.
- Inwoners kunnen optimaal participeren in de lokale samenleving.
- De samenwerking tussen maatschappelijke organisaties, zorginstellingen en belangenbehartigers verder verstevigen.
- Inwoners met beginnende of problematische schulden snel en goed worden geholpen om weer grip op hun financiën te krijgen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het uitvoeren van de uitvoeringsagenda sociaal domein en geestelijke gezondheidszorg.
- Voortdurend in gesprek zijn en blijven met inwoners, zorgaanbieders en andere relevante partijen, zoals de Wmo-raad en de Minimaraad.
- Per september 2020 starten we met het Jongerenperspectiefplan (pilot). Gedurende de pilot nemen we de schulden van 5 jongeren met een uitkering op grond van de Participatiewet over zodat deze jongeren de focus kunnen leggen op het behalen van een startkwalificatie (indien mogelijk) of het vinden van een duurzame plek op de arbeidsmarkt.
- Voortdurend in gesprek zijn en blijven met inwoners, zorgaanbieders en andere relevante partijen, zoals de Wmo-raad en de Minimaraad.
- Samen met onze maatschappelijke partners zorgen voor een zo goed mogelijk sluitende aanpak voor mensen met (financiële) problemen of schulden.

Wat mag het kosten?

Maatwerkdienstverlening 18+	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				

Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	7.535	8.528	8.626	8.810	8.991	9.125
Totaal lasten	7.535	8.528	8.626	8.810	8.991	9.125
Totaal baten	358	350	350	350	350	350
Resultaat	7.178	8.178	8.276	8.460	8.641	8.775

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 157.000 hoger ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door het saldo van:

- De verwachte hogere uitgaven voor Wmo HH en Wmo Begeleiding (€ 516.000), en;
- de in 2020 beschikbare incidentele middelen voor het programma GGZ (€ 359.000). Deze incidentele middelen zijn in 2021 niet begroot. Het restant van deze middelen wordt overgeheveld naar 2021.

Baten

De begrote en gerealiseerde baten zijn gedurende de betreffende jaren nagenoeg gelijk.

Taakveld Maatwerkdienstverlening 18-

Ontwikkelingen

- Er zullen in de komende jaren specialistische expertisecentra voor jeugdhulp ontstaan.
- Er wordt een regiovisie geformuleerd in het kader van de norm voor opdrachtgeverschap.
- Er wordt naar verwachting een wet geformuleerd die het delen van gegevens binnen het sociaal domein eenvoudiger en eenduidiger zal maken.
- We gaan aandacht besteden aan de effecten van de corona-crisis voor jongeren.

Wat willen we bereiken?

- We willen een sluitende aanpak voor jongeren in kwetsbare posities realiseren.
- We willen zorgen voor een betere afstemming tussen zorg, onderwijs en gemeenten.
- We willen voorkomen dat er jongeren zijn die tussen wal en schip belanden vanwege het ontbreken van passend beleid, passende voorzieningen of trajecten.
- We geven kinderen in Midden-Drenthe een zo goed mogelijke start.
- We zetten extra in op de "ontschotting" van de verschillende terreinen binnen het sociaal domein en willen meer integraal werken.

- We betrekken de jeugd, hun opvoeders en andere partners die met jongeren, opgroeien en opvoeden te maken hebben bij de totstandkoming van uitvoering en het beleid. Jongerenparticipatie is een vast onderdeel in de begroting.
- We maken de verbinding tussen positief jeugdbeleid en jeugdhulp en investeren in de ontwikkeling van kinderen en preventie, zodat dreigende problemen bij jeugdigen tijdig opgespoord en opgepakt kunnen worden.
- We willen meer inzetten op het delen van kennis en expertise in regionaal verband.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Er worden routekaarten ontwikkeld om een integrale aanpak voor jongeren in kwetsbare posities te bewerkstelligen.
- Na vaststelling van de kadernota jeugdbeleid 2021-2024 gaan we aan de slag met de uitvoering van het nieuwe jeugdbeleid. Het jeugdbeleid bevat uitvoeringsafspraken over hoe we de leefomgeving van jongeren én hun opvoeders zoveel mogelijk kunnen versterken.
- In 2021 willen we de verbinding tussen zorg en onderwijs verder versterken. Samen met de betrokken partijen worden nadere samenwerkingsafspraken gemaakt en wordt actief ingezet op het verbeteren van de samenwerking.
- De formatie wordt afgestemd op de groeiende zorgvraag. Dit leidt tot het structureel maken van de, in de eerste instantie tijdelijke, jeugdconsulent. Dit is een aanvulling op het huidige team van jeugdconsulenten.
- De nieuwe verordening jeugd wordt geïmplementeerd.
- We gaan het landelijke actieprogramma Kansrijke Start lokaal uitrollen.
- We werken aan de ontschotting door o.a. beleidsmatige versterking en door uitvoering te geven aan de activiteiten zoals benoemd in het uitvoeringsprogramma sociaal domein.
- We werken meer integraal door afstemmingstafels te organiseren.
- Samen met partijen hebben we “jeugddeals” afgesloten waar we in 2021 verder uitvoering aan geven. Deze deals zijn samen met jongeren, hun opvoeders en partijen die met opgroeien en opvoeden te maken hebben opgesteld.
- We geven uitvoering aan het in 2020 vastgestelde regionale programma voortijdig schoolverlaten en jongeren in kwetsbare posities.
- We gaan meer doen aan kennisdeling en het delen van succesverhalen in regionaal verband met de oprichting van de Drentse Jeugdacademie.

Wat mag het kosten?

Maatwerkdienstverlening 18- Bedragen x € 1.000	2019 rekening	2020 na wijz.	2021	2022	2023	2024
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	8.418	10.461	8.643	8.820	8.992	9.145
Totaal lasten	8.418	10.461	8.643	8.820	8.992	9.145
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Resultaat	8.418	10.461	8.643	8.820	8.992	9.145

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 1.547.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door het saldo van:

- Hogere verwachte kosten jeugdhulp in 2021 (€ 490.000).
- De in 2020 beschikbare incidentele middelen voor het programma Sociaal domein (€ 1.875.000). Deze incidentele middelen zijn in 2021 niet begroot. Het restant van deze middelen wordt overgeheveld naar 2021.
- Lagere personeelslasten (€ 161.000) op dit taakveld als gevolg van een actualisatie van de interne urenverdeling.

Baten

Er zijn op dit taakveld geen baten begroot.

Taakveld Geëscaleerde zorg 18-

Ontwikkelingen

- Landelijk, regionaal en lokaal is er meer aandacht voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Er wordt met name meer ingezet op preventie.

Wat willen we bereiken?

- In 2021 is er meer inzicht in hoeverre de lokale inrichting op het gebied van veiligheid voldoende is voor een effectieve aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.
- We gaan actief inzetten op het verbeteren van de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling en zorgen voor een betere afstemming tussen verschillende partijen in de keten van veiligheid.

Wat gaan we daarvoor doen?

- In 2021 en daaropvolgende jaren geven we uitvoering aan de aanbevelingen die tot stand zijn gekomen door de uitvoering van de lokale zelfscan in het kader van het voorkomen en stoppen van huiselijk geweld en kindermishandeling.
- De wachtlijsten van VTD, JB Noord en de Raad van Kinderbescherming blijven een punt van aandacht. Hierover vinden zowel lokaal als regionaal gesprekken plaats.
- Er wordt ingezet op structurele versterking van het subteam Veilig Opgroeien, om de veiligheid van kinderen en gezinnen te kunnen waarborgen.
- Doordat er extra formatie beschikbaar wordt gesteld voor Veilig Opgroeien kan er meer aandacht besteed worden aan preventie. Het voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Wat mag het kosten?

Geëscaleerde zorg 18- Bedragen x € 1.000	2019 rekening	2020 na wijz.	2021	2022	2023	2024
---	------------------	------------------	------	------	------	------

Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	463	526	453	463	473	483
Totaal lasten	463	526	453	463	473	483
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Resultaat	463	526	453	463	473	483

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 59.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2020.

- Dit wordt vooral verklaard door per saldo lagere lasten voor jeugdhulp die verantwoord worden op dit taakveld. De ontwikkeling van de totale kosten jeugdhulp zijn inzichtelijk gemaakt in de paragraaf Transitie.

Baten

Er zijn op dit taakveld geen baten begroot.

Programma	Volksgezondheid en milieu
Taakveld	Volksgezondheid Riolering Afval Milieubeheer Begraafplaatsen

Programmadoelstelling

- Wij bewaken en bevorderen de volksgezondheid.
- Wij scheppen voorwaarden voor een divers functioneel gebruik van de ruimte in zijn geheel.
- Wij hebben een zorgplicht voor een (milieuhygiënisch) goede kwaliteit van het woon- en leefklimaat.

Beleidsindicatoren

Op grond van het BBV worden beleidsindicatoren in de begroting opgenomen. De beleidsindicatoren dienen ter toelichting van de maatschappelijke effecten in de programma's. De beleidsindicatoren zijn voorgeschreven en afkomstig van de website 'Waar staat je gemeente'.

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit programma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 - 50.000 en de provincie Drenthe. Een ? betekent dat de informatie niet beschikbaar is.

Indicator	jaar	Midden-Drenthe	25.000 - 50.000 inwoners	Drenthe	beschrijving
Huishoudelijk restafval	2018	21,4%	?	26,6%	Het percentage van het niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
	2017	18,4%	?	27,7%	
Huishoudelijk restafval	2018	136,8	145,0	161,6	Aantal kilo's per inwoner van het niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
	2017	111,4	153,0	171,6	
GFT - afval	2017	206,0	115,0	148,0	Aantal kilo's per inwoner van het GFT - afval.
	2018	195,0	115,0	144,0	

Totaal huishoudelijk afval	2018	639,0	533,0	562,0	Aantal kilo's per inwoner van het totaal ingezameld huishoudelijk afval.
	2017	606,0	534,0	568,0	
Grof huishoudelijk restafval	2018	28,3	?	18,9	Aantal kilo's per inwoner van het ingezameld grof huishoudelijk afval.
	2017	25,5	?	20,2	
Woningen met zonnepanelen	2019	29,2%	15,9%	21,9%	Het aandeel woningen met een zonnepaneel installatie.
	2018	24,3%	11,9%	17,2%	
	2017	19,6%	8,8%	13,5%	

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/jive (geraadpleegd 13-07-2020)

Afspraken uit coalitieakkoord

- We gaan voluit voor duurzaamheid. De grondstoffen die we nu gebruiken raken op. En we zorgen dat we de veranderingen in het klimaat opvangen. Als gemeente geven we daarbij zelf het goede voorbeeld.
- We zijn samen verantwoordelijk voor duurzaamheid, energie en klimaat: de inwoners, de bedrijven, de overheid. Geen van de drie kan zeggen 'ik laat dit de anderen wel opknappen'.
- Daarom kiezen we een manier van werken waarbij al deze drie partijen meedoen.
- De afgelopen jaren hebben we in Midden-Drenthe veel gedaan aan duurzaamheid. We hebben allerlei maatregelen genomen. De komende periode moeten en willen we een grote stap vooruit zetten. Op weg naar een duurzaam Midden-Drenthe: klimaatneutraal en energieneutraal.
- We gaan eerst zo goed mogelijk uitzoeken wat we als gemeente moeten doen.
- Daarbij gaat het om twee opgaven. De eerste: wat kunnen we doen om het klimaat te helpen? Om het opraken van de grondstoffen tegen te gaan? De tweede: wat moeten we doen om ons aan te passen aan de veranderingen in het klimaat?
- We zorgen als gemeente op een natuurvriendelijke manier voor ons eigen groen. Bedrijven in de landbouw spelen een belangrijke rol in het beheer van groen. Daarom gaan we met hen in gesprek. We kijken waarin we elkaar kunnen versterken.
- We werken mee aan de kringlooeconomie: alles wat we maken, kunnen we opnieuw gebruiken. Afval is dan niet alleen afval. Het is meteen weer grondstof voor iets nieuws.
- We gaan verder met gescheiden inzameling. We blijven inwoners, ondernemers en organisaties voorlichting geven. We willen dat we allemaal goed weten waar het om gaat bij afval en duurzaamheid. Bovendien hebben we dan ook het recht om te handhaven als iemand zich niet aan de regels houdt.
- We gaan geen verschillende tarieven hanteren voor het restafval. Dus geen diftar.
- We komen in actie tegen zwerfvuil. We gaan zorgen voor genoeg afvalbakken en blikvangers. We gaan scholen en organisaties vragen mee te werken.

Verbonden partijen

[Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe \(GGD\)](#)

[Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe](#)

Beleidskaders

[Beleidsnota bewegen en leefstijl 2019-2023, met elkaar bewegen naar een gezonde toekomst](#)

[Afvalstoffenbeleidsplan 2016-2019](#)

[Watertakenplan 2016-2021](#)

Duurzaamheidsprogramma 2015-2018

Nota Alcoholbeleid

[Coalitieakkoord 2018-2022 "Sociaal en ondernemend Midden-Drenthe"](#)

[Nota bodembeheer](#)

[Beheersverordening begraafplaatsen Midden-Drenthe 2013](#)

[Uitvoeringsbesluit Graven, asbezorging en gedenkplaats](#)

[Uitvoeringsbesluit grafbedekkingen Midden Drenthe 2013](#)

[Nota Begraafplaatsenbeleid 2020-2030](#)

[Verordening op beheer en gebruik van de gemeentelijke begraafplaats\(en\)](#)

[Verordening op de heffing en de invordering van lijkbezorgingsrechten 2018](#)

Taakveld Volksgezondheid

Ontwikkelingen

- In 2021 zetten we verder in op de uitvoering van de in juni 2019 door de gemeenteraad vastgestelde beleidsnota Bewegen en leefstijl 2019-2023 "Met elkaar bewegen naar een gezonde toekomst".
- Ook is de Landelijke Nota Gezondheidsbeleid 2020-2024 vastgesteld. De ambities uit deze nota sluiten aan bij het gemeentelijk beleid dat is vastgesteld in de eerder genoemde beleidsnota.
- Provinciaal wordt er gewerkt aan een integraal meerjarenprogramma sport en Preventie 2021-2024. Dit programma komt voort uit een Drentse bestuursopdracht;
- Samen werken we aan een Vitaal en Gezond Drenthe vanuit gezamenlijke uitgangspunten en gezamenlijk verantwoordelijkheden in de aanpak van gezondheidsvraagstukken.

Wat willen we bereiken?

- Het stimuleren van een gezonde leefstijl waar bewegen in brede zin een onderdeel van is.
- Een goede gezondheid voor alle inwoners zodat iedereen zich in Midden-Drenthe gezond voelt en gelukkig is.
- Het tegengaan van overgewicht en obesitas.
- Het tegengaan van eenzaamheid.
- Ontmoedigen middelengebruik waaronder roken en alcohol.
- Extra aandacht voor inwoners met een lage SES en op jeugd.

In de beleidsnota Bewegen en leefstijl 2019-2023 "Met elkaar bewegen naar een gezonde toekomst" benoemen we een aantal concrete indicatoren, gekoppeld aan doelstellingen. Het gaat om de volgende indicatoren:

1. We meten hoe jongeren in de leeftijd van 12 tot 18 jaar hun eigen gezondheid beoordelen
2. We meten het percentage kinderen in groep 2, groep 7 en klas 2 van de middelbare school overgewicht en obesitas hebben.
3. We meten het percentage jongeren in de leeftijd van 12-18 jaar dat nog nooit gerookt heeft
4. We meten het percentage jongeren in de leeftijd van 12-18 jaar dat nog nooit gedronken heeft.
5. We meten het percentage jongeren (12-18 jaar) dat lid is van een sportclub.
6. We meten hoe volwassenen hun eigen gezondheid beoordelen.
7. We meten het percentage volwassenen met overgewicht of obesitas.
8. We meten het percentage volwassenen dat rookt.
9. We meten het percentage volwassenen dat geen indicatie voor eenzaamheid heeft.
10. We meten hoe ouderen hun eigen gezondheid beoordelen.
11. We meten het percentage ouderen met overgewicht of obesitas.
12. We meten het percentage ouderen dat geen indicatie voor eenzaamheid heeft.

Wat gaan we daarvoor doen?

We gaan verder met het uitvoeren van het beleid bewegen en leefstijl 2019-2023, "Met elkaar bewegen naar een gezonde toekomst". Dit betekent onder andere:

- Doorontwikkelen van het team Gezond in Midden-Drenthe (team GIMD).
- De werkzaamheden van het team worden jaarlijks geëvalueerd en bijgesteld waar nodig.
- In het nieuwe schooljaar 2020-2021 gaan ALO-geschoolde vakleerkrachten een deel van de gymlessen verzorgen op de basisscholen in de gemeente Midden-Drenthe.
- De vakleerkrachten zijn verbonden aan het team GIMD voor wat betreft het buitenschoolse aanbod. Dat is gericht op het stimuleren van een gezonde leefstijl waar beweging in elk geval een belangrijke pijler is.
- Verdere uitvoering van het lokale sportakkoord (inhoudelijke informatie hierover is in deze begroting te vinden bij het taakveld "sport en activering").
- Continueren van de uitvoering van het project "Aan de slag met preventie". In 2021 is de interventie "gezondheidsambassadeurs geïmplementeerd".
- Nauwe contacten met de GGD Drenthe onderhouden.
- Stimuleren dat inwoners gebruik maken van de financiële mogelijkheden die het beleid "Bewegen en Leefstijl 2019-2023" biedt (activeringsbudget bewegen en leefstijl).

Wat mag het kosten?

Volksgezondheid	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	1.316	1.760	1.391	1.377	1.407	1.441
Totaal lasten	1.316	1.760	1.391	1.377	1.407	1.441

Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Resultaat	1.316	1.760	1.391	1.377	1.407	1.441

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 369.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- Dat vanuit 2019 € 322.000 aan budgetten is overgeheveld naar 2020. Dit betrof onder andere € 240.000 voor Gezondheid en bewegen, € 82.000 voor de uitvoering van de Nota bewegen, leefstijl en gezondheid.
- Bijstellingen van de indexering van de bijdrage aan de GGD. Dit leidt in 2021 tot € 33.000 aan hogere lasten. Voor de volgende jaren stijgt de bijdrage als volgt 2022: € 36.000; 2023: € 27.000 en 2024: € 32.000.
- Indexering en verlaging van het aantal toe te rekenen uren. De toegerekende apparaatskosten dalen in 2021 met € 83.000. De volgende jaren stijgen door indexering de lasten jaarlijks met circa € 2.000.
- Een structurele verhoging van het budget voor onderhoud AED's dorps- en buurthuizen met € 3.000.

Baten

Er zijn op dit taakveld geen baten begroot.

Taakveld Riolering

Ontwikkelingen

- Binnen de riolering werken we met zorgplichten voor het afvalwater, hemelwater en grondwater. In de huidige situatie kunnen we stellen dat de technische situatie op orde is. Wat wel meer gaat spelen zijn de effecten en mogelijke overlast door hoosbuien als gevolg van de klimaatontwikkeling.
- Klimaatverandering vraagt steeds meer aandacht van overheden, en dus ook van ons. Hoe we met de klimaatverandering om kunnen gaan wordt klimaatadaptatie genoemd. Vanuit het Rijk worden hiervoor kaders gesteld in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Dit werkt met het principe: weten-willen-werken. De eerste stap is weten: wat houdt de klimaatverandering in voor de eigen regio, wat gebeurt er en waar gebeurt het. We verkennen deze opgave samen met onze partners van het samenwerkingsverband Fluvius. De opgave hierin ligt niet alleen bij riolering en water, maar ook bij het ontwerpen en inrichten van de openbare ruimte, groenbeheer, ontwikkeling van zorgcentra en scholen (ouderen en kinderen zijn kwetsbare doelgroepen), organisatie van evenementen en inrichting van gebouwen. Klimaatadaptatie raakt dus meerdere disciplines en is een opgave die we breed moeten verkennen.
- Vervallen gebruik acceptgiro's. De ingangsdatum is nog niet bekend.

- Bezwaar- en beroepsmogelijkheid uitstel van betaling: ingangsdatum na 2021.

Wat willen we bereiken?

- Zorgen voor en in standhouden van een functionele riolering, een doelmatige inzameling van hemelwater en het beperken van structurele (grond)wateroverlast.
- Ten aanzien van klimaatadaptatie werken we aan een waterrobuust en klimaatbestendige inrichting van bebouwd gebied in 2050.
- Dat de huishoudens niet meer betalen dan de totale kosten voor het inzamelen, het transport en het verwerken van afval- en hemelwater.
- Dat tijdig wordt betaald, al of niet via automatische incasso en/of betalingsregelingen en het aantal bezwaarschriften zo laag mogelijk blijft.
- Het op orde hebben en houden van de heffingsadministratie: volledigheid objecten, hoeveelheid afvalwater.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Reinigen en inspecteren van het riool.
- Repareren, vervangen en vergroten van de riolen.
- Zorgen voor goed werkende gemalen.
- Schoonhouden van kolken.
- Beleid en strategie ontwikkelen, die rekening houdt met heviger neerslag, meer hitte en langere droge periodes teneinde toename van overlast en hinder te voorkomen.
- We gaan conform de verordening rioolheffing heffen en innen. Hiervoor leggen we eind februari de aanslagen op.
- Het actueel houden van de gegevens: objecten, belastingplicht, gezinsgrootte.
- Door de mogelijkheid van telefonische afstemming voorafgaande aan een formeel bezwaartraject proberen we het aantal bezwaar- en beroepschriften zo laag mogelijk te houden.
- Oninbare vorderingen alleen als oninbaar afboeken op advies deurwaarder of bij faillissement.

Wat mag het kosten?

Riolering	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	3.498	3.138	3.122	3.113	3.101	3.091
Totaal lasten	3.498	3.138	3.122	3.113	3.101	3.091
Totaal baten	4.396	3.941	3.977	3.977	3.977	3.977
Resultaat	-899	-803	-855	-864	-875	-885

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 16.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2020.

- Voor riolering geldt een kostendekkend systeem. Waarbij op begrotingsbasis het verschil tussen de lasten en baten wordt verrekend met de mutatie in de voorziening Riolering. Niet alle mutaties die betrekking hebben op riolering zijn op dit taakveld zichtbaar. Dit geldt voor de btw die verrekend kan worden via het BTW compensatiefonds (BCF). Hetzelfde geldt voor de mutatie in de reserve, straatvegen, kwijscheldingen en overhead. Dit loopt via de taakvelden mutatie reserves, verkeer en vervoer, inkomensregelingen en overhead.

Baten

De begrote baten 2021 zijn € 36.000 hoger ten opzichte van de begrote baten 2020 en de baten van de volgende jaren zijn gelijk aan 2020.

- De hogere baten van € 36.000 hebben betrekking op meer aansluitingen in 2020
- Hiernaast is in 2019 € 417.000 onttrokken uit de voorziening riolering om de investeringskosten te dekken.

Taakveld Milieubeheer

Ontwikkelingen

- **De Duurzaamheidsvisie voor Midden-Drenthe** heeft de raad 23 april 2020 vastgesteld. In de visie is het beleid voor de komende jaren voor de thema's Duurzame Elektriciteit, Duurzame Warmte, Circulaire economie en Voedsel vastgelegd. Op basis van de Duurzaamheidsvisie is een uitvoeringsprogramma ontwikkeld voor de periode 2020-2022. Uitgangspunten zijn: 1.) maak verduurzaming betaalbaar en behapbaar, 2.) opbrengsten in de regio houden, 3.) met elkaar & lokaal, 4.) benut koppelkansen met andere ontwikkelingen. Samen met diverse organisaties, ondernemers en inwoners (groepen) gaan we in 2021 werken aan de projecten uit het uitvoeringsprogramma. Met elkaar bouwen we aan een Duurzaam Midden-Drenthe!
- **Regionale Energiestrategie Drenthe (RES Drenthe)**. In de RES Drenthe werken we samen met andere Drentse overheden, maatschappelijke partners, netbeheerders, inwoners etcetera aan regionaal gedragen keuzes voor een duurzame elektriciteitsopwekking en de inzet van duurzame warmte voor verwarming van gebouwen. In mei 2020 heeft uw gemeenteraad de concept RES Drenthe vastgesteld. De concept RES is namens alle Drentse overheden aangeboden aan de Rijksoverheid.
- **Paraplubestemmingsplan zon en wind**. Via een paraplubestemmingsplan geven we ruimte aan kleine zonneparken op lokaal initiatief en aan kleine windmolens bij bouwpercelen in het buitengebied. Vervolgens is het door middel van een reguliere omgevingsvergunning (in plaats van een uitgebreide) mogelijk om medewerking te verlenen.
- **Maatschappelijke Tender**. Voor de grondgebonden zonneparken schrijven we een maatschappelijke Tender uit. Met een maatschappelijke en deskundigenconsultatie brengen we in beeld wat de criteria zijn waar zonneparken op getoetst zullen worden in deze tender en hoe ze daarbinnen kunnen scoren. Een brede toetsingscommissie bepaalt uiteindelijk welke initiatieven winnen. We zetten uitdrukkelijk in op minimaal 50% lokaal eigendom bij ieder zonnepark en proberen zoveel mogelijk lokale initiatieven te stimuleren.

- **RRE regeling.** In oktober 2019 heeft het kabinet de Regeling Reductie Energiegebruik (RRE) open gesteld. Het Drents Energieloket heeft namens alle Drentse gemeenten een aanvraag ingediend om geld vanuit de RRE regeling te krijgen. Deze aanvraag is gehonoreerd. Met dit budget kunnen we in Drenthe projecten uitvoeren waarmee inwoners gestimuleerd worden energiebesparende maatregelen te nemen.
- **Transitievisie Warmte.** Elke gemeente moet voor eind 2021 een transitievisie warmte vaststellen om aardgasvrij te wonen. In de warmtetransitievisie moeten we als gemeenten duidelijk maken welke wijken op welke wijze verwarmd gaan worden in 2050. Voor de wijken of buurten die voor 2030 gepland staan, maken we ook al de mogelijke warmte-alternatieven bekend.
- **Voedsel en circulair.** Geen bijzonderheden. De uitgangspunten voor deze thema's zijn benoemd in de Duurzaamheidsvisie.

Wat willen we bereiken?

De overkoepelende doelstellingen uit de Duurzaamheidsvisie zijn als volgt:

- 1,5% energiebesparing per jaar
- 16% hernieuwbare energieopwekking in 2023
- De CO₂-uitstoot in 2030 met 49% verminderen
- De CO₂- uitstoot in 2050 met 95% verminderen

De doelen per thema zijn als volgt:

Duurzame Elektriciteit

- Een vastgestelde RES 1.0. in 2021
- Ontwikkelen van grote zonneparken (352 TJ)
- Zon PV op dak stimuleren (200 TJ in 2050)
- Stimuleren kleine windmolens en zonnepanelen in veldopstelling (tot 2,5 ha).
- Ontwikkeling zonnepark Leemdijk.

Duurzame Warmte

- 1,5% energiebesparing per jaar.
- Gemeentelijke vastgoed energieneutraal.
- Een vastgestelde transitievisie warmte eind 2021

Circulaire economie

- 50% minder primaire grondstoffen in 2020
- Volledig circulaire economie in 2050

Voedsel

- In 2030 de voedselverspilling met 50% reduceren.
- In te zetten op bewustwording.
- Meer lokaal consumeren
- Fairtrade gemeente blijven.

Wat gaan we daarvoor doen?

Duurzame Elektriciteit

- De concept RES wordt in samenwerking met diverse maatschappelijke partners, inwoners en alle Drents overheden nader uitgewerkt in de RES 1.0.
- We starten samen met diverse maatschappelijke organisaties een Maatschappelijke Tender voor zonneparken.
- We starten de Campagne groene energie voor ondernemers. Doel hiervan is om ondernemers (en energievoorzieners en andere initiatiefnemers) te stimuleren om te kiezen voor Zon op Dak, kleine windmolens en kleine zonneparkjes. Daarnaast krijgen we een beeld waar de ontwikkelingen plaatsvinden en hoe we samen met de netbeheerders de initiatieven de komende jaren kunnen aansluiten. Hiervoor maken we een strategische planning.
- We gaan aan de slag met de realisatie van zonnepark Leemdijk. Daarnaast gaan we met diverse partners nadenken over de invulling van een Duurzaamheidsfonds.
- Overkoepelend gaan we in samenwerking met de netbeheerders een strategische planning maken om duidelijkheid te kunnen geven wanneer welk initiatief kan worden aangesloten op het netwerk.

Duurzame Warmte

- In het kader van de RRE regeling bieden we via het Drents Energieloket een bespaarbon en een CV-ketel-verbeterbon aan. Verder initiëren we een gezamenlijk inkoopproces voor energiebesparende maatregelen voor particuliere woningeigenaren. Ook starten we het project Klusbus (in dorpen /wijken actief in te zetten op het aanbrengen van tochtstrips, brievenbusborstels en dergelijke). Dit doen we i.s.m. Dorpenoverleg Midden-Drenthe en de woningbouwcorporaties.
- Ontwikkelen van ontzorgpakketten voor particuliere woningeigenaren en ondernemers.
- Ontwikkelen en uitvoeren accommodatiebeleid voor het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed.
- Opzetten transitievisie warmte. In 2019 is een warmteverkenning gemaakt van de gemeente. Ook hebben we samen met diverse stakeholders meegedaan aan de sprintsessie voor de warmtetransitie. De input gebruiken we voor het vormgeven van de visie. Dit doen we samen met diverse stakeholders waaronder woningbouwcorporaties, energievoorzieners, netwerkbeheerders, inwoners(groepen), warmteleveranciers en diverse andere maatschappelijke organisaties. Waar mogelijk trekken we samen met andere Drentse gemeenten en de provincie op.

Circulaire Economie

- We gaan door met de uitvoering van de Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw.
- We zetten in op een koplopersproject om ondernemers te stimuleren om circulair en duurzaam te ondernemen.
- We stimuleren de opzet van deelinitiatieven in wijken dorpen. Dit doen we i.s.m. wijken en dorpen en de Natuur en Milieufederatie.
- We voeren een grondstof- en reststroomanalyse uit in de gemeente. Het restproduct van het ene bedrijf kan namelijk de grondstof zijn voor een andere. We onderzoeken de kansen met onze ondernemers.

- We geven zelf het goede voorbeeld door duurzaam in te kopen.

Voedsel

- We starten de campagne eet bewust en organiseren een symposium lokaal voedsel om voedselverspilling te voorkomen en om het gebruik van lokaal voedsel te stimuleren.
- We stimuleren de opzet van voedselbossen en dorpstuinen o.a. door advies en een startbijdrage van € 500.
- We voeren projecten en acties uit in het kader van het werkplan van de fairtrade werkgroep.

Wat mag het kosten?

Milieubeheer	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				

Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	1.647	2.067	1.531	1.543	1.574	1.578
Totaal lasten	1.647	2.067	1.531	1.543	1.574	1.578
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Resultaat	1.647	2.067	1.531	1.543	1.574	1.578

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 536.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- Dat in 2020 voor € 511.000 aan incidentele middelen voor diverse duurzaamheidsprojecten en aan ongediende bestrijding beschikbaar is gesteld.
- Lagere bijdrage aan de RUD in 2021 van € 27.000. De jaren erna wordt door loon- en prijsontwikkeling bijdrage jaarlijks circa € 25.000 hoger.
- Uitvoering van de perspectiefbrief. Voor de bestrijding van de eikenprocessierups wordt vanaf 2021 tot 2023 € 100.000 beschikbaar gesteld.
- Indexering en verlaging van het aantal toe te rekenen uren. De toegerekende apparaatskosten dalen in 2021 met € 27.000. De volgende jaren stijgt door indexering de lasten jaarlijks met circa € 9.000.
- De lagere renteomslag. De kapitaallasten zijn vanaf 2021 € 9.000 lager.
- Dat de uitvoeringskosten van het duurzaamheidsprogramma jaarlijks met € 3.000 stijgen.
- Dat vanaf 2022 de incidentele toevoeging van € 25.000 aan het budget voor ongediende bestrijding wordt beëindigd.

Baten

Er zijn op dit taakveld geen baten begroot.

Ontwikkelingen

- We stellen in 2020 en 2021 een nieuw grondstoffenbeleidsplan op voor de periode 2021-2025.
- We betrekken inwoners, scholen en maatschappelijke organisaties bij het grondstoffenbeleid.
- We werken aan het verbeteren van de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen.
- We werken aan het reduceren van de hoeveelheid restafval.
- We werken aan een goede inzameling van grond- en afvalstoffen.
- We werken aan een schone en zwerfafval vrije openbare ruimte.
- Coalitieakkoord: geen diftar. Uitgangspunt is dat de afvalstoffenheffing kostendekkend blijft.
- Vervallen gebruik acceptgiro's; de ingangsdatum is nog niet bekend.
- Bezwaar- en beroepsmogelijkheid uitstel van betaling: ingangsdatum na 2021.

Wat willen we bereiken?

- We stellen in 2021 het grondstoffenbeleid 2021-2025 vast.
- We willen de kwaliteit van het PMD verbeteren om afkeur te voorkomen.
- We willen de inzameling van oud papier waarborgen.
- We willen de openbare ruimte schoon houden en zwerfafval voorkomen en verminderen.
- Dat huishoudens niet meer betalen dan de totale kosten voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval.
- Dat tijdig wordt betaald, al of niet via automatische incasso en/of betalingsregelingen en het aantal bezwaarschriften zo laag mogelijk blijft.
- Optimaliseren inzameling grondstoffen en afvalstromen.
- Het op orde hebben en houden van de heffingsadministratie: volledigheid objecten en de gezinsgrootte.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We werken samen met betrokken partijen aan het grondstoffenbeleid 2021-2025.
- We voeren het plan van aanpak verbeteren kwaliteit PMD uit 2019 uit.
- We voeren sorteeranalyses uit om de samenstelling van het restafval te onderzoeken.
- We stellen in Markerein verband een grondstoffenmonitor op om de voortgang en resultaten te kunnen volgen.
- We voeren samen met de betrokken partners de maatregelen uit het plan van aanpak zwerfafval (2019) uit.
- We gaan conform de verordening afvalstoffenheffing heffen en innen. Hiervoor leggen we eind februari de aanslagen op.
- Het actueel houden van de gegevens: objecten, belastingplicht, gezinsgrootte.
- Door de mogelijkheid van telefonische afstemming voorafgaande aan een formeel bezwaartraject proberen we het aantal bezwaar- en beroepschriften zo laag mogelijk te houden.

- Oninbare vorderingen alleen als oninbaar afboeken op advies deurwaarder of bij faillissement.

Wat mag het kosten?

Afval	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	2.233	2.931	2.423	2.425	2.467	2.510
Totaal lasten	2.233	2.931	2.423	2.425	2.467	2.510
Totaal baten	3.576	3.847	3.262	3.262	3.322	3.378
Resultaat	-1.343	-916	-838	-837	-855	-868

Toelichting

Lasten

De effecten van de geactualiseerde budgetten. Voor Afval geldt een kostendekkend systeem. Eventueel worden incidentele lasten eenmalig gedekt uit de egalisereserve tarief afvalstoffenheffing. Voor 2019 was dit € 60.000, voor 2020 € 75.000 en vanaf 2021 hoeft geen beroep gedaan te worden op de egalisereserves.

Wel worden de geldstromen voor de PMD anders. De door te betalen vergoeding van de verwerkingskosten voor PMD vervallen. Deze wordt vanaf 2021 rechtstreeks met afnemer afgewikkeld. Hiernaast is de afkeur van de PMD fors lager. Dit levert aan de lastenkant een voordeel van bijna € 600.000 op.

Niet alle mutaties die betrekking hebben op afval zijn op dit taakveld zichtbaar. Dit geldt voor de btw die verrekend kan worden via het BTW compensatiefonds (BCF). Hetzelfde geldt voor de mutatie in de reserve, toezicht handhaving, zwerfafval, straatvegen, kwijtscheldingen en overhead. Dit loopt via de taakvelden mutatie reserves, openbare orde en veiligheid, verkeer en vervoer, inkomensregelingen en overhead.

Het werkelijke resultaat wordt in de jaarrekening verrekend met de mutatie in de egalisereserve tarief afvalstoffenheffing.

Baten

De baten afval bestaan uit de opbrengsten op basis van vastgesteld tarieven voor de huishoudens en milieustraat en vergoedingen van Nedvang of andere derden. Voor 2020 zijn naast de stijging van het aantal aansluitingen de tarieven voor de huishoudens met € 7 verhoogd. Door de forse verlaging van de afkeur PMD ontvangen we € 83.000 meer Nedvang vergoedingen die we niet hoeven door te betalen.

Door marktomstandigheden worden er geen baten papier geraamd. Dit leidt tot € 45.000 minder baten.

Per saldo kan het tarief in 2021 met € 30 per aansluiting worden verlaagd. Hierdoor worden de leges opbrengsten van de afvalstoffenheffing ruim € 400.000 lager.

Taakveld Begraafplaatsen en crematoria

Ontwikkelingen

- Het begraafplaatsbeleid 2020-2030 is begin 2020 vastgesteld. Het vastgestelde beleid is een voortzetting van de ingezette lijn op weg naar toekomstbestendige begraafplaatsen over 10 tot 20 jaar. Het uiteindelijke doel is het circulair gebruiken van de begraafplaats met een hogere kostendekking zonder dat de kosten buitenproportioneel stijgen.
- Ondanks dat statistisch het aantal overledenen door onder andere vergrijzing al jaren stijgt, neemt het aantal begravingen en as-bijzettingen niet toe.
- Meer dan de helft (54%) van de uitvaartbestemmingen vindt buiten onze gemeente plaats. De overige worden begraven of bijgezet op onze begraafplaatsen. Op onze begraafplaatsen staat tegenover iedere 2 begrafenissen 1 as-bijzetting.
- Ongeveer 50% van de grafrechten wordt verlengd bij het aflopen van de termijn. Dit betekent dat begraafplaatsen steeds minder worden gebruikt. De verwachting is dat deze trend de komende jaren doorzet.

Wat willen we bereiken?

- De begraafplaatsen zien er netjes en verzorgd uit.
- Het garanderen van voldoende capaciteit c.q. voorkomen overcapaciteit.
- De kostendekkendheid van de begraafplaats moet omhoog zonder de leges 'buitensporig' te verhogen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Onderhouden van de op de begraafplaatsen aanwezige groenvoorzieningen, paden en hekwerken, urnen- en gedenkmuren en gebouwen.
- Het realiseren van voldoende capaciteit, zoals het uitbreiden van urnenmuren, aanleggen en inrichten van nieuwe grafperken.
- Het informeren en adviseren van recht- en belanghebbende. Bijvoorbeeld over verlopen grafrechten, verwaarlozing of schades aan een graf.
- Actualiseren en herzien van verordeningen of uitvoeringsbesluiten.
- Jaarlijks overleg met de begrafenisverenigingen.
- Het schoonhouden en verzorgen van beplanting van graven van oorlogsslachtoffers. Dit wordt in eigen beheer uitgevoerd. Het schilderen, repareren of vervangen van de graven wordt door de Oorlogsgraven stichting uitgevoerd.
- Het periodiek schouwen van de graven door de Oorlogsgraven stichting.

Wat mag het kosten?

Begraafplaatsen	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				

Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	697	657	681	695	703	716
Totaal lasten	697	657	681	695	703	716
Totaal baten	329	400	400	400	400	400
Resultaat	369	257	281	295	303	316

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 24.000 hoger ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- Een lagere renteomslag worden de toe te rekenen rentelasten € 5.000 lager.
- De fluctuaties in de onderhoudskosten gebouwen op de begraafplaatsen. In 2021 een daling van € 26.000, in 2022 een stijging van € 1.000 en in 2023 weer daling van € 5.000.
- Indexering stijgen de toegerekende apparaatskosten jaarlijks met € 9.000.
- De budgetten voor de begraafplaatsen zijn op grond van jurisprudentie vanaf 2021 weer inclusief btw begroot. Dit levert vanaf 2021 een nadeel op van € 42.000.
- Indexering stijgt jaarlijks het budget voor onderhoud begraafplaatsen met € 5.000

Baten

De begrote baten 2021 en volgende jaren zijn gelijk aan de begrote baten 2020.

- Door minder grafuitgiften en verlengingen waren de opbrengsten begraafrechten in 2019 € 71.000 lager.

Programma	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing
Taakveld	Ruimtelijke Ordening Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) Wonen en bouwen

Programmadoelstelling

- Wij willen bijdragen aan een goed woonklimaat waardoor het (economisch) aantrekkelijk wordt om in onze gemeente te wonen en te werken.
- Wij willen de woningbehoefte en het woningaanbod beter op elkaar aan laten sluiten zodat inwoners in staat zijn langer zelfstandig thuis te wonen.

Beleidsindicatoren

Op grond van het BBV worden beleidsindicatoren in de begroting opgenomen. De beleidsindicatoren dienen ter toelichting van de maatschappelijke effecten in de programma's. De beleidsindicatoren zijn voorgeschreven en afkomstig van de website 'Waar staat je gemeente'.

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit programma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 - 50.000 en de provincie Drenthe.

Indicator	jaar	Midden-Drenthe	25.000 - 50.000 inwoners	Drenthe	beschrijving
Nieuw gebouwde woningen	2018	3,9	7,5	6,1	Aantal gebouwde woningen per 1.000 woningen
	2017	10,2	7,4	6,4	
	2016	3,6	3,6	4,7	
Nieuwbouw koopsector	2018	85,7%	68,4%	63,0%	Percentage nieuwbouw koopsector van de totale nieuwbouw.
	2017	28,3%	62,7%	44,0%	
	2016	30,0%	58,8%	50,7%	
Nieuwbouw huursector	2018	14,3%	31,7%	37,0%	Percentage nieuwbouw huursector van de totale nieuwbouw.

	2017	71,7%	37,3%	56,0%	
	2016	70,0%	41,7%	49,4%	
Nieuwbouw corporatiehuurwoningen	2018	3,6%	20,7%	17,6%	Percentage nieuwbouw corporatiehuurwoningen van de totale nieuwbouw.
	2017	27,6%	20,1%	30,7%	
	2016	46,0%	23,2%	23,8%	

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/jive (geraadpleegd 13-07-2020)

Afspraken uit coalitieakkoord

- We werken goed samen met de dorpen en wijken. Dat doen we in Midden-Drenthe al heel lang. Daar zijn we trots op. En daar gaan we mee door.
- Elk jaar gaan we met in elk geval één wijk of straat aan de slag om te verbeteren. Daarbij kijken we naar hoe het er uitziet: de straat, de stoep, het groen. We kijken ook naar hoe de mensen met elkaar samenleven.
- We maken in 2018 een plan welke wijken of straten de komende jaren aan de beurt komen.
- We hebben beleid voor dorpshuizen. Daarin hebben de inwoners veel eigen verantwoordelijkheid. Bij grote veranderingen springen we als gemeente bij. Dat beleid blijft zoals het is.
- De Omgevingswet komt er aan. Ook al duurt het nog wel een paar jaar, we zorgen dat we goed voorbereid zijn.
- We blijven samenwerken met de woningcorporaties. Die samenwerking helpt ons om te doen wat we in dit akkoord opschrijven. Een voorbeeld is de samenwerking in het WelWoZo overleg.
- Het college gaat daarnaast verder met het bestaande beleid. Voorbeelden daarvan zijn het woonplan en het beleid voor wegen en bruggen. Het college gaat dat gewoon uitvoeren.

Verbonden partijen

[Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe \(RUD\)](#)

Beleidskaders

[Welstandsnota \(2011\)](#)

Bestemmingsplannen

Kadernota toezicht en handhaving 2011-2014 Wabo

[Westerbork structuurvisie voor het dorp 2009-2020](#)

[Nota Grondbeleid](#)

[Nota Nieuwe landgoederen in Midden-Drenthe](#)

[Verordening Starterslening Midden-Drenthe](#)

[Woonplan Midden-Drenthe 2017-2021](#)

[Structuurvisie Midden-Drenthe 2030 'Platteland Leeft' \(2012\)](#)

[Visie op Beilen 2030 \(2013\)](#)

Dorpsvisies Oranje, Spier, Hijken, Hooghalen

Taakveld Ruimtelijke ordening

Ontwikkelingen

- De grootste ontwikkeling waar we als gemeente de komende jaren mee te maken krijgen is de invoering van de Omgevingswet. Naar verwachting treedt de nieuwe Omgevingswet in 2022 in werking. Dit heeft grote gevolgen voor onze manier van werken en voor de gemeentelijke organisatie. Als gemeenten hebben we tot 2029 om de uitgangspunten en doelen van de Omgevingswet te implementeren in de organisatie. De rijksoverheid gebruikt deze tijd ook om de wet steeds meer vorm te geven.
- De Omgevingswet verplicht om integrale plannen te maken en geeft ruimte voor lokale (bestuurlijke) afwegingsruimte. Visies, verordeningen, beleid, bestemmingsplannen moeten vanuit verschillende vakdisciplines worden omgezet naar één visie en/of omgevingsplan. Daarnaast moeten we ervoor zorgen dat onze informatievoorziening en digitalisering op orde is, dan kunnen inwoners/ondernemers met één klik op de kaart zien wat mogelijk is op een bepaalde locatie.

Wat willen we bereiken?

- Wij willen dat onze bestemmingsplannen en visies actueel zijn en dat bij nieuw op te stellen plannen en visies wordt ingespeeld op de komst van de nieuwe Omgevingswet.
- Wij willen dat er wordt voldaan aan de vraag en woningbehoefte vanuit de samenleving.
- We willen dat onze kernen en wijken leefbaar zijn en dat nieuwe initiatieven bijdragen aan het verbeteren van het woon- en leefklimaat.
- We willen dat aspecten als vergroening, ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid centraal staan bij het realiseren van nieuwe projecten.
- We willen dat er betaalbare koopwoningen in onze gemeente worden gerealiseerd.
- Wij vinden de begeleiding bij concrete projecten van het begin tot het einde (uitwerken, begeleiden en bewaken) van groot belang.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bestemmingsplannen en visies

- Er wordt een omgevingvisie opgesteld, die op hoofdlijnen richting geeft aan de gewenste ontwikkelingen van de fysieke leefomgeving voor het hele grondgebied van de gemeente.
- Er wordt deelgenomen aan een leerwerktraject om ervaring en kennis op te doen voor het opstellen van een omgevingsplan voor onze gemeente.
- Er wordt een plan van aanpak opgesteld en vervolgens gestart met het opstellen van een Visie op Smilde.

- Er wordt samen met het dorp Hooghalen en Stichting welzijn Midden-Drenthe gewerkt aan het opstellen van een dorpsvisie voor Hooghalen

Ruimtelijke projecten

- Door invulling te geven aan diverse woningbouwlocaties binnen onze gemeenten, spelen we in op de vraag vanuit de samenleving.
- Binnen de Woonservicezone in Beilen zullen woningen worden gerealiseerd binnen deelgebied D (omgeving Oude Beilerkorf) en zal zijn gestart met de invulling van deelgebied B (omgeving oude Karspelhuis)
- Diverse woningbouwprojecten zullen dit jaar worden afgerond (o.a. Groene Brink in Beilen) dan wel na afronding van de bestemmingsplanprocedure tot uitvoering worden gebracht (o.a. De Lindelaar en An de Boerbrink in Westerbork). Er wordt hierbij ook ingespeeld op de vraag naar betaalbare woningen.

Uitvoering gebiedsvisie De Haven in Beilen

- Er is gestart met de uitvoering van deelproject 2 (Herinrichting Verlengde Havenstraat) uit de gebiedsvisie De Haven.
- Deze uitvoering wordt afgestemd op de realisatie van de VO-school in Beilen binnen dit gebied.

Omgevingswet

- Middels een projectgroep en diverse werkgroepen wordt de organisatie voorbereid op de komst van de Omgevingswet. Bestuur en ambtelijke organisatie worden periodiek geïnformeerd over ontwikkelingen.

Wat mag het kosten?

Ruimtelijke Ordening	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	444	963	602	777	781	792
Totaal lasten	444	963	602	777	781	792
Totaal baten	45	0	0	0	0	0
Resultaat	399	963	602	777	781	792

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 361.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- De fluctuerende invoeringskosten nieuwe omgevingswet. Inclusief de overheveling vanuit 2019 is in 2020 € 309.000, 2021 € 106.000, 2022 € 265.000, in 2023 € 253.000 en in 2024 € 246.000 in de begroting opgenomen.
- Dat in 2020 voor € 155.000 aan incidentele middelen voor het opstellen van een visieplan Smilde en het actualiseren bestemmingsplan Vam/Mera beschikbaar is gesteld.
- Indexering en verlaging van het aantal toe te rekenen uren. De toegerekende apparaatskosten dalen in 2021 met € 3.000. De volgende jaren stijgt door indexering de lasten jaarlijks met circa € 16.000.

Baten

Uitgezonderd 2019 zijn er geen baten begroot.

- De incidentele baten in 2019 van € 45.000 heeft betrekking op doorgerekende kosten aan zonnepark Leemdijk BV voor de ontwikkeling van het zonnepanelenpark.

Taakveld Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Ontwikkelingen

- In 2020 is gestart met de Nota Grondbeleid en in 2021 gaan we hier meer verder. Door de grote vraag naar kavels, zijn de gemeentelijke woningbouwkavels in de meeste kernen bijna allemaal verkocht. Daarom moeten we na gaan of er nieuwe locaties moeten worden aangekocht of dat ontwikkelingen op een andere wijze mogelijk worden gemaakt.
- In Lievingerveld kunnen in totaal 150 woningen worden gebouwd. Door de grote vraag in 2020 is het aantal kavels in 2021 beperkt. In het gebied is feitelijk nog ruimte. Om deze grond uit te kunnen geven starten we met de voorbereidingen voor een bestemmingsplanherziening. Dan worden de kavelpaspoorten van de eerste kopers worden dan ook in dit nieuwe plan opgenomen.

Wat willen we bereiken?

- We willen zorgen voor voldoende vestigingsmogelijkheden in Midden-Drenthe zodat er invulling kan worden gegeven aan bijvoorbeeld Het Woonplan.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Wij gaan zorgen voor een prettig vestigingsklimaat in onze gemeente door ontwikkelingen mogelijk te maken.
- Daar waar wij zelf geen eigenaar is, bieden we bedrijven, ontwikkelaars of individuele inwoners de mogelijkheid zelf woningbouw te realiseren. Bij het faciliteren van deze initiatieven is de gemeente verplicht afspraken te maken zodat duidelijk is wie welke verantwoordelijkheden heeft en met welke kosten de initiatiefnemer rekening moet houden.
- Een bijzonder vorm van ontwikkelen vindt plaats in Lievingerveld in Beilen. Hier kunnen initiatiefnemers grond van de gemeente kopen, maar waar zij zelf met de beheer vereniging de aanleg en het onderhoud van de openbare ruimte verzorgen. Ook maakt de initiatiefnemer zelf de kavel bouwrijp. De gemeente faciliteert.

Wat mag het kosten?

Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				

Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	1.430	3.036	2.367	2.702	1.290	957
Totaal lasten	1.430	3.036	2.367	2.702	1.290	957
Totaal baten	1.674	3.036	2.357	2.692	1.280	947
Resultaat	-244	0	10	10	10	10

Toelichting

Lasten

Op basis van een dynamische kostprijsberekening is per BIE (Bouwgrond In Exploitatie) in beeld gebracht welke lasten in de betreffende jaren worden verwacht. Door kredietverstrekking of kredietaflossing aan de lopende plannen zijn op dit taakveld de lopende plannen per jaar in evenwicht.

Alleen is vanaf 2021 € 10.000 begroot voor ondersteunende werkzaamheden.

Baten

Op basis van een dynamische kostprijsberekening is per BIE (Bouwgrond In Exploitatie) in beeld gebracht welke baten in de betreffende jaren worden verwacht. Door kredietverstrekking of kredietaflossing aan de lopende plannen zijn op dit taakveld de lopende plannen per jaar in evenwicht.

Alleen door verplichte winstneming waren in 2019 zijn de baten € 244.000 hoger. Dit is opgebouwd uit der verplichte winstneming van € 338.000, een hogere toevoeging aan de voorziening voor niet kostendekkende plannen van € 80.000 en door het extern inhuren van deskundigheid voor de vennootschapsbelasting voor € 14.000.

Taakveld Wonen en bouwen

Ontwikkelingen

Wonen

- Het gaat goed met de woningbouw in Midden-Drenthe. Naast nieuwbouw op uitbreidingslocaties vindt er ook veel vervangende nieuwbouw plaats, waarbij verouderde woningen plaatsmaken voor nieuwe, duurzame, vaak levensloopbestendige woningen.
- In Beilen wordt gebouwd in fase 3 van Nagtegaal. Deze uitbreidingslocatie is bijna volgebouwd. Ook in de kleinere kernen is veel belangstelling voor de woningbouwkavels op de uitbreidingslocaties. Ook deze zijn bijna volgebouwd. Dit betekent dat we de komende

periode moeten gaan besluiten hoe we hiermee verder gaan. Zijn er nog uitbreidingsmogelijkheden nodig (en in welke kernen dan?) of gaan we inzetten op de bestaande voorraad en inbreidingslocaties? Dit is een vraagstuk dat ook bij de herziening van ons grondbeleid aan de orde komt.

- In 2021 zetten we ook in op de bouw van woningen op inbreidingslocaties. In Beilen wordt vervangende nieuwbouw gerealiseerd aan de Vos van Steenwijkstraat en werken we verder aan de woningbouwplannen voor de locaties Lindelaar en de An de Boerbrink in Westerbork.
- In Beilen merken we extra druk op de huurmarkt. Woningcorporatie Woonservice wil daarom tijdelijke woningen aan de voorraad toe te voegen, vooral bedoeld voor spoedzoekers (mensen die snel een woning nodig hebben, maar daar niet jaren op kunnen wachten). Samen met de corporatie gaan we hier invulling aan geven.
- De positie van starters op de koopwoningmarkt blijft lastig. De huizenprijzen zijn gestegen en het aanbod is beperkt. De starterslening hebben we daarom verruimd, door de huizenprijs te verhogen naar 190.000,00 euro. Ook in 2021 kunnen starters een beroep doen op de gemeente voor een starterslening bij de aankoop van hun eerste woning.
- Ouderen en mensen die zorg nodig hebben, moeten hun zorgvraag steeds meer zelf en binnen hun directe omgeving oplossen. We gaan in 2021 daarom door met onze inspanningen op het gebied van wonen en zorg. We willen het mogelijk maken dat mensen zo lang mogelijk op een goede manier in hun eigen woning kunnen blijven wonen, onder andere door het inzetten op het geschikt maken van bestaande woningen. Met de inzet van de Verzilverlening kunnen senioren met een bescheiden inkomen en vermogen de overwaarde in hun woning gebruiken om de woning levensloopbestendig te maken.

Leefbaarheid en wijkverbetering

- Een prettige woon- en leefomgeving in onze kernen en wijken vinden we belangrijk. Ook in 2021 willen we aantrekkelijk blijven als woongemeente. Voor de huidige bewoners, maar ook voor mensen die nieuw in de gemeente komen wonen. Aantrekkelijkheid gaat over de kwaliteit van de woonomgeving en uitstraling van de openbare ruimte, woningen, voorzieningen, veiligheid en de vitaliteit van de kernen en buurten.
- De afgelopen jaren hebben we als gemeente geïnvesteerd in projecten voor wijkverbetering. De komende jaren gaan we jaarlijks met in elk geval één wijk of straat aan de slag om te verbeteren. Daarbij kijken we naar hoe het er uit ziet: de straat, de stoep, het groen. We kijken ook naar hoe de mensen met elkaar samenleven. In 2021 gaan we verder met het wijkverbeteringsproject in de Zes lanenbuurt in Westerbork.

Wat willen we bereiken?

- Dat het in Midden-Drenthe prettig wonen is voor iedereen, nu en in de toekomst. Om dit te kunnen verwezenlijken hebben we in het Woonplan Midden-Drenthe 2017-2021 vijf belangrijke ambities geformuleerd:
 1. **Ontwikkeling van de woningvoorraad: bouwen in het ritme van vraag en aanbod.**
Het grootste deel van de woningvoorraad staat er al. Wat in de bestaande voorraad niet aangeboden wordt voegen we toe door (vervangende) nieuwbouw of door transformatie van de voorraad en de herontwikkeling van locaties. Dit doen we in het ritme van vraag en aanbod: we bouwen het gevraagde woningtype, op de juiste plek en tegen een goede prijs.

2. **Voldoende betaalbare woningen.** Iedereen moet in de gemeente een betaalbare woning kunnen vinden. Zowel in de huur- als de koopsector. Hierbij gaat het niet alleen om het prijsniveau, ook lage energielasten kunnen bijdragen aan de betaalbaarheid van het wonen.
3. **Impuls voor kwaliteitsverbetering en verduurzaming van bestaande woningen.** We willen de bestaande voorraad aantrekkelijk en toekomstbestendig houden. Investerings in kwaliteitsverbetering en verduurzaming van woningen dragen bij aan meer comfort, woonkwaliteit en een prettiger woonomgeving.
4. **Onze kernen en wijken zijn én blijven vitaal en leefbaar.** Een goed onderhouden openbare ruimte, de bereikbaarheid van voorzieningen, sociale contacten in de buurt en je veilig voelen. Allemaal zaken die belangrijk zijn om prettig te wonen. Door hier aan te werken zorgen we dat onze dorpen vitaal en leefbaar blijven.
5. **Wonen, welzijn, zorg: iedereen kan een leven lang wonen in Midden-Drenthe.** Iedereen moet goed kunnen wonen in Midden-Drenthe, ook wanneer zorg of begeleiding nodig is. Mensen met een zorgvraag, jong of oud, wonen steeds vaker zelfstandig. Met passend woningaanbod, inzet op bewustwording en goede samenwerkingsafspraken (bijvoorbeeld via het Welwozo-samenwerkingsverband) spelen we hier op in.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Op basis van het Woonplan Midden-Drenthe 2017-2021 sluiten we met ons bouwprogramma aan bij de verwachte huishoudensprognose. In de periode tot 2025 gaat het om een toename van ongeveer 560 woningen. De grootste groei verwachten we in de kern Beilen.
- We zetten in op een divers en gevarieerd woningaanbod, waarbij woningbouwontwikkelingen aansluiten bij de maat en het karakter van de dorpen.
- We willen ruimte bieden aan vernieuwende initiatieven, bijzondere woonvormen, flexwoningen en aan woningen in het middenhuursegment.
- We willen starters op de woningmarkt ondersteunen door inzet van de starterslening. Ook zetten we in op de realisatie van sociale koopwoningen, bijvoorbeeld op de locatie Lindelaar in Westerbork.
- We maken ook in 2021 jaarlijkse prestatieafspraken met de in Midden-Drenthe werkzame woningcorporaties en huurdersorganisaties. De afspraken gaan over de beschikbaarheid, betaalbaarheid en verduurzaming van de sociale huurvoorraad.
- Verduurzaming van de particuliere woningvoorraad stimuleren we door de inzet van verschillende maatregelen, zoals het geven van voorlichting en het organiseren van bijeenkomsten over energiebesparing.
- We willen de bewustwording bij woningbezitters versterken om tijdig hun woning levensloopbestendig te maken. Daarvoor zetten verschillende instrumenten in, waaronder de Verzilverlening.
- Samen met inwoners en organisaties voeren we projecten uit ter bevordering van de leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten. Succesfactor van de projecten is de betrokkenheid van bewoners en de combinatie van inzet op fysiek en sociaal. In 2021 gaan we verder met de aanpak van de Zes Lanen buurt in Westerbork.

Wat mag het kosten?

Wonen en bouwen	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				

Nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Bestaand beleid	1.943	2.199	1.929	1.942	2.023	2.049
Totaal lasten	1.943	2.199	1.929	1.942	2.023	2.049
Totaal baten	1.394	934	938	948	957	966
Resultaat	550	1.265	990	994	1.066	1.082

Toelichting

Lasten

De begrote lasten 2021 zijn € 241.000 lager ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- Dat in 2020 voor € 243.000 aan incidentele middelen onder andere voor het opstellen van een visieplan Hooghalen, opstellen van een woonplan, werkzaamheden masterplan Orvelte en een aantal onderzoeken beschikbaar is gesteld.
- Hogere toegerekende van € 5.000 aan verzekeringspremie.
- Indexering en verhoging van het aantal toe te rekenen uren. De toegerekende apparaatskosten stijgen in 2021 met € 82.000. De volgende jaren stijgt door indexering de lasten jaarlijks met circa € 50.000.
- De fluctuaties in de onderhoudskosten gemeentelijke gebouwen. In 2021 een daling van € 54.000, in 2022 een stijging van € 50.000, in 2023 stijging van € 47.000 en in 2024 nihil.
- Afschrijving en de lage renteomslag ontstaat er in 2021 een voordeel van € 59.000, in 2022 van € 66.000, in 2023 van € 13.000 en in 2024 van € 26.000
- Uitvoering van de perspectiefbrief. Het budget voor woonwagenzaken wordt in 2021 incidenteel met € 20.000 verhoogd en wordt voor een investering van € 105.000 voor woonwagenzaken een stelpost van bijna € 8.000 opgenomen voor kapitaallasten.

Baten

De begrote baten 2021 zijn € 4.000 hoger ten opzichte van de begrote lasten 2020. Dit wordt vooral verklaard door:

- Hogere legesopbrengsten van circa € 14.000. Dit geldt ook voor de volgende jaren.
- Lagere ontvangen rentevergoedingen door het aflossen van uitstaande leningen. Voor 2021 is het nadeel € 14.000 en in de volgende jaren jaarlijks € 5.000.
- Uitvoering van de perspectiefbrief wordt opbrengsten verhuur woonwagenzaken met € 3.000 verhoogd.
- In 2019 waren de baten incidenteel € 460.000 hoger. Dit werd onder andere gerealiseerd door € 163.000 aan leges opbrengsten omgeving omgevingsvergunningen en door de opbrengst van € 322.000 voor verkoop van Veenhoopsweg 60 te Smilde. Hiertegenover stonden de hoger uitvoeringskosten van € 48.000 voor het woonwagenbeleid.

Paragrafen

Lokale heffingen

Lokale heffingen is een verzamelterm voor een aantal belastingen en rechten. De lokale heffingen vormen een aanzienlijk deel van de inkomsten van de gemeente en maken dus een wezenlijk onderdeel uit van het te voeren gemeentelijk beleid.

Voor de tarieven is voor 2021 het volgende kader vastgesteld:

- tariefstijging van 1,6% voor OZB, forensenbelasting en BIZ-bijdrage
- tarief toeristenbelasting € 1,30 per persoon per overnachting
- kostendeekkende leges voor omgevingsvergunningen
- tariefstijging van 2% voor overige belastingen, leges en verhuur van sportaccommodaties
- tarieven afvalstoffenheffing zijn gebaseerd op het laatst vastgestelde 'Afvalstoffenbeleidsplan'; de tarieven zijn 100% kostendeekkend, de kwijschelding is erin verwerkt
- tarief rioolheffing is gebaseerd op het vastgestelde 'Watertakenplan 2016-2021'. Het tarief is 100% kostendeekkend, de kwijschelding is erin verwerkt.

In tabellen staan voor de verschillende heffingen de tarieven en de opbrengsten vermeld. Daarnaast staat in deze paragraaf informatie over kwijschelding, over belastingdruk en kostendekking en wordt ingegaan op ontwikkelingen.

Opbrengsten belastingen, rechten en leges

Opbrengsten belastingen en rechten (bedragen x € 1.000)

Belastingsoorten	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021
Onroerende-zaakbelastingen	6.116	6.310	6.415
• woonruimten	3.491	3.550	3.717
• niet-woonruimten	2.625	2.760	2.698
Afvalstoffenheffing	3.040	3.124	2.717
Rioolheffing	3.955	3.926	3.961
Forensenbelasting	212	211	212
Toeristenbelasting	946	949	949
Bedrijven Investeringszone (BIZ)	33	32	32
Begrafenisrechten	333	400	400

Onderstaande tabel geeft inzicht in de inkomstenontwikkeling van een aantal soorten gemeentelijke leges.

Legesinkomsten (bedragen x € 1.000)

Soort	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021
Bouwleges	847	700	714
Huwelijksrechten	21	20	21
Bewijs opneming BRP	6	7	8

Gemeentelijke leges rijbewijzen	127	125	118
Leges eigen verklaring	24	20	20
Gemeentelijke leges paspoorten	32	13	15
Gemeentelijke leges identiteitskaarten	33	34	47

Tarieven en WOZ-waarden

Soort belasting/heffing	Tarief 2019 (% woz- waarde)	Tarief 2020 (% woz- waarde)	Tarief 2021 (% woz- waarde)
Onroerendezaakbelastingen			
Woningen:			
· Eigenaar	0,1132%	0,1102%	0,1119%*
Niet woningen:			
· Eigenaar	0,2105%	0,2134%	0,2168%*
· Gebruiker	0,1687%	0,1710%	0,1737%*
Afvalstoffenheffing			
· Eenpersoonshuishoudens	€ 185,25	€ 192,25	€ 162,25
· Tweepersoonshuishoudens	€ 207,25	€ 214,25	€ 184,25
· Drie- of meer persoonshuishoudens en voor recreatiewoningen	€ 230,25	€ 237,25	€ 207,25
· Extra groene container	€ 102,60	€ 106,10	€ 91,10
Toeristenbelasting (tarief per overnachting)	€ 1,30	€ 1,30	€ 1,30
Forensenbelasting			
afhankelijk van de vastgestelde WOZ-waarde:			
tot € 46.000	€ 406,50	€ 412,00	€ 418,50
van € 46.000 tot € 70.000	€ 499,00	€ 505,50	€ 513,50
van € 70.000 tot € 93.000	€ 524,50	€ 531,50	€ 540,00
van € 93.000 tot € 116.000	€ 537,00	€ 544,50	€ 553,00
van € 116.000 tot € 139.000	€ 607,00	€ 615,00	€ 624,50
van € 139.000 of meer.	€ 765,00	€ 775,50	€ 787,50
Rioolheffing (per aansluiting)	€ 238,50	€ 238,50	€ 238,50

* Het uitgangspunt is + 1,6%; hierbij is nog geen rekening gehouden met de gevolgen van de herwaardering voor 2021 naar waardepeildatum 1-1-2020 (was 1-1-2019). De WOZ-waardeontwikkeling dient te worden gecorrigeerd in de tarieven.

WOZ-waarden onroerende zaken (bedragen x € 1.000)

	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021*
Waarde WOZ-objecten **	3.889.060	3.891.000	4.099.000
Waarde OZB-objecten **	3.871.335	3.874.000	4.082.000
- waarde woonruimten	3.081.004	3.084.000	3.322.000
- waarde niet-woonruimten	790.331	790.000	760.000
- vervallen OZB-gebruikersheffing woningen en woongedeelte niet-woningen	-/- 128.631	-/- 140.000	-/- 126.000
(amendement De Pater / motie van Beek)	661.700	650.000	634.000

* Bij de raming is nog geen rekening gehouden met de gemiddelde waardeontwikkeling.

** De waardepeildatum voor de bepaling van de waarde van de WOZ-objecten en van de OZB-objecten is 1 januari van het voorgaande jaar. Voor 2021 is de waardepeildatum dan 1 januari 2020. In de tabel WOZ-waarden onroerende zaken staan de geraamde en werkelijke waarden van de onroerende zaken in de gemeente. De economische waarde van de onroerende zaken in een gemeente vormt onder meer de grondslag voor de onroerende-zaakbelastingen. Van ieder object moet de economische waarde worden vastgesteld. Door in de wet genoemde vrijstellingen krijgt niet iedere eigenaar of gebruiker van een gewaardeerd object een OZB-aanslag. Dit verklaart het verschil in waarden van WOZ-objecten en OZB-objecten.

Kwijtschelding

Belastingplichtigen met een laag inkomen kunnen kwijtschelding vragen van de onroerende-zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Dit geldt ook voor kleine, soms startende, zelfstandige ondernemers. De aanvragen worden wat betreft inkomen, vermogen en gezinssituatie getoetst aan door het rijk vastgestelde normen.

Onderstaande tabellen geven inzicht in het aantal (gehonoreerde) kwijtscheldingsverzoeken en de bedragen die daarmee gemoeid zijn.

Kwijtschelding

	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021
Aantal verzoeken	581	575	580
Aantal gehonoreerd	491	430	430
Bedrag (bedragen x € 1.000)	191	184	184

Kosten 2016-2021 gehonoreerde kwijtscheldingsverzoeken (bedragen x € 1.000)

Jaar	OZB	Rioolheffing	Afvalstoffenheffing	Totaal
2016	2	114	91	207
2017	2	118	89	209
2018	1	96	71	168
2019	1	103	87	191
2020 (raming)	1	90	93	184
2021 (raming)	1	90	93	184

Belastingdruk

Belastingdruk 2021 (x € 1.000)			
Opbrengst onroerende-zaakbelastingen	6.415		
af: opbrengst niet-woonruimten	-2.698		
		3.717	
Opbrengst rioolheffing	3.961		
af: opbrengst niet-woonruimten	-443		
		3.518	
Opbrengst afvalstoffenheffingen	2.717		
		2.717	
Totaalopbrengst particuliere huishoudingen			9.952

De totale geraamde belastingopbrengst van particuliere huishoudens in 2021 bedraagt € 9.952 .000. Het geraamde aantal woonruimten per 1 januari 2021 is 15.240 (betreft CBS gegevens Stuf cap). De gemiddelde belastingdruk per woonruimte van een koopwoning bedraagt dan € 653,02 (2020: € 671,60).

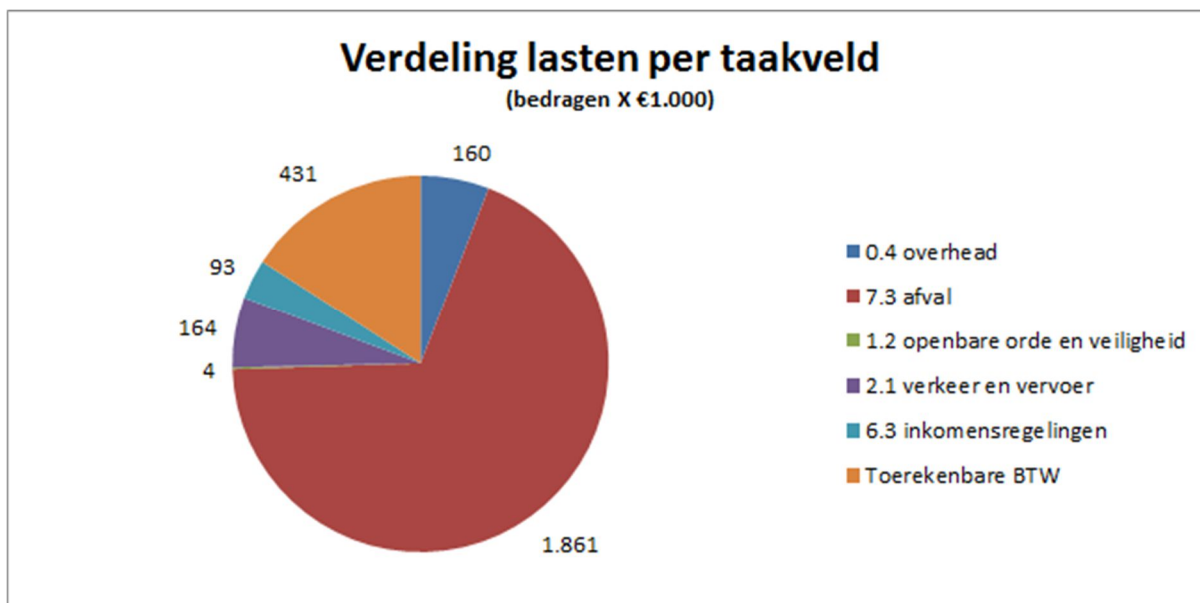
Deze indicatoren zijn berekend volgens een eigen - bestendig toegepaste - methode. Door verschillen in definities, en daardoor in gehanteerde tarieven en hoeveelheden, wijken deze indicatoren af van de beleidsindicatoren in het programma Bestuur en ondersteuning.

Huurders betalen geen onroerende-zaakbelasting. De belastingdruk van een huurwoning, uitgaande van een drie- of meerpersoonshuishouden, bedraagt dan € 409,12(2020: € 475,75). Dit is de optelsom van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Het aantal inwoners per 1 januari 2021 wordt geschat op 33.215. De belastingdruk per inwoner komt dan op € 300,44 (2020: € 304,29).

Kostenonderbouwing afvalstoffenheffing

De tarieven van de afvalstoffenheffing worden in 2021 voor huishoudens in 2021 verlaagd met € 30 ten opzichte van 2020, zonder uit de egaliseringsreserve te putten. De kosten voor het inzamelen en verwerken van PMD vallen lager uit, doordat de kwaliteit van het ingezamelde materiaal hoger is en de gemeente overstapt naar een andere afrekensystematiek. Dit financiële voordeel weegt zwaarder dan enkele financiële nadelen, zoals de lage marktprijzen voor oud papier en de jaarlijkse indexeringen van contracten.

Het scheidingspercentage in Midden-Drenthe is momenteel 79% en er wordt 138 kilo restafval per inwoner ingezameld. Er wordt momenteel gewerkt aan nieuw beleid, wat het huidige beleid (2016-2019) zal opvolgen.

Onderbouwing toegerekende kosten

0.4 Taakveld overhead

De toegerekende kosten betreffen de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces.

7.3 Taakveld afval

De toegerekende kosten betreffen alle kosten die gemaakt worden voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval. Op dit taakveld worden ook de kosten van heffing en invordering van de afvalstoffenheffing verantwoord.

1.2 Taakveld openbare orde en veiligheid

De toegerekende kosten betreffen de kosten van de inzet van een buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA) voor toezicht en handhaving.

2.1 Taakveld verkeer en vervoer

De toegerekende kosten betreffen een deel van de kosten van het schoonmaken en (toezien op) schoonhouden van de openbare ruimte van veeg- en zwerfafval.

6.3 Taakveld inkomensregelingen

De toegerekende kosten betreffen de kosten van kwijtschelding afvalstoffenheffing.

Toerekenbare BTW

De toegerekende kosten betreffen de geraamde btw op de exploitatie.

In onderstaande tabel wordt per taakveld weergegeven welk percentage van de afgeronde totale lasten of baten van het taakveld wordt toegerekend aan de afvalstoffenheffing.

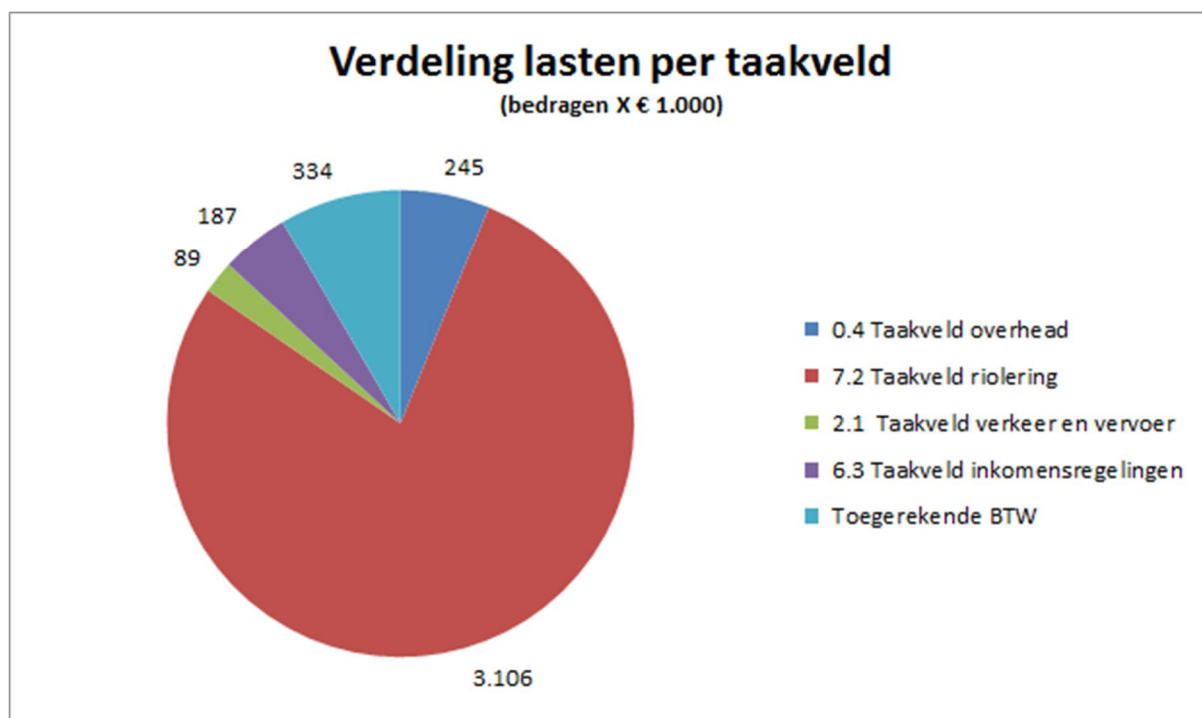
Taakveld	Bedrag	% van de totale lasten afval
Lasten		
0.4 overhead	159.935	5,9%
7.3 afval	2.405.398	88,7%
1.2 openbare orde en veiligheid	3.849	0,1%
2.1 verkeer en vervoer	203.074	7,5%
6.3 inkomensregelingen	93.302	3,4%
Toerekenbare BTW	431.077	15,9%
totale lasten	3.296.635	121,5%
Baten		
0.4 overhead	0	0,0%
7.3 afval	-544.584	-20,1%
1.2 openbare orde en veiligheid	0	0,0%
2.1 verkeer en vervoer	-39.500	-1,5%
6.3 inkomensregelingen	0	0,0%
totale lasten	-584.084	-21,5%
Saldo lasten minus baten	2.712.551	100,0%

Totaaloverzicht baten en lasten afvalstoffenheffing 2021	
De toegerekende lasten	2.712.551
Leges opbrengsten aansluitingen afvalstoffenheffing	2.716.958
Verschil	-4.406

Verloop egalisatiereserve tarief afvalstoffenheffing 2021	
Verwachte stand op 1 januari 2021	541.819
Mutatie	4.406
Stand op 31 december 2021	546.225

Kostenonderbouwing rioolheffing

Voor de rioolheffing is in het najaar van 2016 een nieuwe systematiek vastgesteld. Vanuit deze systematiek blijft de rioolheffing jaarlijks op hetzelfde niveau, nl. € 238,50 per aansluiting.

Onderbouwing toegerekende kosten

0.4 Taakveld overhead

De toegerekende kosten betreffen de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces.

7.2 Taakveld riolering

De toegerekende kosten betreffen alle kosten die behoren tot de gemeentelijke taken ten aanzien van afvalwater en de waterhuishouding. Op dit taakveld worden ook de kosten van heffing en invordering van de riolering verantwoord.

2.1 Taakveld verkeer en vervoer

De toegerekende kosten betreffen een deel van de kosten van het schoonmaken en (toezien op) schoonhouden van de openbare ruimte van veeg- en zwerfafval.

6.3 Taakveld inkomensregelingen

De toegerekende kosten betreffen de kosten van kwijtschelding afvalstoffenheffing.

Toerekenbare BTW

De toegerekende kosten betreffen de geraamde btw op de exploitatie.

In onderstaande tabel wordt per taakveld weergegeven welk percentage van de afgeronde totale lasten of baten van het taakveld wordt toegerekend aan de afvalstoffenheffing.

Taakveld	Lasten van het taakveld	Toegerekende kosten	% van de totale lasten riolering
0.4 Taakveld overhead	245	244.809	6,2%
7.2 Taakveld riolering	3.106	3.106.224	78,4%
2.1 Taakveld verkeer en vervoer	89	89.179	2,3%
6.3 Taakveld inkomensregelingen	187	187.115	4,7%
Toegerekende BTW	334	333.746	8,4%
Totale lasten	3.961	3.961.072	100,0%

Totaaloverzicht baten en lasten rioolheffing 2021	
De toegerekende lasten	3.961.072
De toegerekende baten	3.961.072
Verschil	0

Verloop voorziening riolering	
Verwachte stand op 1 januari 2021 (zie onder de kop Overzichten de staat reserves en voorzieningen).	2.621.046
Dotatie	987.672
Onttrekking	-750.000
Stand op 31 december 2021	2.858.718

Verloop reserve riolering	
Verwachte stand op 1 januari 2021 (zie onder de kop Overzichten de staat reserves en voorzieningen).	891.404
Dotatie	0
Onttrekking	0
Stand op 31 december 2021	891.404

Kostprijsberekening omgevingsvergunning.

Leges omgevingsvergunningen zijn rechten die worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, onderdelen a en b van de Gemeentewet. Dit artikel luidt:

1. Rechten kunnen worden geheven ter zake van:
 - a. het gebruik overeenkomstig de bestemming van voor de openbare dienst bestemde gemeentebezittingen of van voor de openbare dienst bestemde werken of inrichtingen die bij de gemeente in beheer of in onderhoud zijn;
 - b. het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. Er is sprake van dienstverlening, van gebruik van gemeentebezit en in sommige gevallen van een combinatie van beide.

Om de leges voor aanvraag van vergunningen voor plannen met een relatief lage bouwsom haalbaar en betaalbaar te houden, is in onze gemeente met name sprake van kruissubsidiëring tussen de grote en de kleine bouwplannen. Dit is een bestuurlijke keuze.

Binnen het legesstelsel voor aanvragen om een omgevingsvergunning voor bouwactiviteiten wordt gewerkt met een percentage over de bouwkosten.

Alle kosten die betrekking hebben op omgevingsvergunning zijn in onze begroting op de volgende posten begroot.

8.7156 Integrale toezicht en handhaving	Aandeel	€ 183.000
	Overhead	€ 165.000
	Btw	€ 2.000

Er is een verschuiving van toezicht naar handhaving. De lasten op het product integrale toezicht en handhaving worden voor 50% toegerekend. Voor 2020 was dit nog 70%. De lasten die betrekking hebben op dienstverlening en handhaving mogen niet worden doorgerekend. Hiernaast wordt 50% van de toe te rekenen btw meegenomen.

8.7307 Welstand	Aandeel	€ 30.000
	Btw	€ 5.000

De lasten op het product Welstand worden voor 100% toegerekend. Hiernaast wordt de toe te rekenen btw meegenomen.

8.7312 Vergunningverlening	Aandeel	€ 320.000
	Overhead	€ 280.000
	Btw	€ 5.000

Aan het product Vergunningverlening wordt 70% van de kosten toegerekend aan directe werkzaamheden omgevingsvergunning. De overige lasten hebben betrekking op dienstverlening en die mogen niet worden doorgerekend.

Hiernaast wordt 70% van de toe te rekenen btw meegenomen.

Aan de producten integraaltoezicht en vergunningverlening wordt overhead afzonderlijk toegerekend. Deze is verantwoord op het taakveld overhead. Op basis van een bedrag per

toegerekende uur binnendienst: € 51,94 wordt de overhead toegerekend aan het bovengenoemd producten. Het niet toerekenen van de overheadkosten zou een ongewenst begrotingstekort veroorzaken.

In de begroting 2021 bedraagt het saldo van bovenstaande producten € 1.583.000. Hiervan kan € 990.000 worden toegerekend aan de kostprijsberekening omgevingsvergunning.

In de begroting 2021 zijn € 714.000 aan baten geraamd.

Er is een dekkinggraad van 72%.

Kostprijsberekening begraafrechten.

Lijkbezorgingsrechten zijn rechten die worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, onderdelen a en b van de Gemeentewet. Dit artikel luidt:

1. Rechten kunnen worden geheven ter zake van:
 - a. het gebruik overeenkomstig de bestemming van voor de openbare dienst bestemde gemeentebezittingen of van voor de openbare dienst bestemde werken of inrichtingen die bij de gemeente in beheer of in onderhoud zijn;
 - b. het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. Er is sprake van dienstverlening, van gebruik van gemeentebezit en in sommige gevallen van een combinatie van beide.

Alle kosten die betrekking hebben op lijkbezorging zijn in onze begroting op de volgende posten begroot.

8.5600 Begraafrechten.	Aandeel	€ 14.000
	Overhead	€ 14.000

Dit product betreft alleen uren afdeling dienstverlening. Hiervan wordt 20% toe gerekend aan lijkbezorging voor het versturen van nota's, brieven, verlengingen, enz.

8.7805 Grafdelven	Aandeel	€ 51.000
	Overhead	€ 11.000

De lasten op het product grafdelven wordt voor 100% toegerekend. Deze kosten worden gemaakt op het moment dat er een graf ontstaat.

8.7800 Begraafplaatsen algemeen	Aandeel	€ 347.000
	Overhead	€ 21.000

Van het product begraafplaatsen algemeen wordt 68% toegerekend omdat een gedeelte onder andere betrekking heeft op graven voor onbepaalde tijd. Hiernaast worden de kosten van de oorlogsgraven buiten beschouwing gelaten en de uren binnendienst maar voor 34% toegerekend.

8.7810 Onderhoud graven	Aandeel	€ 3.000
	Overhead	€ 1.000

De lasten op het product onderhoud graven worden voor 20% toegerekend. De overigen hebben het in het verleden meerjarig afgekocht.

Aan de producten wordt overhead afzonderlijk toegerekend. Deze is verantwoord op het taakveld overhead. Op basis van een bedrag per toegerekende uur binnendienst: € 51,94 en buitendienst: € 13,24 wordt de overhead toegerekend aan de bovengenoemde producten. Het niet toerekenen van de overheadkosten zou een ongewenst begrotingstekort veroorzaken.

In de begroting 2021 wordt in het totaal € 792.710 begroot als totale kosten lijkbezorging. Hiervan kan € 462.000 worden toegerekend aan de kostprijsberekening lijkbezorgingsrechten.

In de begroting 2021 zijn € 400.000 aan baten geraamd. Er is een dekkingsgraad van 87%.

Ontwikkelingen

- Rapport Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, werkgroep Herziening gemeentelijk belastinggebied: Bouwstenen (verruimen, verbreden en moderniseren) voor een beter belastingstelsel d.d. 1 mei 2020 op 18 mei 2020 aangeboden aan de Tweede Kamer.
- Stijgend aantal verkopen en verkoopprijzen door herstel van de woningmarkt
- Stijging aantal bezwaren WOZ-waarden door no-cure-no-pay-bedrijven (ncnp): in opdracht van het ministerie wordt momenteel onderzoek gedaan naar de werkwijze en het verdienmodel van ncnp-bedrijven
- Verdere integratie uitvoering basisregistraties BAG, WOZ en BGT / toezicht en handhaving (inclusief vergunningsvrije bouw en onverantwoordelijke en/of illegale bouw)
- Wetswijzigingen:

1	vanaf 2022 WOZ-waardebepaling woningen op basis van BAG-gebruiksoppervlak in plaats van op inhoud;
2	onderzoek naar het tegenstrijdig belang WOZ-waarde bij verhuur (verhuurder belang bij hoge waarde, huurder bij lagere waarde);
3	mogelijkheid om bezwaar- en beroep in te stellen tegen een beschikking uitstel van betaling en tegen een beschikking kwijtschelding: na 2021.
4	gevolgen herziening gemeentelijk belastinggebied: volgend kabinet

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing worden de risico's die een gemeente loopt weergegeven en gekeken of er voldoende capaciteit is om deze risico's op te vangen, mochten ze optreden. Deze paragraaf geeft de actuele stand van het weerstandsvermogen en de risico's van de gemeente weer.

De mate waarin de gemeente in staat is om de bestaande risico's op te vangen wordt uitgedrukt in de ratio Weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen geeft de verhouding aan tussen de risico's die de gemeente loopt (benodigde weerstandscapaciteit) en de financiële middelen die de gemeente vrij kan maken om de nadelige gevolgen van deze risico's op te vangen (beschikbare weerstandscapaciteit).

$$\text{Weerstandsvermogen of ratio weerstandscapaciteit} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Voor beoordeling van de uitkomst van de ratio wordt gebruik gemaakt van onderstaande tabel:

Ratio weerstandsvermogen	Waardering
> 2	Uitstekend
1,5 - 2,0	Ruim voldoende
1,0 - 1,5	Voldoende
0,8 - 1,0	Matig
0,6 - 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

In de nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing staat dat de doelstelling van de gemeente is een ratio tussen 1 en 2. De gemeente heeft dan voldoende weerstandscapaciteit om mogelijke risico's af te dekken.

Vaststellen weerstandscapaciteit

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit buffers in het eigen vermogen. Risico's kunnen zich incidenteel voordoen, bijvoorbeeld een negatief exploitatieresultaat. Deze risico's moeten worden opgevangen door een vrij aanwendbare reserve. De vrij aanwendbare reserves vormen de incidentele weerstandscapaciteit.

Als de financiële impact van risico's structureel is, moet dit worden opgevangen door de structurele weerstandscapaciteit. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de onbenutte belastingcapaciteit, de stelpost onvoorziene uitgaven en de structurele bestedingsruimte.

In onderstaande tabel staat de beschikbare weerstandscapaciteit opgenomen.

Weerstandscapaciteit (x 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
<i>Exploitatie (structurele weerstandscapaciteit)</i>			
Onbenutte belastingcapaciteit	2.520	2.048	2.065
Onvoorziene uitgaven	0	25	25
Bestedingsruimte	0	0	0
Begrotingssaldo	0	p.m.	p.m.
<i>Vermogen (incidentele weerstandscapaciteit)</i>			
Incidentele bestedingsruimte	0	0	0
Algemene A-reserve	3.017	3.017	3.017
Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie	1.532	1.439	1.439
Bestemmingsreserves	0	1.118	891
Stille reserves	pm	pm	pm
Totaal	7.069	7.647	7.438

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de onbenutte belastingcapaciteit, reserve onvoorziene uitgaven en de structurele bestedingsruimte.

De onbenutte belastingcapaciteit is het verschil tussen de voor het boekjaar geraamde opbrengsten uit onroerende zaakbelasting en de door het rijk vastgestelde normopbrengst voor dat jaar.

Wanneer een structureel risico optreedt, is het niet altijd mogelijk de financiële impact op korte termijn in de begroting op te vangen. In dat geval kan een gemeente onder strikte voorwaarden een beroep doen op extra financiering van het Rijk (artikel 12 Gemeentewet). Eén van de voorwaarden is dat de gemeente de belastingcapaciteit ten volle benut. Dat kan niet oneindig. Daarom is door het Rijk een norm gesteld tot welk niveau het aanvaardbaar is de lokale belastingen te verhogen. Dit heet de artikel 12-norm. De normopbrengst voor 2021 is vastgesteld op 0,1809 % van de WOZ-waarde.

De geraamde opbrengst voor 2021 inclusief de correctie in verband met leegstand is € 6.415.000. De 'normopbrengst' voor 2021 is € 8.480.000. De onbenutte belastingcapaciteit is daarmee € 2.065.000.

Voor onvoorziene uitgaven is een stelpost opgenomen van € 25.000.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserves (Algemene A-reserve en de reserve bouwgrondexploitatie), de vrij aanwendbare bestemmingsreserves, de incidentele bestedingsruimte en de stille reserves.

Op basis van de nota Reserves en voorzieningen is de Algemene bestemmingsreserve bestemd voor toekomstige maatschappelijke investeringen. Deze reserves zijn daarom niet in deze tabel opgenomen. Hetzelfde geldt voor de overige bestemmingsreserves waarvoor een specifieke aanwending is voorzien.

De stille reserves zijn niet geïnventariseerd.

Tabel opbouw weerstandsvermogen (x € 1.000)

Omschrijving reserve	Wel in weerstandsvermogen	Niet in weerstandsvermogen
Algemeen Weerstandsvermogen	3.017	
Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie	1.439	
Egalisatie tarief afvalstoffenheffing		542
Algemene bestemmingsreserve	-	3.499
Openbare Verlichting	-	138
Dienstverleningsprogramma	-	42
Jeugdgezondheidszorg BDU CJG	-	394
Gezondheidszorg v.m. gemeente Beilen	-	50
Reserve sociaal domein	-	1.659
Alg. reserve Breedband	-	3.048
Reserve dekking kapitaallasten overig	-	1.963
Reserve dekking kapitaallasten	-	10.331
Onderhoud gebouwen	-	299
Reserve riolering	891	
Vervangingsinvesteringen		1.511
Totaal bestemmingsreserves	5.348	23.476

Benodigde weerstandscapaciteit

De risico's zijn geïdentificeerd en beoordeeld volgens het risicomanagementmodel uit de nota Weerstandsvermogen en risicomanagement 2015. Per risico is ingeschat hoe groot de kans is dat deze zich voordoet en wat de gevolgen hiervan kunnen zijn. Dit is gebeurd aan de hand van de volgende tabellen Kansscore en Klasse:

Tabel: Kansscore

Kansscore	Omschrijving	Toelichting
1	Minder dan of 1 keer per 10 jaar	Zeer onwaarschijnlijk
2	1 keer per 5-10 jaar	Onwaarschijnlijk
3	1 keer per 2-5 jaar	Waarschijnlijk
4	1 keer per 1-2 jaar	Mogelijk
5	1 keer per jaar	Vrijwel zeker

Tabel: Klasse

Klasse	Financieel gevolg	Imagobeeld	Referentiebeeld
A	< € 75.000	Zeer klein	Geen bedreiging voor de doelstellingen
B	Tussen € 75.000 en € 250.000	Klein	Minimale bedreiging voor de doelstellingen
C	Tussen € 250.000 en € 1.000.000	Midden	Bedreiging voor de doelstellingen
D	Tussen € 1.000.000 en € 1.500.000	Groot	Ernstige bedreiging voor de doelstellingen
E	> € 1.500.000	Zeer groot	Zeer ernstige bedreiging voor de doelstellingen

Ieder risico krijgt op basis hiervan een risicoscore waaraan een risicopercentage hangt. Dit percentage vermenigvuldigd met het risico leidt tot een risicobedrag. De uitkomsten hiervan staan opgenomen in het risicoprofiel of risicocontrolematrix.

Risico's

Onderwerp	Omschrijving van het risico	Risico - score	Risico - kans in %	Bedrag	Risico-bedrag	I of S	Reactie	Beheersmaatregel
<u>Sociaal domein</u> Het sociaal domein	De kosten binnen het sociaal domein stijgen de komende jaren met gemiddeld € 750.000. De verwachting is dat door de invoering van verschillende maatregelen uit het programma Sociaal Domein deze kostenstijging met 50% kan worden teruggebracht. Het risico bestaat dat dit niet of in beperkte mate gaat lukken.	3c	40%	375.000	150.000	S	vermindere n / accepteren	Het beleid overeenkomstig aanpassen. Het aanwenden van de opgebouwde reserve.
<u>Participatiewet</u> Eigen risico Inkomensdeel	Uitkeringslasten tot 107,5% van het door het rijk toegekende inkomensdeel komen voor risico van de gemeente. De geraamde rijksbijdrage bedraagt afgerond € 7.344.500. 7,5% hiervan is € 550.838. Gelet op de arbeidsmarkt is de risicokans lager ingeschat.	3c	20%	550.838	110.168	S	vermindere n / accepteren	In de werkprocessen is veel aandacht voor het voorkomen van fraude. In het kader van de re-integratie worden zoveel mogelijk bijstandsgerechtigde n naar werk begeleid. Een plotselinge stijging van het aantal bijstandsgerechtigde n kan echter niet altijd worden opgevangen.
<u>Arbeidsparticipatie</u> Loonkostensubsidie	Open einderegeling	5a	20%	80.000	16.000	S	accepteren	Afhankelijk van de jaarlijkse uitkomst keuring moet uit eigen middelen worden bijgedragen.

<u>Overhead</u> Garantiestellingen	De gemeente heeft nog 3 gewaarborgde geldleningen. Restant waarde is nog € 3,412 miljoen. Het risicobedrag stellen wij op 25%	1b	15%	853.000	127.950	I	Accepteren / beheersen	Wij kunnen hier niet zelf op sturen maar volgen het kritisch.
<u>Grondexploitatie</u> Bouwgrondexploitatie BIE plannen (<i>bedrag is 25% van de boekwaarde 31/12/2019</i>)	De boekwaarden en de begrote lasten worden niet meer afgedekt door de begrote baten.	1c	15%	2.455.000	368.250	I	beheersen	Toekomstige negatieve resultaten worden direct via een voorziening genomen. Pas investeren als er reële verkopen worden verwacht. Het saldo van de reserve bouwgrond is van voldoende omvang.
<u>Gemeentefonds</u> Gemeentefonds (<i>bedrag is 5% van het totale begrote bedrag 2021</i>)	Door aanpassingen in de accressen en nadelig effect op de herijking gemeentefonds.	4e	75%	2.571.000	1.928.250	I / S	accepteren	Indien van toepassing kortingen doorrekenen aan de budgetten van de vakafdelingen.
<u>Milieu</u> Zonnelingen.	Er is een risico dat de verstrekte zonnelingen niet worden terugbetaald.	1c	15%	449.000	67.350	I	beheersen	Jaarlijks wordt de zonnelening afgelost waarmee het risico ook wordt afgebouwd.
<u>Overhead</u> Staatssteun & Europese aanbesteding	Onvoldoende kennis over de complexe regelgeving op dit gebied waardoor ten onrechte Staatssteun wordt verschaft of onjuist wordt aanbesteed.	1b	15%	500.000	75.000	S	vermindere n	Processen zijn zo ingericht dat in principe advisering plaatsvindt door Juridische zaken (Staatssteun) en / of de inkoper (gecoördineerde inkoopfunctie).
<u>Ruimtelijke ordening</u> Legesopbrengsten omgevingsvergunning en	Dat de begrote legesopbrengsten niet worden gerealiseerd. Zeer conjunctuurgevoelig.	3b	20%	714.000	142.800	I	vermindere n	Flexibel inspelen op de lastenkant als de baten/werkzaamheden achterblijven.

<u>Begraafplaatsen</u> Opbrengst begraafrechten	Dat de begrote legesopbrengsten niet worden gerealiseerd.	4a	15%	400.000	60.000	I	vermindere n	Informereren over mogelijkheden gemeentelijke begraafplaatsen, lasten verlagen
<u>Overhead</u> Digitale dienstverlening (bedr ag is een ingeschat bedrag)	Welke schade een inbraak kan veroorzaken is nauwelijks te geven. Hangt af van de informatie die er wordt afgehaald en wat ermee wordt gedaan.	2b	15%	500.000	75.000	I	voorkomen	Optimale beveiliging en jaarlijks via een audit toetsen.
<u>Economische ontwikkeling</u> Handhaving kettingbeding Westeinde 52A.	Mogelijk dat een schadeloosstelling moet worden betaald om het kettingbeding te beëindigen.	1C	15%	450.000	67.500	I	beheersen	De planning is om op dit gebied te bestemmen als parkeerplaats en niet voor de supermarkt. Bij de planontwikkeling hiermee rekening houden.
<u>Wonen en bouwen</u> Verhuur gemeentelijke gebouwen.	Dat de gebouwen op strategische gronden niet meer worden verhuurd.	4a	15%	250.000	37.500	I	beheersen	
<u>Omgevingswet</u> Financiële gevolgen van de invoering	Dat de nieuwe omgevingswet een naderende financiële mistbank kan gaan worden.	4c	50%	500.000	250.000	I/ S	beheersen	Welke financiële gevolgen brengt dit met zich mee? Tja, dát kan eigenlijk nog niemand overzien. Tijdig inspelen op verschuiving van werkzaamheden.
<u>Economische ontwikkeling</u> Breedband Coöperatie Sterk Midden- Drenthe.	Er is lening verstrekt van € 2,75 miljoen					I	beheersen	Nadruk op juridisch control. Het beschikbaar gesteld bedrag is als een reserve geparkeerd. Het financiële risico is afgedekt.
Corona effecten	Om besmettingen te minimaliseren zijn diverse maatregelen genomen					I	beheersen	De insteek is om de gemaakte kosten vergoed te krijgen door het Rijk.

PAS (Programma Aanpak Stikstof) ontwikkelingen.	Kan gevolgen hebben voor diverse bouwontwikkelingen					I accepteren / beheersen	Het PAS kan niet meer worden gebruikt voor het verlenen van vergunningen. Er moeten landelijk nieuwe beleidsregels opgesteld worden.
					3.475.768		

Vaststellen weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen 2021

Op basis van de berekende weerstandscapaciteit en het risicobedrag kan het weerstandsvermogen voor 2021 als volgt worden berekend:

Incidentele + structurele weerstandscapaciteit			
7.438.000			
Weerstandsvermogen =	-----	=	-----
	Risicobedrag		3.475.768
			= 2,1%

Uit deze inventarisatie blijkt dat de gemeente voldoende in staat is om mogelijke risico's af te dekken.

Risico's matrix

In onderstaande matrix zijn de risico's samengevat naar kans- en effectscore. De grote risico's - risico's met een relatief hoge kans- en effectscore - staan in de rode cellen. De kleine risico's – risico's met een relatief lage kans- en effectscore – staan in de groene cellen. Per cel is het aantal risico's opgenomen dat in de betreffende categorie valt.

Effect		A	B	C	D	E
		< 75.000	75.000-250.000	250.000-1.000.000	1.000.000-1.500.000	> 1.500.000
Kans	5 1 per jr	1	0	0	0	0
	4 1 per 1-2 jr	2	0	1	0	1
	3 1 per 2-5 jr	0	1	2	0	0
	2 1 per 5-10 jr	0	1	0	0	0
	1 > 1 per 10 jr	0	2	3	0	0

Financiële kengetallen

De financiële kengetallen geven de gemeenteraad een globaal inzicht in de verwachte financiële ontwikkelingen in de gemeente. In de begroting wordt een toelichting gegeven op de onderlinge verhouding tussen deze kengetallen en wat dat betekent voor de financiële positie van de gemeente.

Er zijn geen landelijke normen voor de kengetallen omdat deze erg afhangen van de lokale situatie.

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft de verhouding aan tussen de vaste en vlottende financiering en de totale baten vóór reservemutaties en geeft een indicatie van de druk van de kapitaallasten op de exploitatie. Bij de gecorrigeerde netto schuldquote worden de door de gemeente aan derden door verstrekte leningen gecorrigeerd. Een laag percentage is gunstig.

	(bedragen x 1.000)	Rek.	Begr.	Begr.	Begr.	Begr.
		2019	2020	2021	2022	2023
a	Vaste schulden (cf. art 46 BBV)	31.712	60.606	63.199	61.814	56.944
b	Netto vlottende schuld(cf art 49 BBV)	16.785	25.000	20.000	20.000	20.000
c	Overlopende passiva (cf art 49 BBV)	1.334	600	600	600	600
d	Financiële activa (cf art 36 lid d, e en f BBV)	4.217	4.387	9793	9.294	8.841
e	Uitzettingen < 1 jaar (cf art. 39 BBV)	8.437	7.800	7.800	7.800	7.800
f	Liquide middelen (cf art 40 BBV)	746	850	613	613	613
g	Overlopende activa (cf art 40a BBV)	79	50	50	50	50
h	Totale baten (cf art 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	79.383	80.311	82.810	82.819	82.743
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H * 100%)	46%	91%	79%	78%	73%

Analyse

De netto schuldquote geeft het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen weer en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Normaal bevindt de netto schuldquote van een gemeente zich ergens tussen de 0% en 100%.

De netto schuldquote is in 2020 opgelopen als gevolg van de financiering van de bouw van de VO-school in Beilen. In de jaren die hierop volgen neemt de netto schuldquote af.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen geeft de verhouding aan tussen de vaste en vlottende financiering en de totale baten vóór reservemutaties exclusief doorgeleende gelden. Het geeft een indicatie van de druk van de kapitaallasten op de exploitatie. Omdat bij leningen onzekerheid bestaat of ze allemaal worden terugbetaald, wordt de netto schuldquote zowel

berekend inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen is in de exploitatie is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Een laag percentage is gunstig.

	(bedragen x 1.000)	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2019	2020	2021	2022	2023
a	Vaste schulden (cf. art 46 BBV)	31.712	60.606	63.199	61.814	56.944
b	Netto vlottende schuld(cf art 49 BBV)	16.785	25.000	20.000	20.000	20.000
c	Overlopende passiva (cf art 49 BBV)	1.334	600	600	600	600
d	Financiële activa (cf art 36 lid d, e en f BBV)	5.867	5.941	11.246	10.642	10.079
e	Uitzettingen < 1 jaar (cf art. 39 BBV)	8.437	7.800	7.800	7.800	7.800
f	Liquide middelen (cf art 40 BBV)	746	580	613	613	613
g	Overlopende activa (cf art 40a BBV)	79	50	50	50	50
h	Totale baten (cf art 17 lid c BBV (dus excl mutaties reserves)	79.383	80.311	80.885	82.819	82.743
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H * 100%)	44%	89%	79%	76%	71%

Solvabiliteitsratio

Het solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente.

Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

	(bedragen x 1.000)	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2019	2020	2021	2022	2023
a	Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	36.954	26.255	29.766	29.766	29.766
b	Balanstotaal	90.690	117.325	120.472	119.087	114.217
	Solvabiliteit (A/B) * 100%	41%	22%	25%	25%	26%

Analyse

Het Uitvoeringsprogramma 'Naoverkracht Midden in Drenthe' en het bestedingsplan 2020 zijn bekostigd door een forse greep van ruim € 7,5 miljoen uit de reserves. Hiermee komen wij volgens de algemene normwaarden bruto schuld ratio solvabiliteit in het blok *voorzichtigheid is geboden*. Door afschrijvingen stijgt het percentage weer in de loop van de jaren.

Algemene normwaarden bruto schuld Ratio Solvabiliteit	
Weinig tot geen schuld	> 80 %
Normaal	30% - 80%
Voorzichtigheid geboden	20% - 30%
Bezit zeer zwaar belast met schuld	0% - 20%

Grondexploitatie

De grondexploitatie kan een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitatie is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Een grondexploitatie van 10% over hoger wordt over het algemeen beschouwd als kwetsbaar. Echter dit kengetal moet worden gezien in relatie tot de lokale situatie.

	(bedragen x 1.000)	Rek.	Begr.	Begr.	Begr.	Begr.
		2019	2020	2021	2022	2023
a	Niet in exploitatie genomen/m.i.v. 2017 strategische gronden (cf art 38 lid 1 punt 1 BBV)	5.636	6.855	6.855	6.855	6.855
b	Bouwgrond in exploitatie (cf art 38 lid b BBV)	9.856	9.823	4.635	2.748	760
C	Totale baten (cf art 17 lid c BBV (excl. mutaties reserves)	79.373	80.311	80.885	82.219	82.743
	Grondexploitatie (A+B)/C*100	20,0%	21,0%	14,0%	12,0%	9,0%

Analyse

We hebben per 1 januari 2021 circa € 9,8 miljoen aan gronden in exploitatie. De waardering hiervan is afhankelijk van de (verwachte) toekomstige verkopen en de verplichte winstneming (conform de POC methode). Hierdoor blijft de boekwaarde hoger. Dit wordt jaarlijks intern geanalyseerd en geactualiseerd.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte laat zien dat de begroting in meerjarig opzicht structureel sluitend is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage.

	(bedragen x 1.000)	Rek.	Begr.	Begr.	Begr.	Begr.
		2019	2020	2021	2022	2023
a	Totale structurele lasten	79.102	79.589	81.450	83.485	83.322
b	Totale structurele baten	95.843	80.311	82.810	82.819	82.743
c	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	14.552	2	1.040	1.049	1.063
d	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	15.872	47	988	1.028	873
e	Totale baten	79.843	82.282	84.518	84.534	84.386
	Structurele exploitatieruimte (B-A) + (D-C))/e* 100%	22,6%	0,9%	1,5%	-0,8%	-0,9%

Analyse

In de meerjarenbegroting kunnen de structurele lasten worden afgedekt met structurele baten.

Belastingcapaciteit

Met dit kengetal wordt de hoogte van de lokale lastendruk vergeleken met het landelijk gemiddelde.

Voor de landelijke gemiddelden wordt het kengetal van Coelo Atlas 2020 gehanteerd.

	(bedragen x 1.000)	Rek.	Begr.	Begr.	Begr.	Begr.
		2019	2020	2021	2022	2023
a	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	241,00	248,00	251,00	256,00	261,00
b	Rioolheffing voor een gezin	238,50	238,50	238,50	238,50	238,50
c	Afvalstoffenheffing voor een gezin	230,25	237,25	207,25	207,25	211,25
d	Eventuele heffingskorting	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
e	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (a + b + c - d)	709,75	723,75	696,75	701,75	710,75
f	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	740,00	776,00	776,00	776,00	776,00
	Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar t-1 (e / f) * 100%	95,91%	93,27%	89,79%	90,43%	91,59%

Analyse

Voor de begrotingsjaren geldt dat de verwachte lokale lastendruk onder het landelijk gemiddelde ligt. Voor meer inzicht in de hoogte van onze lokale lastendruk wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

Onderhoud kapitaalgoederen

Een aanzienlijk deel van de aanwezige kapitaalgoederen zoals infrastructuur, gebouwen en plantsoenen is in beheer en onderhoud van de gemeente.

Door de gemeenteraad is hiervoor de verzamelnota Onderhoud kapitaalgoederen vastgesteld.

De verzamelnota geeft inzicht in:

- de beleidsuitgangspunten (= gewenste kwaliteit) uit de door de raad vastgestelde beleids- en beheersplannen.
- het (meerjarig) financiële beslag dat voortvloeit uit deze beleidskeuzes.

Onderdeel	Beleid	Gewenste kwaliteit
Wegen	Beleidsplan Wegen en bruggen 2018-2028	wegen: niveau B (CROW) fietspaden: niveau A (CROW)
Bruggen	Beleidsplan Wegen en bruggen 2018-2028	algemeen: niveau B (CROW) op fietsroutes: niveau A (CROW)
Riolering	Watertakenplan Fluvius 2016-2021 specificatie Midden-Drenthe	Technisch / functioneel
Openbaar groen		Technisch / functioneel / aanzien
• buiten bebouwde kom • binnen bebouwde kom	Landschapsbeleidsplan 2012 Groenbeleidsplan 2016-2025	
Openbare verlichting	Beleidsplan Verduurzaming openbare verlichting 2014-2023	Technisch / functioneel, milieu, groen
Speeltuinen	Beleidsplan Spelen in Midden-Drenthe 2011-2020	Technisch / functioneel
Gebouwen	Notitie gebouwenbeleid 2015	Hoog (gemeentehuis) redelijk (werkplaatsen en stallingsruimten) gemiddeld (alle overige gebouwen)

Voor de verschillende onderdelen zijn beheersplannen vastgesteld.

Beheersplannen	Vastgesteld door raad in (jaar)	Looptijd t/m (jaar)	Financiële vertaling in begroting
Wegen	2017	2027	ja
Bruggen	2017	2027	ja
Riolering	2016	2021	ja
Openbaar groen			
• buiten bebouwde kom • binnen bebouwde kom	2012 2016	- 2025	ja ja

Openbare verlichting	2014	2023	ja
Speeltuinen	2011	2020	ja
Gebouwen	2015	-	ja

Wegen

Programma: Verkeer, vervoer en waterstaat

Kerncijfers

De totale oppervlakte van alle verhardingen die de gemeente onderhoudt, bedraagt ongeveer 3,8 miljoen vierkante meter. De totale lengte aan wegen bedraagt ongeveer 850 kilometer.

Verhardingssoorten	Aantal m ²
gesloten verharding (asfalt)	2.140.000
gesloten verharding (beton)	160.000
open verharding (klinkers, tegels)	1.290.000
onverhard	210.000
totaal	3.800.000

Aantal kilometers	Aantal km
binnen bebouwde kom	227
buiten bebouwde kom	536
fietspaden (vrijliggend of parallel)	120
voetpaden	170
zandwegen	74

Vervangingswaarde: € 200 miljoen

Kaderstellende nota's:

- Beleidsplan onderhoud van wegen en bruggen 2018-2028

Naast een inhaalslag op uitgesteld groot onderhoud zal de focus liggen op de kwaliteit van fietspaden en fietsroutes. Een ander aspect waar fors op wordt ingezet is de aanleg van bermverharding en passeerhavens. Waar combinaties met andere werkzaamheden gemaakt kunnen worden, zal daar de prioriteit komen te liggen. In 2021 gaan we het beleid onderhoud wegen en bruggen evalueren.

Wat doen we in 2021:

Het definitieve programma voor het groot onderhoud in 2021 zal in het eerste kwartaal van 2021 bekend worden. De aanleg van passeerhavens en bermverharding combineren we zoveel als mogelijk met het groot onderhoud wegen en is een onderdeel van het programma groot onderhoud wegen. Naast de investeringen uit het groot onderhoud wegen vinden nog een aantal investeringen plaats. We ronden de werkzaamheden van de verkeersmaatregelen in Westerbork af.

We zijn plannen aan het maken om vrijliggende fietspaden langs het Oranjekanaal, de Garmingerstukken naar de school van Drijber aan te leggen. Ook zijn we, samen met de inwoners, aan het bekijken of we een fietspad langs de Beilervaart aan kunnen leggen.

Financieel overzicht

In het Beleidsplan Wegen en bruggen 2018-2028 is vastgelegd dat voor het op niveau brengen en houden het noodzakelijk is dat de bedragen jaarlijks geïndexeerd worden. Dit geldt zowel voor de investeringen als voor de exploitatiebudgetten.

Voor het onderdeel wegen wordt de GWW index van het deelgebied 42/43 gehanteerd.

Voor 2021 betekent dit een stijging ten opzichte van 2020 van 2,2 punten.

Budgetten (bedragen x € 1.000)	Besteed 2019	Raming 2020	Raming 2021
Exploitatiebudget voor groot onderhoud	192	181	186
Exploitatiebudget voor klein onderhoud	323	310	316

De raad moet de volgende geïndexeerde investeringskredieten 2021 beschikbaar stellen.	
Wegen	1.163.035
Fietspaden	307.159
Graskeien en passeerhavens	463.172
Totaal krediet	1.933.366

Bruggen

Programma: Verkeer, vervoer en waterstaat

Kerncijfers

Midden-Drenthe beheert en onderhoudt als onderdeel van de infrastructuur 83 bruggen en duikers verspreid over de gemeente.

Soort	Aantal
Beweegbare bruggen over de Drentse Hoofdvaart	7
Vaste verkeersbruggen	21
Duiker bruggen	4
Voormalige beweegbare bruggen	8
Fiets- en voetgangersbruggen	35
Duikers	8
totaal	83

De vervangingswaarde van de bruggen en steigers is circa € 19 miljoen euro.

Kaderstellende nota's:

- Beleidsplan onderhoud van wegen en bruggen 2018-2028

- Bestaande inspectierapporten.

Naast een inhaalslag op uitgesteld groot onderhoud zal de focus liggen op de kwaliteit van bruggen.

Wat doen we in 2021:

In het beleidsplan onderhoud van wegen en bruggen staan voor 2021 geen onderhoud bruggen gepland. Het definitieve programma voor het groot onderhoud in 2021 zal in het eerste kwartaal van 2021 bekend worden.

Financieel overzicht

In het Beleidsplan Wegen en bruggen 2018-2028 is vastgelegd dat voor het op niveau brengen en houden het noodzakelijk is dat de bedragen jaarlijks geïndexeerd worden. Dit geldt zowel voor de investeringen als voor de exploitatiebudgetten.

Voor het onderdeel bruggen wordt de GWW index van het deelgebied 4213 gehanteerd.

Voor 2021 betekent dit een stijging ten opzichte van 2020 van 0,3 punten.

Budgetten (bedragen x € 1.000)	Besteed 2019	Raming 2020	Raming 2021
Exploitatiebudget voor regulier onderhoud	192	181	183

In het beleidsplan Wegen en bruggen 2018 -2028 zijn voor het jaar 2021 geen investeringen in bruggen gepland.

Planning 2021

Binnenkort worden er inspecties uitgevoerd om zo een beter inzicht te krijgen van de status van de bruggen en de steigers.

Regulier en correctief onderhoud (voorlopige opzet)	Bedrag
Inspecties bruggen (42 st)	15.000
Conservering/richten brugleuningen	22.500
Schoonmaken bruggen	33.500
Onderhoud beschoeiing bij landhoofd	31.000
Reparaties houten dekken	11.000
Reparatie/herstel steigers	25.000
Slijtlagen op val	21.000
Onderhoudscontracten draaibare bruggen	6.400
Onderhoud besturing en ad hoc storingen draaibare bruggen	17.200
Totaal	182.600

Riolering

Programma: Volksgezondheid en milieu

Kerncijfers

Opbouw stelsel	Aantal
Vrijverval riolering:	
• gemengd rioolstelsel	167 km
• droogweer afvoer (DWA)	41 km
• regenwater afvoer (RWA)	51 km
Persleidingen:	
• kernen	15 km
• buitengebied	220 km
Verzamelleiding buitengebied	51 km

	Aantal
Gemalen	48 stuks
Randvoorzieningen	13 stuks
Pompunits	768 stuks
IBA's	125 stuks
Ongezuiverde lozingen	18 stuks
Heffingseenheden	14.650 stuks

Ambities voor dit begrotingsjaar

Op grond van de Wet milieubeheer rust op de gemeente de zorgplicht voor een doelmatige inzameling en transport van stedelijk afvalwater dat vrijkomt binnen haar grondgebied (Afvalwater zorgplicht). In de Waterwet is geregeld dat de gemeente de zorgplicht heeft voor de doelmatige inzameling en transport van afvloeiend hemelwater (Hemelwater zorgplicht). Verder is in de Waterwet geregeld dat de gemeente maatregelen moet treffen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming te voorkomen of te beperken voor zover doelmatig (Grondwater zorgplicht).

Om aan de zorgplichten te voldoen zijn diverse voorzieningen (systemen) aangelegd. De gemeente dient de voorzieningen adequaat te beheren voor zover de gemeente beheerder is. Hoe de gemeente de voorzieningen beheert en financiert legt zij vast in het Watertakenplan (2016-2021). Het opstellen van het watertakenplan is binnen de regionale samenwerking Fluvius gedaan. Het doel is om de stijging van de kosten te beperken, de kwaliteit te verbeteren en de kwetsbaarheid te verminderen.

In 2021 loopt het Watertakenplan af. In 2020 zijn we al begonnen met de voorbereidingen van een nieuw Watertakenplan. Dit krijgt een vervolg in 2021 met als resultaat een nieuw Watertakenplan. De focus zal met name gericht zijn op klimaat adaptieve maatregelen (uitvoeringsplan). In 2020

voeren we eerst de risicodialoog met stakeholders, bewoners en bedrijven naar aanleiding van de stresstesten. Verder gaan we bezig met het bepalen van de strategie en een uitvoeringsplan.

Financieel overzicht

De exploitatielasten voortvloeiend uit het Watertakenplan worden gedekt uit de rioolheffing. Uitgangspunt bij vaststelling van de rioolheffing is dat zij kostendekkend moet zijn.

Budgetten (bedragen x € 1.000)	Besteed 2019	Raming 2020	Raming 2021
Exploitatiebudget voor onderhoud	1.069	935	1.001

De raad moet de volgende investeringskredieten 2021 beschikbaar stellen.	
Afkoppelen:	350.000
Vervangen	350.000
Vervanging pompen en gemalen:	50.000
Totaal krediet	750.000

Openbaar groen

Programma: Sport, cultuur en recreatie

Kerncijfers

omschrijving	aantal
Landschappelijk groen: lengte bermen buiten bebouwde kom	536 km.
Groen in de bebouwde kommen: openbaar groen	180 ha.

Ambities voor dit begrotingsjaar

De ambities voor het begrotingsjaar 2021 zijn vooral het uitvoering geven aan het nieuwe beleid. Daarbij is er bijzondere aandacht voor natuurvriendelijk groen, bomenbeleid en plaagsoorten. De kaders voor het onderhoud van het openbaar groen zijn vastgelegd in het Landschapsbeleidsplan (buiten bebouwde kom) en Groenbeleidsplan (binnen bebouwde kom).

Landschapsbeleidsplan

In het Landschapsbeleidsplan staat de gemeentelijke visie op het landschap in het buitengebied. Doel is onder meer om de verschillende landschapstypen te versterken. Voor het beheer van bermen, bomen, sloten, houtwallen en singels zijn richtlijnen aangegeven.

Groenbeleidsplan

Het Groenbeleidsplan bevat een overkoepelende visie voor het groen binnen de bebouwde kommen. Groenstructuren, functies, beheermethoden en werkwijzen worden in hoofdlijnen aangegeven. Het groenbeleidsplan is in maart 2016 vastgesteld door de raad.

Groenonderhoud

Het areaal groen en bomen is opgenomen in een geautomatiseerd beheerprogramma. Het groenonderhoud voor de hele gemeente wordt uitbesteed op basis van een beeldbestek. In dit bestek wordt de gewenste kwaliteit omschreven en wordt per m² afgerekend. Stark voert de meeste werkzaamheden uit. De bomeninspecties worden binnen de bebouwde kom in eigen beheer uitgevoerd en in het buitengebied uitbesteed. Ook specifieke werkzaamheden zoals de bestrijding van de eikenprocessierups wordt uitbesteed.

Plaagsoorten

Er bestaan diverse plaagsoorten die hinder op kunnen leveren zoals reuzenberenklauw, Japanse duizend knoop, Jacobskruid en eikenprocessierupsen. Door veranderde wetgeving moeten wij met sommige invasieve soorten voorkomen dat zij zich uitbreiden. Er komen geregeld vragen hoe wij hiermee omgaan. Om een duidelijk antwoord te kunnen geven gaan wij daar beleid voor opstellen.

De eikenprocessierups is de laatste jaren snel toegenomen. De kosten en inzet van de monitoring, beheersing en afhandeling van meldingen zijn de afgelopen jaren snel opgelopen. Het huidige beleid op het gebied van eikenprocessierupsen sluit niet meer aan bij de actuele situatie.

Financieel overzicht

Budgetten (bedragen x € 1.000)	Besteed 2019	Raming 2020	Raming 2021
Bedrag voor onderhoud	2.758	2.783	2.847
Bestedingsplan *)	0	340	0

Het betreft hier de kosten van onderhoud bermen en wegbeplanting, onderhoud landschap en bossen, onderhoud plantsoenen en wandelpaden en kerntaken groenvoorziening.

*) De lasten bestedingsplan hebben voor 2020 betrekking op de uitvoering van de gebiedsvisie de Haven te Beilen.

Planning 2021

De belangrijkste activiteiten zijn het beheren van de openbare ruimte (o.a. grasmaaien, onkruidbeheersing, snoeien en boominspecties).

Openbare verlichting

Programma: Verkeer, vervoer en waterstaat

Kerncijfers

Jaar	Aantal lichtmasten:	Aantal armaturen (excl. LED)	waarvan met LED-verlichting	Elektriciteitsverbruik per jaar:
2012				1.096.000kWh
2013	7.779	*	49	1.092.784kWh
2014	7.779	*	734	1.055.606kWh
2015	7.822	*	822	1.008.688kWh
2016	7.822	*	1.306	1.130.073kWh
2017	8.075	8.197	1.600	972.662kWh
2018	8.140	8.268	1.775	976.351kWh
2019	8.146	8.277	2.007	**995.988kWh

* Het aantal armaturen verschilt van het aantal masten (dubbele armaturen, grondspots e.d.). Het aantal armaturen is maatgevend voor het stroomverbruik. Het totaal aantal lampen bedraagt

8.521 stuks, er zijn een behoorlijk aantal armaturen waar dubbele lampen in zitten.

** De afrekening van 2019 geeft een toename in stroomverbruik te zien. Enexis heeft aangegeven dat er foute gegevens zijn ingevoerd en Enexis verwacht in Q3 van 2020 de juiste gegevens aan te leveren. Er zal dan ook een verrekening plaatsvinden over het teveel betaalde.

Vervangingswaarde: € 8 miljoen

Ambities voor het begrotingsjaar

Het beleidsplan Verduurzaming openbare verlichting is in 2013 opnieuw vastgesteld (geactualiseerd). Bij verduurzaming van de verlichting is er aandacht voor de volgende aspecten:

- Gelijkmatigheid van de verlichting
- Verlichtingssterkte
- Energiebesparing
- Lichthinder, lichtvervuiling en duisternis en materialisatie

In 2019 heeft een meerjaren- en een exploitatierekening opgeleverd dat er een groot aantal zeer verouderde lichtmasten in ons areaal staan. Om een inhaalslag te maken op het vervangen van oude lichtmasten (ouder dan 40 jaar) en armaturen wordt voor de jaren 2021 tot en met 2023 jaarlijks € 300.000 beschikbaar gesteld.

Financieel overzicht

Budget (bedragen x € 1.000)	Besteed 2019	Raming 2020	Raming 2021
Exploitatiebudget voor onderhoud	265	306	298
Uitvoering beleidsplan	55	50	50
Vervanging lichtmasten en armaturen			300

Planning 2021

Voor 2021 zijn de volgende werkzaamheden opgenomen:

- Vervangen van circa 150 lichtmasten en armaturen
- Armaturen statisch dimmen (doorlopend na vervanging)
- Verwijderen van kom indicatie-verlichting
- Extra vervanging oude lichtmasten en armaturen.

Speelvoorzieningen

Programma: Sport, cultuur en recreatie

Kerncijfers

Speelvoorzieningen	Aantal
Speelplaatsen:	139 stuks
• waarvan schoolpleinen	15 stuks
Speeltoestellen:	783 stuks
• waarvan op schoolpleinen	172 stuks
Aantal overeenkomsten speeltuinen (excl. schoolpleinen)	92
Aantal organisaties speeltuinen	66

Ambities voor het begrotingsjaar

Beleidsplan Spelen 2011-2020

In 2011 is het beleidsplan voor de speelvoorzieningen in Midden-Drenthe 2011-2020 vastgesteld. Gestreefd wordt naar een verbetering van de spreiding van de speelvoorzieningen, waarbij gekeken wordt naar het aantal kinderen in een buurt of dorp en hun leeftijd. Het beleid is gericht op het stimuleren van de lichamelijke en sociale ontwikkeling van kinderen. Daarnaast willen we ook de betrokkenheid van bewoners bij hun buurt en het omzien naar elkaar stimuleren.

Alle gegevens van kinderen en speelvoorzieningen zijn geactualiseerd, zodat we met actuele gegevens kunnen blijven streven naar hetgeen we in het beleidsplan hebben vastgesteld.

In 2020 wordt een nieuw beleidsplan opgesteld voor de periode 2021-2030.

Bewonersparticipatie

De realisatie van speelvoorzieningen in buurten en dorpen vindt in Midden-Drenthe in principe slechts plaats wanneer vrijwilligers bereid zijn het dagelijkse beheer en het klein onderhoud van de speelvoorziening op zich te nemen. Groot onderhoud, vervangingen en veiligheidsinspecties worden

gedaan door de gemeente. Afspraken hierover zijn vastgelegd in een overeenkomst. Het Speeltuinoeverleg Midden-Drenthe behartigt de belangen van de speeltuinvrijwilligers. De vrijwilligers ontvangen een bijdrage voor beheer, onderhoud en activiteiten. De bijdrage is mede afhankelijk van het aantal toestellen.

Schoolpleinen

In 2014 zijn overeenkomsten gesloten met Kits Primair en COG Drenthe. Alle schoolpleinen bij de reguliere basisscholen zijn openbaar toegankelijk en vallen onder het speelvoorzieningenbeleid. Er zijn afspraken gemaakt over onder meer aansprakelijkheid, aantal toestellen en onderhoud.

Veiligheid

Op speelvoorzieningen is het Warenwetsbesluit attractie- en speeltoestellen van toepassing. Op grond van dit besluit is de beheerder verplicht de toestellen goed te onderhouden. In een logboek moeten per toestel gegevens over onderhoud, inspecties, vervanging onderdelen, reparaties en ongevallen worden bijgehouden.

Financieel overzicht

Budget (bedragen x € 1.000)	Besteed 2019	Raming 2020	Raming 2021
Bedrag voor onderhoud en reparatie zandbakken en speeltoestellen	209	185	188
Bestedingsplan	0	0	0

Planning 2021

Het budget wordt besteed aan onderhoud en vervanging van de speeltoestellen, ondergronden en zandbakken door de gemeente, en een subsidie aan de speeltuinverenigingen. Daarbij wordt kritisch gekeken naar vervanging door het vastgestelde beleidsplan en de daarin vastgestelde normen aan te houden.

Gemeentelijke gebouwen

Programma: Sport, cultuur en recreatie, Volksgezondheid en milieu en Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.

Het betreft hier het regulier onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen.

De financiële middelen die hier jaarlijks voor nodig zijn, worden betaald uit de bestemmingsreserve Onderhoud gebouwen.

Voor enkele categorieën gebouwen gelden naast het onderhoudsbeleid enkele aanvullende / afwijkende regels.

Sportaccommodaties

In de gemeente bestaat tussen de sportaccommodaties verschil in exploitatie en beheer. Naast de accommodaties die de gemeente exploiteert zijn er de (deels) verzelfstandigde accommodaties. Laatstgenoemde categorie ontvangt van de gemeente een bijdrage in de exploitatiekosten. De bijdragen worden jaarlijks geïndexeerd op basis van een vooraf afgesproken set van indexcijfers. Voor 2021 bedraagt de index 4,9%.

Exploitatiebedragen (bedragen x € 1.000)	2021
Sportcomplex Hooghalen	38
Sportcomplex Noord-West Beilen	56
Sportcomplex Wijster	49
Korfbalaccommodatie Beilen	12
Tennisbanen Beilen	11
Tennisbanen Smilde	12
Tennisbanen Westerbork	10
Sportcomplex Smilde	9

Dorpshuizen

Op 27 mei 2004 heeft de raad de koersnotitie Dorpshuizen Midden-Drenthe vastgesteld. De koersnotitie bevat onder meer de volgende afspraken:

- Klein en preventief onderhoud komt voor rekening van het bestuur van het dorpshuis
- Groot onderhoud wordt uitgevoerd en georganiseerd door de besturen van de dorpshuizen. De kosten komen voor rekening van de gemeente.
Bij gecombineerde dorpshuizen, dus bijvoorbeeld in combinatie met een school, vindt een verrekening plaats. De financiële dekking vindt plaats via de reserve Onderhoud gebouwen.
- De gemeente levert een bijdrage van maximaal 50%, tot een maximum van € 100.000,00 in de verbouwkosten voor functionele aanpassingen (50%-regeling). De financiële dekking moet dan plaatsvinden vanuit de bestedingsruimte.

Aula's

De gemeente is eigenaar van de aula's in Westerbork en Smilde. Het beheer en het klein onderhoud van deze aula's is in handen van de betreffende aulaverenigingen. Het eigendom, het beheer en het onderhoud van de aula in Beilen is en blijft in handen van de stichting.

Voor het groot onderhoud van de aula's geldt de regeling zoals die voor de dorpshuizen geldt (koersnotitie Dorpshuizen Midden-Drenthe). De vereniging / stichting zorgt er in overleg met de gemeente voor dat het groot onderhoud wordt georganiseerd en uitgevoerd. De kosten zijn voor rekening van de gemeente. Financiële dekking van het groot onderhoud vindt plaats via de reserve Onderhoud gebouwen.

Planning 2021

Het onderhoud aan gebouwen vindt plaats op basis van de betreffende geactualiseerde jaarschijf uit het meerjarenonderhoudsprogramma (O-prognose).

Jaarlijks wordt een bedrag aan de reserve Onderhoud gebouwen toegevoegd (2021: € 543.473). Dit bedrag is een jaargemiddelde gebaseerd op het meerjarenonderhoudsprogramma en bedoeld om fluctuaties in de exploitatie te voorkomen. De begrote lasten in een jaar worden onttrokken aan deze reserve (2021: € 633.956).

Per saldo leidt dit in 2021 tot een onttrekking aan de reserve van € 90.483.

Verloop bestemmingsreserve onderhoud gebouwen 2020 (Bedragen x € 1.000)				
	Saldo 1-1-2021	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2021
Bestemmingsreserve	457	0	90	367

Het geraamde bedrag van € 633.956 voor onderhoud wordt over de volgende groepsindeling verdeeld:

Onderdeel	Gepland onderhoudsbedrag (x € 1.000)
Sportcomplexen	1
Sporthallen	95
Gymlokalen	97
Zwembaden	119
Dorpshuizen	132
Woningen	1
Baarhuisjes	6
Aula's	6
Brandweerkazernes	20
Gemeentehuis	136
Multifunctionele accommodaties	6
Werkplaatsen	8
Diversen	7
Totaal	634

Bedrijfsmiddelen

Om de bedrijfsvoering van de organisatie zo optimaal te kunnen uitvoeren moeten de benodigde bedrijfsmiddelen goed functioneren. Op dit te garanderen beschikt de gemeente over een geactualiseerde meerjarig vervangingsschema. Hierbij gaat het om de vervanging van materieel voor wegen en groen, automatisering, facilitair en materiaal voor sport- en welzijnsaccommodaties. De uit deze investeringen voortvloeiende kapitaallasten worden onttrokken aan de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen. Vanuit de exploitatie wordt jaarlijks een bedrag toegevoegd aan de bestemmingsreserve.

Als een vervangingsinvestering voldoet aan één van de volgende eisen wordt deze niet geactiveerd maar direct volledig afgeschreven:

- Een aanschafprijs van € 15.000 of minder;
- Een levensduur die korter is dan 4 jaar;
- Een jaarlijkse vervanging van hetzelfde materieel.

Verloop bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen 2021 (Bedragen x € 1.000)				
	Saldo 1-1-2021	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2021
Bestemmingsreserve	1.095	694	693*	1.096

* De onttrekking bestaat uit de kapitaallasten van voorgaande jaren en de lasten van de vervangingen van 2021 die niet worden geactiveerd maar direct ten laste van de bestemmingsreserve komen.

Uit te voeren werken in 2021

Het geraamde investeringsbedrag voor 2021, inclusief niet te verrekenen btw, bedraagt afgerond € 613.000:

	(x € 1.000)
Materieel buitendienst (auto's, berm-, weg- en rioolonderhoud)	122
Materiaal zwembaden, gymlokalen en sporthallen	111
Automatisering en facilitair	380

Financiering (Treasury)

De paragraaf financiering heeft als doel het treasurybeleid van de gemeente in beeld te brengen. In de begroting komen de concrete beleidsplannen aan de orde, terwijl in het jaarverslag de realisatie van de het beleid wordt beschreven.

De gemeentelijke treasuryfunctie omvat het financieren van gemeentelijk beleid (de programma's) en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn. Dit laatste is echter achterhaald door de invoering van het schatkistbankieren in 2014. Al onze overtollige middelen moeten we dagelijks naar het Rijk afstorten. We krijgen het weer terug zodra we het weer nodig zijn.

Meer specifiek houdt dit in:

- het tijdig aantrekken van voldoende financiële middelen om de programma's uit te kunnen voeren (beschikbaarheid);
- het beheersen van de risico's verbonden aan de treasuryfunctie (risico minimalisatie);
- het zoveel mogelijk beperken van de rentekosten (renteoptimalisatie);
- het beperken van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities (kosten minimalisatie).

Beleidskader

De Wet Fido geeft voorschriften met betrekking tot het aantrekken van geldleningen, het uitzetten van middelen en het verstrekken van garanties. Van belang hierbij is dat deze activiteiten geschieden in het kader van het uitoefenen van de publieke taak.

Het kader van het financieringsbeleid is vastgelegd in de 'Financiële verordening gemeente Midden-Drenthe ex artikel 212 Gemeentewet' van 15 december 2016. Met de verordening stelt de raad op hoofdlijnen de spelregels voor het financiële beleid, de financiële organisatie en het financiële beheer vast. In artikel 14 wordt de financieringsfunctie behandeld. Dit zijn de uitvoeringsregels van het treasury beleid. Hierin is opgenomen dat in principe geen geldleningen worden verstrekt. Het verstrekken van geldleningen kan slechts geschieden nadat de gemeenteraad hierover is gehoord. Aan het verstrekken van leningen en garanties worden nadere voorwaarden verbonden.

Marktontwikkeling en rentevisie

Bepalend voor de ontwikkelingen van de korte rente is het monetaire beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). Het belangrijkste doel dat de ECB nastreeft is prijsstabiliteit, hetgeen zich vertaalt in een jaarlijkse inflatie voor de Eurozone van maximaal 2%. Op 16 maart 2016 verlaagde de ECB de herfinancieringsrente voor het laatst naar 0%. Dit betekent dat banken gratis geld kunnen lenen bij de centrale bank. De depositorente, de vergoeding die banken krijgen om bij de ECB geld te stallen, staat op -0,5%.

Hiernaast koopt de ECB obligaties op om de kredietverlening van de banken aan bedrijven te stimuleren. Een negatieve depositorente stimuleert de banken om geld uit te lenen.

De lange rente (20 jaar) is in september 2020 ongeveer 0,30%. We hebben in januari 2020 een langlopende lening afgesloten van € 5,5 miljoen voor 16 jaar tegen een rente van 0,41%. Dit betreft de financiering voor het Zonnepark Leemdijk. Daarnaast zijn er in april 2020 nog 2 leningen afgesloten. Een lening van € 7 miljoen voor 10 jaar tegen 0,295 % om binnen ons kasgeldlimiet te blijven en een lening van € 18 miljoen onder andere voor de bouw van de nieuwe VO-school en vervanging riolering. Het laatste betreft een langlopende lening van 40 jaar tegen een rente van 0,676%.

Verwachte liquiditeitsontwikkeling

Voor de begroting van 2021 is berekend dat er een tekort aan financieringsmiddelen is van € 48 miljoen. Dit bedrag komt tot stand door het totaal van de verwachte boekwaarden per 1 januari 2021 te verminderen met de boekwaarde van de langlopende geldleningen en de verwachte boekwaarde van de reserves en voorzieningen op 1 januari 2021. Onze kasgeldlimiet bedraagt € 7 miljoen.

Na aftrek van de kasgeldlimiet van € 7 miljoen resteert een tekort van € 17 miljoen. Deze raming is erop gebaseerd dat alle geplande investeringen zijn uitgevoerd. In de praktijk is dit niet het geval.

In de begroting 2021 gaan we er vanuit dat een kasgeldlening 0% kost (1 maand) en een eventuele langlopende geldlening 0,50%. Het omslagpercentage bedraagt 1,5%. In 2020 was dit 2,50%.

Hieronder is het renteschema toegevoegd, waarmee inzicht wordt gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

Renteschema t.b.v. de paragraaf Financiering		
a	de externe rentelasten over de korte en lange financiering	€ 1.136.776
b	de externe rentebaten	€ 0
	Saldo rentelasten en rentebaten	€ 1.136.776
c1	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	€ 95.403
c2	De rente van de projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	€ 98.886
		€ 194.289
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	-€ 194.289
		€ 942.487
d1	Rente over eigen vermogen	€ 414.857
d2	Rente over voorzieningen	€ 0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	€ 1.357.344
e	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	€ 1.532.779
f	Renteresultaat op het taakveld Treasury	€ 175.435

Het renteresultaat is ontstaan door de afronding van het omslagpercentage naar 1,5%. Dit bedrag geeft de extra ruimte weer voor het aangaan van eventuele geldleningen of de ruimte als de rente van nog aan te trekken geldleningen hoger is dan verwacht.

Risicopositie

De langlopende leningenportefeuille heeft op 1 januari 2021 een schuldrestant van ongeveer €58,7 miljoen. De gemiddelde rente op de leningenportefeuille bedraagt 1,8%. De BNG Bank is de grootste geldverstrekker.

De onderstaande tabel geeft het verwachte verloop voor 2021-2024 van de renterisiconorm.

Stap	Variabelen renterisiconorm	2021	2022	2023	2024
(1)	Renteherzieningen	0	0	0	0
(2)	Aflossingen	4.625	4.986	4.992	4.999
(3)	Renterisico (1+2)	4.625	4.986	4.992	4.999
(4)	Renterisiconorm	16.622	16.906	16.877	16.999
(5a) = 4>3	Ruimte onder renterisiconorm	11.997	11.920	11.885	12.000
(5b) = 3>4	Overschrijding renterisiconorm				
	Berekening renterisiconorm				
	Begrotingstotaal jaar T	83.114	84.534	84.386	84.995
(4a)	Percentage	20	20	20	20
(4b)	Regeling				
	Renterisiconorm jaar T	16.622	16.906	16.877	16.999
(4)	= 4a*4b/100				

Renterisiconorm

Bij het afsluiten van leningen moeten we rekening houden met een renterisiconorm. Die ziet toe op spreiding. Als de rentevaste periode van alle leningen van een gemeente in hetzelfde jaar afloopt en de rente is intussen flink gestegen, gaat de gemeente over al die leningen opeens veel meer rente betalen. Dat kan grote consequenties hebben voor de begroting. Daarom geldt dat het aandeel langlopende leningen dat in een jaar wordt geherfinancierd niet boven de 20 procent van het begrotingstotaal mag uitkomen.

Het renterisico op de vaste schuld in een jaar wordt als volgt berekend: de som van het bedrag aan herfinanciering en het bedrag aan renteherziening op de vaste schuld.

Het begrote lastentotaal voor 2021 bedraagt € 83,1 miljoen waarmee de renterisiconorm op € 16,6 miljoen uitkomt (20% van € 83,1 miljoen).

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een wettelijk limiet van de begrote gemeentelijke uitgaven en bedraagt de maximale omvang van de kortgeldpositie in een bepaald jaar. De kasgeldlimiet geeft de omvang van de netto vlottende schuld aan en dient om het renterisico op de korte termijn te beheersen. Juist voor de korte termijn geldt dat de renterisico's aanzienlijk kunnen zijn, vanwege mogelijke fluctuaties op de geldmarkt.

Onder de vlottende schuld vallen alle financieringen met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar. Voor 2021 is de kasgeldlimiet bepaald op 8,5% van het uitgaventotaal van de begroting 2021.

Het begrotingstotaal 2021 bedraagt € 84,5 miljoen waarmee de kasgeldlimiet uitkomt op € 7,2 miljoen. Iedere drie maanden wordt de stand van de netto vlottende schuld van de gemeente getoetst aan de kasgeldlimiet. De tabel geeft voor 2021 een wisselend beeld van het verloop van het liquiditeitssaldo. Het betreft een raming, maar als er langer dan 3 kwartalen een overschrijding van de kasgeldlimiet ontstaat, zal er een langlopende geldlening worden afgesloten.

De onderstaande tabel geeft voor 2021 het verwachte verloop van de netto vlottende schuld en of overschot aan kasmiddelen afgezet tegen de kasgeldlimiet.

Stappen	(1) Vlottende schuld	(2) Vlottende middelen	(3) Netto vlottend (+) of overschot middelen(-)
(1) - (2) = (3)			
Ultimo kwartaal 1	19.000	17.000	-2.000
Ultimo kwartaal 2	18.000	24.000	6.000
Ultimo kwartaal 3	20.000	18.000	-2.000
Ultimo kwartaal 4	19.000	17.000	-2.000
(4) gemiddelde van (3)			-
Stappen (5-9)	Variabelen		Bedragen
(5)	kasgeldlimiet (KGL)		7.065
(6a) = (5>4)	ruimte onder de KGL		7.065
(6b) = (4>5)	overschrijding van de KGL		
Berekening kasgeldlimiet (5)			
(7)	Begrotingstotaal		84.518
(8)	Percentage regeling		8,50%
(5) = (7) x (8) / 100	kasgeldlimiet		7.184

Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering in een gemeentelijke organisatie kan worden omschreven als de sturing en beheersing van bedrijfsprocessen om de in de programma's gestelde beleidsdoelstellingen te realiseren. Deze doelen zijn ontleend aan zowel de aan de gemeente opgedragen (wettelijke) taken als het door de gemeenteraad vastgestelde beleid.

Bedrijfsvoering betreft zowel de primaire processen als de ondersteunende processen. Deze paragraaf beperkt zich tot de ondersteunende processen.

Taakveld overhead en verdeling apparaatskosten

Om de raad meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie en meer zeggenschap over die kosten te geven, is in het BBV bepaald dat in de begroting een apart overzicht opgenomen wordt van de overheadkosten.

Onder overhead vallen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Ondersteunende taken zijn niet direct dienstbaar aan de externe klant of het externe product. Wanneer deze ondersteunende taken worden uitbesteed, behoren de uitbestedingskosten bedrijfsvoering tot de overhead.

Door deze definitie te gebruiken kan een eenduidig inzicht worden gegeven in de kosten die direct zijn toe te rekenen aan bepaalde taakvelden. Bijvoorbeeld de personeelskosten van de medewerkers van een bepaalde afdeling, rente en afschrijvingslasten en andere kosten die direct verband houden met het betreffende taakveld.

De kosten van overhead worden verantwoord onder het programma Bestuur en ondersteuning.

Organisatieontwikkeling

Roerige tijd

De ambtelijke organisatie heeft een roerige en moeilijke tijd achter de rug. Het onderzoek dat BMC in 2019 heeft uitgevoerd heeft dat duidelijk laten zien.

Na een periode van interim management, heeft de organisatie sinds eind 2019 weer een nieuwe algemeen directeur.

Constateringen

Halverwege 2020 heeft hij de voorlopige balans op kunnen maken. Hij herkent de constateringen die BMC heeft gedaan.

Dat betekent voor het management van de organisatie een duidelijke opdracht: geef richting aan de organisatie, breng verbinding aan en zorg dat de medewerkers kunnen doen wat ze moeten doen.

Want het BMC rapport ging er niet om dat de medewerkers hun vak niet verstaan. Het ging vooral over vertrouwen. Vertrouwen in het management en in het vermogen van het management om problemen daadwerkelijk op te pakken en op te lossen. Veel te vaak voelden medewerkers zich niet gehoord en ervoeren ze dat problemen 'ergens bovenin de organisatie' bleven hangen. Ook de samenwerking tussen teams was onvoldoende.

Tegelijk is ook duidelijk dat de organisatie zich in professionaliteit verder moet ontwikkelen. Het niveau van dienstverlening en informatisering moet omhoog. We zijn in de loop van de tijd achterop geraakt.

Daarnaast heeft de organisatie nog onvoldoende (strategische) slagkracht en denkkraft in management en organisatie.

Oplossingsrichting

De oplossingen gaan we werkendeweg toepassen. Vooral pragmatisch: wat op de ene plek in de organisatie goed werkt, kan op een andere plek prima anders werken. Dat past bij een organisatie met zoveel verschillende taken en werksoorten.

Vanaf medio 2020 is de algemeen directeur, samen met de organisatie, het management en de Ondernemingsraad, de oplossingslijnen gaan uitzetten. Rode draad is dat we geen apart traject 'organisatieontwikkeling' volgen maar dat we de oplossingen meteen in het dagelijks werk zelf toepassen.

Daarbij zijn dit de prioriteiten:

- Verbeteren van het bestuurlijk-ambtelijk samenspel.
- Verbeteren van de dienstverlening.
- Verbeteren van de bedrijfsvoering.
- De beleidskracht en samenwerking in het sociaal domein op orde brengen.
- Waar nodig het ruimtelijk domein versterken (denk aan de civiele projecten)

Door al die prioriteiten heen spelen twee ondersteunende prioriteiten

- We moeten op het terrein van ICT grote stappen vooruit zetten.
- De medewerkers en hun capaciteiten staan centraal.

In al deze prioriteiten gaat het feitelijk om wat BMC ook al aangaf: pak zaken op, los ze op of maak duidelijk dat je ze níet oplost – want dat kan ook voorkomen. En doe met z'n allen, management en medewerkers.

Om dat concreet te maken heeft de algemeen directeur op de prioriteiten afstemmingstafels georganiseerd waar leidinggevend en medewerkers met elkaar problemen neerleggen en afstemmen wie ze oppakt en oplost.

Inhaalslag

Het aanpakken van alle prioriteiten vraagt veel inzet en tijd. En is tegelijk ook een onderdeel van het altijd in beweging zijn van een organisatie.

Het is noodzakelijk om tegelijk niet te lang te wachten met de inhaalslag op capaciteit en kwaliteit. Voor ICT en de uitvoering van de WMO en de Jeugdzorg stelt de gemeenteraad in de begroting 2021 extra structurele middelen beschikbaar. Maar het naar een hoger niveau brengen van de organisatie kan alleen als daarvoor gedurende een aantal jaren voldoende incidentele middelen beschikbaar zijn. Daarvoor zal een beroep op incidentele middelen nodig blijven, meer dan nu in de begroting opgenomen. Ambities kosten geld. En de organisatie heeft weinig vet op de botten.

De strategische personeelsplanning die in de tweede helft van 2020 wordt uitgevoerd, zal daarover meer duidelijkheid geven.

Optimistisch

We sluiten optimistisch af: we hebben een organisatie met heel veel betrokken medewerkers. Ze hebben plezier in hun werk, ze zijn trots op wat ze kunnen. En ze willen graag meedoen aan het verbeteren van de organisatie. De algemeen directeur kan tegelijk samenwerken met een management dat deze uitdaging met alle energie oppakt.

Personeelsbeleid

Per 1 oktober 2019 is de nieuwe gemeentesecretaris gestart binnen de gemeente. Hij is verdergegaan met het Uitvoeringsprogramma en werkt aan de versterking en begeleiding van de ambtelijke organisatie. De eerste stap daarbij was om de basis op orde te krijgen. De gemeenteraad heeft daar ook middelen voor beschikbaar gesteld. Er is meer rust en duidelijkheid in de organisatie ontstaan.

2019 stond vanuit P&O voornamelijk in het teken van de implementatie van de wet normalisatie rechtspositie ambtenaren (WNRA). Alle medewerkers zijn per 1 januari 2020 overgegaan naar het arbeidsrecht en hebben een nieuwe arbeidsovereenkomst ontvangen. In 2020 krijgt het project een vervolg, omdat dan gekeken wordt naar alle huidige regelingen die aangepast moeten worden op basis van de nieuwe wetgeving.

Het plan van aanpak RI&E is definitief vastgesteld. Er is intern een arbo-coördinator aangesteld, die zorgdraagt voor de totstandkoming van het arbobeleid en toeziet op de implementatie van de acties die voorkomen uit het plan van aanpak. In 2020 zullen preventiemedewerkers aangesteld worden.

Omdat onze gemeente zich als goed werkgever wil gedragen en zich realiseert dat zij een voorbeeldrol vervult, is in de tweede helft van 2019 is invulling gegeven aan de Wet Banenafpraak. Het doel is om uiteindelijk 4,5 fte die behoren tot de doelgroep Banenafpraak aan het werk te hebben binnen onze gemeente.

Omdat 2019 in het teken stond van WNRA, de verdere organisatieontwikkeling, de aanstelling van de nieuwe gemeentesecretaris, RI&E, schuift de voorgenomen invoering van strategische personeelsplanning (SPP) door naar 2020.

Financiën en controlling

Er komt een wetswijziging aan over rechtmatigheid in de jaarrekening van gemeenten. Door deze wijziging zal het college van B&W zelf een rechtmatigheidsverantwoording af gaan geven in de jaarstukken. Vooralsnog is de planning dat deze wetgeving vanaf 2021 ingaat. Wij zullen in 2021 verder gaan met het verbeteren van de interne beheersingsmaatregelen in onze werkprocessen en de documentatie van de controles daarop.

De onzekerheden over de inkomsten die de gemeente van het Rijk krijgt zijn groot. De gevolgen van de coronacrisis zijn nog niet duidelijk, zowel qua uitgaven van onze eigen gemeente als de gevolgen voor de algemene uitkering. Daarnaast is de verwachting dat de herijking van het gemeentefonds in 2022 grote gevolgen heeft voor onze gemeente.

Communicatie

Communicatiemiddelen = maatwerk

Uitgangspunt bij al onze communicatie blijft dat we blijven aansluiten bij de samenleving, we leveren maatwerk. Dat betekent dat we per onderwerp/project en doelgroep - in samenspraak met de vakafdeling en het college - afwegen wat de juiste toon en de juiste communicatiemiddelen zijn. We hebben daarbij veel verschillende middelen tot onze beschikking, zowel online als offline.

Offline onder meer de Thuisblijver en flyers, daarmee bedienen we de doelgroep die minder digitaal is. We betrekken de doelgroep ook bij de ontwikkeling van deze middelen. Online, de website en social media (deze werken we hieronder verder uit) Uiteraard zijn ook de contacten met de pers belangrijk, zowel actief als reactief.

Participatie

In het uitvoeringsprogramma is aangegeven dat participatie belangrijk is. Dit moet wel worden gedaan binnen de bestaande middelen en formatie. De vakafdeling en communicatie maken samen, per onderwerp/project, de afweging of en in welke mate we participatie inzetten. Door de coronacrisis heeft participatie in 2020 op een wat lager pitje gestaan dan we graag wilden. Wel hebben we de mogelijkheden van digitale participatie verkend. In het komende jaar gaan we kijken hoe we digitale en fysieke participatie kunnen combineren. Ook willen we 'werk' maken van de participatie van jongeren, door bijvoorbeeld in samenwerking met scholen jeugddebatten te organiseren.

Website en social media

Digitale media worden steeds belangrijker. Dat betekent dat we onze website blijven ontwikkelen. Met een aantal (kleine) aanpassingen voldoet de website aan het VN verdrag Handicap. Komend jaar gaan we aan de slag een verdere verbetering van de website. Een betere zoek- en vindfunctie is daarbij het uitgangspunt. We gaan daarbij verschillende doelgroepen betrekken: medewerkers gemeente, VN panel, WMO raad, klantenpanel enz. Daarnaast gaan we met de inzet van een professionele (social) mediamonitoringstoel onderzoeken wat het effect is van onze (social) media inzet en hoe we dat effectiever kunnen doen.

Juridische zaken

Advisering

Zwaartepunt in deze taak is juridische advisering aan bestuur en organisatie, zowel op publiekrechtelijk als privaatrechtelijk terrein. Dit betreft gevraagde advisering en ook advisering vanuit een proactieve rol. In 2021 wordt o.a. door middel van de uitkomsten van een legal audit en een cursus adviesvaardigheden ingezet op het verstevigen van de positie van de juridisch adviseurs om meer grip te krijgen op - en het voorkomen van - eventuele juridische risico's.

Bezwarencommissie

Het secretariaat van de Commissie bezwaarschriften is een belangrijke taak inclusief de voorbereiding op de advisering door de commissie aan het gemeentebestuur.

In 2018 zijn in totaal 92 bezwaarschriften ontvangen.

In 2019 zijn in totaal 117 bezwaarschriften ontvangen. Van deze bezwaarschriften waren er 59 op het terrein van het sociaal domein. In 2020 zijn er tot en met 11 juni 2020 42 bezwaarschriften ingediend. Het bezwaarproces is in 2020 in kaart gebracht. In 2021 kunnen we aan de slag met het efficiënter en klantvriendelijker maken van het bezwaarproces.

Beroepszaken

Ook advisering van het gemeentebestuur over beroepszaken aanhangig bij een rechtbank, de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State en Centrale Raad van Beroep is een onderdeel van het werk bij juridische zaken.

Informatievoorziening

We zien dat de mogelijkheden op het gebied van digitalisering groot zijn en dat de techniek voortschrijdt. Er komen veel wettelijke verplichtingen op ons af, waarbij in de uitvoering informatievoorziening een belangrijke rol speelt. Op het vlak van informatievoorziening is er sprake van achterstallig onderhoud en zien we dat er binnen de organisatie behoefte is aan vernieuwing en ontwikkeling. Er zullen noodzakelijke investeringen gedaan moeten worden om de informatievoorziening van de gemeente te optimaliseren en aan te sluiten bij de veranderende, steeds digitaler wordende samenleving. Er is een inhaalslag nodig om inwoners, bedrijven en instellingen goede dienstverlening te kunnen (blijven) bieden. Hiervoor zijn de komende jaren aanvullende middelen nodig.

Dienstverlening en bedrijfsvoering

De steeds veranderende en (zeker in tijden van Corona) digitaler wordende samenleving vraagt om een organisatie die daar op kan inspelen. Optimale informatievoorziening is een randvoorwaarde voor het leveren van goede dienstverlening en voor het efficiënt uitvoeren van onze bedrijfsprocessen (waaronder het afleggen van verantwoording daarover). Het is van belang dat we, met behulp van de juiste systemen, onze dienstverlening en bedrijfsvoering steeds blijven verbeteren. Belangrijke prioriteiten voor de komende jaren zijn:

- meer producten en diensten digitaal aanbieden, waarbij we ook oog houden voor onze minder digivaardige inwoners;

- het optimaliseren van zaakgericht werken ten behoeve van de dienstverlening aan de samenleving en efficiëntere bedrijfsvoering;
- technische verbeteringen doorvoeren met betrekking tot de digitale toegankelijkheid van onze websites;
- het implementeren van een nieuwe toekomstgerichte werkplek die medewerkers beter moet ondersteunen en daarmee ook de dienstverlening aan de samenleving;
- door middel van datagedreven werken de organisatie ondersteunen met sturingsinformatie en informatie om gericht beleid te kunnen opstellen;
- het vergroten van digitale vaardigheden van medewerkers.

Landelijke ontwikkelingen en wetgeving

Onze informatievoorziening is voor een belangrijk deel onderhevig aan landelijke ontwikkelingen en wetgeving. Als gemeente volgen we dit en maken we de vertaling naar onze eigen gemeentelijke praktijk. Voorbeelden van wetgevingen die de komende jaren van invloed zijn op onze gemeentelijke organisatie zijn de Wet Digitale Overheid, de Wet Open Overheid en de wet Digitale Toegankelijkheid. Ook de Omgevingswet behoudt, ondanks het uitstel van een jaar, onze focus om er voor te zorgen dat we als organisatie de aansluiting kunnen maken op de landelijke voorziening Digitaal Stelsel Omgevingswet. Er wordt ook gewerkt aan een nieuwe Archiefwet, die zich meer zal toespitsen op digitale informatievoorziening. Al deze wetgevingen hebben invloed op onze gemeentelijke informatievoorziening.

Informatiebeveiliging en privacy

Door een steeds digitaal wordende omgeving neemt ook het belang van informatiebeveiliging en privacy significant toe. Vanaf 1 januari 2020 is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) van kracht. De BIO vervangt de bestaande baselines informatieveiligheid voor Gemeenten, Rijk, Waterschappen en Provincies. Hiermee ontstaat één gezamenlijk normenkader voor informatiebeveiliging binnen de gehele overheid. Het implementeren en borgen van de BIO is een doorgaand proces. Daarnaast voeren we de gemeentebrede zelfevaluatie ENSIA (Eenduidige Normatief Single Informatie Audit) uit en leggen daar verantwoording over af. Ook de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) blijft onverminderd een punt van aandacht. Inwoners en bedrijven moeten er op kunnen vertrouwen dat hun informatie bij ons in veilige handen is. Dit vraagt om continue waakzaamheid met betrekking tot informatieveiligheid en privacy. De borging en verbetering hiervan heeft hoge prioriteit, waarbij ook het aspect van bewustwording nadrukkelijk wordt meegenomen.

Inkoop

We zien het belang van rechtmatige en doelmatige inkoop voor de gemeente groeien. De professionaliteit van de inkooporganisatie neemt toe. Er blijft echter continu ruimte voor verbetering. De inkoopfunctie is nu decentraal ingericht. We werken echter toe naar een centraal inkoopmodel om de opgebouwde kennis en expertise beter te bundelen.

We werken meer toe naar raamwerkovereenkomsten met onze leveranciers om efficiënter, effectiever en doelmatiger in te kopen.

Naast rechtmatigheid en doelmatigheid focussen we ons ook op aandachtsgebieden zoals: maatschappelijk verantwoord inkopen, lokaal en MKB-vriendelijk aanbesteden en de invulling van Social Return (on Investment) bij aanbestedingstrajecten.

Huisvesting en facilitair

Onze gehele gemeentelijke organisatie wordt voorzien van facilitaire ondersteuning, technisch gebouwenbeheer en advies. Praktisch betekent dit goede huisvesting, facilitaire dienstverlening en service gericht gebouwenbeheer. Er wordt op dusdanige wijze huisvesting, beheer en facilitaire ondersteuning geboden zodat de medewerkers van de gemeente erop kunnen vertrouwen dat zij hun werk optimaal kunnen uitvoeren. Hiermee worden de medewerkers op dit gebied ontzorgd zodat zij zich binnen de organisatie bezig kunnen houden met het primaire proces.

Gebruikers en bezoekers van onze panden ervaren onze dienstbaarheid en gastvrijheid. Gastvrij betekent 'het gevoel geven welkom te zijn' en is een belangrijk uitgangspunt.

In 2021 ligt de focus op onze gemeentelijke panden en het (duurzaam) technisch gebouwenbeheer. Hiervoor ontwikkelen we integraal accommodatiebeleid waarin we beschrijven hoe we omgaan met onze gemeentelijke panden en hoe we onze verantwoordelijkheid nemen op onder andere het gebied van duurzaamheid. Hierbij hebben we de ambitie om ons maatschappelijk vastgoed energieneutraal te laten zijn in 2040.

Daarnaast kijken we met een scherpe blik naar onze huisvesting. Sluit deze (nog) aan bij de gemeente die past bij deze tijd en de organisatieontwikkeling.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn partijen waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Onze beleidsuitgangspunten hebben we vastgelegd in de nota Verbonden partijen - De raad in positie van 2017.

De gemeenteraad heeft een kaderstellende en controlerende taak op de kernvraag of de doelstellingen van de verbonden partijen nog steeds overeenkomen met de doelstellingen van de gemeente en of de doelstellingen van de gemeente via de verbonden partijen gerealiseerd worden. Daarnaast is inzicht gewenst in het budgettaire beslag en de financiële risico's die de gemeente met verbonden partijen kan lopen.

De gemeenteraad wil meer kunnen sturen op de gemeenschappelijke regelingen waar we in meedoen. De informatiepositie van de raad wordt sterker. De kern van de maatregelen ligt bij de behandeling van de jaarlijkse stukken van de gemeenschappelijke regelingen. Die behandeling krijgt meer inhoud. Dat gebeurt onder andere doordat het college laat zien wat de gemeenschappelijke regeling bijdraagt aan onze gemeentelijke doelen. Ook brengt het college in beeld waarop de raad kan sturen.

Afgesproken is dat in elke bestuursperiode onze deelname aan alle verbonden partijen wordt geëvalueerd, zodat de nota Verbonden partijen actueel blijft.

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)

Algemeen			
Statutaire naam	GGD Drenthe		
Vestigingsplaats	Assen		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Missie/doelstellingen/ activiteiten	De GGD Drenthe bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners van de twaalf Drentse gemeenten.		
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen alle twaalf Drentse gemeenten om de (publieke) gezondheid van de inwoners van de twaalf Drentse gemeenten te bewaken, beschermen en bevorderen.		
Programma	Volksgezondheid en milieu		
Taakveld	Volksgezondheid		
Financieel			
Jaar:	2019 rekening	2020 begroot	2021 begroot
Eigen vermogen excl resultaat	€ 2.398.000	€ 2.422.000	€ 3.167.000
Vreemd vermogen	€ 2.397.000	€ 2.369.000	€ 2.073.000
Resultaat	€ 252.300	€ 0	€ 0
Gemeentelijke bijdrage	€ 1.119.810	€ 1.193.462	€ 1.671.179
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	De bijdrage vanaf 2021 is inclusief de bijdrage voor Veilig Thuis Drenthe.		
Toelichting			
Opbouw gemeentelijke bijdrage 2021: a. Integrale Jeugdgezondheidszorg, gebaseerd op een bedrag per jeugdige (0-18): € 825.641. b. Huisvestingskosten voor de consultatiebureaus: € 70.649 c. Overige programma's, gebaseerd op een bedrag per inwoner: € 332.849. d. Veilig Thuis Drenthe (VTD): € 342.040			

Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

Algemeen			
Statutaire naam	Veiligheidsregio Drenthe (VRD)		
Vestigingsplaats	Assen		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Missie/doelstellingen/activiteiten	De VRD hanteert de volgende missielijnen: • Het optreden bij calamiteiten en crises. • Het vergroten van de bewustwording bij inwoners, bedrijven en instellingen over fysieke veiligheid. • De VRD is onderdeel van de samenleving. • De VRD is een vitale en flexibele organisatie.		
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen alle twaalf Drentse gemeenten ter ondersteuning van de gemeentelijke taken op het gebied van brandweer, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.		
Programma	Veiligheid		
Taakveld	Crisisbeheersing en brandweer		
Financieel			
Jaar:	2019 rekening	2020 begroting	2021 begroting
Eigen vermogen excl. resultaat	€ 1.821.370	€ 1.125.000	€ 2.313.371
Vreemd vermogen	€ 26.370.606	€ 31.066.000	€ 30.704.749
Resultaat	€ 483.719	€ 0	€ 0
Gemeentelijke bijdrage	€ 1.691.036	€ 1.774.774	€ 1.883.394
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	In de raadsvergadering van april heeft de raad de kaderbrief VRD 2021 behandeld. De bevindingen zijn via een brief aan de VRD meegedeeld.		
Toelichting			
De bijdrage aan de VRD wordt uitgedrukt in een basisbijdrage (brandweezorg) en een inwonersbijdrage. De bijdrage voor 2021 bedraagt € 1.883.394.			
In voorgaande jaren is de VRD in staat geweest te bezuinigen en het beleidsproduct op orde te brengen en te houden. De brandweezorg werd goedkoper door de regionalisering en loon- en			

prijscompensaties werden binnen de begroting opgevangen. Vanaf 2018 heeft zich een kostenstijging ingezet. Dit doordat onder andere de loon- en prijsstijgingen niet meer binnen de begroting opgevangen kunnen worden en de gemiddelde brandweervrijwilliger sneller afscheid neemt en daardoor vaker nieuwe mensen moeten worden opgeleid.

Hierdoor werd in 2019 € 27.494 aanvullend betaald om de reserves aan te vullen. Dit betrof € 21.384 voor de algemene reserve en € 6.110 voor de reserve rampenpot.

Door technologische ontwikkelingen in de samenleving wordt de omvang en inhoud van de opleidingen steeds aangepast. Dit brengt hogere opleidingskosten met zich mee. Ook het materieel wordt duurder als gevolg van allerlei (milieu)eisen. Dit alles vraagt om aanpassingen in de begroting.

De VRD heeft voor 2021 de volgende kostenstijgingen benoemd:

- Loon- en prijscompensatie € 630.000
- Vervanging van grootschalig watertransport € 40.000
- Op peil brengen kapitaallasten € 60.000
- Wegvallen bijdrage Openbaar Meld Systeem € 200.000

Het op peil brengen van de kapitaallast en de vervanging van groot watertransport zijn autonome kostenstijgingen voor het materiaal. Het wegvallen van de dekkingsmiddelen vanuit het Openbaar Meld Systeem (OMS) zijn het gevolg van veranderingen in regelgeving.

Recreatieschap Drenthe

Algemeen			
Statutaire naam	Recreatieschap Drenthe		
Vestigingsplaats	Diever		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Missie/doelstellingen/activiteiten	Het Recreatieschap heeft voor de Drentse gemeenten een stimulerende, initiërende en voorwaardenscheppende rol op het gebied van recreatie en toerisme. Naast planontwikkeling adviseert het Recreatieschap de gemeenten gevraagd en ongevraagd over zaken welke van belang zijn voor recreatie en toerisme.		
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen alle twaalf Drentse gemeenten en één Friese gemeente.		
Programma	Economie		
Taakveld	Economische promotie		
Financieel			
Jaar:	2019 rekening	2020 begroting	2021 begroting
Eigen vermogen excl. bestemming resultaat	€ 692.501	€ 738.789	€ 745.937
Vreemd vermogen	€ 704.768	€ 669.768	€ 669.798
Resultaat	€ 4.140	€ 0	€ 0
Gemeentelijke bijdrage	€ 101.513	€ 106.351	€ 106.105
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	Het Recreatieschap Drenthe heeft een schriftelijke reactie ontvangen van de gemeenteraad Midden-Drenthe met de boodschap dat de begroting 2021 geen aanleiding geeft om een zienswijze in te dienen.		
Toelichting			
De begroting van het Recreatieschap is inhoudelijk behandeld in de raadsvergadering van 28 mei 2020. De gemeenteraad heeft besloten kennis te nemen van de jaarstukken 2019, in te stemmen met de conceptbegroting 2021 (inclusief meerjarenraming t/m 2022) en geen zienswijze in te dienen.			

Begroting 2021

Het vertrekpunt voor 2021 is de programmabegroting 2020. Uitgaande van de huidige taken van het Recreatieschap Drenthe hoeven er (behalve voor het opvangen van de stijging van de kosten als gevolg van indexaties) geen extra financiële middelen beschikbaar worden gesteld.

De jaarlijkse bijdrage bestaat uit een bijdrage voor de exploitatiekosten en een bijdrage voor het fonds Recreatie en Toerisme.

Met behulp van deze middelen kan het Recreatieschap Drenthe de geformuleerde taken en daaraan gekoppelde ambities ten uitvoer brengen.

Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)

Algemeen			
Statutaire naam	Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD).		
Vestigingsplaats	Assen en Emmen		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Missie/doelstellingen/activiteiten	De RUD Drenthe is opgericht ter behartiging van de belangen van de deelnemers (gemeenten en provincie Drenthe) op het gebied van de uitvoering van taken van vergunningverlening, toezicht en handhaving van de milieuvorschriften krachtens de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en van overige milieuwet- en regelgeving, alsook voor de milieud advisering (o.a. geluid, lucht en externe veiligheid).		
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen alle twaalf Drentse gemeenten en de provincie Drenthe op het gebied van milieu. Voor alle 13 deelnemende partijen voert de RUD het milieubrede takenpakket uit.		
Programma	Volksgezondheid en milieu		
Taakveld	Milieubeheer		
Financieel			
Jaar:	2019 rekening	2020 begroting incl. wijziging	2021 begroting
Eigen vermogen	€ 173.355	€ 28.000	€ 36.000
Vreemd vermogen	€ 5.711.411	€ 4.355.000	€ 4.353.000
Resultaat	- € 25.617	€ 12.000	€ 8.000
Gemeentelijke bijdrage	€ 1.066.067	€ 1.101.246	€ 1.077.673
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	In de raadsvergadering van april heeft de raad de kaderbrief RUD 2021 behandeld. De bevindingen zijn via een brief aan de RUD meegedeeld.		
Toelichting			
Omgevingswet De RUD bereidt zich voor op de Omgevingswet. Zo moeten bijvoorbeeld de werkprocessen met de deelnemers en ketenpartners opnieuw worden ontworpen.			

Asbestdaken

Het verbod op asbestdaken, dat in 2024 in zou gaan, is ingetrokken. Asbest blijft echter gevaarlijk voor de volksgezondheid. Daarom is er een landelijk initiatief van onder meer het Rijk, provincies en gemeenten om te komen tot een versnellingsaanpak. Vanuit de projectgroep asbestdaken Drenthe wordt dit initiatief ondersteund. De RUD Drenthe faciliteert hierbij de provincie Drenthe en de gemeenten.

Zeer zorgwekkende stoffen

De drie noordelijke provincies willen voor 1 januari 2021 per provinciaal bedrijf inzage hebben in de aanwezige, gebruikte en naar de lucht geëmitteerde Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) en de (in)directe ZZS-lozingen naar water. De provincie Drenthe heeft hiervoor extra budget beschikbaar gesteld aan de RUD. ZZS doen zich naar verwachting niet alleen voor bij provinciale bedrijven. Met de ervaringen die worden opgedaan bij de provinciale bedrijven zal bepaald moeten worden op welke wijze met ZZS worden omgegaan bij gemeentelijke bedrijven.

Klimaatdoelen

In het klimaatakkoord van Parijs zijn afspraken gemaakt over beperking van de wereldwijde klimaatopwarming. In het verlengde hiervan hebben provinciale staten uitgesproken in de vastgestelde Energieagenda 2016 - 2020 dat Drenthe in 2050 energieneutraal wil zijn. Deze doelstellingen vragen direct om concrete maatregelen. Voor bedrijven betekent dat een steeds sterkere concretisering van vereiste maatregelen vanuit milieuwetgeving. De urgentie tot het treffen van energiebesparende maatregelen zal in de toekomst nog verder toenemen.

Deze ontwikkeling vraagt om het vergaren en bijhouden van de specifieke vakkennis binnen de RUD en het met voorrang uitvoeren van energietoezicht.

Bodemtaken

Met de komst van de Omgevingswet worden de gemeenten verantwoordelijk voor het beleid en activiteiten in de vaste bodem. Dit betekent dat er verschuiving van bevoegd gezag bodemtaken van de Provincie naar de Drentse gemeenten plaats gaat vinden. De RUD voert deze taken nu al voor de provincie Drenthe uit en kan deze ook voor de Drentse gemeenten blijven uitvoeren. De verwachting is dat met de huidige formatie de bodem-gerelateerde werkzaamheden voor de provincie en de gemeenten uitgevoerd kunnen blijven worden. Het is echter nog niet duidelijk wat de verschuiving van taken financieel gaat betekenen voor provincie en gemeenten. De uitkomsten van besprekingen hierover tussen het Rijk, de VNG en het IPO worden niet eerder dan in 2020 verwacht.

Publiek vervoer

Algemeen			
Statutaire naam	Samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe		
Vestigingsplaats	Assen		
Rechtsvorm	(art. 2) Bedrijfsvoeringsorganisatie met rechtspersoonlijkheid		
Missie/doelstellingen/activiteiten	Ondersteunende activiteiten voor deelnemende partijen: - contractmanagement; - inkoop- en aanbestedingstrajecten - advisering over beleidsontwikkeling - ondersteuning taken bedrijfsvoering		
Openbaar belang	(art. 3) Ondersteuning van de deelnemers bij het uitvoeren van de vervoersovereenkomsten die door de deelnemers zijn gesloten en de advisering bij de doorontwikkeling van vervoer in het gebied van de deelnemers.		
Programma	Sociaal domein		
Taakveld	Maatwerkvoorzieningen (WMO)		
Financieel			
Jaar:	2019 rekening	2020 begroting	2021 begroting
Eigen vermogen	€ 0	€ 4.293	€ 56
Vreemd vermogen	€ 332.000	€ 0	€ 50.000
Resultaat	€ 5.057	€ 6.723	€ 5.727
Gemeentelijke bijdrage	€ 18.904	€ 19.528	€ 20.073
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ontwikkelingen	• In 2021 zal de nadruk liggen op het doorontwikkelen van het vervoerssysteem en zal veel verzamelde data beschikbaar zijn om beleid te verbeteren. • Inventariseren en bundelen van alle bestaande vervoersinitiatieven(van publiek vervoer tot en met Anwb-automaatje en Spectrumbus).		
Toelichting			
In de bestuursvergadering van 25 maart 2020 is de ontwerp meerjarenbegroting 2021 - 2024 vastgesteld. De uitgangspunten uit de kaderbrief 2021 zijn verwerkt in de begroting 2021. Het uitgangspunt voor deze begroting 2021 is dat het OV-bureau voor de definitieve vaststelling is toegetreden tot de gemeenschappelijke regeling Publiek Vervoer.			

Stark

Algemeen			
Statutaire naam	Stark		
Vestigingsplaats	Hoogeveen		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Missie/doelstellingen/ activiteiten	• het bevorderen of uitvoeren van activiteiten welke gericht zijn op het creëren, bevorderen of in stand houden van werkgelegenheid voor natuurlijke personen die een afstand hebben tot de reguliere arbeidsmarkt; • natuurlijke personen, ongeacht de soort uitkering en/of wettelijke basis, door middel van persoonlijke begeleiding en ondersteuning (job coaching), te laten re-integreren op de reguliere arbeidsmarkt, alles in de ruimste zin des woord; • natuurlijke personen te laten participeren in de maatschappij, onder meer door arbeidsmatige dagbesteding.		
Openbaar belang	Uitvoering van de Wsw en onderdelen van de Participatiewet		
Programma	Sociaal domein		
Taakveld	Begeleide participatie		
Financieel			
Jaar:	2019 rekening	2020 begroting	2021 begroting
Eigen vermogen excl. bestemming rekeningresultaat	€ 2.137.000	€ 1.505.000	€ 103.000
Vreemd vermogen	€ 3.632.000	€ 5.031.000	€ 5.134.000
Resultaat	- €632.000	- € 1.402.000	- € 103.000
Gemeentelijke bijdrage	€ 255.385	€ 300.266	€ 345.507
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	Het bestuur Stark heeft ingestemd met een maatregelenpakket om het tekort van Stark in de begroting 2021 en verder zo klein mogelijk te houden.		
Toelichting			

Vennootschappen en coöperaties

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Algemeen	
Statutaire naam	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap (NV)
Missie/doelstellingen/activiteiten	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de inwoner. De strategie van de bank is gericht op het behouden van substantiële marktaandelen in het Nederlands maatschappelijk domein en het handhaven van een excellente kredietwaardigheid. Daarnaast streeft zij naar een redelijk rendement voor haar aandeelhouders. De BNG biedt financiële diensten op maat, zoals kredietverlening, betalingsverkeer en advisering. Daarnaast neemt zij deel aan projecten in de vorm van publiek private samenwerking.
Openbaar belang	Diverse overheden en instellingen die werk doen op het gebied van het maatschappelijke belang.
Programma	Bestuur en ondersteuning
Taakveld	Treasury
Financieel	
Jaar:	Jaarrekening 2019
Eigen vermogen	€ 4,9 miljard
Vreemd vermogen	€ 144,8 miljard
Resultaat	€ 163 miljoen
Ontwikkelingen	
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	Geen
Toelichting	

BNG Bank, gevestigd te Den Haag, is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG Bank bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de inwoner. Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.

Eind 2010 heeft het Comité voor Banktoezicht nieuwe richtlijnen uitgevaardigd (Basel III-akkoord) met betrekking tot kapitaal- en liquiditeitseisen. Inmiddels zijn deze richtlijnen uitgewerkt in Europese verordeningen en richtlijnen (CRD IV). Voor de BNG Bank is vooral het voornemen om de leverage ratio vanaf 2018 op minimaal 3% vast te stellen van belang.

De leverage ratio is het balanstotaal van het uitgeleende geld van een bank, ten opzichte van het eigen vermogen. Als een bank 1 euro eigen vermogen heeft en 30 euro uitleent, is de leverage ratio 3 procent.

Om deze ratio te verhogen is besloten de dividenduitkering te halveren, namelijk 25% van de netto winst. Dit was 50%. In werkelijkheid is de ratio eind 2017 uitgekomen op 3,5%. Deze positieve ontwikkeling is aanleiding voor de BNG Bank om de dividenduitkering over 2017 weer te verhogen van 25% naar 37,5%.

Over 2018 is de leverage ratio van de bank ten opzichte van ultimo 2017 met 0,3 procentpunt toegenomen tot 3,8%. De bank voldoet daarmee ruimschoots aan de interne en externe eisen aan het eigen vermogen.

Deze positieve ontwikkeling is aanleiding voor de BNG Bank om de pay-out te verhogen van 37,5% naar 50%.

Enexis

Algemeen	
Statutaire naam	Enexis
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap (NV)
Missie/doelstellingen/activiteiten	Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument & Markt. De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door adequate dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen én excellent netbeheer uit te voeren. Deze doelen worden gerealiseerd op basis van de volgende strategieën: • Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld • Betrouwbare energievoorziening • Excellente dienstverlening: hoge klanttevredenheid en verlaging kosten • Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren • Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen
Openbaar belang	Altijd en overal in het voorzieningsgebied van Enexis kunnen beschikken over energie, tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven.
Programma	Bestuur en ondersteuning
Taakveld	Treasury
Financieel	
Jaar:	Jaarrekening 2019
Eigen vermogen	€ 4,1 miljard

Vreemd vermogen	€ 4,2 miljard
Resultaat	€ 210 miljoen
Aantal aandelen nominaal € 1t	206.779
Dividend gemeente	€ 144.931
Ontwikkelingen	
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	Aandacht voor klimaat en verduurzaming.
Toelichting	
Financiële risico's Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook). Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist. Enexis heeft op dit moment meer dan 50% eigen vermogen. Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gematigd met een overeengekomen streefwaarde van € 100 miljoen voor het jaarlijkse dividend.	

Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD)

Algemeen	
Statutaire naam	Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD)
Vestigingsplaats	Assen
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap (NV)
Missie/doelstellingen/activiteiten	Het leveren van drinkwater aan de Drentse gemeenten.
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen elf Drentse gemeenten (m.u.v. de gemeente Meppel) om drinkwater te leveren de inwoners van elf Drentse gemeenten.
Programma	Bestuur en ondersteuning
Taakveld	Treasury
Financieel	
Jaar:	Jaarrekening 2019
Eigen vermogen	€ 38,7 miljoen
Vreemd vermogen	€ 131,6 miljoen
Bedrijfsresultaat	€ 2,2 miljoen
Aantal aandelen nominaal € 50	73
Dividend gemeente	€ 0
Ontwikkelingen	
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	WMD is een nieuwe koers ingeslagen. Gericht op verdere ontwikkeling naar een vertrouwde organisatie die zorgt voor goed Drents drinkwater, nu en in de toekomst. WMD heeft daarom het beleid op een aantal punten bijgesteld. • WMD richt zich 100% op de kerntaak: het continue leveren van betrouwbaar, betaalbaar en veilig drinkwater. • WMD zet zich maximaal in voor de bescherming van de kwaliteit van het grondwater. • Niet drinkwater activiteiten worden afgebouwd. • Er worden geen nieuwe niet-drinkwateractiviteiten meer ontwikkeld.

Stichtingen en verenigingen

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

Algemeen			
Statutaire naam	VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Rechtsvorm	Een privaatrechtelijke rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid naar Nederlands recht		
Missie/doelstellingen/activiteiten	De vereniging heeft als doel om de lokale overheid te versterken, zodat gemeenten hun inwoners optimaal kunnen bedienen.		
Openbaar belang	Belangenbehartiging van alle gemeenten bij andere overheden, gevestigd te Den Haag. Tweede Kamer, Kabinet en maatschappelijke organisaties zijn belangrijke gesprekspartners. Dienstverlening: advisering aan alle leden over actuele ontwikkelingen (pro actief) en advisering aan individuele leden (op verzoek). De platformfunctie wordt uitgeoefend via de VNG-commissies, provinciale afdelingen, congressen, studiedagen en ledenraadplegingen.		
Programma	Bestuur en ondersteuning		
Taakveld	Bestuur		
Financieel			
Jaar:	2019 rekening	2020 begroting	2021 begroting
Bijdrage gemeente	€ 129.574	€ 132.597	€ 134.531
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen			
Toelichting			
Via een ledenraadpleging is onder andere gestemd voor de verhoging van de contributie 2021. Daarbij is het contributievoorstel van het bestuur (3,9% stijging) aangenomen met een meerderheid van 62%.			

Vereniging van Drentse Gemeenten (VDG)

Algemeen			
Statutaire naam	VDG (Vereniging van Drentse Gemeenten)		
Vestigingsplaats	Emmen		
Rechtsvorm	De VDG is de Drentse afdeling van de VNG		
Missie/doelstellingen/activiteiten	De vereniging heeft als doel om de lokale overheid te versterken, zodat gemeenten hun inwoners optimaal kunnen bedienen.		
Openbaar belang	Belangenbehartiging van de twaalf Drentse gemeenten bij andere overheden.		
Programma	Bestuur en ondersteuning		
Taakveld	Bestuur		
Financieel			
Jaar:	2019 rekening	2020 begroting	2021 begroting
Bijdrage gemeente	€ 11.613	€ 12.609	€ 12.609
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	Om de ingezette koers van de VDG een vervolg te geven is voor 2022 een contributiestijging onvermijdelijk. Voorstel VDG is om de contributie voor 2022 te verhogen naar 0,60 per inwoner.		
Toelichting			
Gezien de financiële positie van gemeenten acht het bestuur van de VDG een contributiestijging in 2021 niet wenselijk. Daarom wordt voorgesteld de contributie voor 2021 gelijk te houden aan die van 2020, € 0,38 per inwoner. De personele lasten voor de procesregisseur kunnen nog één keer bekostigd worden uit de reserves en voorzieningen van de VDG.			

P10

Algemeen			
Statutaire naam	P10		
Vestigingsplaats	Beetsterzwaag		
Rechtsvorm	Netwerk van grote plattelandsgemeenten		
Missie/doelstellingen/activiteiten	De 22 grootste plattelandsgemeenten van Nederland hebben veel dezelfde ambities en uitdagingen waarvoor zij zich dagelijks inzetten. In P10-verband worden deze onder de aandacht van de landelijke en Europese politiek gebracht.		
Openbaar belang	Deze gemeenten delen kennis en trekken gezamenlijk op om de gedeelde belangen onder de aandacht te brengen.		
Programma	Bestuur en ondersteuning		
Taakveld	Bestuur		
Financieel			
Jaar:	2019 rekening	2020 begroting	2021 begroting
Bijdrage gemeente	€ 5.500	€ 7.500	€ 7.500
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen			
Toelichting			

Overige verbonden partijen

Bedrijvencentrum Ossebroeken VOF

Algemeen			
Statutaire naam	Bedrijvencentrum Ossebroeken V.O.F.		
Vestigingsplaats	Beilen		
Rechtsvorm	Vennootschap onder firma		
Missie/doelstellingen/activiteiten	De vennootschap heeft ten doel: 1. Het voor rekening van de vennoten exploiteren van het Bedrijvencentrum Ossebroeken, overeenkomstig het door de gemeenteraad van Midden-Drenthe bij besluit van 24 juni 1999, al hetgeen daartoe noodzakelijk en/of wenselijk wordt geacht, evenals de verkoop van grond/gronden in het bedrijvencentrum; 2. Het verrichten van al hetgeen met vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin.		
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen de gemeente Midden-Drenthe en Exploitatiemaatschappij Bedrijventerrein Ossebroeken b.v.		
Programma	Economie		
Taakveld	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		
Financieel			
Jaar:	2018 rekening	2019 rekening	2021 begroting
Eigen vermogen na uitbetaling winstuitkering	€ 11.146	€ 55.568	
Vreemd vermogen	€ 42.045	€ 21.815	
Resultaat	€ 287.913	€ 394.422	
Winst aandeel gemeente	€ 130.000	€ 175.000	p.m.
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	De formele looptijd is al verstreken. Alleen zijn alle gronden nog niet verkocht, daarom is de looptijd verlengd. Begin 2020 kon er nog 6.138 m2 grond worden verkocht.		
Toelichting			
Er zijn nauwelijks risico's, omdat de kosten worden afgedekt door de nog te verkopen kavels.			

Zonnepark Leemdijk B.V.

Algemeen			
Statutaire naam	Zonnepark Leemdijk		
Vestigingsplaats	Beilen		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid		
Missie/doelstellingen/activiteiten	Het doel van de vennootschap is: 1. het ontwikkelen en exploiteren van een zonnepark ten einde energie op te werken en te verkopen; 2. de netto opbrengst toevoegen aan een duurzaamheidsfonds waarmee duurzame plannen in de gemeente worden bekostigd.		
Openbaar belang	Het exploiteren van een zonnepanelenpark waarbij de netto opbrengst weer ten gunste van de burgers komt.		
Programma	Economie		
Taakveld	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		
Financieel			
Jaar:	2019 rekening	2020 begroting	2021 begroting
Eigen vermogen	1	p.m.	p.m.
Vreemd vermogen	€ 342.083	p.m.	p.m.
Resultaat	nvt	nvt	p.m.
Winst aandeel gemeente	nvt	nvt	p.m.
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	In 2020 is gestart met de aanleg van het park. Begin 2021 wordt het park operationeel.		
Toelichting			

Grondbeleid

Grond is het fundament voor ontwikkeling van ruimtelijke plannen. Naast de ontwikkeling van woningbouw en bedrijventerreinen, is er ook ruimte nodig voor klimaatadaptatie, duurzaamheid, natuur, landbouw en infrastructuur. Grondbeleid trekt op met deze beleidsterreinen om invulling van doelstelling mogelijk te maken.

Het grondbeleid heeft daarom veel invloed op de realisatie van programma's zoals op het gebied van ruimtelijke ordening, milieu, verkeer, cultuur, sport, recreatie en economische zaken. Het grondbeleid heeft daarnaast een grote financiële impact en brengt hierdoor risico's met zich mee.

Wij willen door middel van grondbeleid zorgen voor een gezonde bouwgrondexploitatie waarmee we inspelen op de markt, de doelstellingen van ruimtelijk beleid mogelijk maken, voldoen aan wet- en regelgeving en waarbij sprake is van een toekomstbestendig beleid.

Ontwikkelingen

Nieuwe nota Grondbeleid.

Om ons beleid actueel te houden zijn we in 2020 gestart met het herzien van de nota Grondbeleid Midden-Drenthe 2016-2020.

In 2021 gaan we verder aan de slag met de nieuwe nota Grondbeleid. Wat willen we als gemeente mogelijk maken en wat is daar de onze rol in? Nemen we nadrukkelijk de regie of geven we ruimte aan onze inwoners en marktpartijen om ontwikkelingen te realiseren? Dit is een aantal vraagstukken waaraan in 2021 invulling aan wordt gegeven.

Hierbij houden we rekening met:

1. Wet- en regelgeving

Een belangrijk onderdeel voor de actualisatie van de bouwgrondexploitatie zijn de regels van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Voor de bouwgrondexploitaties worden notities uitgebracht waarin stellige uitspraken zijn opgenomen. Zodra nieuwe regelgeving van kracht is, wordt deze geïmplementeerd.

Vanaf 2016 heeft de commissie BBV regels voorgeschreven met betrekking tot de bouwgrondexploitatie om er voor te zorgen dat er in zijn algemeenheid voor dat voldoende rekening wordt gehouden met het voorzichtigheidsbeginsel en dat risico's beter kunnen worden beheerst.

Verder is bepaald dat vanaf 2017 tussentijds winst moet worden genomen bij lopende exploitaties op basis van de methode percentage of completion (Poc-methode). Deze methodiek sluit aan bij het bedrijfsleven waarbij rekening is gehouden met de bijzondere kenmerken van de gemeentelijke grondexploitaties. De methode is eenvoudig toepasbaar en kan eenduidig worden gehanteerd.

In juli 2019 is de notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken gepubliceerd. De uitgebrachte notities over grondexploitatie en faciliterend grondbeleid zijn aangevuld en geactualiseerd.

2. Vennootschapsbelasting

Sinds 1 januari 2016 valt de gemeente onder de vennootschapsbelasting. Dit houdt in dat een fiscaal resultaat bepaald moet worden. Over de gerealiseerde winst moet vennootschapsbelasting betaald worden.

Hierbij nemen wij in acht dat de BBV-regels per definitie niet gelijk zijn aan de fiscale regels.

Risico's

Het BBV heeft als spelregel opgenomen dat de gronden gesplitst moeten worden in BIE-complexen (bouwgrond in exploitatie) en nog niet in exploitatie genomen gronden. Voor de BIE-complexen heeft de raad de grondexploitaties vastgesteld. Deze vallen onder de rubriek Voorraad gronden. Dit geldt niet voor de niet in exploitatie gronden. Deze gronden vallen onder de rubriek Materiële vaste activa.

BIE-complexen

Voor de BIE-complexen worden jaarlijks bij het begin van het nieuwe jaar een geactualiseerde exploitatie opzet gemaakt. Hierdoor krijgen we inzicht in het verwacht resultaat per complex. Meerjarig worden de nog te maken kosten en opbrengsten begroot. Hierbij houden we rekening met marktontwikkelingen zoals aankoopkosten, rentepercentages, kostenstijgingen en verwachte vraag naar bouw kavels.

Als dit leidt tot een verwacht negatief eindresultaat voor dat plan dan stellen we hiervoor een voorziening in.

Voor het plan Lievingerveld wordt een kavelprijs gehanteerd van € 55 per m2 waarbij de koper zelf de uitvoering van de bouw- en woonrijpmaken voor zijn rekening moet nemen. Hiervoor hebben de kopers een vereniging opgericht. De raad heeft het besluit genomen om garant te staan voor betalingen aan de uitvoerder voor de infrastructuur. Door verkoop van bouw kavels krijgt de vereniging haar inkomsten. In 2020 heeft de uitvoerder een beroep gedaan op de garantstelling.

We hebben 11 woningbouwcomplexen en 4 bedrijventerreincomplexen in exploitatie.

Begin 2020 hadden we voor 4 complexen een voorziening gevormd. Het saldo van deze voorziening bedroeg € 244.000. De overige complexen hebben naast de al jaarlijkse verplicht winstneming volgens de POC methode nog een toekomstige winst potentie van ruim € 1,3 miljoen.

Conform de POC methode hebben we voor de jaren 2017: € 1,1 miljoen, 2018: € 452.000 en 2019: € 373.000 winst genomen.

De resultaten zijn in het betreffende jaar toegevoegd aan de reserve Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie.

De conclusie is dat de risico's in de BIE-complexen zeer gering zijn.

MVA

De commissie BBV heeft bepaald dat de boekwaarde van de Materiële Vaste Activa niet hoger mag zijn dan de marktwaarde. Er is een uitzondering als het gaat om gronden die bedoeld zijn voor woningbouw. Als er concreet zicht is op ontwikkeling, dan mag de boekwaarde hoger zijn dan de marktwaarde op basis van het geldende bestemmingsplan. Dit geldt nadrukkelijk niet voor gronden

die bedoeld zijn om te ontwikkelen als bedrijventerrein. Om te voldoen aan de regels zijn maatregelen getroffen en verwerkt bij de jaarrekening van 2019. Hierdoor komen deze gronden overeen met de marktwaarde en voldoen we hiermee aan de gestelde voorwaarden aan deze gronden.

Jaarlijks toetsen we of de boekwaarde van de gronden niet hoger is dan de marktwaarde. Is de boekwaarde hoger dan de marktwaarde dan wordt het verschil als verlies afgeboekt.

Risico's.

Hogere loon- en prijsontwikkelingen dan dat we begroot hebben en het niet realiseren van de begrote opbrengsten kunnen een negatief invloed hebben op de begrote resultaten.

De reserve Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie had op 1 januari 2020 een saldo van € 1.439.000.

Hiermee beschikken we over een buffer om risico's in de bouwgrond te kunnen afdekken.

Verlies en winstneming

Winst wordt genomen in overeenstemming met de regels van het BBV: de POC methode of als een complex met een positief resultaat wordt afgesloten. Conform ons huidige beleid worden positieve resultaten of winstnemingen toegevoegd aan het weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie. Verliezen worden genomen als uit de grondexploitatie blijkt dat een plan een negatief eindresultaat verwacht.

Op 1 januari 2020 beschikte de bouwgrond over de volgende saldo's in de voorziening en reserve.

- Voorziening € 243.000
- Weerstandsvermogen bouwgrond € 1.439.000

Financiële positie

De bouwgrondexploitatie van Midden-Drenthe bestaat uit 15 complexen die in ontwikkeling zijn. De gemeenteraad heeft hiervoor per complex een grondexploitatieplan vastgesteld. Deze complexen bevatten op grond van de laatste actualisatie een winstpotentie van ruim € 1,3 miljoen. Het moment van winstneming hangt af van de gerealiseerde verkopen van bouw kavels.

De overige gronden vallen onder de Materiële Vaste Activa (MVA) en zijn onder te verdelen in twee categorieën:

1. Strategische gronden: gronden zonder vaste bestemming die nog geen onderdeel zijn van een transformatieproces .
2. Overige gronden en terreinen: gronden die een vaste bestemming hebben en geen onderdeel zijn van een transformatieproces:

Formeel horen de gronden in de Materiële Vaste Activa niet bij de bouwgrondexploitatie. Maar ze hebben wel een verbinding met de bouwgrond als strategische gronden die in de toekomst in ontwikkeling worden genomen.

Grondprijzenbeleid.

In de jaarlijkse actualisatie van de complexen hebben we de kosten geactualiseerd naar de marktprijzen.

Onze grondprijzenbeleid hebben we conform het raadsbesluit van 3 april 2017 herzien maar hierna niet meer geactualiseerd.

We hanteren in 2020 de volgende grondprijzen.

Oranje:	€ 112 per m2
Hoogersmilde	€ 126 per m2 + staffel
Overige kleine kernen	€ 140 per m2 + staffel
Lieveringerveld	€ 55 per m2

nb: genoemde prijzen zijn exclusief BTW

Laatste notitie bouwgrond commissie BBV

In juli 2019 is de commissie BBV met een nieuwe notitie "Grondbeleid in begroting en jaarstukken" gekomen. Onder voorwaarden hoeft strategische grond wat bedoeld is voor woningbouw niet te worden afgewaardeerd tot de marktwaarde. Het geldt niet voor toekomstige bedrijventerreinen. Voor toepassing van artikel 65 BBV wordt uitgegaan worden van de toekomstige bestemming in plaats van de geldende bestemming:

- de gronden moeten deel uitmaken van een door de gemeenteraad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd;
- de gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen die de ontwikkeling in de weg kunnen staan, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of bereikbaarheid;
- de visie / het masterplan mag niet strijdig zijn met beleid van de provincie en/of rijk;
- er is een betrokkenheid bij de gebiedsontwikkeling van provincie of rijksoverheid;
- het mag alleen gaan om gebiedsontwikkeling voor de bouw van woningen en niet voor bedrijfsterreinen;
- periodiek (minimaal eens in de 2 jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige woningbouwbestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

Bovenstaande geldt voor De Lindelaar Westerbork en Hoofdstraat 34 Westerbork (ook bekend onder An de Boerbrink)

Meerjarig verloop boekwaarden BIE's

In onderstaande tabel wordt de verwachte boekwaarde tot en met 2024 van de BIE-complexen aangegeven. De basis hiervoor zijn de dynamische grondexploitatiebegrotingen van begin 2020. Waarbij vooral bij het complex Lleveringerveld forse grondopbrengsten begroot zijn voor de jaren 2020 tot en met 2023. Hierdoor neemt de boekwaarde van de bouwgrondcomplexen fors af. Alleen hebben we nog geen rekening gehouden met de jaarlijkse winstneming volgens de POC methode. Hierdoor zal de boekwaarde iets minder snel afnemen.

Verwachte boekwaarde (bedragen x € 1.000)

Stand per 1 januari	2020	2021	2022	2023	2024
BIE:					
- woningbouw	8.961	4.016	2.377	473	-617
- bedrijventerrein	862	619	371	287	116
Totaal	9.823	4.635	2.748	760	-501

Subsidies

Midden-Drenthe hanteert een regisserende rol in haar subsidiebeleid (Algemene subsidieverordening gemeente Midden-Drenthe 2012). De doelstelling van het subsidiebeleid is een efficiënte inzet van de middelen in relatie tot het realiseren van de gemeentelijke beleidsdoelen. Uit oogpunt van deregulering is hierbij gekozen voor eenvoudige regelgeving.

In de begroting 2021 is afgerond voor € 4.966.000 aan subsidies begroot.

Omschrijving	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Stichting Welzijnswerk Midden-Drenthe	3.133.029	3.220.754	3.285.169
zelfbeheer grote projecten dorpenoverleg	16.967	20.421	20.421
zelfbeheer dorpenoverleg	20.420	17.500	17.500
lasten integraal Kindscentrum	324.485	373.455	373.455
bijdrage Prov. Bibliotheekcentrale Assen	578.034	598.645	605.747
cultuuronderwijs scholen	100.000	100.000	100.000
subsidie wereldwinkel Westerbork	2.982	2.982	2.982
subsidie st. Zomeractiviteiten Westerbork	4.334	4.334	4.334
subsidie Stichting Beleef Beilen	1.905	1.905	1.905
subsidie Culturele Raad Smilde		2.500	2.500
subsidiëring cultuurprojecten	5.497	35.000	35.000
subsidie culturele activiteiten	2.600	5.497	5.497
subsidie stichting Kunst4daagse	-	2.600	2.600
subsidie stichting Podia	1.125	3.500	3.500
subsidie Huus van de Taol	-	1.125	1.125
jeugdcultuurfonds	-200	2.000	2.000
subsidie muziekverenigingen	16.699	22.041	22.041
subsidie zangverenigingen	681	911	911
subsidie st. Openluchtspel Westerbork	614	641	641
korpsen en korengala	3.715	3.715	3.715
subsidie Herinneringscentrum kamp Westerbork	-	42.042	42.042
subsidie museum voor papierknipkunst	5.800	5.850	5.850
bijdrage bureau slachtofferhulp	4.812	4.842	4.842
subsidie tel. hulpdienst "tegen haar wil"	2.857	2.880	2.880
uitvoering vrijwilligersbeleid	-	1.500	1.500
st. vluchtelingenwerk	60.503	62.988	64.600
overig sociaal cultureel werk		17.639	17.639
bijdrage Zuid-Molukse gemeenschap Bovensmilde	4.073	4.073	4.073
subsidie st. Welzijn Doven	800	800	800
Koningsdag	2.155	2.700	2.700
bijdrage busdiensten	1.226	1.103	1.103
subsidie eenmalige activiteiten	20.250	1.495	1.495
vandalismpreventie oud en nieuw	500	400	400
subsidie st. adviesraad minimabeleid	2.942	2.942	2.942

subsidie St. Gehandicapten platform	-	600	600
subsidie scouting	1.175	1.500	1.500
subsidie schaapskuddes	10.723	10.739	10.739
bijdrage meldpunt discriminatie Drenthe	8.958	8.500	8.500
bijdrage Stichting Paardrijden Gehandicapten	2.858	2.858	2.858
subsidie Drempelteam ouderen veiliger op weg	-	-	-
bijdrage veteranendag	1.858	1.881	1.881
subsidie VNN	4.842	4.842	4.842
voedselbank	6.500	8.300	8.300
sociaal raadvrouw	100.959	99.987	108.404
bijdrage Humanitas thuisadministratie	1.500	1.500	1.500
subsidie WMO raad	13.375	11.250	11.250
subsidie schoolsportdagen	1.014	1.853	1.853
subsidie gemeentelijke sportverenigingen	42.440	47.439	47.439
incidentele subs. sportactiviteiten	1.648	3.050	3.050
subsidie st. Het Drents Landschap	-	45	45
ontwikkeling TIP	95.346	93.233	93.233
bijdrage SBB fietspad Hooghalen/Smilde	-	150	-
bijdrage aan buurtverenigingen	9.367	13.000	13.000
startbijdrage inrichting nieuw terrein	-	1.200	1.200
bijdrage Rode Kruis	-	1.955	1.955
	4.621.368	4.884.662	4.966.058

Toelichting

De subsidie is in 2021 afgerond met € 81.396 gestegen ten opzichte van 2020. Deze stijging wordt veroorzaakt door de jaarlijkse aanpassing aan de indexering of op grond van begrotingsinstructies voor de indexering van de loon- en prijsstijgingen.

Transities

Per 1 januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor de taken die voortvloeien uit de Participatiewet, de Jeugdwet en de (nieuwe) Wet maatschappelijke ondersteuning. Deze taken zijn overgeheveld vanuit het Rijk (Transities / decentralisatie). Deze paragraaf beoogt meer inzicht te verschaffen in de financiën rondom de 3 transities.

De (beleids)inhoudelijke informatie over deze taken staat opgenomen in de volgende taakvelden:

- Inkomensregelingen (Wtcg)
- Begeleide participatie
- Arbeidsparticipatie
- Wijkteams
- Maatwerkdienstverlening 18-
- Geëscaleerde zorg 18-
- Maatwerkvoorzieningen (wmo)
- Maatwerkdienstverlening 18+
- Volksgezondheid

Financiën

In onderstaande tabel is de verwachte toename van de uitgaven in het sociaal domein en de wijze waarop dit in de begroting wordt gedekt in beeld gebracht.

Uitgaven Sociaal domein	2021	2022	2023
Toename uitgaven Wmo	398.000	412.000	431.000
Toename uitgaven Jeugdhulp *)	324.000	336.000	358.000
Totaal	722.000	748.000	789.000
Uit begrotingsruimte	375.000	375.000	375.000
Ten laste van reserve Sociaal domein	347.000	373.000	414.000
Saldo	0	0	0

*)excl. Personeelslasten

De uitgavenontwikkeling is gebaseerd op de stand van zaken zoals uiteengezet in de najaarsnota 2020 en de monitor sociaal domein over het eerste half jaar van 2020.

Financiële begroting

Samenvatting financiële begroting

Het betreft een sluitende begroting met budgetruimte voor de uitvoering van diverse programma's en speerpunten van beleid.

De financiële en vermogenspositie van het begrotingsjaar en van de drie daarop volgende jaren vloeien voort uit een samenhang van bestaande en nieuwe activiteiten, van de mogelijkheden deze te kunnen bekostigen en om risico's op te kunnen vangen.

	2021		2022		2023		2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bestuur en ondersteuning	16.045.335	-63.202.069	15.065.318	-63.564.761	15.420.526	-64.592.445	15.025.655	-65.108.302
Veiligheid	2.344.955	-13.019	2.402.755	-13.094	2.430.163	-13.169	2.486.868	-13.169
Verkeer, vervoer en waterstaat	5.606.840	-128.764	5.639.798	-128.764	5.679.546	-128.764	5.552.107	-128.764
Economie	924.117	-1.427.738	731.224	-1.225.289	899.547	-1.384.680	763.041	-1.237.541
Onderwijs	3.462.470	-142.944	3.593.687	-142.944	3.595.687	-142.944	4.012.721	-142.944
Sport, cultuur en recreatie	7.223.712	-724.992	7.637.844	-735.806	7.698.629	-743.508	7.699.870	-751.363
Sociaal domein	34.865.354	-7.945.415	35.389.901	-7.945.415	35.815.870	-7.945.415	36.320.873	-7.945.415
Volksgezondheid en milieu	9.148.320	-7.638.225	9.153.051	-7.638.713	9.251.976	-7.698.278	9.337.248	-7.755.019
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	4.897.097	-3.295.034	5.420.502	-3.639.294	4.093.742	-2.236.483	3.797.061	-1.912.927
Totaal generaal	84.518.200	-84.518.200	85.034.080	-85.034.080	84.885.686	-84.885.686	84.995.444	-84.995.444

(Beleids)kaders begroting

In het uitvoeringsprogramma "Naoberkracht Midden in Drenthe" zijn plannen voor de hele bestuursperiode opgenomen. Voor elk volgend begrotingsjaar worden de plannen weer actueel gemaakt in de Perspectiefnota en de begroting van dat betreffende jaar.

De basis voor de begroting 2021 is gelegd in de raadsvergadering van 17 september 2020 waarin de perspectiefbrief is besproken.

Incidentele baten en lasten

Toelichting

In de gemeentewet is opgenomen dat de begroting en het financieel meerjarenperspectief 'structureel en reëel in evenwicht' dienen te zijn. Hiermee wordt door de wetgever beoogd dat gemeenten structurele lasten moeten dekken met structurele baten. Om inzicht in de structurele en incidentele lasten en baten te geven, maakt het onderstaande overzicht deel uit van de begroting.

Het onderscheid tussen incidenteel en structureel is niet altijd even helder. De commissie BBV heeft daarom in een notitie dit onderscheid meer ingekaderd. De richtlijn is dat, als de tijdelijke baten en/of lasten zich gedurende maximaal drie jaar voordoen, het gaat om 'eenmalige zaken'. Voor onttrekkingen aan reserves wordt in beginsel gesteld dat deze incidenteel van aard zijn.

Onderstaand een nadere verheldering:

- Incidentele baten en lasten zijn baten en lasten die onder ongewijzigd beleid en omstandigheden voor maximaal drie jaar vaststaan. Rijksbijdragen, subsidies en projecten die langer dan 3 jaar lopen, maar waar vooraf van bekend is dat die bijdrage, subsidie of het project op termijn stopt, worden als incidenteel beschouwd.
- Toevoegingen en onttrekking aan reserves en voorzieningen worden altijd als incidenteel beschouwd, tenzij het (onder voorwaarde) om financieringsreserves en dekkingsreserves gaat of onttrekkingen uit de daartoe toereikende (bestemmings)reserves voor minimaal 3 jaar met als doel structurele kosten te dekken.

Indien bestaand structureel beleid, niet zijnde een tijdelijke geldstroom, binnen drie jaar een wijziging ondergaat dan worden de daarmee samenhangende baten en lasten in het begrotingsjaar niet als incidenteel aangemerkt.

Programma	Incidentele baten en lasten	2021		2022		2023		2024	
		lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Bestuur en ondersteuning	Mutaties reserves	2.028.370	-720.085	0	-1.187.514	0	-1.269.273	0	-849.869
	Bestuurskosten raad en het college	20.000		7.500					
	onderuitputting bested.plan tbv incidenteel	-558.000							
	extra investeren in versterken ambtelijke organisatie			500.000		500.000			
Verkeer, vervoer en waterstaat	onderhoud wegbepanting	159.000		158.000		158.000			

Economie	Vitale vakantieparken	21.085		21.085					
	Middenveldtentoonstelling					20.000		20.000	
Onderwijs	Integraal Kindcentrum	210.000							
Sociaal domein	bijdrage Up2You					20.000		0	
Volksgesondheid en milieu	bloeiende bermen en grasvelden	25.000							
	Bestrijding eikenprocessierups	35.000		35.000		30.000		0	
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	Woonwagenzaken	20.000		0		0		0	
	Invoeringskosten omgevingswet	51.530		18.842		6.922		0	
	Dienstverlening / ict	250.000							
	gratificaties jubilea	9.000							
Totaal		2.270.985	-720.085	740.427	-1.187.514	734.922	-1.269.273	20.000	-849.869

Toelichting.

Incidentele bestedingswensen worden gedekt uit bestemmingsreserves. Hiernaast zijn incidentele bedragen opgenomen in de (meerjaren)begroting. Dit betreft incidentele verhoging van de bestuurskosten, invoeringskosten omgevingswet, bijdrage in het project Up2You of de middenveldtentoonstelling. De ruimte die ontstaat door de onderuitputting wordt in 2021 toegevoegd aan de reserve kapitaallasten Wegen en bruggen. Vanuit de exploitatie wordt in 2021 € 66.330 toegevoegd aan de reserve breedband en € 1404.040 aan de reserve sociaal domein.

Het verwachte tekort in de jaren 2022 tot en met 2024 wordt gedekt uit de reserve Sociaal domein. Daarom zijn in die jaren de incidentele baten ook hoger dan de incidentele lasten. Op grond van het amendement "extra investeren in versterken ambtelijke organisatie" wordt voor de jaren 2022 en 2023 incidenteel € 500.000 per jaar beschikbaar gesteld uit de algemene bestemmingsreserve.

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Wij hebben jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen zoals wachtgelden, pensioenen van huidig en voormalig personeel (zoals oud-wethouders en burgemeesters). Deze kosten moeten wij jaarlijks meenemen bij het opstellen van de begroting. Als we onverwachte uitgaven verwachten, dan maken we hier een voorziening voor.

Voor een goed inzicht van de in de begroting 2021 opgenomen arbeidskosten gerelateerde verplichtingen is in onderstaande tabel het totaaloverzicht van deze kosten opgenomen.

(bedragen x € 1.000)

Soort verplichting	Voorziening	Exploitatielast
Uitkering ex wethouders		48
appa-wachtgeld	70	
uitkeringslasten ww, wga		82
appa-pensioen	95	
APPA-verzekering		115
Totaal	165	245

Overzichten

In onderstaande tabellen staan na de geprognosticeerde balans, de boekwaarden van de investeringen, de stand van de geldleningen en de stand van de reserves en voorzieningen per 31 december 2020

Balans

Door het opnemen van een geprognosticeerde balans krijgt de raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte.

Geprognosticeerde balans per 31-12(x €1.000)

Activa

(in duizenden euro's)	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	2020	2021	2022	2023	2024

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.244	1.133	1.344	1.267	1.189	1.113
---	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Materiële vaste activa

Investerings met een economisch nut	33.978	51.945	49.561	47.382	45.286	43.390
Investerings met een economisch nut ten behoeve van heffingen	18.024	20.528	20.212	19.464	18.700	17.921
Investerings met een maatschappelijk nut	12.737	18.669	19.810	22.033	20.664	19.316

Financiële vaste activa

Leningen aan:

- woningbouwcorporaties	1.506	1.410	1.309	1.204	1.094	977
- deelnemingen	144	144	144	144	144	144
Overige langlopende leningen	4.217	4.387	9.793	9.294	8.841	8.380

Totaal vaste activa	71.850	98.216	102.173	100.788	95.918	91.242
----------------------------	---------------	---------------	----------------	----------------	---------------	---------------

Vlottende activa

Vorraden

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	9.578	10.679	9.836	9.836	9.836	9.836
--	-------	--------	-------	-------	-------	-------

Kortlopende vorderingen

Vorderingen op openbare lichamen	4.756	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	838	800	800	800	800	800
Overige vorderingen	2.843	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000

Liquide middelen

Kassaldi	11	10	10	10	10	10
Banksaldi	735	570	603	603	603	603

Overlopende activa

Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen	79	50	50	50	50	50
--	----	----	----	----	----	----

Totaal vlottende activa	18.840	19.109	18.299	18.299	18.299	18.299
--------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Totaal activa	90.690	117.325	120.472	119.087	114.217	109.541
----------------------	---------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Toelichting op de vaste activa**1. Immateriële vaste activa**

Immateriële vaste activa zijn te onderscheiden in:

- Kosten sluiten geldleningen
- Kosten onderzoek en ontwikkeling
- Bijdragen in activa van derden

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verstrekte bijdragen (bijdragen in activa van derden) dan wel de directe kosten en rente (plankostenkredieten).

Op de bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt lineair afgeschreven. De afschrijvingstermijn is dezelfde als die wordt gehanteerd voor soortgelijke eigen materiële activa.

2. Materiële vaste activa

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief en verminderd met afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Deze duurzame waardeverminderingen worden onafhankelijk van het resultaat van een boekjaar in aanmerking genomen.

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. De materiële vaste activa zijn naar de volgende categorieën in te delen:

- Activa met een economisch nut;
- Activa met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven (heffings-gerelateerd economisch nut);
- Activa in de openbare ruimte met meerjarig maatschappelijk nut.

Activa met een economisch nut

In erfpacht uitgegeven gronden.

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Gronden waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen registratiewaarde gewaardeerd.

Overige investeringen met economisch nut

Op de activa met een economisch nut wordt afgeschreven. Behoudens enkele uitzonderingen wordt lineair afgeschreven. De afschrijvingsduur is bepaald op de verwachte economische levensduur en is per soort activa in de Financiële Verordening vastgelegd.

Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

3. Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De waardering is gebaseerd op de historische kostprijs c.q. aanschafprijs, verminderd met - voor wat de geldleningen betreft - de aflossingen op de geldleningen. Indien de marktwaarde van een financieel vast actief duurzaam lager is dan de aanschafwaarde vindt afwaardering tot de lagere marktwaarde plaats. Bij (dreigende) oninbaarheid van leningen wordt een voorziening gevormd die in mindering wordt gebracht op de boekwaarde van de lening.

Op deelnemingen en effecten wordt niet afgeschreven. De werkelijke waarde kan afwijken van de nominale waarde.

Vlottende activa

1. Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd op basis van de verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs.

Indien de marktwaarde duurzaam lager is dan de verkrijging- of vervaardigingsprijs worden de voorraden gewaardeerd tegen de marktwaarde. De waardevermindering wordt gerealiseerd door de vorming van een verliesvoorziening (grondexploitatie, die in mindering wordt gebracht op de boekwaarde van de voorraad.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken). Rente op grondexploitaties wordt geactiveerd en is daarmee ook onderdeel van de vervaardigingsprijs.

2. Kortlopende vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening gevormd die in mindering wordt gebracht. Volgens de gekozen beleidslijn wordt er voor de vordering op openbare lichamen geen voorziening getroffen. Inzake het saldo "overige debiteuren" wordt op basis van de ouderdomsanalyse een percentage van de hoofdsom als voorziening berekend.

3. Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Passiva

(in duizenden euro's)	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Vaste passiva						
Eigen vermogen						
Algemene reserve	3.680	4.549	4.456	4.456	4.456	4.456
Bestemmingsreserves	31.303	21.706	25.310	25.310	25.310	25.310
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	1.971	0	0	0	0	0
Voorzieningen						
Voorzieningen en verplichtingen	3.905	4.864	6.907	6.907	6.907	6.907
Langlopende schulden						
Onderhandse leningen van:						
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	31.704	60.599	63.191	61.806	56.936	52.260
Waarborgsommen	8	7	8	8	8	8
Totaal vaste passiva	72.571	91.725	99.872	98.487	93.617	88.941
Vlottende passiva						
Kortlopende schulden						
Overige kasgeldleningen	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Overige schulden	6.785	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
Overlopende passiva						
De van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen	1.316	500	500	500	500	500
Overige vooruitontvangen bedragen	18	100	100	100	100	100
Totaal vlottende passiva	18.119	25.600	20.600	20.600	20.600	20.600
Totaal passiva	90.690	117.325	120.472	119.087	114.217	109.541

Toelichting op de passiva

Eigen vermogen

Reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Volgens het BBV mag er een voorziening worden gemaakt in deze vier gevallen:

- Er zijn verplichtingen en verliezen waarvan de hoogte op de balansdatum niet zeker is, maar die wel redelijk ingeschat kunnen worden;
- Er zijn op de balansdatum risico's die kunnen leiden tot verplichtingen of verliezen, waarvan de hoogte al redelijk in te schatten is;
- Er zullen kosten worden gemaakt in een volgend begrotingsjaar. Hiervoor mag een voorziening worden gevormd als het maken van die kosten zijn oorsprong mede in het huidige of in voorafgaande begrotingsjaren vindt en de voorziening is bedoeld om de lasten gelijk te verdelen over een aantal begrotingsjaren;
- Er worden bijdragen verstrekt aan toekomstige vervangingsinvesteringen,

Langlopende schulden

Onder vaste schulden worden verstaan de schulden met een rente typische looptijd van langer dan 1 jaar. De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke waarde verminderd met de aflossingen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Nieuwe investeringen

Nieuwe investeringen 2021	
	Investeringskrediet. (* € 1.000)
Nieuwe bestedingswensen volgens de perspectiefbrief	
(Onderwijs) accommodaties	1.400
Lichtmasten openbare ruimte	900
Wijkverbetering (intrekken van bestaand krediet)	-300
Harm Smeengeschool	252
Lift Zwembad de Peppel	10
Woonwagenbeleid	105
Beleidsplan Wegen en bruggen 2018-2028	
Wegen	1.163
Fietspaden	307
Graskeien en passeerhavens	463
Watertakenplan Fluvius 2016-2021	
Afkoppelen:	350
Vervangen	350
Vervanging pompen en gemalen:	50
Vervangingsinvesteringen	
Vw Pickup+kraan tr 32	43
Ontstoppingspomp Beilen	26
Klepelmajer achter tr 93	18
Sneeuwplough 2 stuksSmilde	20
Civision Welzijn (Soza)	182
Geo-systeem (vastgoed) hardware	30
Vernieuwing werkplekken	49
Hardware / Rekencentrum	47
Netwerk / Infrastructuur	50
Muziekinstallaties in de Drenthehal en de Smelthehal	15
Luidsprekers en bekabeling in de Drenthehal	17
Bodemzuiger in het Zwembad de Peppel	25
Stelpost vervangingen < € 15.000 die in 1 jaar worden afgeschreven	91
Totaal nieuwe investeringen	5.663

Geldleningen en waarborgsommen

(Bedragen x € 1.000)

Wij hebben op dit moment 11 geldleningen, welke wij o.a. gebruiken om onze uitgaven te kunnen betalen. Ook hebben wij een geldlening aangetrokken welke wij doorberekenen aan de Woningbouwvereniging Actium.

Tevens hebben wij in 2018 een geldlening aangetrokken t.b.v. Breedband Midden-Drenthe en in 2020 een lening ten behoeve van het te realiseren van een zonnepark aan de Leemdijk te Smilde. Deze worden direct doorberekend. Daarnaast is er een geldlening aangetrokken voor de bouw van de VO-school te Beilen.

Het gemiddeld rentpercentage op dit moment is 1,79% (over de gehele portefeuille)

Voor zover op dit moment bekend lopen wij geen noemenswaardig risico op deze geldleningen

Geldleningen	Bedrag
Stand per 1-1-2021	58.706
Bij: op te nemen 2021	0
Af: aflossingen 2021	-4.625
Stand per 31-12-2021	54.081

Wij hebben op dit moment een aantal waarborgsommen ontvangen van diverse personen voor het gebruik van een accommodatie van ons (bijv. gymzaal) Mede gelet op het totaal bedrag zijn dit geringe bedragen per locatie. Na opzegging e.d. krijgt met de waarborgsom terug.

Wij lopen hier geen noemenswaardig risico over.

Waarborgsommen	Bedrag
Stand per 1-1-2021	8
Bij: op te nemen 2021	0
Af: aflossingen 2021	0
Stand per 31-12-2021	8

Reserves en voorzieningen

De beleidsregels voor de reserves en voorzieningen zijn vastgelegd in de nota Reserves en voorzieningen 2019 [Nota Reserves en Voorzieningen](#) (2019).

Hierin heeft de raad haar kaders gesteld. Het algemene uitgangspunt is terughoudendheid bij het instellen van reserves en voorzieningen.

De staat van reserves en voorzieningen is opgebouwd uit:

- Algemene reserves;
- Bestemmingsreserves;
- Voorzieningen

Algemene reserve

De algemene reserve vormt het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente waaraan geen specifieke bestemming is gegeven. De algemene reserve heeft als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers. Tekorten en overschotten op de jaarrekening komen ten laste van respectievelijk ten gunste van de algemene reserve.

In de jaarrekening wordt voorgesteld hoe dit overschot moet worden bestemd.

Bestemmingsreserve

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan door de raad vooraf een bepaalde bestemming is toegekend (artikel 43 lid 2 van het BBV). Deze is ingesteld om de kosten voor het realiseren van het doel te betalen. Zij hebben daarmee een expliciet bestedingskarakter.

De raad heeft de bevoegdheid om de bestemming van een reserve te wijzigen.

Voorzieningen

De voorzieningen worden omschreven als afgezonderde vermogensbestanddelen die worden gevormd voor voorzienbare verplichtingen tegenover derden waarvan het bestaan en de omvang nog onzeker zijn maar wel redelijkerwijs kunnen worden ingeschat. Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen van de gemeente, omdat deze gelden niet vrij beschikbaar zijn. Ze maken daarom ook geen deel uit van het weerstandsvermogen.

De standen zijn exclusief de mutaties die voortvloeien uit deze begroting. Hierover moet de raad nog een besluit nemen.

Omschrijving	Saldo op 1 januari 2021	Vermeerderingen		Vermindering en beschikkingen en bijdragen	Saldo op 31 december 2021
		wegens bijboeking van rente	Overige		
Algemene reserves:					
Algemeen Weerstandsvermogen	3.017.095				3.017.095
Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie	1.439.068				1.439.068

Rekeningresultaat	0				0
Totaal algemene reserves	4.456.163	0	0	0	4.456.163
Bestemmingsreserves:					
Egalisatiereserves:					
Egalisatie tarief afvalstoffenheffing	541.821				541.821
Totaal egalisatiereserves	541.821	0	0	0	541.821
Overige bestemmingsreserves:					
Algemene bestemmingsreserve	4.420.633			283.980	4.136.653
Openbare Verlichting	137.526				137.526
Dienstverleningsprogramma	41.903				41.903
Jeugdgezondheidszorg BDU CJG	393.954				393.954
Gezondheidszorg v.m. gemeente Beilen	49.295	626			49.921
Reserve sociaal domein	2.006.587				2.006.587
Waterplan	0				0
Algemene reserve					
Breedband	2.981.679		66.300		3.048.009
Reserve dekking kapitaallasten overig	2.068.434			105.268	1.963.166
Reserve Wegen en bruggen	9.730.349		898.477	298.162	10.330.664
Onderhoud gebouwen	389.947			132.348	257.499
Reserve riolering	891.404				891.404
Vervangingsinvesteringen	1.311.343		694.219	494.552	1.511.010
Totaal overige bestemmingsreserves	24.422.954	1626	2.105.110	1.659.026	24.768.296
Voorzieningen					
Voorziening APPA-pensioenen	2.046.527		540.000	102.369	2.484.158
Voorziening voormalig personeel	-8.924			8.246	-17.170
Voorziening riolering	3.371.046		1.074.672		4.445.718
Voorziening APPA-wachtgelden	14.047			4.772	9.275
Voorziening loonkosten	44.349			58.750	-14.401

Totaal voorzieningen	5.467.044	0	1.614.672	174.137	6.907.579
TOTAAL-GENERAAL	34.887.983	626	3.273.698	1.488.447	36.673.860

EMU saldo / Wet hof

Omschrijving	x € 1000,- 2020	x € 1000,- 2021	x € 1000,- 2022
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	660	565	666
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	-419	-1.559	-704
3. Mutatie voorzieningen	-24	2.043	0
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	-843	0
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo	1.055	5.010	1.370

Toelichting

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Investerings tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investerings in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben.

Het EMU-saldo van de gemeente Midden-Drenthe voor 2021 komt uit op € 5,0 miljoen positief. Het betekent dat in EMU-termen de uitgaven € 5,0 miljoen lager zijn dan de inkomsten. We voegen per saldo in 2021 in totaal bijna € 0,6 miljoen aan de reserves en € 2,0 aan de voorzieningen toe. Daarnaast nemen onze vaste activa met € 1,6 miljoen af en onze voorraden nemen met € 0,8 miljoen af.

Uitgangspunten meerjarenraming

Uitgangspunten begroting 2021 tot en met 2024

De basis wordt gevormd door de begroting 2019 inclusief mutaties voorjaarsnota.

Ontwikkelingen lasten (stijgingspercentage)

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Effecten salarissen:				
Loonontwikkeling	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%
Sociale lasten werkgever	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
Uitgangspunt voor de toe te passen rentepercentages:				
Aantrekken lang geld	0,50%	1,25%	1,50%	1,50%
Aantrekken kort geld	0,00%	0,25%	0,25%	0,50%
Bespaarde rente	1,27%	1,34%	1,35%	1,25%
Rente nieuwe investeringen	2,50%	2,50%	2,50%	2,50%
Rente bouwgrond	0,97%	1,02%	1,01%	0,92%
Renteomslag	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%
Gemeenschappelijke regelingen en grote gesubsidieerde instellingen				
gemiddelde jaarlijkse verhoging	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%
Tenzij de GR of de gesubsidieerde instelling zelf met een meerjarenbegroting komt. Dan wordt deze aangehouden.				
De verwachte prijsontwikkeling van de niet direct te beïnvloeden tarieven van derden worden opgenomen:				
Dit betreft onder andere: meerjarige contracten, vervangingsinvesteringen, onderhoud gebouwen, materieel, stroom, gas, water, olie, benzine, premies voor verzekeringen, waterschapslasten en belastingen en heffingen.				

Ontwikkelingen baten (stijgingspercentage)

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Gemeentelijke belastingen				
OZB:	1,60%	2,00%	2,00%	2,00%
Forensen:	1,60%	2,00%	2,00%	2,00%
Toeristenbelasting wordt berekend door aantal overnachtingen keer € 1,30. Het tarief per overnachting blijft ongewijzigd.				
Het tarief voor de afvalstoffenheffing is gebaseerd op een volledige kostendekking inclusief het verdisconteren van de kwijtschelding.				
Het kostendekkend tarief van de rioolheffing wordt vastgesteld vanuit het Watertakenplan inclusief het verdisconteren van de kwijtschelding.				
Maximaal kostendekkende leges voor de omgevingsvergunning.				
Maximaal kostendekkende leges Lijkbezorgingsrechten voor de door te berekenen kosten.				
Overige belastingen en leges	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%

(Meerjarig)begrotingsresultaat

In de onderstaande tabel staat de meerjarige prognose (periode 2021 tot en met 2024) voor de onvoorziene uitgaven.

Bestedingsruimte (basis)	2021	2022	2023	2024
Onvoorziene uitgaven	25	25	25	25

Meerjarenraming 2021-2024

In de perspectiefnota hebben wij u een voorlopig meerjarig resultaat gepresenteerd. Op grond van de laatste geactualiseerde cijfers ontstaat het volgende meerjarig resultaat.

	2021	2022	2023	2024
Bestedingsruimte	0	0	0	0
Aanwezige ruimte in de begroting	0	0	0	0
Totaal beschikbaar	0	0	0	0

Hierbij is rekening gehouden met de effecten van het voorgestelde bestedingswensen.

Financieel toezicht

Van de provincie ontvingen we de Begrotingscirculaire 2021-2024 voor gemeenten. Hierin informeert zij ons over haar uitgangspunten rondom de besluitvorming over de beoordeling van de eerstkomende (meerjaren)begroting.

Als gemeente komen we voor repressief toezicht in aanmerking wanneer we voldoen aan:

- Uitgangspunt van een reëel structureel sluitende begroting 2021, dan wel een meerjarenraming waarin minimaal 2024 reëel sluitend moet zijn.
- De vastgestelde jaarrekening 2019 en de begroting 2021 moeten tijdig, respectievelijk vóór 15 juli en 15 november 2020, aan Gedeputeerde Staten zijn ingezonden.

Het centraal uitgangspunt in het financieel toezicht van de provincie is dat er een structureel en reëel evenwicht is in de (meerjaren)begroting.

Als structurele lasten gedekt zijn door structurele baten is er sprake van structureel evenwicht. Dit geldt per jaarschijf. Hiervoor is het van belang dat uit de begroting duidelijk blijkt welke geraamde baten en lasten structureel van aard zijn en welke incidenteel. Het overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten en van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves zijn hierbij van groot belang.

Het reëel evenwicht houdt in dat de ramingen volledig, realistisch en haalbaar zijn.

Incidentele baten en lasten

Een aandachtspunt van de provincie voor het Begrotingsonderzoek 2021 is dat zij gaan toetsen hoe het 'overzicht van incidentele baten en lasten', maar ook het 'overzicht beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves' zich verhouden tot de Notitie structurele en incidentele baten en lasten.

Sociaal domein

Voor de beoordeling van de Begroting 2021 omtrent het sociaal domein blijven vooralsnog de richtlijnen van vorig jaar (Begroting 2020) voor de Begroting 2021 van kracht en deze zijn:

- de extra middelen jeugdzorg voor de jaren 2019 tot en met 2021, die deel uitmaken van de algemene uitkering, worden als structureel dekkingsmiddel aangemerkt;
- voor de jaren 2022, 2023 en 2024 kan door de gemeente een stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg' geraamd worden: per gemeente naar rato van de €300 miljoen (in 2021);
- deze stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg' kan als structureel opgenomen worden;
- voorwaarde is dat daarnaast gemeente tevens zelf maatregelen neemt in het kader van de transformatie rondom jeugdzorg en ggz mede gericht op beheersing van de kosten.
Gemeenten spelen immers zelf ook een actieve rol in de transformatie en daarmee ook in het kunnen beperken van de uitgaven.

Als toezichthouder beoordeelt de provincie of de ramingen in de (meerjaren)begroting voor het sociaal domein reëel zijn en welke risico's de gemeente loopt. Daarbij betreft zij tenminste de realisatie van de laatste jaarrekeningen, de verwachte realisatie voor het jaar 2020 en de verslagen van de accountant.

Rechtmatigheidsverantwoording college

Op dit moment verstrekken accountants een controleverklaring met een oordeel inzake getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarrekeningen van gemeenten. Dit gaat veranderen.

Met ingang van 2021 moet het college een rechtmatigheidsverantwoording afleggen over de rechtmatigheid van de jaarrekening. De accountant krijgt hierdoor een andere rol en zal vanaf het boekjaar 2021 geen oordeel meer geven over de rechtmatigheid in zijn controleverklaring. De accountant geeft dan nog een controleverklaring af met alleen een oordeel inzake de getrouwheid van de jaarrekening, inclusief de rechtmatigheidsverantwoording door het college van Burgemeester en Wethouders die in de jaarrekening wordt opgenomen. De rechtmatigheidsverantwoording wordt een onderdeel van de getrouwheidsverklaring van de accountant.

Jaarlijks voor 1 januari van het betreffende jaar besluit de provincie of onze gemeente onder repressie of preventief toezicht valt. Tot op heden vielen wij onder repressief toezicht. We hebben ook geen signalen dat dit voor 2021 anders zal gaan worden.

Meerjarenbegroting 2021 - 2024

Bestuur en ondersteuning	2021		2022		2023		2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bestuur	1.812.161	0	1.849.178	0	1.893.175	0	1.946.282	0
Burgerzaken	1.031.600	-377.060	1.028.691	-321.173	1.101.773	-253.927	1.064.815	-253.927
Beheer overige gebouwen en gronden	89.507	-94.887	89.617	-94.887	89.731	-94.887	89.850	-94.887
Ondersteuning organisatie	10.040.124	-97.660	10.381.305	-97.660	10.617.078	-97.660	10.269.306	-97.660
Treasury	-53.190	-864.010	30.073	-881.814	-4.928	-879.640	-106.688	-840.852
OZB woningen	415.757	-3.730.000	431.370	-3.802.420	447.622	-3.876.288	464.524	-3.953.288
OZB niet-woningen	174.278	-2.703.200	180.835	-2.759.504	187.650	-2.816.934	194.738	-2.838.934
Algemene uitkering en overige uitkeringen								
Gemeentefonds	0	-53.611.702	0	-53.376.914	0	-54.415.348	0	-55.363.176
Overige baten en lasten	-533.000	-15.000	25.000	-15.000	25.000	-15.000	25.000	-15.000
Mutaties reserves	3.068.098	-1.708.550	1.049.249	-2.215.389	1.063.425	-2.142.761	1.077.828	-1.650.578
Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Bestuur en ondersteuning	16.045.335	-63.202.069	15.065.318	-63.564.761	15.420.526	-64.592.445	15.025.655	-65.108.302
Veiligheid	2021		2022		2023		2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Crisisbeheersing en Brandweer	1.990.481	0	2.040.571	0	2.059.967	0	2.108.267	0
Openbare orde en Veiligheid	354.474	-13.019	362.184	-13.094	370.196	-13.169	378.601	-13.169
Totaal Veiligheid	2.344.955	-13.019	2.402.755	-13.094	2.430.163	-13.169	2.486.868	-13.169
Verkeer, vervoer en waterstaat	2021		2022		2023		2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten

	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Verkeer, wegen en water	5.606.840	-128.764	5.639.798	-128.764	5.679.546	-128.764	5.552.107	-128.764
Totaal Verkeer, vervoer en waterstaat	5.606.840	-128.764	5.639.798	-128.764	5.679.546	-128.764	5.552.107	-128.764
Economie	2021		2022		2023		2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	191.453	-191.453	17.471	-17.471	172.336	-172.336	20.697	-20.697
Bedrijfsloket en -regelingen	196.227	-63.335	199.835	-30.434	223.609	-30.434	227.556	-30.434
Economische promotie	536.437	-1.172.950	513.918	-1.177.384	503.602	-1.181.910	514.788	-1.186.410
Totaal Economie	924.117	-1.427.738	731.224	-1.225.289	899.547	-1.384.680	763.041	-1.237.541
Onderwijs	2021		2022		2023		2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Onderwijshuisvesting	1.898.385	-48.835	2.230.455	-48.835	2.222.871	-48.835	2.630.512	-48.835
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.564.085	-94.109	1.363.232	-94.109	1.372.816	-94.109	1.382.209	-94.109
Totaal Onderwijs	3.462.470	-142.944	3.593.687	-142.944	3.595.687	-142.944	4.012.721	-142.944
Sport, cultuur en recreatie	2021		2022		2023		2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Sportbeleid en activering	370.958	-1	371.698	-1	372.483	-1	373.300	-1
Sportaccommodaties	2.928.720	-719.997	3.178.565	-730.811	3.116.221	-738.513	3.044.748	-746.368
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	247.207	0	249.392	0	251.664	0	254.026	0
Musea	134.015	0	136.608	0	138.961	0	141.595	0
Media	591.478	-1.794	603.249	-1.794	620.237	-1.794	627.466	-1.794
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.951.334	-3.200	3.098.332	-3.200	3.199.063	-3.200	3.258.735	-3.200
Totaal Sport, cultuur en recreatie	7.223.712	-724.992	7.637.844	-735.806	7.698.629	-743.508	7.699.870	-751.363
Sociaal domein	2021		2022		2023		2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten

Samenkracht en burgerparticipatie	3.405.382	-4.422	3.493.343	-4.422	3.487.456	-4.422	3.562.580	-4.422
Wijkteams	944.600	0	975.178	0	1.006.495	0	1.034.280	0
Inkomensregelingen	9.736.342	-7.578.493	9.774.010	-7.578.493	9.813.185	-7.578.493	9.853.927	-7.578.493
Begeleide participatie	422.526	0	348.539	0	287.431	0	296.859	0
Arbeidsparticipatie	1.171.688	0	1.206.144	0	1.228.258	0	1.249.586	0
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.463.005	-12.500	1.499.730	-12.500	1.536.452	-12.500	1.571.157	-12.500
Maatwerkdienstverlening 18+	8.625.697	-350.000	8.810.129	-350.000	8.991.358	-350.000	9.124.817	-350.000
Maatwerkdienstverlening 18-	8.643.254	0	8.819.763	0	8.992.356	0	9.145.064	0
Geëscaleerde zorg 18-	452.860	0	463.065	0	472.879	0	482.603	0
Totaal Sociaal domein	34.865.354	-7.945.415	35.389.901	-7.945.415	35.815.870	-7.945.415	36.320.873	-7.945.415
Volksgezondheid en milieu								
	2021		2022		2023		2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Volksgezondheid	1.390.629	0	1.377.357	0	1.407.017	0	1.441.377	0
Riolering	3.121.826	-3.976.672	3.113.165	-3.976.672	3.101.334	-3.976.672	3.091.177	-3.976.672
Afval	2.423.398	-3.261.542	2.424.557	-3.262.030	2.466.762	-3.321.595	2.510.221	-3.378.336
Milieubeheer	1.531.220	0	1.543.310	0	1.574.162	0	1.578.292	0
Begraafplaatsen	681.247	-400.011	694.662	-400.011	702.701	-400.011	716.181	-400.011
Totaal Volksgezondheid en milieu	9.148.320	-7.638.225	9.153.051	-7.638.713	9.251.976	-7.698.278	9.337.248	-7.755.019
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing								
	2021		2022		2023		2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Ruimtelijke Ordening	601.708	0	776.871	0	781.437	0	791.659	0
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.366.703	-2.356.703	2.701.679	-2.691.679	1.289.529	-1.279.529	956.584	-946.584
Wonen en bouwen	1.928.686	-938.331	1.941.952	-947.615	2.022.776	-956.954	2.048.818	-966.343

Totaal Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	4.897.097	-3.295.034	5.420.502	-3.639.294	4.093.742	-2.236.483	3.797.061	-1.912.927
Totaal generaal	84.518.200	-84.518.200	85.034.080	-85.034.080	84.885.686	-84.885.686	84.995.444	-84.995.444

Jaar:	2020		2021		2022		2023	
Saldo begroting	0		0		0		0	

